

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Poesia pública a Barcelona (1984-2004)

Elisabet Costa Giménez

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) i a través del Dipòsit Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX ni al Dipòsit Digital de la UB. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX o al Dipòsit Digital de la UB (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) y a través del Repositorio Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR o al Repositorio Digital de la UB. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR o al Repositorio Digital de la UB (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service and by the UB Digital Repository (diposit.ub.edu) has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized nor its spreading and availability from a site foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository is not authorized (framing). Those rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

**POESIA PÚBLICA
A BARCELONA
(1984-2004)**

Tesi doctoral

Elisabet Costa Giménez

Directora de tesi: Glòria Bordons de Porrata-Doria

Universitat de Barcelona

Departament de Filologia Catalana i Lingüística General

Programa de Doctorat

Estudis Avançats en Llengua i Literatura Catalanes

20 de juny de 2017

Agraïments

A tota la família

de sang,

d'amistat,

i de poesia.

Resum

Aquesta tesi es proposa donar compte d'un fenomen que comença a existir a principis dels anys vuitanta a la ciutat de Barcelona, consistent en la proliferació d'actes poètics públics que s'allunyen de les lectures i recitals convencionals, i que es conformen com una pràctica en què l'aspecte performàtic pren molta rellevància. Anomenem aquest tipus de pràctica «poesia pública», en el sentit que necessita l'escenari i el públic per adquirir el ple sentit.

La investigació que es recull en aquesta tesi pretén contextualitzar, documentar i interpretar el procés expansiu de la poesia pública a Barcelona des de 1984 fins al 2004, dates que senyalen, respectivament, el que considerem com a naixement i final d'aquest procés.

En un primer estadi, la recerca ens ha portat a crear i definir el concepte de poesia pública i les diferents pràctiques que s'hi observen (poesia oral, poesia sonora, polipoesia, etc.), així com a posar-les en relació amb el context sociocultural tant nacional com europeu. A continuació, la recerca s'ha enfocat a descriure i documentar els múltiples actes de poesia pública que van tenir lloc a Barcelona durant el període estudiat, centrant-se en els principals organitzadors i en els poetes que hi van participar, tot reflexionant sobre quines van ser les raons per què va sorgir el fenomen i com s'ha perllongat fins a l'actualitat.

Paraules clau: poesia pública, arxiu videogràfic, polipoesia, poesia sonora, interdisciplinarietat

Índex

1. Introducció	3
2. Metodologia	7
2.1 La construcció d'un arxiu: Summa	11
3. Poesia pública. La necessitat d'inventar un nom	25
4. Pràctiques poètiques públiques	35
4.1 Poesia oral	41
4.2 Poesia fonètica	57
4.3 Poesia sonora	71
4.4 Polipoesia	93
4.5 Poesia acció	103
5. Poesia pública a Barcelona	109
5.1 Els anys vuitanta	109
5.1.1 Naixement del grup «O així»: 1984	119
5.1.2 El grup «La Sopa Negra»	125
5.1.3 Polipoesia i Xavier Sabater	127
5.1.4 Esdeveniments poètics del període 1984-1989	136
5.2 Els anys noranta	143
5.2.1 Carles Hac Mor i Ester Xargay	151
5.2.2 Xavier Sabater	165
5.2.3 Eduard Escoffet i proposit	179
5.2.4 Altres organitzadors	195
5.2.5 Esdeveniments poètics del període 1990-1999	206
5.3 Els anys dos mil	237
5.3.1 PROPOSTA festival internacional de poesies +polipoesies	241
5.3.2 Esdeveniments poètics del període 2000-2004	257
6. Cloenda	267
7. Bibliografia	277
8. Annexos	289

1. Introducció

Aquesta tesi es proposa donar compte d'un fenomen que comença a existir a principis dels anys vuitanta a la ciutat de Barcelona, consistent en la proliferació d'actes poètics públics que s'allunyen de les lectures i recitals convencionals, i que es conformen com una pràctica en què l'aspecte performàtic pren molta rellevància.

Anomenem aquest tipus de pràctica «poesia pública», en el sentit que necessita l'escenari i el públic per adquirir el ple sentit. Es tracta d'una pràctica poètica singular, ja que treu la poesia del suport llibre i la trasllada a l'escenari, de manera que se'n transforma tant la creació com la recepció, i el públic no habituat a la lectura de llibres de poesia troba en aquesta via escènica una forma més propera d'acostar-se al gènere, tant per la condició del «directe» com per la condició de l'hibridisme, ja que sovint es combina amb la música, les imatges, la dansa i altres elements propis de les arts escèniques.

Com a conseqüència de l'eixamplament de públic i de l'augment del nombre de poetes que s'adscriuen a aquest tipus de pràctiques, s'esdevé un nou panorama que pot semblar que apareix tot d'una, però que en realitat s'ha estat gestant d'una forma rizomàtica sota terra durant les darreres dècades. Així, es produeix una disseminació de la poesia per la resta del territori català, i també per Espanya i Europa, alhora que Barcelona esdevé un punt de confluència de poetes d'arreu convidats a participar en diferents festivals i trobades. I d'aquesta

manera, la poesia de finals del segle XX arriba on de ben segur el format llibre no hauria arribat mai.

La investigació que es recull en aquesta tesi té com a objectius contextualitzar, documentar i interpretar el procés expansiu de la poesia pública a Barcelona des de 1984 fins al 2004, dates que senyalen, respectivament, el que considerem com a naixement i final d'aquest procés. L'inici va tenir lloc pel juny de 1984 amb l'organització d'un primer acte de poesia pública en un bar per part del grup de poetes encapçalat per Enric Casasses i Jordi Pope. D'altra banda, el que considerem que tanca el procés expansiu del fenomen és la darrera edició de PROPOSTA, festival internacional de poesies+polipoesies, que va tenir lloc pel novembre del 2004 al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

Així doncs, en un primer estadi, la recerca ens ha portat a crear i definir el concepte de poesia pública i les diferents pràctiques que s'hi observen (poesia oral, poesia sonora, polipoesia, etc.), així com a posar-les en relació amb el context sociocultural tant nacional com europeu. A continuació, la recerca s'ha enfocat a descriure i documentar els múltiples actes de poesia pública que van tenir lloc a Barcelona durant el període estudiat, centrant-se en els principals organitzadors i en els poetes que hi van participar, tot reflexionant sobre quines van ser les raons per què va sorgir el fenomen i com s'ha perllongat fins a l'actualitat.

Fa trenta anys, ens atreia i ens encuriòsia enormement tot el que passava en el territori poètic a la ciutat de Barcelona, perquè en percebíem la singularitat, alhora que ens vinculava amb el període de les primeres avantguardes del segle XX, que era el que més ens havia interessat d'investigar fins al moment. Teníem plena consciència que es tractava d'un fenomen nou, significatiu en el món dels estudis literaris, que calia viure, registrar, documentar i difondre.

Així, vam iniciar una recerca que ens va dur a presentar el treball d'investigació per al DEA, sobre el tema d'aquest estudi, la poesia pública, l'any 2002. Han passat molts anys, plens de classes, gestió i recerca a la Universitat de Barcelona, en què hem anat publicant articles sobre el tema i ara, amb la distància necessària, en recollim les idees centrals per donar una visió més completa de les manifestacions poètiques del tombant de segle.

Tot i ser un fenomen recent, el fet d'haver-lo viscut en directe, d'haver-ne percebut els canvis i de conèixer de prop els seus protagonistes, ens ha aportat coneixement i perspectiva per continuar la recerca, que per a aquest treball hem tancat a l'any 2004, però que continuem vivint i investigant. Els motius que ens porten a fer-ho són fonamentalment dos. D'una banda, l'evolució i l'estudi de la poesia experimental en suport escrit i gràfic ha estat més estudiada, però la poesia experimental en suport oral i escènic s'ha tractat molt poc en articles científics i, fins al moment, en cap tesi doctoral. Es tracta, doncs, d'un tipus de literatura que mereix atenció i sobre la qual es fa necessari un estudi tant des de

la perspectiva històrica i documental, perquè l'efimeritat de la major part de manifestacions de poesia pública provoca que se'n perdi el rastre; com des de la perspectiva més teòrica i interpretativa, que es pot abordar un cop hagi conclòs l'estudi previ de documentació dels fets, que és el que tractem fonamentalment en la nostra recerca. D'altra banda, és obvi que la poesia pública ha suposat canvis en la manera de crear, de difondre i de rebre la poesia, i és innegable que resulta un fenomen clau per entendre el moment actual de la poesia catalana.

2. Metodologia

En la investigació duta a terme s'han utilitzat diferents mètodes i tècniques de recollida de dades propis de la recerca qualitativa i, més concretament, de la recerca etnogràfica (Latorre, Rincón, & Arnal, 1996), ja que s'intenta descriure un grup social en profunditat en el seu àmbit natural, i comprendre'l des del punt de vista dels que hi estan inclosos –en aquest cas els poetes– amb especial consideració a les estructures socials i a la conducta de les persones membres d'aquest grup, així com a les interpretacions i significats que donen a la cultura a la qual pertanyen.

Així, al llarg d'aquests anys, hem observat el fenomen i hem anat treballant per descriure'l i explicar-lo, seguint una metodologia constructivista i etnogràfica, guiada pel procés de coneixement i d'interacció amb el context poètic. Es tracta d'una recerca historicodescriptiva, que estudia els esdeveniments del passat recent, n'explica el seu desenvolupament i en busca la interpretació en el context on han sorgit, que es pot dir que hem viscut des del més rigorós directe.

D'una banda, hem treballat amb l'observació, és a dir, l'assistència personal a la majoria d'esdeveniments que van tenir lloc durant el període estudiat; dels quals hem guardat documentació gràfica i una gran part els hem enregistrat en vídeo. En el cos de la tesi i en els annexos es pot veure una mostra de documents gràfics (cartells, díptics, fulletons...) relatius als actes públics al voltant de la

poesia, alguns recollits directament en l'assistència als actes, altres cedits pels poetes implicats en el procés.

Respecte a la documentació videogràfica, totes les gravacions han estat fetes des de 1991 per Habitual Video Team, equip videogràfic format per Josep M. Jordana i Lis Costa, constituït en associació el 2005, que té com un dels objectius principals la documentació (gravació i edició) de tot tipus d'activitats relacionades amb la música i la poesia experimentals.

Així, vam iniciar l'enregistrament d'aquest tipus d'actes el 1991 i actualment disposem d'un arxiu videogràfic de més de mil gravacions que, a partir del 2012, vam començar a posar en línia a través del projecte Summa,¹ amb la finalitat de convertir aquest patrimoni audiovisual en un arxiu d'accés públic sense ànim de lucre, on es puguin consultar tots els vídeos. Actualment ja hi ha cent cinquanta gravacions visibles i continuem treballant perquè en un futur hi siguin totes.

Una altra eina de treball han estat els articles de premsa que en el seu moment van donar fe dels diferents actes i de la singularitat del procés expansiu de la poesia que s'analitza en aquesta investigació, i que han estat recollits i arxivats des dels anys vuitanta. A més, els darrers anys, s'han publicat alguns

¹ El web de l'arxiu videogràfic Summa és a: www.summa-hvt.org

llibres al voltant del moviment contracultural dels setanta i dels vuitanta, que han resultat de gran ajuda per documentar els inicis del període estudiat, sobre el qual a penes hi havia bibliografia de referència.

I, per últim, hem treballat amb la realització d'entrevistes en profunditat a diversos poetes i organitzadors que van participar en el procés d'eclosió de la poesia pública, tant en els seus inicis com a partir dels anys noranta. Aquests poetes, pertanyents a diferents generacions i tendències poètiques, són: Jaume Sisterna (1930-2013), Carles Hac Mor (1940-2016), Xavier Canals (1951), Enric Casasses (1951), Joan Vinuesa (1952), Xavier Sabater (1953-2014), Lluís Gràcia (1959-2017), Ester Xargay (1960), Joan Casellas (1960), David Castillo (1961) i Eduard Escoffet (1979).

Com és habitual en les entrevistes en profunditat, després de plantejar el tema central als poetes, hi ha hagut llibertat tant en la forma de conduir l'entrevista com en la de respondre-la. Des del nostre punt de vista, el fet de conèixer prèviament tots els poetes ha ajudat molt en el resultat, ja que hem estimulat els interlocutors a parlar del que sabíem que coneixien i hem pogut compartir implícits i informacions rellevants, així com contrastar dades. En tots els casos, l'entrevista s'ha realitzat a partir d'unes preguntes clau, però s'ha buscat que cada poeta expliqués lliurement la seva trajectòria i la seva visió del moment. Així, a partir de les diverses veus, hem pogut reconstruir la realitat d'aquests vint anys, obtenir diferents percepcions d'aquesta realitat i entendre

els vincles que s'han establert entre els diversos actors del fenomen d'estudi. A més de les entrevistes, hem mantingut converses amb tots els poetes esmentats al llarg dels anys i hem participat en diversos projectes comuns, de manera que la informació i la percepció al voltant del tema que ens ocupa s'ha pogut anar actualitzant fins al moment present.

2.1 La construcció d'un arxiu: Summa

Per la importància que té en la investigació que hem dut a terme, a continuació exposarem amb més detall les característiques de la construcció de l'arxiu i les diferents fases del seu procés de visibilització.

Com passa amb freqüència, la voluntat de crear un arxiu no neix amb una determinació clara de començar la tasca des de zero, sinó que es fa evident al cap de temps de relacionar-se amb el tema de l'arxiu en qüestió i de constatar que es disposa d'una quantitat important de material susceptible de constituir un arxiu. Així, durant molt de temps es té un arxiu latent, que en determinat moment es conforma, es delimita, es gestiona, es col·loca en un lloc i es fa visible. D'aquesta manera és com s'ha bastit l'arxiu videogràfic Summa de poesia i música experimentals a Barcelona.

La voluntat de capturar l'efimeritat dels esdeveniments poètics i musicals que tenien lloc a principis dels noranta a la ciutat de Barcelona juntament amb algun tipus d'intuïció inconcreta sobre la singularitat del que se'ns ofería, ens va dur a documentar en vídeo gairebé tots els actes a què assistíem. Vam començar pels concerts i recitals del G's Club, una programació setmanal que la discogràfica independent barcelonesa G3G Records va dur a terme entre 1991 i 2004, però al cap de poc ja enregistràvem gran part del que es feia a la ciutat relacionat amb la poesia i la música experimentals.

L'arxiu consta principalment d'actuacions poètiques –poesia pública– i de concerts de música experimental, molts dels quals s'inscriuen en el que s'anomena art sonor o poesia sonora. En menor quantitat abraça gravacions relacionades amb les arts escèniques i arts visuals, tant d'artistes locals com internacionals.

Aproximadament el noranta per cent de l'arxiu està gravat a Barcelona en espais com Communiqué, Sidecar, Zeleste, KGB, CCCB, Fundació Miró, Teatre Malic, Heliogàbal, Standard, CaixaForum, Arts Santa Mònica, MACBA, Conservas, Antic Teatre, Teatreneu, diversos Centres Cívics, etc. També recull alguns esdeveniments de fora de Barcelona, com per exemple el festival d'arts electròniques NitsDigitals, que va tenir lloc a Vic des del 2003 fins al 2015 o algunes edicions del festival multidisciplinari A Part, que es va fer a Girona del 2006 al 2012.

Si bé ara és molt més fàcil tenir accés a dispositius que enregistren vídeo, a la dècada dels noranta molt poca gent disposava de càmeres i els mitjans de comunicació poques vegades s'acostaven a actes culturals d'aquesta naturalesa, de manera que els únics enregistraments que existeixen, en la major part dels casos, són els que vam efectuar nosaltres. És per això que les gravacions de l'arxiu Summa tenen un gran valor patrimonial, ja que documenten una part important de l'escena alternativa musical i poètica de la Barcelona dels noranta en endavant que no hauríem pogut recuperar per cap via. I, tot i que quan vam començar a gravar no teníem consciència de la utilitat que tindria per

a aquesta tesi, no vam trigar gaire a adonar-nos-en i a maldar per construir l'arxiu d'una forma sistemàtica i rigorosa que a hores d'ara podem afirmar que contextualitza l'objecte d'aquest estudi de forma transversal, diacrònica i oberta a les interpretacions.

D'altra banda, es tracta d'un tipus d'arxiu «diferent» en el sentit que ordena un material marginal, un tipus de literatura i de música que no formen part de l'ortodòxia i els cànons establerts, cosa que el situa en un espai únic, certament, però alhora també poc visible ja que fins al moment la recepció crítica i el món acadèmic no han considerat que sigui un territori digne d'atenció. Tal com diu Fernández Serrato en el seu article *Mal de archivo y campo de conocimiento: la poesía experimental se mira al espejo* (2017):

Clasificar y archivar la poesía experimental es una tarea que implica, pues, poner en relación las producciones simbólicas que se generan desde tales prácticas estéticas con las leyes del arte, de la literatura y de lo que quiera que sea eso que solemos llamar «lo poético». Leyes hoy no escritas en términos de preceptiva explícita, como sí ocurrió en otras épocas de la historia cultural de Occidente, pero igualmente operativas de hecho, por su funcionamiento constante en las instituciones académicas, críticas y educativas que ostentan el poder de decir qué es o no estético, artístico, literario, poético, etc.; esto es, decir la ley que ordena, interpreta y clasifica las producciones simbólicas de la cultura.

En comparació a altres arxius de poesia, el que resulta més insòlit de Summa des del nostre punt de vista és l'eix al voltant del qual pivota. Així com la

major part d'arxius giren a l'entorn de temes més concrets, com pot ser el de reunir informació sobre les activitats d'una entitat,² o bé s'estructuren a partir de la poesia en una llengua determinada com l'anglesa³ o la francesa;⁴ o d'altres se centren en un tipus de poesia com la sonora, la digital⁵ o la performàtica,⁶ Summa gira sobre un format poc habitual en els arxius –el videogràfic– i sobre un contingut més obert –la música i la poesia experimentals a la ciutat de Barcelona a partir de 1990.

Hem constatat que hi ha arxius amb molta documentació textual, sonora i fotogràfica sobre artistes, però molt pocs amb documentació videogràfica i, fins

² Per exemple, <http://www.gracia-territori.com> de Gràcia Territori Sonor, associació no lucrativa, responsable de l'organització de nombroses activitats al voltant de la música experimental a Barcelona, com ara l'encontre internacional LEM des de 1994, l'arxiu del qual va posar en xarxa el 2014, incloent tota la documentació del festival des dels seus inicis i uns petits resums en vídeo a partir del 2002.

³ <http://www.poetryarchive.org> - Poetry Archive és una organització sense ànim de lucre que produeix i adquireix enregistraments d'àudio de poetes de tot el món de parla anglesa de tots els temps, i en penja alguns extractes disponibles en línia. Per descarregar els arxius complets cal pagar, i dos terços dels diners que es recaptin es destinen a pagar els poetes i rapsodes. Estan finançats per l'Arts Council d'Anglaterra, així com per una sèrie d'organitzacions i fundacions filantròpiques i seguidors generosos.

⁴ <http://poesie.webnet.fr> - Creat per la societat Webnet el 1996, reuneix més de sis mil poemes en llengua francesa des de l'Edat Mitjana fins al segle XX. No conté arxius sonors ni audiovisuals.

⁵ <http://www.donguy-expo.com> - Aquest lloc, que és una extensió virtual de l'antiga galeria Donguy de Bordeus, documenta poesia electrònica, música electrònica, poesia concreta, poesia fonètica, poesia visual... Proporciona documents textuais, sonors i alguns de videogràfics de l'arxiu de la revista de poesia contemporània *Son@rt*.

⁶ <http://www.liveartarchive.eu> - ELAA European Live Art Archive és un projecte que va estar subvencionat per l'European Comission for Culture (2007-2013), els socis del qual eren la Càtedra d'Art i Cultura Contemporània de la Universitat de Girona, l'Escola Ruskin de Dibuix i Belles Arts a la Universitat d'Oxford, i la residència d'artistes GlogaurAIR a Berlín. Conté informació textual, fotogràfica i entrevistes videogràfiques amb diversos artistes del món de la performance.

al moment, cap que sigui totalment videogràfic. És clar que en el gran arxiu-contenedor de You Tube es troben molts enregistraments en vídeo musicals i poètics, però ens estem referint a un arxiu estructurat, que contingui la informació amb criteris taxonòmics que facilitin la contextualització de la pràctica artística.

El document videogràfic permet gaudir del gest i del moviment dels intèrprets, cosa important sobretot en les actuacions que s'inscriuen en el marc de la poesia pública, la poesia concebuda o preparada especialment per ser interpretada en públic; així com dels espais on han tingut lloc els esdeveniments, tots ells elements que adquireixen gran importància sobretot quan es du a terme una pràctica docent o de recerca. Així, partint d'un objectiu molt concret, que era documentar les activitats culturals que ens interessaven, es va anar construint un arxiu que ha adquirit un espectre paradoxalment molt ampli i força idiosincràtic.

L'arxiu conté vídeos de dues pràctiques artístiques bàsiques: poesia i música, tot i que també hi ha documents relacionats amb altres arts escèniques i amb arts visuals. Hi ha possibilitat d'ordenar la informació segons artista, ciutat, lloc, festival o data per facilitar la cerca segons l'interès de l'usuari, i en l'apartat de fons videogràfic consten totes les gravacions efectuades per ordre cronològic, amb constància del lloc, la data, els artistes que hi participen, qui enregistra l'acte i el gènere en què s'inscriu (poesia, música, teatre, vídeo...).

Tal com hem comentat més amunt, destaca en l'arxiu la totalitat de la programació del G's Club organitzada per la discogràfica independent barcelonesa G3G Records (1991-2004), així com gran part de la programació de polipoesia i poesia sonora organitzada per l'associació propost.org des de 1997 fins al 2010, com «Viatge a la Polinèsia», «PROPOSTA» o «ReVox», amb actuacions diverses de poetes catalans que practiquen la poesia sonora, la poesia oral o la polipoesia en un espai escènic, com per exemple Enric Casasses, Eduard Escoffet, Carles Hac Mor, Ester Xargay, Accidents Polipoètics, Xavier Sabater, Dolors Miquel, Pope o Joan Vinuesa, al costat de les d'altres poetes internacionals com Nobuo Kubota, Sten Hanson, Mark Sutherland, Enzo Minarelli, Julien Blaine, Christian Ide Hintze, Tracy Splinter, Franz Mon, Bernard Heidsieck o Amanda Stewart. Un mosaic ben divers que ens parla de la poesia contemporània i de la seva evolució, de quins gèneres s'han conreat, de quins temes s'han tractat, de quines col·laboracions s'han establert, de quina presència ha tingut la poesia pública a la ciutat i de quins han estat els seus protagonistes.

I el mateix podríem dir de l'arxiu de música, que documenta actuacions d'artistes tan diversos com Pascal Comelade, Macromassa, Joan Saura, CaboSanRoque, Tres, Superelvis, Jakob Draminsky Hojmark, Derek Bailey, Lydia Lunch o Mark Cunningham, que ens parlen de la música que arribava a la ciutat i de la que s'hi creava, de les col·laboracions entre músics que es generaven en el marc del G's Club, així com de les moltes col·laboracions entre músics i poetes.

Tot aquest material està gravat en diferents suports de cinta que han anat canviant al llarg dels anys (Video8, VHS, U-Matic LB, Betacam SP, DV, DVcam) i que estem digitalitzant a fi que no es perdin, ja que les cintes es deterioren inevitablement amb el pas del temps. És per això que hem sol·licitat des de 2012 subvencions públiques a l'Ajuntament de Barcelona i a la Generalitat de Catalunya, que ens han estat concedides en tres ocasions (2012-2014-2016), i amb les quals hem pogut construir el lloc web i digitalitzar fins a cent cinquanta gravacions.

A fi que aquest arxiu sigui consultable, ha estat necessari tot un procés previ d'ordenació i catalogació del material, captura i digitalització, restauració d'imatge i so, edició final amb titulació i crèdits, obtenció dels màsters finals en arxius digitals d'alta qualitat, i finalment la conversió en arxius comprimits per a internet. En cadascuna de les etapes del projecte, s'ha dut a terme un seguiment i avaluació continuats, en el sentit que s'han tingut en compte totes les qüestions tècniques en el tractament dels vídeos, com la qualitat d'imatge i so, l'efectivitat de la programació emprada en la construcció del web, etc., perquè tot estigués d'acord amb els nivells de qualitat pertinents a un projecte d'aquestes característiques.

La construcció de l'arxiu permet, en primer lloc, compartir tot el material videogràfic amb les persones interessades per la poesia i la música, tant els mateixos artistes, músics i poetes, per als quals l'arxiu pot esdevenir una eina de

divulgació de la seva obra, com amb docents de qualsevol nivell educatiu i amb les persones estudioses que el vulguin fer servir per a les seves investigacions. Ja tenim constància d'uns quants treballs que l'han utilitzat, i en tres casos es tracta de documentals estrenats al cinema, que tot o gairebé tot el material d'arxiu que han utilitzat pertany a Summa.⁷ I aquí es fa evident, doncs, que l'arxiu es conforma com una eina imprescindible per a l'estudi de la poesia pública i la música experimental a Barcelona.

La visibilitat, però, també l'hem volguda treballar amb l'organització d'algunes activitats per obrir diàlegs sobre el concepte d'arxiu. En la primera fase del projecte realitzada el 2012, vam posar en marxa l'arxiu en línia a través de la creació del web, vam catalogar la totalitat de les gravacions existents des de 1990 a 2012, vam introduir a la base de dades del web del projecte Summa unes tres-centes gravacions i vam fer la digitalització, restauració, edició i compressió

⁷ El primer és *Fora de pàgina* (30 min), dirigit per Elena Macián Masip i David J. Moya Algaba el 2012. Es tracta d'una producció del Màster en Documental Creatiu de la Universitat Autònoma de Barcelona i Televisió de Catalunya (TVC) que ha guanyat diversos premis i ha estat seleccionat en molts festivals. Es pot consultar en línia a <http://uab-documentalcreativo.es/produccion/fora-de-pagina> [accés 23-03-2017]

El segon és *G3G records: poder mirar als ulls* (83 min), dirigit per Toti Garcia i Nessim Castaño el 2015, estrenat a IN-EDIT, Festival Internacional de Cine Documental Musical de Barcelona. Fins al moment se n'han fet dues projeccions a Barcelona. La primera a la programació Flux Club el 22.2.2016 i la segona als cinemes Girona, en el marc del cicle «Visions Documentals» (6.9.2106). Se'n pot veure el tràiler a <https://vimeo.com/140428064> [accés 23-03-2017].

El tercer és *Oriol Perucho. In memoriam* (50 min), dirigit per Martí Sans el 2016 i estrenat al cicle «Visions Documentals» el 17 de gener de 2017, als cinemes Girona de Barcelona. Se'n pot veure el tràiler a <https://www.youtube.com/watch?v=1KcZ3xLJyto&feature=youtu.be> [accés 23-03-2017].

de la primera remesa de vuitanta vídeos. Els resultats d'aquesta primera fase de Summa es van presentar públicament el 21 de desembre de 2012 en un acte celebrat a l'Antic Teatre de Barcelona, en el qual van participar poetes i músics vinculats a l'arxiu com Xavier Theros, Pierre Bastien, Gat, Mark Cunningham, Sílvia Mestres, CaboSanRoque i el videoartista Toni Serra.

Fig. 1 - Postal editada amb motiu de la presentació de l'arxiu.

En la segona fase del projecte, realitzada el 2013, vam efectuar millores en alguns aspectes del web, vam catalogar les gravacions del 2013, vam introduir a la base de dades unes set-centes gravacions fins a completar la totalitat de les corresponents al període 1990-2013, i vam fer la digitalització, restauració, edició i compressió d'una segona remesa de vuit vídeos.

En la tercera fase del projecte realitzada el 2014, vam fer millores en alguns aspectes del web (creació d'un cercador personalitzat amb cerca avançada,

creació de butlletins informatius segons contingut del web i enviaments automàtics), vam catalogar i introduir les gravacions del 2014 a la base de dades del web i vam fer la digitalització, restauració, edició i compressió d'una tercera remesa de trenta vídeos.

Més endavant, el desembre del 2014, vam organitzar una taula rodona sobre l'estat dels arxius audiovisuals a Catalunya,⁸ on van participar diferents experts en el tema com Esteve Riambau (director de la Fílmoteca de Catalunya i vicepresident de la FIAF, la Federació Internacional d'Arxius Fílmics⁹), Simona Marchesi (membre dels Arxius de l'Observatori de Vídeo No Identificat OVNI¹⁰), Carolina López (directora de Xcèntric, el cinema del CCCB, primer arxiu digital de cinema experimental i documental¹¹), Albert Alcoz (creador de l'arxiu audiovisual musical Venusplutón!¹²) i Antoni Mercader (professor de Comunicació Audiovisual de la UB i historiador de l'art dels mèdia) i on es va debatre sobre la creació i manteniment dels arxius audiovisuals. Amb aquest acte vam voler posar en relació diferents arxius audiovisuals públics i privats, per oferir una panoràmica del seu estat actual i de la seva importància com a memòria cultural viva, en plena societat de la informació i la comunicació.

⁸ La sessió va tenir lloc a Arts Santa Mònica (Barcelona) el 19 de desembre de 2014.

⁹ <http://www.fiafnet.org>

¹⁰ <http://www.desorg.org>

¹¹ <http://www.cccb.org/xcentric/ca/arxiu>

¹² <http://venuspluton.com>

Fig. 2 - Postal editada amb motiu de la celebració de la taula rodona «Arxius Visibles».

El 2017 hem estat un dels cinc projectes seleccionats en la convocatòria «Repte Canòdrom Barcelona», definida com un programa d'incubació de projectes creatius amb incidència sobre polítiques públiques, fruit de l'acord entre l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i el Congrés Internacional Sónar+D, que aglutina un conjunt d'activitats al voltant de la relació entre creativitat i tecnologia i la transformació digital de les indústries culturals que això comporta. En el cas de Summa, l'objectiu central ha estat oferir-nos assessorament i guiatge per a una major visibilitat i difusió de l'arxiu.

D'altra banda, cal dir que podem constatar l'interès en els materials incorporats a Summa consultant el nombre de visites que ha tingut el web i que, fins al 2016, arriben gairebé a les quinze mil. Els països amb més nombre de

consultes són, per ordre de xifres, EUA, Estat Espanyol, França, Regne Unit, Alemanya, Japó, Austràlia, Canadà, Rússia i Itàlia. A més, també fem créixer l'arxiu amb gravacions alienes d'entitats i persones, a vegades els mateixos artistes, que aporten de forma desinteressada les seves gravacions audiovisuals. Amb aquestes incorporacions, l'arxiu s'enriqueix amb altres esdeveniments culturals i artístics, que complementen la documentació de l'escena barcelonina i catalana dels noranta ençà. Així, per exemple el festival internacional de poesia d'acció i performance «La Muga Caula» ha aportat les gravacions dels dotze anys de festival perquè s'inclouin a l'arxiu.

Des d'un punt de vista teòric resulta evident que qualsevol arxiu permet una anàlisi que tindria en compte les tres àrees principals de la semiòtica, és a dir, els signes, la manera com s'organitzen aquests signes en sistemes i el context en el qual apareixen. Les imatges videogràfiques de Summa, com a signes en un espai semàntic, permeten interpretar el pols vital de la música experimental i de la poesia pública a Barcelona durant vint-i-cinc anys, les relacions interartístiques de gèneres i de cultures, així com la seva naturalesa i característiques. El fet de documentar gran part de l'escena alternativa de la Barcelona dels noranta en endavant dóna a l'arxiu un gran valor històric i cultural ja que fa una mena de cartografia d'un període en què hi va haver una eclosió de la poesia pública i una creació de vincles i col·laboracions importants entre músics i poetes.

Els anys han fet surar la latència que hi havia en tots aquests actes artístics que documenta l'arxiu, i es fa evident com existeix una contaminació entre diferents signes culturals que s'alimenten uns a altres i que amplifiquen territoris per a la interpretació, fins a un mestissatge que anul·la clarament les taxonomies unívokes. El fet de compartir un espai permet que ens adonem de les similituds i les hibridacions entre el territori musical i el poètic, la col·laboració entre els signes visuals, sonors i verbals, les tensions sempre existents entre camps contigus, entre la claredat que alguns voldrien i la borrositat real, de manera que s'obren espais immensos d'interpretació i anàlisi per a qualsevol que hi vulgui entrar. Summa és un arxiu de comunicació intercultural que es potencia justament en els espais que s'obren per la hibridació, que fan emergir les realitats interdisciplinàries i interculturals i les escriptures híbrides.

Concloem, doncs, fent èmfasi en la rellevància que la construcció de Summa ha tingut per a la confecció d'aquesta tesi, que s'ha anat bastint paral·lelament a l'arxiu que documenta en format videogràfic la poesia pública del tombant de segle a Barcelona.

3. Poesia pública. La necessitat d'inventar un nom

En la bibliografia sobre poesia contemporània, el terme genèric més usat per referir-se a les pràctiques poètiques menys convencionals és el de «poesia experimental», però en moltes ocasions, sota aquesta denominació, només es fa referència a la poesia en suport paper, sigui poesia concreta i visual o bé sigui discursiva, és a dir, que faci ús dels valors semàntics i sintàctics compartits de la llengua per bé que hi experimenti formalment.

A continuació indagarem al voltant d'aquest terme a fi que ens ajudi a posar llum sobre el concepte de «poesia pública», que hem proposat per designar les pràctiques poètiques objecte d'aquesta tesi i que tenen poc a veure amb la poesia que es presenta en suport paper.

En la primera edició del *DIEC* (1995), el mot «experimental» només donava una accepció: «1 adj. [LC] Relatiu a l'experiència, fundat en l'experiència». I no contemplava el que es vol ressaltar quan s'adjectiva la poesia d'«experimental», és a dir la provatura, l'intent, l'assaig, la manera de fer alternativa, fora de les convencions o del que es considera habitual. En l'edició actual del diccionari – *DIEC2* (2007)– observem que s'hi ha afegit una nova accepció: «2 adj. [LC] Basat en l'experimentació, especialment pel que té d'innovador».

Si hi havia dubtes sobre com adjectivar algunes pràctiques poètiques i es tendia a alternar els mots «experimentalista» i «experimental», perquè amb el primer quedava més clar que es referia a la provatura i amb l'altre es podia entendre que es remetia només a l'experiència viscuda, ara ja no hi hauria d'haver cap dubte. Quan diem «experimental» s'entén que es tracta de poesia que prova noves formes. La que tracta amb l'experiència, l'anomenada «poesia de l'experiència», és tota una altra cosa, força deslligada en general de la innovació.

De fet, el mot «experimental» prové de l'*experire* llatí i del *πειράω* grec ('jo intento', 'm'aventuro'), d'on també deriva *πειρατής*, és a dir, «pirata», «bandit», substantiu que resulta metafòric del que fan els poetes experimentals, en el sentit que s'arrisquen, que s'aventuren amb els llenguatges per innovar i enriquir la poesia.

Els termes «poesia experimental», «poesia experimentalista» o «experimentació poètica» s'han utilitzat arreu des de la segona meitat del segle passat per designar la poesia que a partir dels anys cinquanta van posar en pràctica autors europeus i americans de diversos corrents i que engloba subgèneres com la poesia concreta, la poesia visual, la poesia fonètica, la poesia performàtica, etc. Una poesia que cada cop ha tendit més a barrejar disciplines artístiques i a esborrar les suposades fronteres amb què l'ortodòxia s'entén per parlar de l'art.

Tots aquests corrents poètics arrelen en el trencament de la discursivitat del llenguatge pròpia de la poesia tradicional, funden el seu treball en una visió sintètica, en la descomposició de la sintaxi –sigui en suport escrit o oral– i usen les paraules o les lletres com a elements autònoms, com a signes, en molts casos prescindint del significat, i vinculant-los al gest, a la imatge o al so; o bé fins i tot arriben a no usar el codi lingüístic, com és el cas de gran part de la poesia acció.

Algunes visions de teòrics i poetes ajuden a donar concreció a l'abast de l'experimentació poètica. Arturo del Villar, l'any 1973 va ser un dels primers a fer un estudi sobre la poesia experimental espanyola, en el qual donava compte de la situació, referint-se sobretot al que en aquell moment resultava més nou i que poc tenia a veure amb la poesia pública que aquí tractem, sinó amb la poesia visual:

Con el retraso acostumbrado en la puesta al día de nuestros puntos de vista culturales, en los últimos diez años se ha producido en España un auge llamativo de la experimentación poética. Es cierto que se estaba trabajando sobre la palabra escrita desde el segundo decenio de nuestro siglo, pero sólo a base de ella: era descoyuntada, dibujada, quebrada o asimilada para renovar la dicción del poeta en verso, aunque no sustituida. Lo sucedido en esta última década es precisamente que la palabra poética deja pasar a otras formas que ya no son retóricas, que muchas veces ignoran la palabra e incluso en ocasiones la letra, y les cede sus sitio. Aquí radica la novedad. (Villar, 1973, p. 43)

I més endavant al·ludia als poetes catalans Guillem Viladot, Joan Brossa, Juan- Eduardo Cirlot i Josep Iglésias del Marquet com a «experimentadores de nuevas formas expressivas que no forman grupo, pero están editando libros interesantes desde hace años».

Un visió més recent, que ja abraça tant la poesia visual com la sonora, ens la donava Philadelpho Menezes, poeta i teòric brasiler, en la conferència que va pronunciar l'agost del 1999 al «Primer Congrés Internacional de Polipoesia» celebrat al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona:

La poesía experimental parece ser un lugar ya tradicional para mezclar signos diferentes dentro de la poética moderna y contemporánea. Resulta útil entender claramente el concepto de la poesía experimental que aquí se adopta: se trata de un tipo de poesía que se manifiesta en algunos estilos y movimientos del siglo veinte cuyas formas no están desarrolladas en verso. Así, el concepto radica en dos niveles.

En el campo visual, la poesía experimental abarca desde la espacialización de textos verbales (como el tema principal de Mallarmé Un coup de dés) hasta imágenes grabadas (como la poesía visual italiana de los años 60). En poesía es muy conocida la aplicación caótica del futurismo, los poemas figurativos en los caligramas de Apollinaire o la constructividad geométrica del concretismo.

En el campo sonoro, la poesía experimental contiene desde rupturas fonéticas de poemas dadaistas hasta el concepto polipoético de la creación de Enzo Minarelli en los años 80, pasando por los inventos de poesía electroacústica de Henri

Chopin, el letrismo de los años 50, algunos discursos de tipo beatnik, entre otros.

(Menezes P. , 1999)

I Fernando Millán, poeta i teòric espanyol amb una àmplia producció des dels anys seixanta, des d'un punt de vista més general i integrador, apunta a la relació de l'experimentació amb la vida, reprenent la famosa consigna dels moviments dadaïsta i fluxus «l'art és vida»:

(...) la poesía experimental hace hincapié en el origen material de la poesía (producto de las posibilidades combinatorias y del uso atípico del lenguaje) y se pone a la búsqueda de las leyes objetivas que rigen tal utilización. Naturalmente, tal búsqueda ha de hacerse sin caer en los mismos errores platonistas que han traído la poesía discursiva a su actual impotencia. No podemos, por lo tanto, aceptar leyes mecanicistas e inmutables, sino que es necesario basarse en sistemas de interrelación entre la poesía como objeto y la vida como posibilidad y razón de su existencia. (Millán, 1979, p. 46)

En aquest treball parlarem de poesia experimental en el sentit més ampli del mot, però ens centrarem en aquella que per actualitzar-se necessita el públic, que està pensada per ser interpretada en directe. Això ja és una característica peculiar, si tenim en compte que encara ara, el concepte més habitual amb què

es fa referència a la recepció de la poesia remet al llibre de poemes que cadascú llegeix en silenci individualment.¹³

Així, la característica comuna a la diversitat de poètiques que es relacionen en aquest treball és la necessitat de ser interpretades en directe davant d'un públic per verificar-se. Per tant, usem l'adjectiu «pública» en el ple sentit que li atribueix el diccionari: el d'oposat a privat, el d'allò de què pot fer ús tothom, el del que es fa davant de la gent, sigui en un espai tancat o obert, públic o privat.

En l'elaboració del treball d'investigació per a l'obtenció del DEA, que partia de la mateixa hipòtesi que aquesta tesi doctoral, vam determinar d'usar l'adjectiu «pública» perquè resultava la forma més neutra i més genèrica de donar nom a un tipus de proposta poètica molt diversa, ja que aquest qualificatiu intersecciona amb qualsevol de les pràctiques de què es parla en aquesta recerca.

Des del nostre punt de vista, es tracta del qualificatiu més essencial, més nuclear, amb l'avantatge que, a més d'abraçar les diferents pràctiques poètiques objecte d'aquesta tesi, és un terme que no està contaminat de significacions en

¹³ Així ho constatem, any rere any, quan ho preguntem als estudiants que ingressen a la universitat per estudiar els graus de Comunicació Audiovisual i d'Educació, que és on impartim docència. Des de l'any 2000 i fins al moment, no hi ha hagut cap alumne que hagi respost en el sentit d'eixamplar el concepte de poesia a les pràctiques orals i performàtiques quan se li ha demanat «Què és poesia?»

l'àmbit artístic i que no distingeix entre tradició i avantguarda. Tant pot incloure un acte en què el poeta digui els poemes a pèl, sense micròfon ni il·luminació especial, en un bar, com un acte que necessiti gran infraestructura per a la posada en escena, siguin objectes, música, audiovisuals, etc. i que es faci en un centre cultural important.

Amb tot, fa pocs anys, i després d'haver teoritzat sobre la nomenclatura, vam saber que el poeta belga Alain Arias-Misson (Brussel·les, 1936) feia servir el terme «poesia pública» des de principis dels setanta per designar aquelles accions poètiques que organitzava en el marc dels carrers o espais públics de qualsevol ciutat. Després d'haver fet una acció a Brussel·les, pel febrer de 1970 va dur a terme a Madrid el que Ignacio Gómez de Liaño (2015), considera possiblement el primer poema públic de la història, que es titulava «A MADRID» i que va consistir a transportar per part d'uns quants poetes, per alguns dels carrers principals de la ciutat com el Paseo de Recoletos i el de la Castellana, la Plaza de Cibeles i la Carrera de San Jerónimo, grans lletres que formaven el títol del poema i anar-les combinant segons el lloc per on passessin. Així, «DADA», «MARIA», «DAR», «RIADA», «RIMA»... fins que, en arribar amb la paraula «ARMA» a la seu del Congrés dels Diputats, la policia va posar el punt final al poema.

Amb aquest exemple es pot entendre el concepte de «poesia pública» que té Arias-Misson i que s'allunya, en part, del que aquí fem servir, en el sentit que

ell l'usa únicament per a accions poètiques en espais públics exteriors i, en canvi, nosaltres l'utilitzem per a la poesia experimental que s'executi en qualsevol espai amb la presència de públic.

Diu Gómez de Liaño (2015, p. 21):

Cuando Alain Arias-Misson pone su poesía pública en relación con el rito, y aún, me atrevo a decir, como una especie de liturgia poética, lo que hace es anticipar ciertos aspectos de su concepción de la poesía como un contenedor tridimensional y transparente, como una caja teatral en la que el poeta funde elementos de la vida moderna y de las sociedades primitivas, de la tecnología del siglo XXI y de la humanidad de los orígenes.

En sus cajas-teatros-jaulas, en las escenas que en ellas presenta en medio de las letras y textos que les sirven de decorado, el artista trata, como en los poemas públicos, de transgredir los límites lingüísticos adjudicados secular y convencionalmente a la poesía, a fin de hacer que letras, morfemas, figuras, materiales y espacios se interrelacionen de forma inesperada y, de ese modo, alumbren nuevas formas de sentir y entender la vida.

Més endavant parlarem dels diferents tipus de poesia que incloem sota el terme de poesia pública i de les seves característiques, sovint comunes a més d'un tipus de pràctica, tenint en compte que l'objecte d'estudi específic d'aquesta investigació és la poesia que pren tota la seva dimensió en ser compartida amb públic, sigui en l'espai que sigui.

Som davant d'un fenomen, aquest de la poesia pública, que hem vist com creixia i es consolidava a Barcelona al llarg de la dècada dels noranta. Fins llavors –i estem parlant de la segona meitat del segle XX– no s'havia vist un auge tal de la poesia en viu. I no és que no hi hagi precedents –ens hi referirem més endavant–, però la diferència amb els poetes en directe d'aquest final de segle és que no es tracta de la manifestació d'un grup artístic determinat, ni d'una determinada generació o d'un concepte estètic uniforme. Es tracta d'una mixtura que admet poques classificacions.

4. Pràctiques poètiques públiques

Més enllà de les avantguardes, hi ha hagut sempre un àmbit de la poesia fora del llibre que ha anat canviant el seu espai i que ha anat fent més complexes les seves formes i les seves eines. La impremta no ha deixat de millorar, però la poesia fora del llibre també ha mantingut el diàleg amb la innovació tecnològica i amb formes de llegir, sovint efímeres, que van més enllà de la lectura individual i silenciosa.

Podríem dir que el poema s'acaba d'escriure a l'escenari, en l'acte públic i, si no és que s'enregistra, no hi ha possibilitat de recuperar-lo. En aquesta lectura efímera, la poesia crea un entorn viu basat en la presència física de la veu o del text i on el llenguatge no verbal pren una importància cabdal per a la interpretació del poema, ja que no només cal entendre el text, sinó que cal llegir l'entonació, el gest, el moviment en l'espai, la il·luminació, és a dir, tots aquells elements no verbals que donen cos al text.

Aquesta hibridació als escenaris és una conseqüència de la recerca formal, inherent a la poesia al llarg dels segles, i que ha tingut en la innovació tecnològica un aliat incondicional. Així, estris tan senzills com el micròfon o el magnetòfon han suposat una revolució en la creació poètica, ja que han permès multiplicar fàcilment la veu del poeta d'una forma real, un objectiu que la poesia sempre ha buscat amb la rima (efecte musical de repetició) i ja en el Barroc amb els ecos,

els cors de l'òpera i la dispersió de llenguatges (text, imatge, música, arquitectura). I, al costat de la simultaneïtat, la repetició ha acompanyat sempre la poesia: des de la poesia de transmissió oral a la poesia realitzada en estudis de gravació, des de la tornada al *sampler*.¹⁴ Només a partir de la tecnologia del darrer segle els poetes han pogut materialitzar aquests dos elements essencials de la poesia.

Alhora, és important mirar enrere per descobrir el paper de l'acte públic en la poesia al llarg dels segles, des de l'Edat Mitjana, passant pel Barroc i fins a arribar a les avantguardes del segle XX i el present. La poesia no ha deixat mai de ser gest i el llibre és només un dels seus mitjans de difusió, amb les seves pròpies normes i constriccions. Més enllà dels referents medievals, prou coneguts, el Barroc significa un moment de gran torsió de l'expressió poètica, a l'altura dels experiments d'Arnaut Daniel.

La poesia barroca és en bona mesura un espectacle de la paraula animat per un desig d'impactar. Una de les formes que arrenca en el Barroc són els ecos, una forma que treballa amb la repetició de les paraules finals, és a dir, el que avui fariem amb un *delay*.¹⁵ Rere aquests ecos hi ha l'anhel barroc de la

¹⁴ Dispositiu electrònic digital que permet enregistrar, manipular i reproduir una seqüència sonora.

¹⁵ Efecte de so que consisteix en la repetició amb retard d'un senyal sonor, la qual es barreja amb l'original.

polifonia a través de la sobreposició de la veu del poeta, cosa que les cintes magnetofòniques van fer realitat a mitjan segle XX. També destaquen en època barroca els poemes multilingües, poemes que poden ser llegits en més d'una llengua alhora, o els poemes que permeten lectures en diverses direccions. D'aquesta manera, els poetes barrocs d'una banda buscaven superar les fronteres lingüístiques i de l'altra es deslligaven de la linealitat del text a favor d'una major riquesa i complexitat expressiva.

Els poetes han abordat sempre els universals de la tradició poètica a través de la innovació formal i també de la tecnològica, per portar-los cap al seu temps. Superat el format del llibre, la poesia sonora ha situat la tecnologia en el seu codi genètic, en coherència amb els actuals mitjans de difusió i de creació. D'altra banda, això representa l'assoliment del desig de molts autors al llarg de la història que necessitaven traspasar el registre escrit, donar cos a l'escriptura i transmetre-la més enllà de l'efímer.

La poesia oral o pública no va tenir fins al segle XX uns sistemes d'enregistrament que en poguessin assegurar la transmissió més enllà de l'acte efímer. Fins llavors, només el registre escrit de la poesia va ser objecte d'estudi, cosa que explicaria en gran mesura el fet que, tot i ser una realitat molt viva, la poesia pública hagi quedat fora dels cercles acadèmics i no s'hagi contemplat com a objecte d'anàlisi. Però avui dia, amb les possibilitats d'enregistrament i de transmissió d'informació, la poesia pública té uns canals de difusió que ens

permeten conèixer i estudiar el que s'ha fet i el que s'està fent sense que sigui estrictament necessari haver assistit en directe a l'esdeveniment.

D'altra banda, cal assenyalar que els poemes sempre han tingut una gran difusió autònoma, al marge del recull del qual formessin part en un origen, cosa que fa de la poesia un element ideal per a un present de fragmentació i d'encadenament de petites peces diverses. Un present que està marcat pels canvis tecnològics, però en el qual cal tenir en compte que, a pesar que les interfícies digitals semblin amenaçar el contacte humà, la poesia dita en directe està ampliant el seu camp d'influència i l'interès social.

Podríem dir que la poesia pública beu de les novetats tecnològiques per tornar als orígens, i els mateixos avenços tecnològics li obren actualment les portes a una major vigència pel fet de ser una pràctica creativa efímera, una forma artística que es desenvolupa en viu.

Tot i així, encara són molt minsos a Catalunya els treballs que s'ocupen de l'estudi de la poesia pública i, si bé s'ha estudiat l'obra poètica d'autors com Enric Casasses o Carles Hac Mor, que són prolífics en actuacions en directe, la investigació s'ha centrat, fins ara, en la seva obra escrita.

És important remarcar que la poesia pública no busca la decoració d'un text, sinó que l'amplifica, reubica els plans de l'escriptura i de la lectura i, en certa mesura, en multiplica els nivells d'interpretació. És a dir, desplaça l'escriptura a l'acte públic, damunt de l'escenari, i desplaça la lectura a la presència efímera,

limitada a un espai i un moment concrets, sense possibilitat de tornar al text fora de la pròpia memòria del lector. El so, el gest i tots els elements extratextuals han de ser interpretats per poetes i espectadors (executats per una banda i llegits per una altra) i el poema n'és la suma i la confluència. La informació circula fragmentada per més d'un canal i el poema n'és el conjunt. No es tracta, doncs, de redundar en el discurs, sinó de fer-lo més complex. I en aquest diàleg sincrònic entre poetes i públic, s'esdevé una comunicació consubstancial a la poesia, que fa més palès l'alliberament de la condició de producte de consum, en el sentit que el poeta busca expressar simbòlicament les seves urgències i compartir-les amb els espectadors en directe.

És necessari, doncs, per situar-nos davant la poesia pública, un nou sistema de lectura, un canvi en els modes de percepció de la literatura, un mode de percepció que, de fet, ja ha canviat en la majoria de camps creatius i fins i tot en la nostra vida quotidiana, ja que en les darreres dècades hem desenvolupat una gran capacitat per llegir codis diferents de manera simultània i de sumar-los a l'instant, d'assimilar una major complexitat de llenguatges. És evident que la televisió i els mitjans audiovisuals, per posar els exemples més obvis, han canviat la nostra manera de llegir-ho tot, començant per les arts, que en certa mesura ens han ajudat a poder llegir el nostre temps. No sembla coherent, doncs, defensar que la poesia s'hagi d'arrecerar en el llibre.

Així, l'eclosió de la poesia pública en les darreres dècades implica l'èxit del fet de compartir experiències en un espai efímer més que no pas una banalització del gènere poètic, com alguns volen fer creure. La poesia dita en directe ha ampliat el seu camp d'influència i l'interès social i així ho demostra la gran quantitat de programacions regulars de poesia que des de fa anys tenen lloc a la ciutat, on la varietat de propostes sembla no tenir límits: poesia amb música, poesia amb imatge, polipoesia... I la recepció per part del públic és cada cop més àmplia. Els poetes entrevistats per a aquest treball reflexionen sobre l'evolució dels recitals que molts d'ells van iniciar als vuitanta, on moltes vegades hi havia més poetes que públic, i ho comparen amb la situació dels noranta, en què els locals s'omplien com abans només s'omplien per als concerts de rock.

Calia, doncs, trobar un nom per designar totes aquestes pràctiques poètiques que tenen com a denominador comú la necessitat del públic i a les quals dedicarem els següents apartats, conscients que serviran per entendre millor a quines pràctiques ens referim, però també conscients que totes es trepitgen, s'encavalquen i s'osmotitzen amb molta facilitat, i que gran part dels poetes combinen aquesta diversitat genèrica sense cap mena de consciència de ser partícips de la taxonomia que aquí establím i que esdevé de poca utilitat per a la seva pràctica: poesia oral, poesia sonora, poesia fonètica, polipoesia i poesia acció.

4.1. Poesia oral

Es tracta d'aquella poesia escrita per ser dita, tant si és llegida com recitada de memòria. En qualsevol cas, el poeta escriu amb la intenció de la interpretació en directe, de l'oralització del text, cosa que ens remet a l'ús primigeni de la poesia i a una pràctica que, de fet, no ha deixat d'existir mai en la majoria de cultures del món.

Així com la lectura silenciosa permet aprofundir en el contingut del text, rellegint i aturant-se quan un vol, l'oralització permet fruir del que Aristòtil anomenava el «llenguatge refinat», és a dir, el que implica «ritme, harmonia i cant» (Aristòtil, 1998, p. 323). I és que en l'oralització de la poesia es posen en joc molts elements de la veu i del cos que fan arribar la paraula d'una forma ben diferent que si la llegíssim, i que només es perceben en la seva completesa amb la participació en directe a l'acte públic.

Ho podem comprovar amb les gravacions discogràfiques o en casset que al llarg dels anys ens havien arribat –interessants, sens dubte–, però que posen en evidència com són d'importants els trets no verbals que ens en perdíem, tot allò relacionat amb el gest i el context, ben estudiat per la cinèsica i la proxèmica i que resulta determinant en l'oralització de la poesia. És clar, doncs, que la transmissió més completa és la que es fa en directe, de la mateixa manera que en altres activitats artístiques com concerts, performances o teatre, la vivència sincrònica és la que ens dóna la dimensió global de l'esdeveniment.

«L'home mai no és més amo de si mateix que en el silenci: quan parla sembla, per dir-ho així, que es vessi i es dissipï pel discurs, de manera que pertany menys a si mateix que als altres». Aquest fragment és de *L'art de se taire (L'art de callar)*, un tractat sobre el silenci escrit per l'abat Dinouart el 1771 (Dinouart, 1999, p. 51). Així, des del moment que vesseu els nostres coneixements, els compartim, deixem de ser-ne amos únics, els transmetem. I la transmissió oral, és a dir, l'exposició de les paraules a l'acció de l'oreig, de l'aire, afavoreix la relació entre els membres d'un grup i és més efectiva que qualsevol altra opció per a la comunicació.

El tòpic que la lectura de poesia és un acte individual i silenciós és molt recent. De fet, la poesia ha tingut durant segles un estatus d'activitat social i popular i ha anat intrínsecament lligada a la música. Ja a la Grècia antiga, la difusió de la poesia es feia per la via oral, igual que la de la filosofia, la política o la història que, a més, durant segles es van transmetre a través de la mateixa poesia. Rapsodes i aedes, és a dir, recitadors de composicions no pròpies i pròpies respectivament, coneixien tant l'art de compondre com el d'interpretar poemes i música. Igual que els trobadors de l'Edat Mitjana, que eren versificadors i músics alhora i que el seu art estava destinat a ser escoltat, no llegit.

Amb l'aparició de la impremta, la tradició de recitar en públic i d'acompanyar-se amb música va anar perdent terreny i la lectura de poesia es va començar a entendre com una experiència individual i silenciosa en què

intervenia únicament el llibre i el lector, deslligada de l'oralitat i de la música. I al mateix temps, es va anar produint un cert desdoblament de la professió de poeta: per una banda, el poeta escriptor, que majoritàriament difon la seva obra a través dels llibres, i al qual s'atorga un estatus més intel·lectual; per una altra, el poeta que transmet els seus poemes o els d'altres a través de la música, que té més contacte directe amb el públic i per aquesta raó pot tenir més divulgació. El que passa és que en aquests casos normalment no es parla de poetes, sinó de músics, de cantants, de cantautors... El concepte de poeta encara està molt vinculat a qui escriu i publica llibres.

Sense que mai no s'hagin deixat de fer recitals de poesia d'escriptor, durant molt temps ha estat una activitat aïllada. Però en el període estudiat, concretament a la ciutat de Barcelona, no hi havia setmana sense recitals poètics, oferts no només per programacions específiques de poesia, sinó també per circuits eminentment musicals, museus, restaurants, bars, casals de barri, associacions culturals, ràdio i televisió. Va tornar el gust per l'oreig de la poesia, la clàssica i la més experimental, la poesia acció, la fonètica, la sonora... Una diversitat que recull les influències de les avantguardes de principis de segle, futuristes i dadaistes, dels recitats de la *beat generation*, de la performance, del rock, del punk, del reggae, del rap, de la *spoken word*, de la *dub poetry* i de les altres arts. I tot això coincidint amb el moment en què s'editaven més llibres de poesia.

Però els llibres de poesia, tal com deia el poeta José Hierro (1922-2002), són com les partitures per a qui coneix el llenguatge musical: es poden llegir, però sempre és millor escoltar la música o la paraula interpretades. La força de la paraula ben dita és el que dóna sentit complet al poema, ja sigui el mateix autor qui ho faci o un intèrpret, perquè la relació entre l'aspecte extern, fònic, del llenguatge i el seu pla intern, el del sentit, es manifesta amb claredat extrema en la llengua poètica, en la qual les variacions en l'entonació emotiva són capaces de modificar considerablement la informació de tot el missatge.

Sembla ser que fins i tot en la lectura que fem individualment en silenci efectuem petits moviments amb la llengua, com si estiguéssim dient les paraules, però sense arribar a emetre els sons. També és sabut que moltes persones llegeixen individualment els poemes, però en veu alta, i que hi ha poetes que també ho fan mentre els componen per saber si diuen el que realment volen que diguin. I és que el llenguatge poètic, pel fet de potenciar la sonoritat de les paraules i de manejar estructures sintàctiques i significats allunyats de la pràctica quotidiana de la llengua, necessita verificar-se i la millor manera de fer-ho és deixar que «vessin» les paraules, com deia l'abat Dinouart, que s'oregin.

Però les paraules, quan travessen l'aire poden prendre molts camins, poden ser potenciades o aniquilades, poden trobar nous sentits o poden perdre's. La lectura en veu alta demana, per ser efectiva, el control d'una sèrie d'elements que qualsevol persona que es dediqui a orejar paraules hauria de cultivar: l'entonació, la intensitat, el ritme, els silencis, la pronunciació, la gestualitat, la

mirada... Són tots ells, juntament amb la memorització, aspectes que influeixen en la transmissió de significat.

Simònides de Ceos, poeta de la Grècia antiga a qui s'atribueix el descobriment de la mnemònica o art de la memòria, defensava que calia aprendre's els versos de memòria, de cor (*par coeur* que diuen els francesos; *by heart*, els anglesos) perquè la recitació fos més efectiva i comunicés més amb el públic. Qualsevol que hagi assistit a algun recital pot haver comprovat la diferència que hi ha entre algú que llegeixi els textos --encara que ho faci correctament-- i algú que els digui de memòria. I si es tracta de poesia que ja ha estat escrita per ser dita, quan l'autor es planteja la via oral com la idònia per donar a conèixer el poema, cal que tingui en compte tots els elements que funcionen a l'hora de dir un text, ja que una bona lectura o recitació no és únicament l'oralització de l'escriptura. És, sobretot, interpretació, recreació del pensament i dels sentiments de l'emissor. És interpretació i crítica. És modificació de la realitat que el mateix poeta inventa.

Plini el Jove, que es dedicà a l'art oratòria i a la política, descriu com els romans, en les lectures públiques, valoraven la perícia del poeta amb aplaudiments, cops a les cadires o agitaments de toga, segons si consideraven que ho havien fet pitjor o millor. L'actualització d'aquesta pràctica es du a terme des de fa més de quaranta anys a la programació del Nuyorican Poet's Cafe de

Nova York¹⁶, una de les seues més actives de la poesia oral des dels anys setanta, que organitza les «open mic», en què qualsevol persona pot participar recitant poemes i un jurat s'encarrega de puntuar la intervenció.

En el nostre context, s'han fet i es continuen fent el que s'anomenen *slams*,¹⁷ competicions de poesia oral puntuades pel públic, però en l'etapa estudiada, encara no es treballava aquest format, que té el seu origen a principis dels vuitanta al local Get Me High Lounge de Chicago, de la mà del poeta Mark Smith.¹⁸

16 El Nuyorican Poets Cafe va ser fundat el 1973 pel poeta i professor Miguel Algarín, amb la col·laboració de Miguel Piñero, Bimbo Rivas i Lucky Cienfuegos. Defensava l'ús de la poesia, el jazz, el teatre, el hip-hop i la paraula parlada com a mitjà d'empoderament social per a les minories i els artistes marginals. Continua sent un lloc emblemàtic per a la poesia pública, la música i les arts visuals. <http://www.nuyorican.org> [accés 23-3-2017]

17 Des de 2010 hi ha el «Poetry Slam Barcelona», una competició poètica que combina poesia i interpretació, amb un format àgil, dinàmic i participatiu en què s'estableix una nova relació entre el públic i els poetes. «Poetry Slam Barcelona» és una plataforma de creació artística contemporània que fa servir la paraula com a element essencial. El projecte posa la paraula i l'escena al centre de la creació d'una nova proposta cultural, fent servir l'slam i l'spoken word com a recursos per treballar i fomentar les habilitats expressives i de comunicació en un espai performatiu. «Poetry Slam Barcelona» és també una xarxa social de creadors/poetes que troben en l'ús de la llengua i, en concret, en l'slam de poesia, una eina per al desenvolupament de la seva creativitat i l'eix que articula un espai de relació social i d'intercanvi. El campionat regular d'slam a Barcelona se celebra des de febrer de 2010 i compta amb centenars de seguidors, poetes i públic, que cada mes es reuneixen per competir, compartir i aplaudir les actuacions dels slammers. Organitzat i produït per Hipnotik Faktory i Red927 des de 2010, compta amb la col·laboració del CCCB i de l'Ajuntament de Barcelona – ICUB. www.poetryslambcn.com

18 Mark Smith (Chicago, 1949), poeta conegut com a Slam Papi perquè va ser el fundador del moviment «slam». Organitza de de 1984 sessions de poesia pública i el 1986 el primer slam, és a dir, el primer torneig de poesia puntuat pel públic, amb tres regles bàsiques: els poemes han de ser propis, no es permet l'ús de música, accessoris ni disfresses, i la durada del poema ha de ser de 3 minuts.

A partir de 1984, hi va haver molts poetes a Barcelona que van prendre la via oral com a via principal, i de vegades única, de transmissió de la poesia, i es van anar obrint pàgines de naturalesa escènica amb l'oralitat com a centre. Una oralitat que, tal com diu Walter J. Ong (1987, p. 134), fa que els éssers humans formin grups estretament units i que es vinculin entre ells i amb l'orador –poeta, en el cas que analitzem–. Ong parla del fet que, tot i que l'escriptura i les noves tecnologies han generat una oralitat secundària, diferent de la que existia abans de l'escriptura i que ell anomena oralitat primària, aquesta provoca també un fort sentiment de grup, perquè escoltar paraules dites, encara que siguin mediatitzades per un aparell, converteix els oients en un grup, en públic que es cohesionava i s'estructura al voltant de l'oralitat. Al contrari del que passa amb l'escriptura o el document imprès, que aïlla les persones.

Molts dels poetes que als vuitanta es prodigaven en recitals com els del grup «O així» i els de «Sopa Negra», dels quals parlarem més endavant, van transmetre durant anys la seva poesia únicament a través de l'oralitat. Tal és el cas de Jordi Barba, àlies Pope (Barcelona, 1953-2008), que durant molt de temps va dir la poesia en directe¹⁹ i va evitar la publicació en llibres, fins que a finals

¹⁹ Es pot veure un vídeo seu a l'arxiu Summa: <http://www.summa-hvt.org/vc/pevb-poesia-en-viu-a-barcelona-live-poetry-in-barcelona-1991-2003/226/ca>, del minut 4:37 al 5:52. Fins al moment és l'únic enregistrament videogràfic de Pope de què tenim constància [accés 13-05-2017]

dels noranta, quan per causa de la malaltia degenerativa que patia ja no podia dir els seus poemes, diversos editors van esperonar-lo a aplegar en paper la producció poètica de més d'una dècada.²⁰

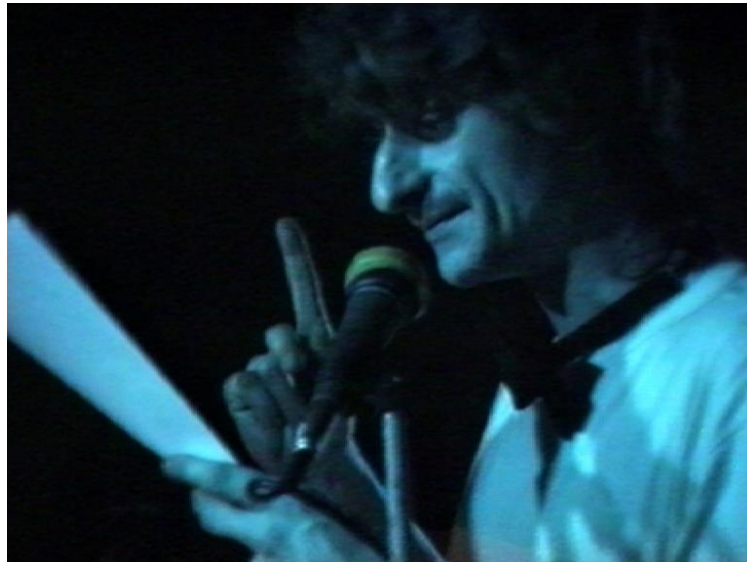

Fig. 3 – Jordi Barba, àlies Pope (foto: Josep M. Jordana)

Un altre cas és el de Josep Ramon Roig (Tortosa, 1956), que sempre s'ha definit com a poeta oral i que ha publicat un sol llibre –*Malbé*– a Edicions 62 l'any 1999, el qual l'any anterior havia obtingut el premi Ciutat de Palma de Poesia Joan Alcover. Roig al·ludeix al fet que per ell la poesia va començar sent una

²⁰ Per iniciativa de quatre editorials independents va publicar: *Llibre del fred* (RSalvoEdicions, 1996) *Abriga't qu'estic sol* (Aire, 1998), *Classes d'Oïda Mètrica* (Container, 1999) i *Atxuuús! Amén* (La Cèl·lula, 1999), coincidint amb un homenatge que es va fer al poeta a l'Espai Escènic Joan Brossa. Més tard, Edicions 62 i Empúries van editar *Escrits* (1999), volum que conté la trilogia de *El llibre del fred*, *Abriga't qu'estic sol* i *Atxuuús! Amén*. I el 2001, Llibres del Segle va publicar *Llibrot*, una nova selecció de la seva obra.

passió, però va esdevenir cada vegada més una acció que trobava la millor manera d'arribar al públic amb l'oralització. Una oralització que té un sentit travat, circular, sotmès a distorsions, que acaba explotant i obrint-se, de manera que el públic entén alguna cosa, hi troba un sentit. En una entrevista recollida en el volum *Polipoesía. Primera antología* (1992) deia:

Cada poema té un període de construcció amplíssim. (...) L'assajo i l'ajusto en totes les seves parts. L'escric i el reescric, el puc gravar i tornar a gravar. Això em sembla important. Són poemes que busquen el públic, el criden, el necessiten, exigeixen la resposta del públic, connectar-hi, enganxar-lo. Busquen la catarsi poeta-públic, una catarsi immediata, present, espacial, corporal, ¿per què no?. Una mica com si interpretés una peça de jazz. No estan fets amb una concepció «avantguardista» per fotre el personal, sinó per entrar en comunió amb ell. (Sabater, 1992, p. 72)

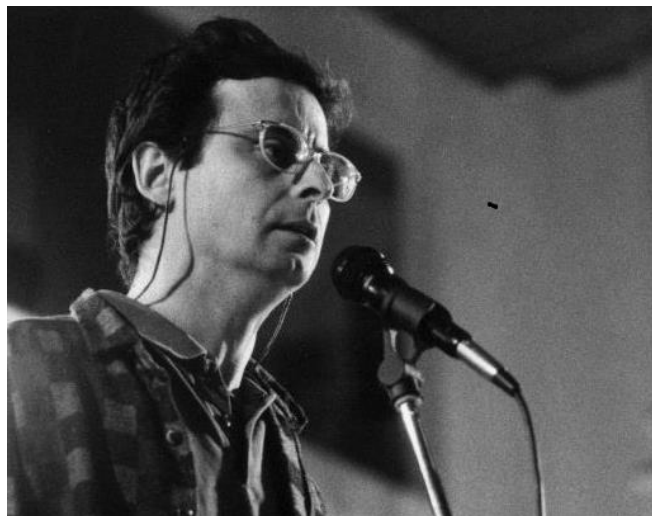

Fig. 4 – Josep Ramon Roig (foto: Arxiu AIRE)

Un dels seus poemes més celebrats és el titulat «Jo», que reproduïm a continuació i que es pot veure a l'arxiu Summa.²¹

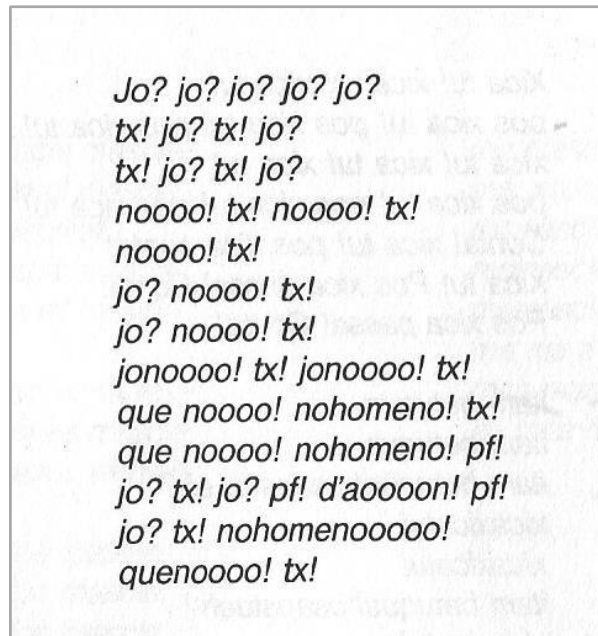

Fig. 5 - Poema «Jo» de Josep Ramon Roig (Sabater, 1992)

Noel Tatú (Sao Paulo/Granollers,1962) és potser el cas més radical de reivindicació de la poesia oral, en el sentit que no ha publicat mai cap llibre. Va iniciar la seva trajectòria artística a finals dels vuitanta com a pintor d'arrel dadaista i es va introduir en el món de la poesia barcelonina a principis dels

²¹ <http://www.summa-hvt.org/vc/jo/227/ca> .[accés 20-03-2017]

noranta. Tatú considera que la poesia oral du implícita una expressió més revolucionària i combativa que no pas l'escrita, alhora que valora l'espontaneïtat i l'esperit dadaïsta, que amara la seva obra. Aquesta premissa el va dur el 2010 a muntar un grup que es deia «Poetes sense llibres», amb el qual van presentar un espectacle titulat «Paga'm el que em deus», estrenat el mateix any al Teatre Auditori de Granollers en el qual combinava la performance poètica amb música. Sempre s'ha identificat molt amb la pràctica polipoètica, de la qual parlarem més endavant, pel fet que combina la recitació performàtica amb l'ús d'objectes i disposa de certa escenografia per a les seves actuacions.

Fig. 6 – Noel Tatú (foto: Lis Costa)

Al llarg del treball esmentarem molts dels autors que destaquen per la seva participació en actes de poesia pública oralitzant els seus poemes, com ara

Jaume Sisterna,²² David Castillo²³, Joan Vinuesa²⁴ o Dolors Miquel²⁵ que, per altra banda, mai han menystingut l'edició en paper i tenen força llibres publicats.

²² Jaume Sisterna Montcada (Barcelona, 1930-2013), poeta de la generació dels grans, amb Àngel Carmona i Jesús Lizano, provenia del món del teatre, on havia actuat amb La Pipironda, amb l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, amb Teatre Experimental Català, amb Camaleó, amb l'Associació pel Foment de la Cultura Catalana i amb el Grup Teatral El Partiquí. Va escriure dues obres dramàtiques –*Era un noi tímid i innocent* (1987) i *L'arribada de la primavera* (1992)– que van representar-se en diverses ocasions entre 1987 i 1993. Té cinc poemaris publicats: *Novembre del meu any de néixer i de morir* (Sabadell: AUSA, 1993), que va obtenir el premi Marià Manent el 1988; *Els autobusos porten a l'infinit* (Barcelona: Sedicions, 1997), *La senyora* (Gaüses: Llibres del Segle, 2000), *Feines de no gaire* (Badalona: Pont del petroli, 2008) i *Home enllac* (Vic: Emboscall, 2008). Va actuar en molts recitals amb els grups «O així» i «La Sopa Negra». Vegeu el recitat del poema «Papers» el 2009 a <https://www.youtube.com/watch?v=NDziGSDuOW4> [accés 20-03-2017]

²³ David Castillo Buils (Barcelona, 1961) és poeta, novel·lista i crític literari. Director del suplement Cultura d'El Punt Avui des de 1989. Ha dirigit i participat durant molts anys en la programació del Festival de Poesia de Barcelona i ha organitzat nombrosos actes de poesia des dels vuitanta. Va formar part del grup «O així». Ha publicat cinc novel·les i dotze poemaris des de l'any 1993, a més d'alguns assajos i ha guanyat diversos premis, entre els quals el Carles Riba per *Game Over* (1997). El 2016 ha publicat, amb Marc Valls, el volum *Poesia, Contracultura, Barcelona*, que recull l'obra de divuit poetes dels setanta, morts prematurament, i recupera el batec de la Barcelona contracultural del postfranquisme. Vegeu el recitat de «Només són negocis» el 2016 a <https://www.youtube.com/watch?v=dLAvRNBKJY> [accés 20-03-2017]

²⁴ Joan Vinuesa Baliu (Barcelona, 1952) és poeta, pintor i músic. Va començar a participar en recitals el 1984 i no ha aturat la seva activitat fins al moment, sol i amb diverses formacions creades per ell, com el grup «La Sopa Negra», Sonda Expressiva de l'Animadèria o Hadramawts. Ha publicat vuit llibres, sis dels quals en autoedició: *El camí del llamp* (Barcelona: El crit de l'òliba, 1993), *Feristela de bec i les falòrnies del radi* (Barcelona: El crit de l'òliba, 1995), *El Tercer Llibre* (Barcelona: Llibrets de la Sopa Negra, 1997), *L'arrel quadrada de Déu* (Barcelona: Llibrets de la Sopa Negra, 2000), *El llom del sol* (Barcelona: Llibrets de la Sopa Negra, 2003), *Alè per a un drac* (Barcelona: Labreu Edicions, 2009), *El corn del sègol* (Badalona: Pont del petroli, 2012) i *La utopia de les paraules* (Barcelona: Llibres de la Sopa Negra, 2014). www.joanvinesabaliu.info. Vegeu el recitat del poema «Menjant mort» a <http://www.summa-hvt.org/vc/pevb-poesia-en-viu-a-barcelona-live-poetry-in-barcelona-1991-2003/226/ca> entre el minut 41:43 i el 42:45 [accés 20-03-2017]

²⁵ Dolors Miquel Abellà (Lleida, 1960) apareix a l'escena de la poesia pública catalana a la segona meitat dels noranta. Des d'aleshores ha publicat una quinzena de poemaris i ha guanyat diversos premis, el darrer, l'Ausiàs March de Poesia (2016), per *El guant de plàstic rosa*. Ha col·laborat amb articles en la premsa escrita i ha participat en múltiples recitals. Vegeu el recitat del poema «El vers del no dir res» en el festival PROPOSTA el 2003 a <http://www.summa-hvt.org/vc/v0033-dolors-miquel-el-vers-del-no-dir-res/187/ca> [accés 20-03-2017]

Fig. 7 - Jaume Sisterna (foto: LWSN)

Un cas paradigmàtic el representa Enric Casasses,²⁶ que té vora una trentena de llibres al mercat, però no ha parat mai de fer recitals arreu perquè considera que la lectura pública és la millor manera de verificar els seus poemes:²⁷

²⁶ Enric Casasses (Barcelona, 1951). Poeta, assagista i traductor. Té una trentena d'obres publicades, entre les quals: *No hi érem*, *Que dormim?*, *Canaris fosforescents*, *Bes Nagana*. Assagista i editor d'obres d'escriptors com Juli Vallmitjana, Francesc Pujols, Jacint Verdaguer o William Blake. Du una activitat prolífica en recitals des de 1984 i ha col·laborat en diversos projectes amb músics com Pascal Comelade, Jakob Draminsky, Manel Pugès, Feliu Gasull o amb la banda Triulet. Va obtenir el Premi Nacional de Literatura de la Generalitat de Catalunya el 2012. Ha estat i continua sent un dels referents més admirats pels poetes actuals.

²⁷ Vegeu el recitat del poema «Sextina» el 1992 al G's Club: <http://www.summa-hvt.org/vc/v0053-enric-casasses-sextina/207/ca> [accés 20-03-2017]

Durant un temps fou la meva forma habitual de publicar poesia, la forma primigènia. En lloc de cercar editors, m'era molt més fàcil anar al bar del costat i organitzar un recital. A base d'anar-ho fent i d'agafar confiança he anat aprofundint en aquesta activitat, fins al punt que hi ha poemes que no sé si realment estan acabats fins que no han estat recitats, com si el gest, la veu o la música en formessin part. (Mateu, 1997)

Jo faig aquesta forma d'art que és amb la paraula, i la paraula té un so, una entonació i un gest i jo ho fico tot. No em limito a la representació gràfica de la paraula. Jo escric com els antics d'abans de la invenció de l'escriptura. Hi ha hagut milers i milers d'anys que s'ha escrit sense paper. (Ballbona, 2014)

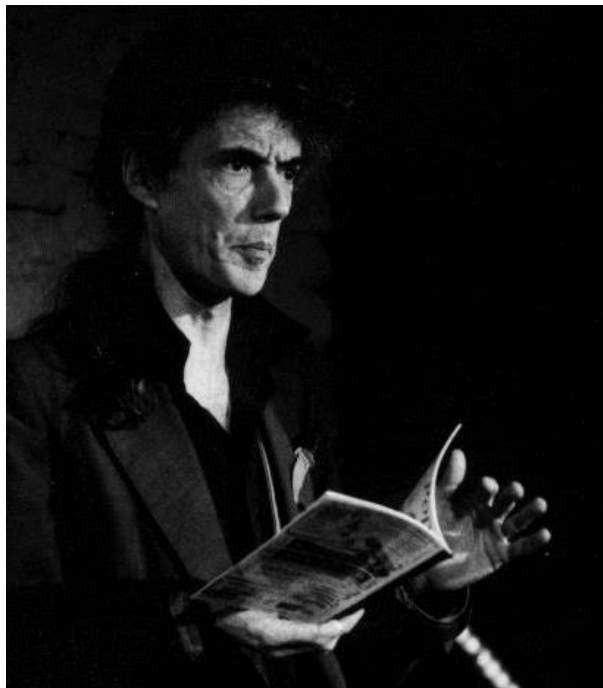

Fig. 8 – Enric Casasses (foto: arxiu AIRE)

Joan Vinuesa, un altre dels poetes que van començar a participar en recitals a principis dels vuitanta, resumeix així el que suposa per a ell l'acte públic d'oralització de la poesia:

La poesia pública genera a qui escriu el pensament de paraula viva, ja que quan escrius recordes que allò serà dit en veu alta i això genera un tipus d'onda. La poesia en públic crea un teixit poètic, és un acte social, un ritual tan important o més que el llibre. Se n'ha de saber. Sortir en públic és un canvi de vibració molt marcat. En el moment que actues has de repetir la realitat, posar l'energia del moment en què vas parir el poema. És un teixit de cicatriu que uneix l'abans i l'ara, i s'han de tenir les neurones preparades per fer-ho. (Vinuesa, 2006)

Fig. 9 - Joan Vinuesa (foto: Lis Costa)

Així, fer poesia oral en cap cas resulta incompatible amb la publicació escrita, però hi ha autors per als quals és cabdal i imprescindible la publicació a l'escenari.

4.2 Poesia fonètica

Entenem per poesia fonètica aquella poesia que dóna tot el valor als sons, extrets de la paraula, fora de la sintaxi i de la semàntica. La poesia fonètica arrenca amb les propostes dels futuristes italians, que aposten pel soroll i per tota mena d'expressions sonores amalgamades amb una posada en escena directa i escandalosa. Però són els futuristes russos els qui teoritzen per primer cop una llengua transmental, la llengua *zaum*, que permet ultrapassar el significat dels mots i que és comprensible per tots els lectors/oients. Els dadaistes, poc més tard, al Cabaret Voltaire de Zurich, donen forma definitivament al gènere tal com el coneixem avui dia per fer front als «significats gastats». Es pot afirmar que l'alemany Kurt Schwitters, amb la «Ursonate» –la primera peça fonètica amb partitura–, clou aquest primer període.²⁸

Pel que fa al naixement de la poesia fonètica en el si del Cabaret Voltaire, les paraules del diari d'Hugo Ball escrites el 1916 són eloqüents:

He inventat un nou gènere de versos, «versos sense paraules» o poemes fonètics, en els quals l'equilibri de les vocals només es pondera i es distribueix segons el valor de la seqüència de la qual hom parteix. Aquesta nit he llegit els primers

²⁸ Es pot escoltar un fragment de la «Ursonate» interpretada per Kurt Schwitters el 5 de maig de 1932 a Frankfurt a la ràdio Süddeutschen Rundfunk a: <https://www.youtube.com/watch?v=N8i13r0HzIE> [accés 20-03-2017].

versos d'aquesta mena. [...] Amb aquesta mena de poemes sonors es renunciava en bloc a la llengua, que el periodisme havia tornat corrupta i impossible. Suposava una retirada a l'alquímia més íntima de la paraula, s'abandonava fins i tot la paraula per preservar així un últim recinte santíssim per a la poesia. Es renunciava a fer poesia de segona mà: és a dir, a assumir paraules (per no parlar ja de frases) que no s'haguessin acabat d'inventar per a ús propi, enterament noves i flamants. (Ball, 2005, p. 137)

Hi ha també, però, un motiu de caire històric, ja que els poetes que es trobaven al Cabaret Voltaire procedien o fugien de països diferents i feien servir una llengua estrangera per comunicar-se entre si, mentre les altres llengües sonaven al voltant. També és important destacar que al Cabaret Voltaire i als cercles futuristes italians hi havia molt d'interès per les «arts menors» de l'espectacle, més properes al públic i espontànies.

Avui és una pràctica que sovint s'inclou en el que s'anomena poesia sonora, de la qual parlarem en el següent apartat, però té unes característiques particulars que en el període dels anys noranta potser estaven més marcades que ara, en què moltes pràctiques s'han hibridat força. És per això que hem optat per dedicar-hi una atenció particular.

Hi ha uns quants poetes al món que són reconeguts específicament per les seves composicions de poesia fonètica, alguns dels quals van passar per

Barcelona entre el 1999 i el 2001 com els canadencs Mark Sutherland (1955)²⁹ i Nobuo Kubota (1932),³⁰ o l'holandès Jaap Blonk (1953) que, a banda de fer les seves pròpies composicions, reinterpreta peces dels orígens, com la «Ursonate» de Schwitters.³¹ Jaap Blonk escriu amb precisió les seves partitures amb l'AFI (Alfabet Fonètic Internacional) i també participa en diversos projectes d'improvisació amb músics. De fet, un àmbit natural per a molts poetes fonètics és el de la improvisació musical.

Al nostre territori, cal esmentar Flatus Vocis Trio, grup de poesia fonètica, nascut a València el 1987, conformat per Bartolomé Ferrando,³² Llorenç Barber³³

²⁹ Vegeu Mark Sutherland interpretant «Peça per a boca» el 17/04/99 en el marc de Viatge a la Polinèsia Volum XIX (CCCB, Barcelona) [accés 24-01-2017].

³⁰ Vegeu Nobuo Kubota interpretant «Mouth Kit Rhythms» a PROPOSTA 2001, festival de poesies + polipoesies (CCCB, Barcelona) a: <http://www.summa-hvt.org/vc/mouth-kit-rhythms/197/ca> [accés 24-01-2017].

³¹ Vegeu Jaap Blonk reinterpretant la «Ursonate» de Schwitters el 2005 al festival Ars Electronica (Linz, Àustria) a: <http://youtu.be/JgNL8-FdG-k> [accés 20-03-2017].

³² Bartolomé Ferrando (València, 1951) és performer i poeta visual. A més, és professor titular de performance i art intermèdia a la Facultat de Belles Arts de València. Fundador de la revista *Texto Poético*. Com a performer participa en festivals i trobades celebrades a Europa, Canadà, Mèxic, EUA, Equador, Rep. Dominicana, Argentina, Xile, Japó, Corea, Singapur, Vietnam i Israel. Exposa la seva poesia visual i concreta en diverses ciutats d'Espanya, Itàlia i França. Forma part dels grups Flatus Vocis Trio, Taller de Música Mundana i Rojo, dedicats al desenvolupament de pràctiques creatives situades a mig camí entre la música, la poesia i l'art d'acció. A més de *Texto Poético* publica l'assaig *Hacia una poesia del hacer* i el llibre teòric *La mirada móvil*, diversos enregistraments en cassets, lp i cd, així com diversos vídeos de performance. Redactor en les revistes: *DOC(K)S*, *Inter*, *Boca de incendios* i *Texturas*. Coorganitza l'Asociación de Nuevos Comportamientos Artísticos (A.N.C.A.) a València.

³³ Llorenç Barber (Aielo de Malferit --València--, 1948) és compositor, músic, instrumentista, musicòleg, campanòleg i artista sonor, en els camps de la poesia fonètica i la veu difònica. Va residir a Madrid del 1972 al 2008 i actualment torna a viure al seu poble natal. Ha actuat en centenars de

i Fátima Miranda.³⁴ Les seves obres usen la veu, sense instruments, i juguen amb les paraules i les seves síl·labes sense cap preocupació per la comprensió i el sentit. Fátima Miranda explica el treball del trio amb aquestes paraules:

En el entorno empalabrado que nos ahoga oídos, gargantas y pensamientos; optar por “despalabrar” se le antoja a Flatus Vocis como algo vivo: retorcer, balbucear, gritar, agitar, roncar, tragar, inflar, vaciar, llorar, trabucar, estirar, repetir, acelerar, dilatar, descomponer y/o reconstruir léxicos, sintaxis, onomatopeyas y demás, adquiere para nosotros un sentido infinitamente mayor que el de un sesudo discurso. Otorgándoles un orden o aparente desorden, las “despalabras” y su baile de fonemas a trío, conforman un fino y elástico encaje musical y textual cargado de sentido..., si cabe.

Flatus Vocis Trío, recorriendo el corto camino que separa lo angelical de lo animal, despreocupado por marcar fronteras entre canto, habla y poesía, da la espalda a

concerts i recitals a Europa, Amèrica i Japó. El 2009 publica *Músiques d'intempèrie*, traduït del castellà per Carles Hac Mor i Elisabet Bruna (Tarragona: Arola Editors, 2009). Aquest llibre reuneix textos esparsos en revistes i publicacions diverses que no havien estat aplegats mai en un volum. També conté vuit de les seves partitures experimentals manuscrites desplegable que es poden considerar obres d'art visuals a més de sonores.

³⁴ Fátima Miranda (Salamanca, 1952) és licenciada en Història de l'Art, compositora, cantant i investigadora de la veu i de la música vocal de cultures tradicionals. Combina tècniques vocals orientals, occidentals i de la seva invenció. Concep la veu com un instrument de vent i de percussió instal·lat en el propi cos. Això li ha permès desenvolupar un registre superior a les quatre octaves, que posa al servei d'un llenguatge musical propi. En els seus concerts conjuga la veu amb un important component poètic, gestual, visual, dramàtic i humorístic. Va ser fundadora des de 1980 del grup d'improvisació Taller de Música Mundana en el qual col·laborava Llorenç Barber. Més tard va muntar amb Barber i Ferrando el grup de poesia fonètica Flatus Vocis Trío, amb qui grava el disc *Grosso Modo*. La seva obra ha circulat per escenaris i festivals de tot el món, tant en circuits de música contemporània i experimental com en circuits de performance i poesia fonètica.

la tiranía de los cánones academicistas de belleza del canto y de la palabra, causa de la larga crisis que la vocalidad y poesía han sufrido. Exaltando la espontaneidad, la erótica vocal, la pulsión física y la reflexión, hace música hablada y/o poesía fonética. Valiéndose de lenguajes e infralenguajes, de improvisaciones y de estructuras prefijadas, sirve de motor para evidenciar contradicciones. Aceptarlas y desvelarlas a base de alterar códigos y desplazar significados, de recuperar lo perdido y recrearse en lo olvidado, de seleccionar lo adquirido y desechar lo rancio, puede contribuir a modificar formas de percepción, de escucha, de comunicación, de arte, de ignorancia y por supuesto de actitudes ante los designios de los que nos deseen uniformes, conformes ante la debacle. (Miranda, 1992)

Van actuar en molts festivals a Espanya i a Europa fins al 1996,³⁵ any en què van aturar l'activitat conjunta per dedicar-se al seu treball com a solistes o amb altres agrupacions. Bartolomé Ferrando (València, 1951) és qui s'ha mogut més en el camp de la poesia, tal com veurem més endavant.

³⁵ Es poden escoltar diverses peces de Flatus Vocis Trio a <http://bferrando.com/flatus-vocis-trio-ferrando-miranda-barber> [accés: 20-03-2017]

Fig. 10 - Flatus Vocis Trio (Bartolomé Ferrando, Fátima Miranda i Llorenç Barber)
(foto: <http://bferrando.com>)

Un altre grup que es va dedicar a aquesta pràctica és Ex.Tensión Fonética, creat el 1989 per Gustavo Vega³⁶ davant la dificultat o la impossibilitat que suposava recitar els seus poemes visuals o els textuals que contenien elements visuals (poesia cal·ligramàtica, lletrista, concretista, etc.). En el grup s'hi conjugaven tres veus: la veu neutra de Gustavo Vega, la veu femenina de Marga Iglesias i la veu masculina d'Andreu Gómez i Juan Bóveda, a part de la

³⁶ Gustavo Vega Mansilla (León, 1948) és poeta i estudiós de la poesia visual. Nascut a León, viu a Barcelona des de fa més de trenta anys. Doctor en Filologia Hispànica i Literatura i llicenciat en Filosofia. La seva tesi doctoral *Poesía Visual en España, 1970-1995* va ser Premi Extraordinari de la Universitat de Barcelona. Ha estat professor de cursos, seminaris i tallers sobre poesia en universitats i altres institucions. Ha realitzat multitud de conferències, recitals i accions poètiques a Espanya, Europa i Amèrica. Com a poeta visual, ha exposat individualment cinquanta vegades i ha participat en més de dos centenars d'exposicions col·lectives en diferents països. És autor de diversos llibres: *PoÉticas Visuales*, *Prólogo para un Silencio*, *Habitando Transparencias*, *El Placer de Ser*, *La Frontera del Infinito* i altres.

col·laboració tècnica de Nacho Hurtado. A més de les peces clarament fonètiques, també van dedicar-se a la poesia sonora i a la poesia acció.

Gustavo Vega explica el nom de grup dient que volia ressaltar la idea d'extensió, tant en el sentit d'estendre, de desplegar i d'eixamplar com en el sentit de difondre, de propagar. Una «extensió» que resulta paradoxal, ja que gairebé sempre el que s'estén és el component fònic de creacions poètiques que participen més de la muda corporeïtat de les arts plàstiques que de l'eloqüència de la paraula literària. Van deixar d'actuar en públic l'any 2009 encara que van seguir reunint-se i van fer algun enregistrament en vídeo.

Fig. 11 - Fulletó de la «1a Trobada Barcelona de Poesia dedicada a la poesia fonètico-sonora», a la Galeria H2O, el 1996.

Una característica d'aquest grup és que la partitura o punt de partida per als recitals eren sempre poemes visuals que no havien estat creats amb cap intenció escènica o fonètica. La interpretació es feia tant en català com en

castellà. A continuació, un exemple per a l'execució del poema visual «A» (1982) de Gustavo Vega:

Poema visual: «A»

Poema textual: «A letra primera... »

- COMENTARIO:

El escenario tiene cuerpo de mujer, y el aire también. Para mí el *motor inmóvil* primigenio, que es también el *horizonte del éxtasis*, es femenino. Divinidad engendradora, de cuyo cuerpo brota la letra primera, la “A”, que abre el “*mundo*” del *lenguaje*, de la palabra creadora. Aquella que es capaz de decir el *cosmos* al mismo tiempo que vela el *caos*, el vértigo callado que nos llama. Aquella que nos permite ser humanos, es decir, animales enfermos de zeuspatía.

(Aquí quiero hacer un homenaje a la Femenidad, al Dios Creador, al Dionisos del éxtasis)

- REPARTO

- MOMENTO 1º

- Sonido:

- Un sonido de cronómetro marca el paso del tiempo (Al modo del poema anterior)

- Duración: hasta 4 segundos después terminar del recitado del texto adjunto “*A, letra primera*”.

- Voz F (femenina):

- Entra a los 5 segundos de iniciarse el cronometrado antedicho.

- Texto: "a".
- Modo: en tono de sol, hasta que se le termine el aliento. Con f final cadencioso.
- Voz M (masculina):
 - Entra a los 12 segundos y finaliza cuando termina la voz F.
 - Modo: recita "a" alentando sobre el micrófono.
- MOMENTO FINAL
 - Voz A: Lee el texto : "A, letra primera...", que funciona como texto explicativo.³⁷

Fig. 12 – Poema «A» de Gustavo Vega (arxiu Gustavo Vega)

En un registre molt diferent dels ja esmentats, és remarcable la feina d'Albert Subirats (Barcelona, 1956-1991), que no es movia en circuits de festivals i concerts, sinó en el circuit de bars i ateneus, de poesia dita a peu de carrer durant els anys vuitanta. Va ser saxofonista del grup Perucho's i escrivia poesia discursiva, però també feia partitures de poemes per ser interpretades amb altres membres del grup «O així», i preparava poemes fonètics en una línia més performàtica.

³⁷ El poema «A» està recollit al volum *Poéticas Visuales* (2008). La partitura «A letra primera... » per a la seva execució en directe ha estat cedida per l'autor.

Fig. 13 - Albert Subirats (foto: LWSN)

El poema que transcrivim a continuació, segons explica Enric Casasses, «era dels seus el més exitós, el més seu, el més sincer, el que més arribava a tothom, a tots els públics. Ell deia un dia que aquest poema amb el pas dels anys l'anava entenent, se li anava il·luminant, era el seu poema arquetípic, la seva signatura...» (Castillo & Valls, 2016, p. 104)

RETRODIQUE DAT VENSE
DIO VELLINI SOCROMOT GAMPERIS
IET M. KRICOPSKI CRICOCOPSKI

Toti falango summàia goroncoco
Peri sanzo zuvi e peni periti,
Peurrrrrrrrr... muhudú dingà citron
RRRRRRRRRRupitsca datomba uel
Velini socromot gamperis,
Uel uel velini:
Ahaman cadí cifí sulibanahà.
Tupof nyanca!
Nyanca, nyancam nyancà!

Uà, uà....aiangües:
Tuturuuuuuuuut....
Tuturiiiiiiii....
Citromonco rebibier sucisso fallango
Metròncoli dessalí estelú
Oh ubú ubú! Tangarafi critilongo
Repunyer sari volonterre ad molongo purvonviní
Antaco im mi safarà M. Kricopski
Aitó uit inforunyaqui ricotsti mi.
M. Kricopski Kricocopski talang fleu bruig
Tratxmirru monyu fru sawaiana
Atberris mon fraelip ressonda
Morludu luminaire, freodin teolongo estupuals siliestte.
Ah deminberris!
Ah demonsornàs!
Ah demonbikoqui!
Salà u drifús
Teolongo manpetxe!
Vel Vel velini
Asgrupa dallada amirr
Gorins trubinsifilo...
Manpetxe, manpetxe! viocondo ricondo
Dangusse manpessic...

(veu en off)
Birini, birini! Quiçó, quiça
Dedidongo romputsque!
Birini, birini!

Pere Sousa,³⁸ editor i principal divulgador de *mail art* i de poesia fonètica en directe a Catalunya, és qui més ha escrit i dit sobre poesia fonètica en aquest

³⁸ Pere Sousa / Merz Mail (Lleida, 1955), poliartista, poeta i fanzinaire, entre 1994 i 1999 va dirigir i va editar la publicació «P.O. BOX», referència de l'Art postal a Espanya, de la qual van aparèixer 42 números. Va crear la Factoria de Activismo Cultural Merz Mail des de la qual ha promogut diverses trobades de poesia experimental, exposicions de *mail art*, l'edició de publicacions artístiques, i compilacions de poesia de les avantguardes històriques i recitals. Ha publicat alguns assaigs com *Cronologia del arte postal en España 1973-1999* (2007), *Poesía Fonética y Sonora*, i ha editat algunes publicacions monogràfiques com *Mail Art. La Red Eterna* (2010), coeditat amb L.U.P.I. i *Fotomontajes DADA* (2016) Ha realitzat el programa de ràdio P.O. BOX a la ràdio independent de Barcelona ràdio PICA especialitzat en poesia fonètica i sonora durant deu anys. Actualment edita la

país, a més de ser un intèrpret excel·lent també de la «Ursonate» de Schwitters.³⁹ En una conferència a Granada titulada «El poema fonético» (Sousa, 2000) exposava què entenia per poesia fonètica i la seva relació amb la música:

La poesía sonora la podríamos definir como aquella poesía que evita usar la palabra como mero vehículo del significado y en la cual la composición del poema o texto fonético está estructurado en sonidos que requieren una realización acústica. Se diferenciaría de la poesía declamada o recitada tradicional por la introducción de técnicas fonéticas, ruidos y sobre todo por su carácter experimental. [...] en los textos fonéticos existe una conexión cercana entre el discurso y la música. En los poemas fonéticos se desarrollan los elementos básicos de la música, intensidad, sonido, tiempo, color del tono, etc., no son un híbrido entre el discurso y la música, son discurso y música, o música y discurso. (p. 23-40)

publicació artesanal «598». El seu web és una font bàsica d'informació sobre avantguardes i, especialment, sobre dadaisme: www.merzmail.net [accés 20-03-2017].

³⁹ Es pot escoltar a <https://sites.google.com/site/factoriamerz/mix>. [accés 24-01-2017]

Fig. 14 – Pere Sousa (foto: Arxiu AIRE)

Aquesta estreta relació entre música i paraula ha fet que sovint es parli d'«art sonor» per designar tot allò que abasta des de la poesia sonora a la música experimental electroacústica. Continua dient Pere Sousa:

Las posibilidades de reproducción y transmisión han posibilitado la popularización de la poesía fonética. El magnetofón, el disco, el vídeo y la electrónica y ahora la informática han revolucionado el panorama musical y poético. El magnetófono permitía el montaje, recortar y pegar, repetir, hacer permutaciones, sobreimpresionar, etc. Con la electrónica se puede manipular el tratamiento de la voz, mezclar sonidos de diversas fuentes, con el teléfono, la radio o la grabación individual de cassettes se puede propagar todo este trabajo. La música electroacústica y la poesía sonora han ido desde entonces de la mano. Se le ha dado muchos nombres desde entonces, poesía sonora, audio art, poema-partitura, audio-poemas, composición texto-sonido, e incluso el término Polipoesía que pretende abarcar todas aquellas formas posibles de realizar la poesía, como

medios electrónicos y el ordenador y el espectáculo poético que tendría como eje la poesía sonora y estaría rodeado de gestos, luces, música, espacio, vestuario, etc.

Així, veiem com usa gairebé indistintament els termes «poesia sonora» i «poesia fonètica», que molts autors veuen com un mateix gènere o, en tot cas, com un gènere dins la poesia sonora, a la qual dediquem el següent apartat.

4.3 Poesia sonora

Així com la poesia visual juga amb les possibilitats pictòriques o espacials de les lletres i les paraules, la poesia sonora utilitza les possibilitats expressives dels sons i les articulacions vocals que fan possible la dimensió sonora del llenguatge verbal.

Hi ha autors que parlen de poesia sonora per designar tota la poesia dita, però els teòrics més importants d'aquest àmbit deixen molt clara la diferència en els seus escrits. Henri Chopin (París, 1922 – Dereham, RU, 2008) és qui primer defineix aquest nou gènere i ho fa en la *Lettre ouverte aux musiciens aphones* (Chopin, 1968), un text a cavall entre el manifest i el text teòric on, a banda de definir el gènere, carrega contra alguns músics que se serveixen de la poesia sonora per a les seves obres musicals sense citar els poetes. Diu Chopin:

Cette poésie sonore a ses sources dans les sources même du langage, et ne doit presque plus rien, par l'usage de l'électro-magnétisme, à un système esthétique et historique de la poésie.

Elle est faite du son de la voix, récupère l'oralité, laquelle, par le magnétophone, est tout autre que ce que nous pouvions imaginer par la parole, ce qui veut dire que sans cet appareil, la poésie sonore telle que je la publie dans *OU* n'existerait pas, car aucune diction humaine, même savante et habile ne pourrait seule l'obtenir. Par poésie sonore c'est d'un art nouveau qu'il s'agit, un art dont les ressources linguistiques sont déployées dans leurs richesses, et à l'aide d'un

seul instrument, ou multi-instrument, la bouche, qui est un résonateur subtil, capable de nous proposer plusieurs sons simultanés pour peu que ces sons ne soient pas limités par la lettre, par le phonème, ou encore par le mot précis, ou précisé. (Chopin, 1968)

I el poeta i teòric brasiler Philadepho Menezes recalca que no hem d'entendre per poesia sonora tot allò que soni, sigui recitat d'un text escrit, sigui poesia amb música, etc., però a diferència de Chopin no dóna tanta importància als aparells que permeten manipular la veu.

Em realidade, a Poesia Sonora se define mais precisamente nao tanto por sua adjectivação que explicita a presença da sonoridade no poema, mas por outra adjetivação implícita: a de experimentação. Por isso, tanto se afirma a distância entre essa poesia e a simples leitura de um poema, conforme pode-se observar em ensaios como os de Isidore Isou, Enzo Minarelli, Giovanni Fontana. O que caracteriza o poema sonoro nao é sua simples audibilidade, sua existência acústica, sua projeção dirigida à escuta do receptor. O que o define é seu divórcio inconciliável com a escrita e seus modos declamatórios, seu distanciamento nítido do poema oralizado, sua separação da poesia concebida como arte do texto, que, quando vem recitada, estava, contudo, previamente redigida.

A Poesia Sonora, lato sensu, teria por método a experimentação com aspectos sonoros do código verbal distintamente da fala cotidiana, da declamação tradicional e da poesia musicada, tendo por referência histórica as vertentes foneticistas das vanguardas poéticas e por finalidade a criação de complexos sonoros com intenção de comunicar jogos conceituais que substituam a

comunicaçao de significados verbais do texto tradicional (Menezes P. , 1992, p. 9,10 i 14).

Però la pràctica demostra que la importància de l'electrònica és cabdal en la poesia sonora. Es tracta d'una relació que es comença a teixir des del moment que els aparells electrònics estan a l'abast del públic, és a dir, cap a 1950. Tot i que als anys quaranta ja es feien gravacions en magnetòfon tant a estudis de ràdio com a discogràfiques, no serà fins que aquests aparells es popularitzen que la poesia els comença a utilitzar. I això passa en acabar la Segona Guerra Mundial. Aquest moment històric dibuixa clarament la línia entre la poesia de les avantguardes històriques i la nova poesia que sorgeix després de la guerra i que està molt determinada pel lligam que s'estableix justament amb l'electrònica. És una poesia, d'altra banda, que no està tan interessada a estripar i trencar models com a construir una nova manera d'interpretar el món i els seus canvis.

La primera formalització d'aquest tipus de poesia neix a França als anys cinquanta de la mà de dos autors, Bernard Heidsieck i el citat Henri Chopin, els quals marquen les dues grans línies del gènere. Es tracta d'unes experiències que s'originen al voltant del perfeccionament i difusió dels aparells d'enregistrament i del magnetòfon i que abandonen el paper per fer realitat per primer cop la simultaneïtat: les possibilitats tecnològiques permeten la sobreposició de la pròpia veu mitjançant l'ús del multipistes, i els poemes, per entendre'ls en tota la seva complexitat, només poden ser escoltats. La poesia sonora, a diferència de la poesia fonètica nascuda al Cabaret Voltaire, no va tenir

un mode i una formulació homogènies i es va limitar a obrir portes seguint el progrés tecnològic. Es tractava, ja, d'un nou sistema d'escriptura i de lectura poètiques.

Tot i que no podem parlar de poesia sonora abans dels anys cinquanta, és evident que hi ha un llarg recorregut des dels primers clàssics, passant per la poesia medieval (eminentment oral i musical), la poesia barroca (que és la que aportarà alguns dels fonaments de l'experimentació poètica contemporània) i els experiments de les primeres avantguardes (de vegades nihilistes, de vegades ingènuament revolucionàries). La poesia sonora és hereva d'aquesta línia contínua, en diàleg amb el seu present, però és també fruit d'un moment i, sobretot, d'una tecnologia que permet treballar el poema en diferents nivells.

De fet, sense tecnologia no es pot parlar pròpiament de poesia sonora; la tecnologia està gravada en el seu codi genètic. El magnetòfon i la possibilitat real de multiplicar la veu del propi poeta, sobreposar pistes (en estudi i en directe) i de manipular la cinta (tallant i enganxant, manipulant la velocitat, afegint-hi efectes) creen un nou gènere que se separa molt del primitivisme de la poesia fonètica i que definitivament dóna una estocada mortal al que Henri Chopin anomenava la civilització del paper⁴⁰. La poesia sonora, com el *text-sound* suec,

⁴⁰ Henri Chopin va ser sempre el més radical i es va negar a publicar llibres (a banda de llibres teòrics); només acceptava l'acció en directe o, com a mal menor, el disc.

desplaçava l'escriptura a l'estudi de gravació i a l'execució en directe i eliminava el llibre com a suport de transmissió.

I hi havia una idea utòpica que recorria els cercles europeus de la poesia sonora: la comunicació interlingüística, com hem vist que ja havia passat al Barroc. Buscant una resposta a la devastació posterior a la Segona Guerra Mundial, els poetes sonors practicaven un text que traspassava fronteres, que volia ser comprès més enllà dels límits estatals i lingüístics, que connectava ciutats i realitats de diferents països. Recuperava i ampliava el caràcter internacional del Cabaret Voltaire, ara amb una guerra entremig.

El poeta francès Henri Chopin és l'impulsor de l'ús dels discos de vinil i dels magnetòfons per a la poesia. Si bé els primers anys escriu partitures per a la interpretació dels seus poemes, el 1963 abandona definitivament les partitures escrites per deslligar completament la poesia de l'escriptura, encara que les partitures no siguin pròpiament textuales. Chopin vol anar a parar a la veu pura, la d'abans que l'home sabés llegir i escriure, i per això utilitza sons que no pertanyen a cap llengua, que no tenen cap lligam amb l'acadèmia. Reconeix descobrir que la veu domina els mons naturals i que cada llengua establerta

només és un codi fràgil i mortal, al contrari de la veu, que tots posseïm i amb la qual podem expressar-nos sense necessitat de conèixer cap llengua⁴¹.

És el poeta sonor de la radicalitat. Contra el paper, hi posa el cos: allibera tots els sons del cos, el cos parla amplificat. D'una manera totalment nova, Chopin connecta la poesia amb l'expressió de l'individu, amb l'origen mateix de l'individu: el cos. El subjecte, segons ell, només es pot expressar amb sinceritat des del propi cos, sense condicionar-lo amb llenguatges apresos o transcripcions inexactes. De l'home, al segle xx, només en queda una ombra, el cos que respira. És l'única certesa. El cos i la respiració. No hi ha paper; a tot estirar reproducció sonora. Era en directe que Chopin explorava i processava el cos sonorament. Chopin, per tant, demana una lectura més enllà de la lectura, una lectura no traduïble a conceptes intel·ligibles.

Chopin entén el cos com una caverna de moltes cavitats i com una fàbrica que produeix sons. Enregistra les respiracions pel nas, per la boca, amb el micròfon col·locat dins les cavitats. Respira amb lentitud, amb rapidesa, amb canvis de ritme, ronca... i ho enregistra tot en cintes, que munta després, superposant sons, repetint-los, reinterpretant-los, fins que aconsegueix el que

⁴¹ Vegeu la gravació d'una acció d'Henri Chopin a Espace Multimédia Gantner (Bourogne, 2005), quan ja tenia 84 anys a: http://youtu.be/mg3NrR7_jYk [accès 02-03-2017].

per ell és una multiplicació del cos, del qual la veu era la primera presentació. Posa tot l'interès a mostrar la relació entre la veu i l'interior del cos, cosa que en els títols de les seves peces es fa palesa: «Le Corps», «Le Corpsbis», «Mes bronches», «Throat Power», «Roule Gorge», «Jouissance des lèvres», «Le Voyage Labiovélaire», etc.

Chopin considera que la poesia sonora està molt lluny de les referències poeticoliteràries convencionals, de la semàntica convencional i de la transcripció alfabètica convencional, i sosté que és més fàcilment codificada per les màquines i l'electricitat que no pas per qualsevol altre mitjà propi de l'escriptura canònica. Els escrits de Chopin promouen sistemàticament la «revolució electrònica del llenguatge» facilitada pels mitjans tecnològics, que segons ell amplien el cos humà. Chopin opina que els experiments de principis del segle xx, com els poemes *à crier et à danser* de Pierre Albert-Birot, tenen molt poc a veure amb les experimentacions tecnològiques «que aboleixen les formacions corals, les declamacions, els crits, els valors de les diccions antigues» (Chopin, 1982), i utilitzen l'enregistrament de superposicions, ecos, reverberacions i variacions de velocitat. La poesia torna, a través dels invents de l'home (la reproducció mecànica d'un so i el seu processament), a l'home mateix.

Chopin remarca que aquest tipus de poesia no és ni avantguardista ni futurista; són obres contemporànies, fruit del temps en què s'han creat: «De fet, si es ressegueix bé el que s'ha fet des de fa un quart de segle, podem dir primer

que no som experimentals, i que només som vius... amb el segle vint» (Chopin, 1982, p. 73-74). Un dels creadors actuals que ha seguit intensament i amb veu pròpia la senda de Chopin és Joachim Montessuis, que ha vinculat aquesta línia de treball amb el *noise* i la música electrònica extrema. De forma natural, l'electrònica ha permès a Montessuis establir connexions entre els sons del cos i les freqüències més abstractes i insospitades. El resultat és una tempesta sonora que tendeix al buit i que des del cos del poeta mou literalment el cos de l'espectador⁴².

Henri Chopin va emprendre l'aventura de dirigir una revista de poesia que una altra persona –Raymond Syte– havia creat i n'havia editat dos números. A partir del tercer, Chopin en pren les regnes i publica, fins al número 19, la revista en paper, però a partir del 20, l'any 1964, conscient que la poesia ha sortit del suport paper i que molts dels poetes que hi publiquen estan explorant les noves tecnologies d'enregistrament, decideix editar-la en vinil. I és així com reuneix algunes obres seves i d'altres poetes a la revista *OU-Cinquième Saison*, de la qual va publicar catorze números entre 1964 i 1974.

⁴² Podeu escoltar un fragment del treball de Joachim Montessuis amb Charlemagne Palestine pertanyent al CD VOXORGACHITECTRONUMPUTER, editat pel segell belga Sub Rosa a: http://soundcloud.com/joachim_montessuis/voxorgachitectronumputer-live [accés 20-03-2017].

La revista resulta ser una mena de catàleg de totes les vessants poètiques relacionades amb l'electrònica que es van donar arreu del món. El mateix Chopin diu en el prefaci a l'edició facsímil de la revista (Chopin, 2002), que en aquell moment calia donar valor al que s'estava fent: els poetes lligats «als significats explícits» com Paul de Vree, Bernard Heidsieck, Mimmo Rotella o Ladislav Novák; els crits no manipulats, directes, de Dufrêne, Gil J Wolman o Bob Cobbing; les transformacions de les «permutacions» de Brion Gysin; les experiències amb nous objectes sonors com les de Hugh Davies i, per últim, les grans manipulacions electròniques dels suecs Sten Hanson, Åke Hodell o Bengt Emil Johnson.

Paral·lelament a la línia de Chopin, es desenvolupa una línia més textual, més lligada als significats explícits, és a dir, als poemes que es construeixen amb text, amb sintaxi, per bé que amb les manipulacions electròniques i la posada en escena es jugui a alterar-ne el sentit i a generar nous significats. I el seu principal representant és el francès Bernard Heidsieck, que compon els *poème-partitions* (poemes-partitura)⁴³ i, més endavant, les *biopsies*, poemes on combina la gravació de la seva veu amb sons del carrer, d'objectes quotidians, que manipula i enriqueix amb la seva veu en les actuacions en directe, donant lloc a una nova

⁴³ Vegeu Bernard Heidsieck interpretant el «Poème-partition V» al festival POLYPHONIX 26, celebrat a Budapest l'octubre de 1994: <http://youtu.be/lqWbYVRUSG4> [accés 29-08-2016].

mena de narracions orals, sovint plenes d'humor i sentit crític. Heidsieck s'estima més dir que fa poesia acció que no pas poesia sonora, pel fet que l'acció a l'escenari, el que Chopin anomenava l'acció projectiva, pren molta importància.

Un dels fets més destacats d'Heidsieck és que planteja una nova sintaxi, una sintaxi sonora. La connexió entre els diferents fragments de discurs i els sons es realitza en l'escolta. El text (més enllà de la partitura) només és comprensible per la ubicació sonora dels diversos elements constitutius en el conjunt del poema. Sense abandonar les paraules, trenca la linealitat del text i superposa capes de text i de so que es construeixen sovint a manera de paisatge. Les repeticions, la parla espontània, les llistes i les lletanies tenen un paper rellevant en les seves obres. En aquest sentit, és capaç de connectar la primigènia utilitat ritual de la poesia amb la capacitat tecnològica de repetir la veu i introduir en el poema elements concrets, no textuais (enregistraments). Una de les seves obres més ambicioses és justament *Derviche/Le Robert*, en què dedica una peça a cada lletra de l'alfabet a partir de les entrades del diccionari *Le Robert*, amb reminiscències dels cants giròvags⁴⁴. A partir d'un plantejament conceptual, extremadament fred (treballar les lletres de l'alfabet en l'ordre donat,

⁴⁴ Vegeu Bernard Heidsieck interpretant la lletra «K» dins el cicle *Book and What Next* a la galeria AT de Poznan (Polònia, 2004) a: <http://youtu.be/xVmfRgL9HS4> [accés 20-03-2017].

basar-se en una obra ja escrita i de referència), restitueix les capacitats màgiques de la poesia i l'execució del text (el so) al centre del poema.

Igualment, Bernard Heidsieck no oblida el caràcter físic de la recitació. El text esdevé so mecànic, però Heidsieck també introdueix la respiració en les seves obres. El bleix i les interjeccions poblen els seus poemes i ens recorden la fragilitat de l'home i la seva incapacitat de reaccionar. Com en Chopin, el cos torna a parlar, a balbucejar. És per això que Heidsieck reivindica sempre l'acció en el seu treball. Un treball que abraça la reproducció mecànica i el trànsit amb la interpretació d'un text que, tot i contenir significats explícits, supera els límits de l'intel·ligible intel·lectualment. La seva capacitat de generar paisatges textuais a partir de la juxtaposició d'enregistraments el situa molt a prop del *text-sound*, que comentarem més endavant.

Un dels autors que millor condensa avui dia aquesta línia poètica és el francès Anne-James Chaton, que fa servir retalls de la vida quotidiana per construir les seves espirals sonores. Ha actuat a Barcelona en diverses ocasions i en els darrers anys ha treballat amb el guitarrista Andy Moor i el músic electrònic

minimalista Alva Noto, que des de mirades diferents han sabut connectar a la perfecció amb el treball sonor de Chaton.⁴⁵

Fora de França, la poesia sonora també té vida. Així, el Grup Fylkingen va néixer a Suècia el 1933 com a associació dedicada al món de la música contemporània, fundada per músics i compositors. Si al principi programaven músics clàssics i músics suecs contemporanis, cada cop es van anar centrant més en les propostes contemporànies. John Cage i David Tudor van participar-hi en diverses ocasions, així com Nam June Paik, Morton Feldman i Iannis Xenakis. I amb l'arribada de les noves tecnologies, la música electrònica va agafar molt protagonisme i Fylkingen es va convertir en l'impulsor de l'EMS (Electronic Music Studio, a Estocolm).

L'abril de 1967 el terme *text-sound composition* es va presentar per primera vegada durant un concert Fylkingen i es va convertir en un nou gènere que ha anat sempre més associat a aquest grup. Autors com Ilmar Laaban, Sten Hanson, Lars-Gunnar Bodin, Åke Hodell i Bengt Emil Johnson en van ser els pioners. Buscaven retornar a la unitat entre poesia i música que havia desaparegut amb l'escriptura, desenvolupar l'expressió poètica i expandir el

⁴⁵ Vegeu Anne-James Chaton interpretant «Événement n° 1» a PROPOSTA 2001, festival Internacional de poesies + polipoesies (CCCB, Barcelona) a: <http://www.summa-hvt.org/vc/evenement-n-1/192/ca> [accés 24-01-2017].

domini de la poesia, per a la qual cosa els aparells electrònics eren el mitjà més adequat.

Les composicions de *text-sound* tenen una clara influència en la poesia concreta, herència de la música concreta formulada per Pierre Schaeffer el 1948 i que consistia a recollir els sons de la realitat, com el d'una porta que es tanca, el d'un tap a l'obrir una ampolla o el del tret d'una pistola, i abstraure'n els valors musicals. Així, els compositors i poetes suecs entenen que el mètode de creació sonora que proposa la música concreta és aplicable a l'exploració de les paraules i el llenguatge. Es tracta de desvincular les paraules del seu significat i de treballar amb les paraules i els sons com a material o objecte sonor. En general, els poetes suecs no acostumaven a usar cap tipus de partitura i, a diferència de les propostes de Chopin i altres, no feien gaires actuacions en directe, sinó que difonien les seves obres principalment a través d'emissions radiofòniques o bé a través dels altaveus, tal com feia la música electroacústica. Tot i així, alguns membres del grup, com Sten Hanson, han tingut força presència en els escenaris⁴⁶.

⁴⁶ Vegeu actuació en directe de Sten Hanson al Henie Onstad kunstsenter (Høvikodden, Noruega) el 2009 a: http://youtu.be/ms3B37H_J7A [accés 20-03-2017].

Continuant amb les composicions textuais, hi ha una altra línia poètica que es desenvolupa entre els autors nord-americans: la de les permutacions i *cut-ups*. El seu impulsor, Brion Gysin, és un personatge rellevant en l'intercanvi de les noves formes sonores i performatives de la poesia entre Europa i els Estats Units. D'una banda, és un dels pocs autors nord-americans que de seguida s'acosta als preceptes marcats per la poesia sonora francesa i el *text-sound* i, de l'altra, influencia decisivament els poetes de la generació *beat* en l'ús de les tècniques d'enregistrament. Ell va desenvolupar àmpliament la tècnica dels *cut-ups* a partir d'idees dels dadaistes i del lletrisme de Gil J Wolman, i va ser William Burroughs qui els popularitzà. El *cut-up* és una tècnica no lineal d'escriptura en què un text és mutilat i reordenat aleatòriament. Més endavant, John Giorno anima Burroughs i Allen Ginsberg a participar en recitals i a portar la seva poesia i els seus textos a escena. Amb tot, cal destacar que en els orígens de la generació *beat* només Gysin experimenta poèticament amb les possibilitats del so i és ell també qui connecta molts poetes nord-americans amb el Marroc i Europa, especialment França.

Algunes de les seves peces més importants són «I am that I am», que apareix al primer número en vinil de *OU* (20-21), on juga amb les combinacions dels cinc mots que formen la frase i amb diverses entonacions per generar nous

significats⁴⁷; «Pistol Poem» (1960)⁴⁸, que va enregistrar per a la BBC, i «In the beginning was the word» (1963), on hi ha 740 permutacions a partir dels sis mots del títol.

El 1975 es va publicar el disc *10+2: 12 American Text Sound Pieces* (Amirkhanian, et al., 2003), un mostrari del millor que s'havia fet a Estats Units en *text-sound* i poesia sonora. Les peces de Charles Amirkhanian, Beth Anderson, Brion Gysin i John Giorno són de les més destacades. Però a partir d'aquí i fins al moment, la influència del *text-sound* i la poesia sonora es dissipa i ja no en trobem més ressons. John Giorno, en parlar d'aquest disc, admetia que la publicació pretenia un acostament a l'avantguarda poètica europea, començant per la referència en el mateix títol –*Text Sound Pieces*—, però que al cap i a la fi les estètiques i les maneres de la poesia sonora francesa, del *text-sound* suec o de la poesia concreta no havien calat: els Estats Units –no així el Canadà– no concebien certes pràctiques poètiques allunyades de la sintaxi convencional i alhora mantenien una rica tradició oral en constant renovació que, sense posar en dubte la conveniència de l'idioma i de les seves herències

⁴⁷ Vegeu «I am that I am» a: <http://youtu.be/rL-jdITvRkk> [accés 20-03-2017].

⁴⁸ Vegeu «Pistol Poem» a: <http://youtu.be/oN8hwjsfqTk> [accés 20-03-2017].

culturals, treballava ja de per si una escriptura sonora, com comentem més endavant.

Això mostra una mica les diferències entre l'avantguarda poètica europea i la nord-americana. En una banda, destruïen els fonaments de les arts i, en l'altra, n'hi havia prou amb una nova actitud i l'espontaneïtat, sense haver de partir de zero. També és cert que la poesia fonètica i la poesia sonora europees es tancaven a cercles culturalment més elitistes, tot i incorporar elements de la cultura popular del moment, mentre que tota la literatura i també les pràctiques textuais més innovadores als Estats Units passaven per una complicitat total amb la cultura popular i un model de vida que distava dels avantguardistes europeus.

Sigui com sigui, tot són etiquetes i només han de servir per acostar i guiar els interessats en el tema, mai per separar o per aïllar-se en un únic lloc. Actualment, bona part d'aquestes línies de treball es barregen i no les podem delimitar amb precisió. A més, a cada país, i de fet a cada ciutat, aquestes pràctiques de poesia pública fermenten de manera diferent: resulta complicat incloure un autor o una escena particular en un sol compartiment i els termes sovint no signifiquen el mateix a tot arreu. Les nomenclatures poden acollir diverses pràctiques poètiques i allò que uns inclourien en el calaix de la polipoesia, altres ho fiquen en el de la poesia sonora.

En tots els casos que hem vist, al capdavant, la poesia és tractada com a fet sonor i els seus canals de difusió naturals són, per tant, diferents dels del llibre.

Un exemple material d'aquest territori poèticosonor són les partitures que els autors generen per a la publicació escènica de les seves peces. El desembre del 2001, en el marc del festival internacional de poesies i polipoesies «PROPOSTA», celebrat al CCCB, va tenir lloc l'exposició «Veus en paper» a la Galeria H2O de Barcelona, on es van exposar partitures dels poetes sonors europeus més representatius com Julien d'Abrigeon (França), Carla Bertola (Itàlia). Tomaso Binga (Itàlia), Julien Blaine (França), etc. I dels catalans Bartolomé Ferrando, Xavier Sabater, Llorenç Barber i Eduard Escoffet, amb totes les anotacions necessàries per fixar ritmes, entonacions, silencis, veus...

JO SÓC...

Jo sóc una persona ben vestida, força elegant i amb molt estil.

39

Fig. 15 – Partitura del poema «Jo sóc...» de Xavier Sabater

A Barcelona, alguns poetes que han conreat la poesia sonora són Xavier Sabater,⁴⁹ Eduard Escoffet,⁵⁰ Anton Ignorant,⁵¹ el grup Macromassa –format per Juan Crek i Víctor Nubla– i Alfredo Costa Monteiro.

Macromassa és un projecte pioner d'experimentació sonora iniciat a Barcelona per Juan Crek (Barcelona, 1956) i Victor Nubla (Barcelona, 1956) el 1976.⁵² Ells dos són els únics membres permanents des de l'inici del projecte, tot i que al llarg de la seva trajectòria han comptat amb més de cent col·laboradors. Han editat dotze discos com a grup i han participat en múltiples recopilacions, a més de comptar amb treballs individuals i amb altres formacions.

⁴⁹ Parlarem extensament d'aquest poeta en el capítol 5 ja que, tot i fer poesia sonora, està més vinculat al món de la polipoesia.

⁵⁰ Eduard Escoffet (Barcelona, 1979), poeta i agitador cultural del qual parlarem més endavant, s'adscriu des de bon principi a les formes híbrides de la poesia i fa molts recitals on compagina la paraula amb l'ús de cassets i sons pregravats. Des del 2009 ha dut a terme un projecte amb la banda de música electrònica Bradien, amb la qual han editat tres discos (*Pols*, *Polsim* i *Escala*) i han fet concerts-recitals a Catalunya i a diverses ciutats de l'estat espanyol. A partir del 2016 abandona el projecte amb Bradien i inicia, juntament amb Pope –un dels músics de Bradien– un nou projecte anomenat Barba Corsini, que s'ha estrenat al XIX Festival de Poesia de la Mediterrània a Palma de Mallorca el 19 d'abril del 2017.

⁵¹ Anton Ignorant (Múrcia, 1957) es va establir a Barcelona el 1964. Músic, poeta i performer. A partir de 1982 inicia les seves activitats musicals i a partir de 1985 les actuacions poètiques, performances i composicions de bandes sonores per a cine, videocreació i espectacles de dansa. Ha col·laborat amb els grups Macromassa i Raeo i ha muntat diversos projectes com *Avant-Dernières Pensées* o *Audiopeste*. Es pot veure una actuació seva a l'arxiu Summa: <http://www.summa-hvt.org/vc/pevb-poesia-en-viu-a-barcelona-live-poetry-in-barcelona-1991-2003/226/ca>, entre el minut 12:14 i el 13:02 [accés 20-03-2017]

⁵² En el seu web recullen tota la informació del grup fins a l'actualitat, amb enllaços a documents sonors i videogràfics: <http://www.hronir.org/recibidor.htm> [accés 20-03-2017]

Tal com deia Víctor Nubla en una entrevista (Nubla, 1999), Macromassa va néixer com a factoria de creació múltiple i, tot i que la seva encarnació musical és la més coneguda, mai ha deixat de produir imatges i textos. La llibertat d'escollir la forma d'expressar-se ha estat sempre la filosofia del grup i la seva evolució des que van crear el concepte ha estat constant. Així, el seu estil de vegades es decanta més cap a la música experimental i d'altres cap a la poesia sonora. En la seva pràctica poètica combinen la paraula, l'acció i la música a partir de generadors d'àudio electrònics i d'instruments acústics.⁵³

Fig. 16 - Macromassa –Víctor Nubla i Juan Crek– (foto: www.hronir.org)

⁵³ Vegeu la peça «Sencillamente skep-kep-kep» del projecte Apushasha, enregistrada el 05.03.1991 al Comunicué, en el marc de la programació del G's Club. <http://www.summa-hvt.org/vc/sencillamente-skep-kep-kep/206/ca> [accés 20-03-2017]

Més endavant, Nubla resumeix amb encert allò que força practicants d'aquest gènere híbrid subscriurien:

Suposo que sóc un músic d'avui dia, és a dir, he tingut el privilegi de viure tot aquest desplaçament de la música culta cap a la música popular que ha facilitat la tecnologia, potser sóc el resultat artístic de tots els debats que, des de les avantguardes han travessat el segle. M'he mogut pels territoris del rock tant com pels del jazz o la música contemporània, m'he introduït en móns paral·lels com el de la poesia sonora o l'art sonor, i en móns oblicus com el de la creació amb l'atzar o l'ús de l'estudi de gravació com a instrument, he practicat molta improvisació contemporània, he treballat també amb el paisatge sonor i he dedicat molts anys a la instal·lació sonora.

Alfredo Costa Monteiro (Porto, 1964; resident a Barcelona des de 1992)⁵⁴ es mou igualment en territoris híbrids i afirma que el propòsit del seu treball rau en la musicalitat del llenguatge portat al límit dels seus atrinxeraments fonètics, desallotjant la semàntica en benefici de so, en un marc combinatori que genera la seva pròpia arquitectura. Construeix els textos amb fragments de conversa

⁵⁴ Músic i poeta sonor, Alfredo Costa Monteiro és l'autor de nombrosos discos, en solitari i amb diversos músics, entre els quals Michel Doneda, Martin Küchen, Pascal Battus, Jonas Kocher, Ferran Fages i Ruth Barberán. Dos dels seus darrers treballs editats són *micmac*, una combinació de poesia visual i sonora en català (Parlament 52, Barcelona, 2015) i *Anima*, un poema-partitura de quaranta pàgines que es presenta juntament amb el cd on es pot escoltar la interpretació del poema, en una caixa de cartró d'edició limitada (Editions Lenka Lente, Nantes, 2015). <http://www.costamonteiro.net> [accés 20-03-2017]

mal-leables a una multitud de significats, i busca generar una tensió que porti l'oient a detectar el sentit enmig del so o a lliurar-se a una lletania. Costa Monteiro apel·la a l'idioma que existeix darrere del que es diu, i que és inherent a totes les formes del discurs encara que no es manifesti. I és en el context de la poesia que adquireix un lloc propi i esdevé objecte de comunicació.

Fig. 1t - Alfredo Costa Monteiro (foto: Enric Coromina)

Tots ells han presentat projectes diversos en què la veu s'ha combinat amb les gravacions en cinta o els samplejats i també amb l'acompanyament d'instruments acústics.

4.4 Polipoesia

En estreta relació amb la poesia sonora però sense restringir-se únicament a l'àmbit sonor, hi ha el que el poeta italià Enzo Minarelli⁵⁵ va anomenar «polipoesia»⁵⁶, Es tracta d'un terme molt usat al llarg de la dècada dels noranta al nostre país, des que l'any 1987 aquest poeta i teòric en parlés al catàleg *Tramesa d'Art en favor de la creativitat* a València, on publicava per primera vegada, el «Manifest de la Polipoesia», tot i que les idees bàsiques ja eren evidents a l'assaig «Polipoesia, dalla lettura alla performance di poesia sonora», que havia publicat quatre anys abans per al catàleg *Visioni, Violazioni, Vivisezioni*. (Minarelli E. , 1983)

Minarelli posa el cos teòric a la pràctica poètica que s'estava duent a terme en aquell moment i defineix com a polipoesia aquella manifestació poètica que, mantenint com a centre la veu del poeta, per a la interpretació en públic usa altres

⁵⁵ Enzo Minarelli (Venècia,1951) Llicenciat en psicolingüística per la Universitat de Venècia, treballa en el món poètic i en les seves relacions amb el so, l'escriptura i el vídeo des dels anys 70. La seva web <http://www.iii.it/3vitre> conté els «Archivio di Polipoesia»: informació de tots els números de la revista *Baobab* i referència de totes les obres que componen el seu arxiu de videopoesia i poesia sonora.

⁵⁶ Enzo Minarelli va publicar «El Manifiesto de la Polipoesía» al catàleg *Tramesa d'art* a València el 1987 i el 1999 va participar al Primer Congrés Internacional de Polipoesia, celebrat al CCCB de Barcelona, on va presentar «El Manifiesto de la Polipoesía doce años después».

elements com els aparells de gravació i reproducció d'àudio i vídeo, l'atrezzo, les llums, la dansa, etc.

En la polipoesia s'interrelacionen en viu diferents manifestacions artístiques, sense ser, però, ni únicament performance, ni teatre experimental, ni música concreta ni la simple lectura d'un poema. Aquesta proposta terminològica manté moltes similituds amb el terme «poesia intermèdia» que proposava Dick Higgins⁵⁷ uns quants anys abans per designar les pràctiques que es movien entre diversos territoris artístics i que poetes com el valencià Bartolomé Ferrando han reivindicat per al seu treball.

Ja llavors, el terme «performance poètica» resultava massa general, mentre que «polipoesia» donava prioritat jeràrquica a la poesia sonora com a element guia dels altres llenguatges característics de l'espectacle. Així, la poesia sonora a què ens hem referit anteriorment, quan es presenta en directe, podria

⁵⁷ Dick Higgins va ser un dels primers a descriure l'evolució de les convencions en els mitjans artístics. Higgins havia estat testimoni de la crisi de les formes artístiques tradicionals –pintura, escultura, música, poesia. El 1966, a l'assaig *Statement on Intermedia*, deia que els artistes contemporanis no només havien de treballar el contingut de la seva obra sinó també el mitjà amb què la duïen a terme. Va crear el terme «intermèdia» per definir un nou espai d'activitat artística «entre els diversos mitjans». Aquesta noció assumia l'esvaïment i la dissolució de formes artístiques convencionals que s'havien iniciat al començament de segle amb moviments com el futurisme, el dadaisme i el constructivisme rus, i que havien ressorgit a mitjan segle amb una diversitat de moviments, grups i tendències; entre d'altres, música concreta, *action painting*, dansa construccionista, accions aleatòries, *happenings*, bruitisme, *neohaikai*, automorfisme, música objecte, art conceptual i Fluxus.

qualificar-se de polipoesia. Però per la tradició històrica del gènere i perquè «polipoesia» no és un terme consolidat arreu del món, hem mantingut la poesia sonora en un apartat independent.

La difusió del terme «polipoesia» ha tingut una sort desigual segons els països. A Itàlia, Espanya i Bèlgica s'ha estès l'ús del terme, mentre que a França, per exemple, es continua utilitzant molt més el terme «poesia sonora». Sigui com sigui, avui dia tots dos termes s'utilitzen per englobar les pràctiques poètiques sonores contemporànies, que beuen de fonts diverses. La poesia sonora i la polipoesia proven d'arribar directament al públic sense passar pel sedàs de la publicació, sumant-hi altres elements, estenent el text.

A continuació reproduïm l'esmentat manifest:

El Manifiesto de la Polipoesía

1) Solamente el desarrollo de las nuevas tecnologías marcará el progreso de la poesía sonora: los medios electrónicos y el ordenador son y serán los verdaderos protagonistas.

2) El objeto lengua debe ser indagado en sus mínimos y máximos segmentos: la palabra, elemento básico de la experimentación sonora asume las connotaciones de multipalabra, penetrada en su interior y recompuesta en su exterior. La palabra debe poder liberar su polivalente sonoridad.

3) La elaboración del sonido no admite límites, debe ser empujada hacia el umbral del ruidismo puro, un ruidismo signifiante: la ambigüedad sonora, sea lingüística como oral, adquiere sentido si explota al máximo el aparato instrumental de la boca.

4) La recuperación de la sensibilidad del tiempo (el minuto, el segundo), debe ir más allá de los cánones de la armonía o de la desarmonía, porque sólo el montaje es el parámetro justo de la síntesis y el equilibrio.

5) La lengua es ritmo y los valores tonales son los verdaderos vectores del significado: primero el acto racional y después el acto emotivo.

6) La Polipoesía está concebida y realizada para el espectáculo en vivo; tiene como «Prima donna» a la poesía sonora, que será el punto de partida interrelacionador entre:

- la musicalidad (acompañamiento o línea rítmica),
- la mímica, el gesto, la danza (interpretación, ampliación, integración del tema sonoro),
- la imagen (televisiva o por diapositiva, como asociación, explotación, redundancia o alternativa),
- la luz, el espacio,
- los vestidos y los objetos.

En el 1r Congrés Internacional de Polipoesia que es va celebrar al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona l'agost de 1999, Enzo Minarelli va fer una conferència en què revisava el Manifest.⁵⁸ Amb dotze anys d'activitat polipoètica a les espatlles, comentava com s'havia desenvolupat la polipoesia en cadascun dels sis punts bàsics i aclaria aspectes que s'han malinterpretat al llarg dels anys. Insistia que la polipoesia consisteix a crear al voltant del nucli de la veu una sèrie d'intervencions que es barregen amb altres mitjans de comunicació. Les performances polipoètiques, deia, «es basen més en l'especulació matemàtica que en l'espontaneïtat, més en l'estructura electrònica que en idees elementals, més en l'excés o l'exuberància que en la simplicitat.»

El 2007 va fer una altra revisió del manifest,⁵⁹ que aprofundia en el significat que les seves paraules de vint anys enrere havien pres després de molts canvis tecnològics i moltes pràctiques poètiques. En definitiva, però, Minarelli mantenia –i manté encara– que els motius per teoritzar sobre la performance de poesia sonora continuen estan intactes i que ningú –fora d'ell– ha tingut interès a posar una mica d'ordre sobre el tema, que en cap cas ha deixat de practicar-se.

⁵⁸ La conferència duia per títol «El Manifiesto de la Polipoesía doce años después». Més tard va publicar el text revisat amb el títol «The Manifesto of Polypoetry». A: *Visible Language*, 2001, núm. 35.1, pàg. 116-125.

⁵⁹ Es pot consultar a <http://www.3vitre.it/manifesto/manifesto.htm> [accés 20.03.2017]

Des d'un punt de vista teòric, la polipoesia va entrar a l'estat espanyol el 1987, quan Enzo Minarelli va publicar el seu manifest en el catàleg *Tramesa d'Art* a València, però des del punt de vista pràctic, de l'execució, va entrar-hi quan Xavier Sabater va començar a disseminar-ne el concepte i la pràctica el mateix 1987 i no va parar fins al 2014, en què va morir.⁶⁰ Altres poetes es van identificar amb el que plantejava la polipoesia i van contribuir amb força a la seva expansió.

Els qui van tenir un paper més rellevant en aquesta tasca van ser el duo Accidents Polipoètics –Xavier Theros i Rafael Metlikovez–;⁶¹ el poeta Noel Tatú, de qui hem parlat en l'apartat de poesia oral, i que va tenir una activitat intensa durant els noranta amb espectacles en què combinava els seus objectes-collage amb la paraula i sovint també amb música i elements escenogràfics. I, per últim, el poeta Eduard Escoffet, que amb la pràctica i amb l'organització de diversos actes i festivals al voltant de la poesia –vehiculats a través de la seva associació

⁶⁰ En el capítol 5 dediquem un apartat a Xavier Sabater, poeta que va tocar tots els gèneres i que va organitzar centenars d'actes poètics a la ciutat.

⁶¹ Rafael Metlikovez (Canovelles, 1964 – Granollers, 2017) i Xavier Theros (Barcelona, 1963) comencen les seves activitats com a duo el 1991, però abans tots dos ja havien iniciat les seves carreres artístiques i també havien participat amb Xavier Sabater dels inicis de la polipoesia. Theros, amb la formació de PoliPhonética Dinámica i Metlikovez, amb la fundació de La Papa, que veurem en el capítol 5. El 1991 es coneixen al cicle de performance organitzat per La Papa «Topades amb les noves tendències», i des de llavors, han treballat junts més de vint anys. Es poden veure diverses actuacions seves a l'arxiu Summa, com per exemple: <http://www.summa-hvt.org/vc/pevb-poesia-en-viu-a-barcelona-live-poetry-in-barcelona-1991-2003/226-18/es>, del minut 5:53 al 7:53, en què interpreten un dels seus poemes més famosos «Van a por nosotros».[accés 20-03-2017]

propost.org– va acabar de donar carta de naturalesa a la polipoesia. a partir de la segona meitat dels noranta.

Accidents Polipoètics han practicat el gènere polipoètic tant en els innombrables recitals que han repartit arreu d'Espanya, a Mèxic, a França, etc. com en les cinc conferències escèniques que han dut a terme des de 1998 al 2013. També han col·laborat amb diversos músics com Oriol Perucho, Superelvis, Mil Dolores Pequeños, Frank T, Alfonso Vilallonga i Pascal Comelade, amb la ballarina Sol Picó, i han fet textos per a la Fura dels Baus. Amb un estil únic, farcit d'ironia, de sàtira i de l'humor humorístic de Gómez de la Serna, tracten qualsevol temàtica des d'un lloc que els espectadors senten proper, tant si el tema són les relacions de parella, com la solteria, la vellesa, el racisme o la política.⁶²

En un text publicat al número VIII de la revista *Fenici* (1992), quan feia molt poc que es parlava de polipoesia, Accidents Polipoètics reflexionaven al voltant del terme:

A primera vista, un polipoema resulta de la unió de un poema y de otra forma creativa, como la performance, el vídeo o la instalación. La poesía entendida como

⁶² Tots els seus textos, excepte l'última conferència, titulada «Baby Bum», estrenada el 2103 a La Seca-Espai Brossa, estan recollides en el volum *Van a por nosotros* (2012).

espectáculo público. El peligro radica en utilizar los recursos técnicos o vocales con una única finalidad estética. Según nuestra opinión la verdadera raíz del problema radica en la mediocridad. Mediocridad imperante en un sistema cultural saturado de revisiones, nostalgias y pretensiones puramente formales. Así, la poesía ha pasado a convertirse en un cementerio de muertos vivientes, incapaces de motivar a un público que no lee poesía. [...]

La Polipoesía pretende ser un estado del espíritu que afecte por igual a performers, videoartistas o poetas. No hay ningún estilo predeterminado de hacer un polipoema. La Polipoesía no es un género literario. No tiene interés alguno en convertirse en nido de artistas malditos o en una Sociedad anónima de profetas. No somos artistas polifacéticos. No vendemos recetas para remodelar sus mentes.

Fig. 18 - Accidents Polipoètics (foto: Arxiu AIRE)

Portar l'adjectiu «polipoètics» en el seu nom artístic ha estat una forma de donar visibilitat a aquesta pràctica poètica, que ha guanyat presència gràcies al duo format per Metlikovez i Theros. Amb tot, subscrivim allò que deia Carles Hac Mor en un article en què teoritzava i ironitzava sobre l'ús de les etiquetes: «Tots els poetes que han existit arreu són polipoetes. [...] Tothom és polipoeta, encara que no ho sàpiga». (1992)

4.5 Poesia acció

Ja hem vist que resulta difícil etiquetar determinats actes poètics pel fet que participen de característiques comunes a diverses arts i/o a diferents tipus de poesia. I el camp de l'acció no n'és una excepció, ja que pot decantar-se cap a la performance artística o cap a l'acció poètica, alhora que pot incloure paraula, objectes, imatge i música.

És diferent de la performance? I del happening? I de la polipoesia? Bartolomé Ferrando, performer i professor a la Universitat de València, ha teoritzat en diversos assajos al voltant d'aquest tipus d'expressió artística, que osmotitza fàcilment amb l'art de la performance, amb l'acció o el gest dels conceptuals, amb la música i amb la paraula.

Entendemos por performance la realización de una o varias acciones o actos en presencia de un público al cual, a diferencia de lo que ocurría en el happening, no se le pide que participe físicamente en él. La participación se producirá mental y sensiblemente, cuando la percepción del receptor se mantenga abierta o activa; cuando la lectura del proceso no quede al mero gesto de tragar, de engullir lo presentado. No sucede pues ningún tipo de intercambio con el performer. El receptor escucha, ve, siente y percibe desde otro lugar, en otro punto, aquello que se muestra, que se manifiesta, que se expone. Se crea pues una distancia, una separación entre performer y receptor, que ayuda a éste a una individualizada reflexión sobre lo observado, a un enfrentamiento con su propia manera de ser. Lo que la performance nos muestra no es encasillable en una de las ramas

específicas del arte. Su práctica tiene o puede tener correspondencia con el teatro, la música, la danza, la plástica y la voz, como elementos independientes capaces de ser tomados o dejados de lado según se acomoden o no en la práctica concreta que se manifiesta. Si bien en algún caso hallamos un ejercicio próximo a la danza y al cuerpo, en otros la manifestación oral, la utilización del color, el uso de materiales moldeables y transformables o el empleo de estructuras para-escultóricas es mucho más patente. (Ferrando, 1988)

Fig. 19 - Bartolomé Ferrando (foto: arxiu AIRE)

Pel que fa a la participació del públic, hi ha autors que matisen la visió de Ferrando, com per exemple l'uruguaià Clemente Padín (2002), que ressaltava en la performance poètica l'aspecte del sincronisme acció-reacció, que és el que la fa viva, pel fet que els espectadors assisteixen al naixement i al final del poema, observen qui crea el poema, l'execució del poema i, de vegades, ajuden a la seva creació perquè sovint se'ls hi demana la participació.

A banda de la participació o no participació de l'espectador en la creació del poema, tothom està d'acord que la performance juga amb la suma de llenguatges. Així doncs, en la poesia acció hi conflueix la paraula en tota la seva dimensió, semàntica o no, a més d'altres elements com el so, la llum, els moviments escènics, etc.

Enzo Minarelli, tenint en compte aquesta varietat de nomenclatures i de combinacions artístiques, dedica atenció a diferenciar la polipoesia –de la qual hem parlat en el capítol anterior– de la performance, adduint que la polipoesia parteix d'un so-idea i arriba a un so-acció a partir d'una preparació i una teoria que la guia i la determina; molt lluny, doncs, de les accions poètiques basades en un enfocament més instintiu i improvisat. Així, el so i la preparació marquen, per al teòric italià, la principal diferència entre l'art de la performance i la polipoesia. (2012)

A Catalunya, artistes conceptuals com Àngels Ribé o Jordi Benito van obrir camí en el món de l'acció poètica i la performance durant els anys setanta, tot i que parlaven més de «gest», però als noranta són els poetes els qui passen a liderar el món de l'acció, des d'una actitud més propera al moviment Fluxus, més vital, alliberada de l'espai –galeries, centres cívics– i passen a actuar a qualsevol

lloc. Joan Casellas,⁶³ J. M. Calleja,⁶⁴ Xavier Canals⁶⁵ i Bartolomé Ferrando són estendards d'aquesta pràctica, que van organitzar i van participar en multitud d'actes poètics durant el període estudiat, tal com detallarem més endavant.

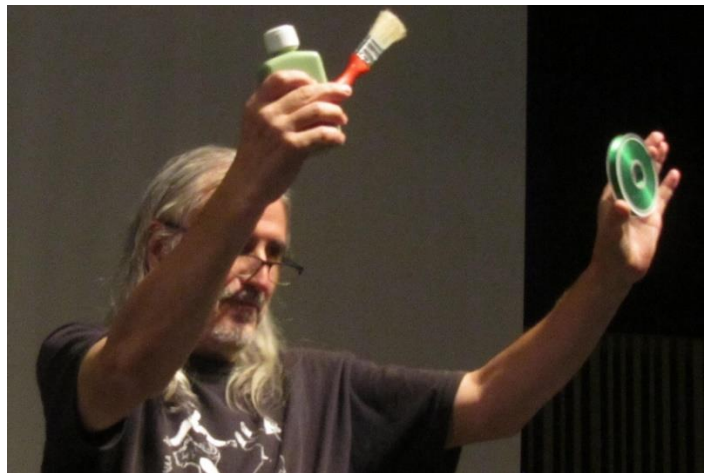

Fig. 20 - Joan Casellas (foto: Lis Costa)

⁶³ Joan Casellas (Teià, 1961), artista visual i performer, ha col·laborat en l'organització d'esdeveniments poètics amb Xavier Sabater, amb Carles Hac Mor i Ester Xargay, amb Oscar Abril Ascaso i Pere Sousa, entre d'altres. Director de l'arxiu fotogràfic d'accions poètiques i performance AIRE. Des del 2005 dirigeix la «Trobada Internacional de poesia d'acció i performance La Muga Caula», que té lloc cada mes de setembre a Les Escaules (Alt Empordà), per on han passat artistes rellevants tant de l'estat espanyol com internacionals.

⁶⁴ J. M. Calleja (Mataró, 1952) és poeta visual i performer. Procedent del món de la imatge (fotografia-cinema) ha realitzat diferents films (s.8m / m) experimentals durant els anys 1976-1981. Ha participat activament en diferents trobades i exposicions, tant nacionals com internacionals de poesia experimental i visual. Ha realitzat instal·lacions i exposicions individuals i com a coordinador ha preparat diferents trobades de creadors, que han quedat reflectides en llibres i catàlegs.

⁶⁵ Xavier Canals (Barcelona, 1951), professor de l' Escola Oficial d' Arts Plàstiques i Disseny de Barcelona (Llotja) des del 1979. Artista i teòric de la poesia visual des dels setanta, ha estat actiu en totes les dimensions poètiques, especialment en la poesia visual i en l'acció. Té múltiples publicacions de poemes visuals i textos teòrics a les millors revistes i llibres especialitzats d'aquí i de l'estranger. Ha participat en trobades nacionals i internacionals i ha comissariat exposicions de poesia visual.

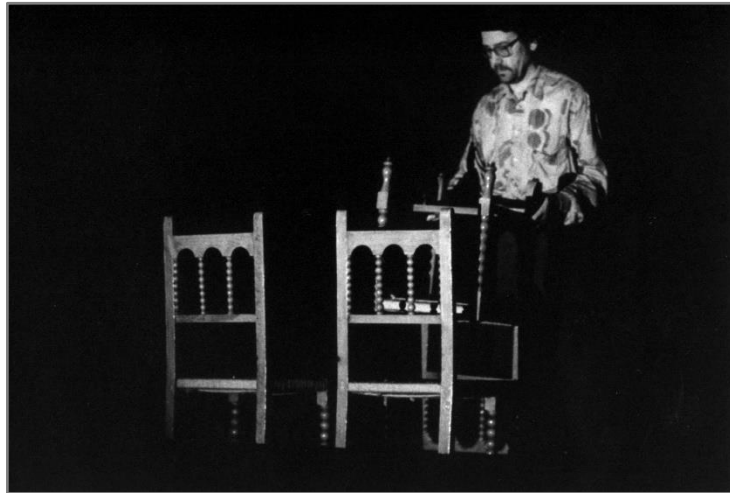

Fig. 21- J. M. Calleja (foto: arxiu AIRE)

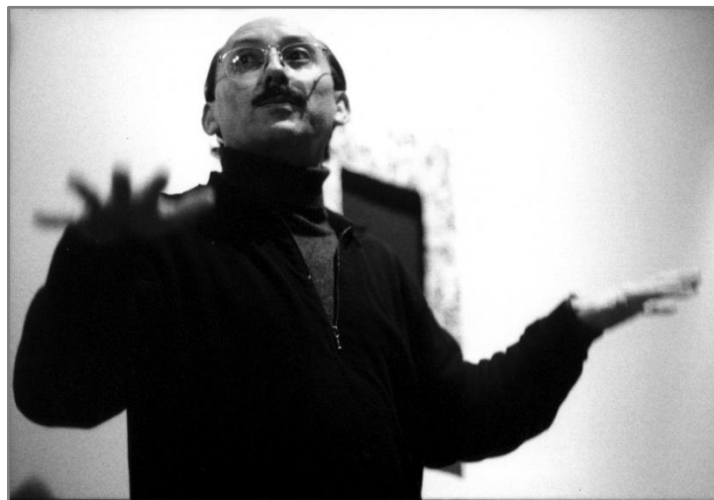

Fig. 22 - Xavier Canals (foto: arxiu AIRE)

Veiem, doncs, que el fet comú que agrupa aquesta mixtura de poesies (oral, fonètica, sonora, polipoesia, acció) és la interpretació en directe, el fet públic. I si és ben cert que els fets estan carregats de teoria, cosa àmpliament tractada en l'epistemologia i en la filosofia de la ciència contemporània (Comte, Husserl,

Wittgenstein i tants d'altres parlen dels fets o enunciats observacionals i de la seva essència, de les diferències entre una cosa i l'altra, i de la impossibilitat en general de destriar-los), no és l'objectiu d'aquest treball interpretar en profunditat els fets sinó deixar-ne constància, documentar un moment peculiar i important per a la poesia a Barcelona, en què hi va haver una mena de redescobriments de la força de la paraula i de la necessitat de dir-la davant d'un públic per adquirir el ple sentit.

Així, que ens centrem en la poesia de finals del segle XX i l'entrada al XXI a la ciutat de Barcelona respon al fet inqüestionable que els darrers anys del segle han representat un moment d'expansió important per al gènere, que cada vegada s'ha amarat més de la barreja de disciplines artístiques, en aquesta ciutat on normalment ja hi ha una gran activitat poètica. És per això que resulta significatiu, ara que ja som a ple segle XXI, donar una visió panoràmica del que han estat els últims anys del segle en el camp de l'experimentalisme poètic, centrant-nos sobretot en les abundants actuacions en directe, en la poesia pública.

5. Poesia pública a Barcelona

5.1 Els anys vuitanta

Per situar-nos en el context dels anys vuitanta a Barcelona, cal continuar posant èmfasi en el fet que la poesia va ser sempre una art pública fins a l'aparició del llibre. A partir de llavors, la poesia es va anar recloent a la pàgina i a poc a poc s'hi va anar quedant fins que aquesta va esdevenir-ne l'espai gairebé únic durant segles. Van ser futuristes i dadaistes que van tornar a col·locar la poesia fora del llibre, que la van treure i la van alterar, buscant formes diferents d'expressió, deslligades de la discursivitat, la narrativa, la rima i tot allò que suposés una convenció. Perquè les convencions en art no les veien com altra cosa que el reflex de les convencions de la vida social, de tot el que havia fet possible la guerra que encara hi havia quan Hugo Ball i Richard Huelsenbeck es trobaven el 1916 al Cabaret Voltaire de Zuric. El llegat d'aquests corrents artístics, però, es va estroncar durant anys, segurament perquè el surrealisme hi va posar fre, tal com sosté la crítica Anna Boschetti en la seva obra *La Poésie partout : Apollinaire, homme-époque (1898-1918)*. Boschetti opina que amb el surrealisme la poesia deixa de banda la major part de tècniques i de debats presents abans que Breton definís el moviment com el «nouveau mode d'expression pure» en el Manifest del Surrealisme (Breton, 1988) i que oculta la revolució que altres havien dut a terme:

Le succès des surréalistes a fini par occulter la révolution accomplie par la génération d'Apollinaire et par imposer une conception de la poésie qui, sous le couvert de la plus grande audace, constitue par bien des aspects une régression et un rétrécissement, si on la replace dans l'histoire du champ. [...] L'attitude nominative de Breton a fini par limiter les recherches du groupe. Considérées comme marginales, sinon douteuses ou risibles, les expériences de poésie visuelle et sonore ont été reléguées dans l'ombre, ainsi que les possibilités liées à la figuration, aux supports, aux conditions d'émission, aux moyens de reproduction et de diffusion. (Boschetti, 2001, p. 241-242)

No serà fins després de la Segona Guerra Mundial que es reprendrà l'actitud de trencament que s'havia donat a principis de segle. Primer amb el Llettrisme, que es pot llegir com una resposta a l'excés de control del surrealisme per part de Breton i com un intent de fer una poesia més popular, i poc després amb el Situacionisme de Guy Debord, que el 1957, en el document fundacional de la Internacional Situacionista resumia el seu programa proposant de multiplicar els subjectes i els objectes poètics i d'organitzar jocs entre els subjectes poètics, alhora que qualificava totes les situacions com a efímeres, sense futur, com a llocs de pas. Debord volia persuadir l'art perquè abandonés les seves pretensions. L'art era la vida. I l'actitud dels situacionistes passava per convertir la vida en una obra d'art. La poesia, doncs, tornava a sortir de la pàgina per situar-se en l'acció, en l'eix vital dels joves revolucionaris.

I als Estats Units, la rebel·lió es va fer patent amb la *beat generation*, que als anys cinquanta s'erigia com a estendard d'una joventut que volia fugir d'allò

establert, que rebutjava els valors tradicionalistes i proposava un alliberament de la societat, a través de les drogues, la llibertat sexual i les filosofies orientals, i que va esdevenir la precursora del hipisme i la contracultura. Era un moment en què, a més, es prenia la literatura com el canal principal de manifestació del moviment. *On the road* de Kerouac es va convertir en el manifest de la joventut nord-americana que volia canviar el món.

Però de fet, el moviment de rebel·lia era un fenomen molt més estès. I, com passa amb freqüència, s'estava donant arreu simultàniament sense que en molts casos els veïns ho sabessin. Més tard, quan la perspectiva temporal i el context social van afavorir-ne l'anàlisi, es van trobar més concomitàncies i referents comuns. Així ho han expressat els poetes barcelonins entrevistats per a aquest estudi i un d'ells, Enric Casasses, ha escrit:

Contra el que solen dir els tòpics de la pseudohistòria, aquesta moguda, a Barcelona com a Belgrad, és perfectament autòctona i no és filla d'informacions de Califòrnia o de París. En aquell moment, sabem que el que sentim aquí segurament es deu sentir bastant igual en altres llocs, d'Andalusia, d'Anglaterra o d'Austràlia, i va lligat a un convenciment (intuïtiu) de la inexistència (real) de les fronteres estatals. No un moviment internacionalista: un fenomen mundial. Qui emet un passaport és un lladre, predicarà Julien Beck, i cada frontera un robatori: ens foten la terra. La formulació del Living Theater ens arribava quan feia anys que ho sabíem i ho patíem sota la fèrula del franquisme que, per donar un exemple, amb l'excusa del servei, a partir de certa edat i durant uns quants anys

impedia a molts mascles sortir d'Espanya sense un permís dels militars.
(Casasses, *De l'eixamplament de les potències*, 2010, p. 116)

Amb aquest teló de fons s'encaren els anys de la transició democràtica, que suposen la davallada del moviment llibertari, molt present als anys setanta a la ciutat, i de les publicacions *underground*, alhora que fan surar la desfeta produïda per les drogues. Pel que fa a la poesia, el crític Manuel Guerrero dóna una visió molt completa del panorama al llarg de la dècada dels vuitanta en el pròleg de l'antologia *Sense contemplacions*:

D'una manera progressiva, als anys vuitanta, a mesura que avançava el pragmatisme polític i econòmic, s'accelerava la pèrdua del prestigi de la poesia en el conjunt de la literatura i de la societat catalana. [...] Una vegada aconseguida una il·lusòria normalitat democràtica i cultural, i comptant amb una indústria editorial més sòlida, als anys vuitanta, la novel·la, com en les grans literatures, es consolida com el gènere literari dominant. La narrativa esdevé el gran centre d'operacions editorials i literàries de les noves generacions. El fet és que els escriptors i la societat catalana deixen de contemplar la poesia com a gènere preferent. La narrativa assoleix alguns dels atributs socials, simbòlics i lingüístics que ostentava la poesia. Es produeix un nou interès per la narrativa i un acostament entre la poesia i la prosa. [...] Alhora, lentament, el poder polític i econòmic, i la societat catalana en general, abandonen la llengua i la cultura com a referents col·lectius. S'imposa un model cultural empobridor, únicament pendent de la rendibilitat econòmica immediata, més amatent a la quantitat que a la qualitat. L'ambició literària i intel·lectual, la consciència crítica, l'aventura espiritual, l'exigència lingüística, la tradició del risc, l'experimentació verbal i formal, perden

espai en una societat abocada a l'espectacle, a l'autocomplaença i a la mediocritat. (Guerrero, 2001, p. 16-18)

D'altra banda, Xavier Sabater, poeta, editor i organitzador d'actes poètics des dels setanta, ho resumeix així:

Després dels setanta, la cosa ja no és tan lúcida i desapareixen els plantejaments creatius o radicals que s'havien desenvolupat fins al moment i se substitueixen per poètiques del benestar o consumistes; o d'altres, estúpidament escèptiques davant l'avantguarda, que usen un llenguatge summament elaborat, pretesament culte i inevitablement petulant. Aquesta situació provoca que la poesia i els poetes entrin en una crisi insòlita [...] La crisi dels vuitanta és molt trista i alhora poc complicada. El que passa, al cap i a la fi, és que els poetes no saben connectar amb la realitat: les seves poètiques resulten massa intel·lectuals i literàries, absurdament postmodernistes i, per descomptat, ningú no els fa cas. Així són les coses en aquest país. (Sabater X. , Apuntes para una teoría de la polipoesía, 1990, p. s/p)

Els anys vuitanta, doncs, no van ser especialment rellevants pel que fa a la vivesa de la poesia catalana més convencional. Però la poesia d'uns quants joves llibertaris anava per una altra banda i a principis dels vuitanta portaven les seves veus als escenaris per primer cop. Hereus de l'esperit contracultural que es teixia des de principis de segle, i sovint amb molta consciència i compromís, alguns poetes barcelonins que als anys setanta ja escrivien i publicaven en

revistes —altaveu de les manifestacions contraculturals—, als vuitanta comencen a organitzar actes públics. La poesia, per tant, sortia de la pàgina impresa, de la individualitat, i s'obria al territori públic, pujava als escenaris, cada vegada d'una forma més organitzada i a la llarga amb un abast més internacional.

És necessari remarcar la importància d'aquest fet, ja que en l'actualitat els recitals poètics són comuns en la programació cultural de la ciutat i sovint no es té consciència que els primers actes van ser no fa gaires anys, justament a principis dels vuitanta. Era l'inici del que anomenem poesia pública. Què portava aquells joves a fer el que feien? L'esbravament, les ganes d'anar en contra del que era habitual, de queixar-se, de dir-hi la seva, de mostrar el que feien. I també el passat futurista, dadà, *beat*, situacionista i el present dels moviments llibertaris i antifranquistes dels setanta, del rock i del punk els empenyien a manifestar-se poèticament en públic.

Una visió molt clara del que va succeir en el món de la poesia abans de la mort del dictador i els anys posteriors ens la donen Vicenç Altaió i Julià Guillamon en el volum *La Revolta Poètica 1964-1982*. Durant el tardofranquisme la poesia era una arma política. Es feien reunions en bars, es formaven grups, es debatia sobre política i es llegia poesia. Van ser els anys en què es va organitzar el 1r

Festival Popular de Poesia Catalana, conegut com el Price dels Poetes⁶⁶ i el Gespa-Price, Festival de Poesia de Primavera a la Universitat Autònoma de Barcelona,⁶⁷ grans esdeveniments populars de poesia política, on van participar poetes com Gabriel Ferrater, Pere Quart, Joan Brossa, Salvador Espriu, Agustí Bartra o Feliu Formosa.

Esgotat el model teològic i metafísic de la religió i el dogma polític, la poesia ofería el coneixement d'una cultura estètica interior, subjectiva i radical; i una comunicació de tu a tu que s'allunyava del consumisme de la cultura de masses. La relectura i el redescobriment dels clàssics com a modernitat ens apartava de l'estricta consum del servei de novetats. A la vegada, el futur era aquí. Tan a la vora de l'acció com de la reflexió intel·lectualitzada i minoritària, com del

⁶⁶ El Price dels Poetes va tenir lloc el 25 d'abril de 1970 al Price (carrer Floridablanca amb Casanova). La sala Gran Price de Barcelona, especialitzada en espectacles de boxa i lluita lliure, va acollir una vetllada completament diferent: el I Festival Popular de Poesia Catalana. Van assistir-hi al voltant de 3500 persones i va acollir la representació més important de totes les tendències de la poesia catalana del segle XX (Joan Colomines, Agustí Bartra, Feliu Formosa, Joan Oliver-Pere Quart, Salvador Espriu, Jordi Teixidor, Joan Vinyoli, Rosa Leveroni, Josep Palau i Fabre, Joan Brossa, Gabriel Ferrater, Jordi Sarsanedas, Josep Maria Llompart, Jaume Vidal i Alcover, Xavier Amorós, Joaquim Horta i Francesc Vallverdú). El Price va desbordar les expectatives més optimistes, i es va convertir en un acte d'afirmació poètica, catalana i política, d'afirmació de les llibertats més elementals.

⁶⁷ El Gespa-Price va tenir lloc el 15.05.1975 al campus de la Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra. Va ser un happening multitudinari, reflex d'una nova actitud davant del fet poètic, el llenguatge i la lluita política. A partir de llavors, van sorgir quantitat de propostes, com les revistes «Tarotdequinze», «El pàrking de les feres», «Blanc d'ou» o «Neó de suro»; les editorials Cristalls, Llibres del Mall, Tafal, Quaderns Crema o Guaret, que van introduir l'estètica de la postmodernitat. Es van recuperar els mestres (Foix, Vinyoli, Palau i Fabre, Ferrater) i van començar poetes com Maria Mercè Marçal, Miquel de Palol, Damià Huguet, Àngel Terron, Enric Casasses, Andreu Vidal i tants d'altres.

divertiment. Les autoedicions amb segell d'identitat es presentaven com a alternativa a la clàssica indústria del llibre i al paper dels «mandarins». L'art, la música i el cinema, la política i la sexualitat, la ciència i l'ecologia, el periodisme i el còmic obriren noves experiències de llenguatge i de vida. El disseny artesanal i popular, de la ciclostil «vietnamita» a la serigrafia, el disseny estil art modern i la indústria gràfica animarien un espai cultural excepcional, híbrid i dinàmic, alternatiu i *underground*. Unes noves xarxes de relacions s'implantaven fora de les torres d'ivori, als bars i cafès, en els viatges, i en l'apoteosi de l'horari nocturn urbà. En la nova cultura de la informació, els joves artistes i escriptors serien més reconeguts que els banquers i els industrials. L'humanisme, que tenia la seva base en la formació de la història, la filosofia, l'art i la literatura, o el periodisme, per damunt de la ciència, es plantejava com una nova resensualització del coneixement. Amb la crisi que vindria, de creixement, als anys vuitanta, s'ensorraria bona part de la fràgil estructura econòmica que ho sostenia, però els autors hi sobreviurien. De fet, hauríem de creure que va ser el primer símptoma d'un desplegament potencial cap a la pretesa societat del coneixement que partint de l'accés massiu de la classe mitjanana a les universitats abocaria els productes de cultura a la sociabilització, però no a ser mers objectes de consum. [...] Vam començar a participar en assemblees inacabables i escissions internes. Redactàvem opinions sobre les lluites antifranquistes més extremes i obreristes. Preparàvem convocatòries a manifestacions i vagues, ciclostilàvem octavetes i les escampàvem en els llocs més inversemblants. Però la crisi política, amb el reformisme i el dirigisme, ens radicalitzà i ens resituà en la revolta estètica. I preservàvem el llenguatge per a la literatura, a soles. És així que vam reconèixer de Foix, en la seva reflexió sobre poesia i revolta, i de Brossa, en les seves accions

parateatral, un model segons el qual cada poema és un crit de llibertat. (Altaió & Guillamon, 2013, p. 9-10)

I Julià Guillamon, una mica més jove, va entrar en aquest món a principis dels vuitanta i comenta com l'efervescència poètica editorial dels setanta s'esvaeix als vuitanta, quan es produeix un canvi de direcció en la ruta de la poesia:

En els ambients de joves escriptors on em vaig començar a moure, tothom volia ser poeta. La poesia recollia l'esperit contestatari de la revolta juvenil, la necessitat de ser absolutament modern, que connectava amb la contracultura. Alguns autors de la generació anterior havien fet seves les recerques de l'art conceptual i la poesia concreta. Brossa era una referència i la *Poesia rasa* una lectura indispensable del moment. [...] Finalment hi havia l'experimentació, vinculada a les experiències textuais, al cinema, a la imatge gràfica. [...] De tot plegat el textualisme és el que ens va influir més seriosament. Per mimetisme amb la generació anterior, tothom provava d'escriure sonets. Però canviant-ne el registre, com feia Brossa, fent que els poemes parlessin del mon contemporani i filtrant-hi el desencís de la nostra generació. [...]

Llibres del Mall va tancar el 1986. De les editorials mallorquines dels setanta (Guaret, Tafal) ja no en quedava cap. Poesia Tres i Quatre, l'Escorpí, Els Llibres de l'Óssa Menor eren col·leccions sense programa. Les arts plàstiques, la dansa, el disseny, la nova narrativa, van ocupar el lloc que anys abans havia ocupat la poesia. [...] L'any 1991 vaig ser comissari, amb Glòria Picazo, de l'exposició

Literatures submergides, que per primera vegada va estudiar el fenomen de les revistes dels setanta. Algunes d'aquestes publicacions no feia ni deu anys que havien deixat d'editar-se i ja eren arqueologia contemporània. Arran de *Literatures submergides* hi va haver un interès per aquells escriptors que havien quedat fora del circuit editorial (Carles Hac Mor, Marcel Pey, Jordi Ribas). Va ser d'aquesta manera que es va recuperar *La cosa aquella* d'Enric Casasses, que s'havia publicat, sense cap repercussió, el 1982. I a partir d'aquesta reedició va començar una nova història. (Altaió & Guillaumon, 2013, p. 20 i 23)

En el catàleg de l'exposició «Literatures submergides» Xavier Sabater descriu des d'un punt de vista autobiogràfic aquest moment més *underground* a què ens estem referint:

L'any 1973 jo era un jove poeta que no sabia gaire per on anaven els trets. Jo i uns quants més. Tot just —penso— començàvem a influir-nos pels poetes *beats*, dadaistes, surrealistes i també per una altra gent i per d'altres idees com l'anarquisme, el trotskisme, la contracultura, el rock i els còmics *underground*. Totes aquestes coses van marcar la nostra feina, sobretot la meva.

Aquest any vaig conèixer un grup de poetes inconformistes amb moltes ganes de fer coses i molta joventut també. Recordo que entre ells hi havia Enric Casasses, Artur Montfort, Pere Marcilla, Genís Cano entre d'altres, la trobada va esdevenir una publicació que es va anomenar *Muerte de Narciso*. No crec que cap de nosaltres tingués una idea gaire clara del que significava publicar una revista, però el cert és que ens estàvem creant les nostres pròpies estructures de la

independència, també inventàvem, de passada la *premsa marginal*, però no ens n'adonàvem, és clar. (Sabater, 1991, p. 100)

5.1.1 Naixement del grup «O així»: 1984

I aquest grup de poetes inconformistes que menciona Sabater és el que més tard es va convertir en «O així». Un dels noms amb què es coneixia (també es van dir «Poesia o així», i també «Poesia o què») el grup de poetes encapçalat per Enric Casasses i Jordi Pope, que a partir de 1984 va començar a fer recitals mig improvisats a locals de Gràcia i va anar aplegant poetes⁶⁸ que participaven del mateix esperit contracultural que ells, lligats a moviments llibertaris, que es van constituir en una de les poques alternatives a la poesia més oficialista.

Enric Casasses explica com, tot i fer anys que escrivia, mai havia sentit tant la urgència d'oralitzar els seus poemes. Se sorprenia dient-los mentre caminava sol per la ciutat a la nit. I en explicar-ho al seu amic Jordi Barba, àlies Pope, li va solucionar aquesta urgència organitzant un recital al bar La Figuera, al carrer del Progrés del barri de Gràcia, on vivien tots dos en aquell moment. Va ser

⁶⁸ Altres poetes que van formar part del grup «O així»: David Castillo (1961), Joan Vinuesa (1952), Àngel Carmona (1924-1997), Jesús Lizano (1931-2015), Jaume Sisterna (1930-2013), Carmelo Sancho (1955-1985), Albert Subirats (1956-1991), Jordi Piru (1957-1988), Mercè Framis (1960), Meritxell Sales (1960).

exactament el 13 de juny de 1984, i en aquest primer recital van participar-hi, a més d'Enric Casasses, Víctor Esteban, Piru (àlies de Jordi Cirugeda), i el mexicà Jorge Mancera. Pope va oficiar com a presentador, ja que llavors encara no escrivia poesia, però es va preparar una mena de performance/poema per presentar els quatre poetes, que va ser l'actuació de més èxit en el recital. I a partir d'aquí va començar a escriure i a interpretar la seva poesia en directe. Joan Vinuesa, que havia acudit al recital encuriós per la singularitat de l'acte, va ser requerit per Pope per fer de presentador a partir de llavors i en els tres o quatre recitals següents va prendre-li el relleu.

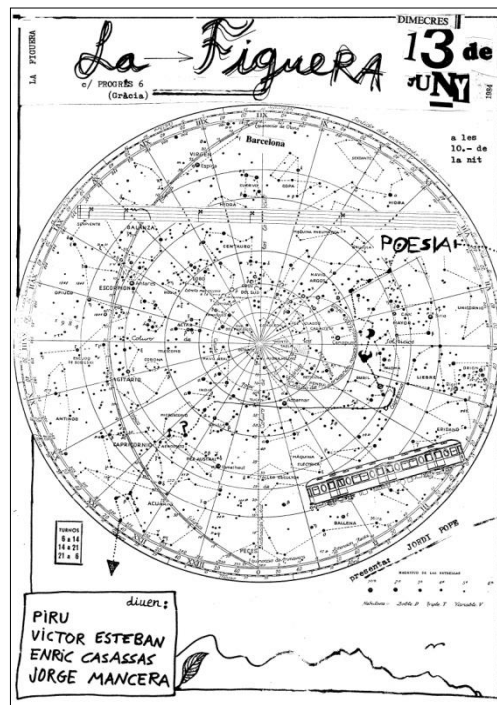

Fig. 23 - Cartell del primer recital dels «O així» el 13 de juny de 1984

Casasses es refereix a l'origen del nom del grup explicant que quan preparaven amb Pope un dels primers cartells per anunciar un recital, va voler desfer els sentiments ambigus i el respecte que li provocava la paraula «poesia», al mateix temps que feia front a la por de dir les seves poesies «quasi moralistes, antisistema» davant d'un públic, relativitzant la càrrega semàntica de la paraula amb l'expressió «Recital de poesia o així», és a dir, «Recital de poesia o similar» i en un altre cartell, «Recital de poesia o què». Al cap de ben poc ja eren coneguts com el grup «O així».

Hi havia, però, un sentiment de grup molt relatiu, ja que presentar-se sota un nom no va voler dir en cap moment que hi hagués un compromís amb res. O diríem que entre els poetes hi havia sentiments diferents de pertinença al grup. David Castillo explica que Pope, que venia d'una determinada cultura en què era important ser d'un grup, d'una comunitat, d'un sindicat, sempre va tenir clar que el grup era un grup. Casasses, en canvi, no considera que fossin cap grup, sinó que eren gent que es trobava per publicar oralment la seva poesia. Sigui com sigui, a molts dels cartells de l'època s'identifiquen com a grup de poesia «O així» i és així com han passat a conèixer-se.

El grup tenia un nucli força estable format per Pope, Casasses, David Castillo (àlies Morgan), Joan Vinuesa i Jesús Lizano —que actuava sota el nom

de Colectivo Jesús Lizano—⁶⁹ i que s'hi havia afegit junt amb Àngel Carmona⁷⁰ i Jaume Sisterna, homes del món del teatre que pertanyien a una generació més gran que la del gruix de la resta de poetes. Recitaven amb freqüència en els actes públics juntament amb Albert Subirats, Piru Cirugeda, Pere Marcilla, Pau Maragall, Eulàlia Framis, Meritxell Sales, Víctor Esteban, Almen... Durant tres anys no van parar de fer recitals a bars de Gràcia com el Kläffer, el Relics, el Rebot, a llibreries, a ateneus, a la presó Model, a la de dones i a la de joves, al Glaciari de la plaça Reial o a l'església de Sant Pau del Camp.

⁶⁹ Jesús Lizano (Barcelona, 1931-2015). Poeta i filòsof, defensava el que ell anomenava «Misticisme Llibertar», que busca la fusió de l'anarquisme amb la poesia i no pas amb la política, per arribar a la veritable acràcia. Té més d'una vintena de llibres publicats, el darrer dels quals *Lizania, aventura poètica (2001-2013)*. Es pot veure el seu darrer recital a l'Espai Obert de Sants el 23 de febrer de 2011, dia del seu 80 aniversari: <http://www.lizania.net/videos/darrer-recital-de-jesus-lizano> [accés 20-03-2017]

⁷⁰ Àngel Carmona (Lleida 1924- Barcelona 1997). Escriptor i dramaturg que va fundar el 1959 la companyia teatral La Pipironda, que es va mantenir en actiu intermitentment durant gairebé quatre dècades. Va ser un dels pioners del teatre independent català de postguerra. Va escriure el primer article a la premsa que parlava del grup «O així» el 16 de juny de 1985 a *El País*, titulat «Poesia al carrer».

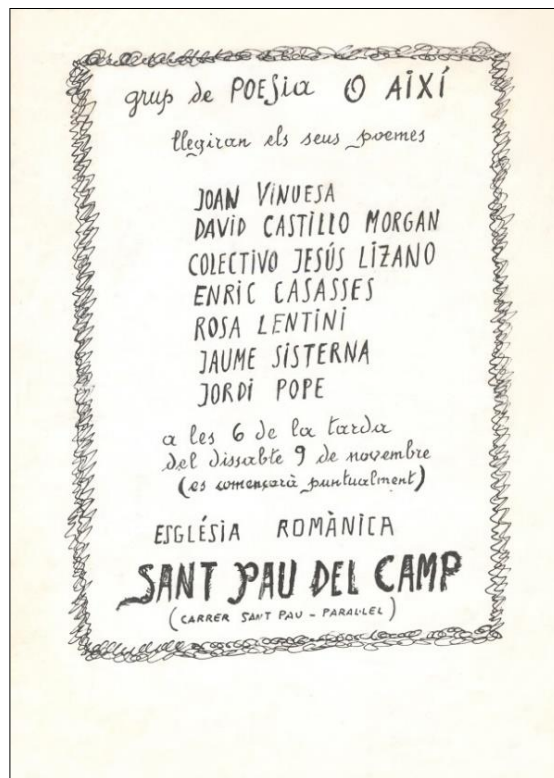

Fig. 24 - Cartell anunciant el recital del grup «O així» a Sant Pau del Camp

L'activitat va ser intensa fins que el 1985 el centre cívic L'Artesà de Gràcia va encarregar a Pope la coordinació d'un full dedicat íntegrament a l'escriptura i a la poesia. Es va dir **Obra d'artèsà** i hi van participar tots els poetes que feien recitals en aquell moment, a més de músics i altres poetes com Víctor Nubla, Pascal Comelade, Xavier Canals, J. M. Calleja, Bartolomé Ferrando, Gerard Horta... Se'n van editar trenta-tres números, el darrer, l'hivern del 1988, realitzat íntegrament per Pope, que es va publicar gràcies a una impremta llibertària del barri de Gràcia, ja que la impremta municipal amb qui treballaven habitualment va considerar que la imatge de la vagina que apareixia a la portada era pornogràfica i es va negar a imprimir-lo. Es titulava *Qui t'a'l fet, lo mal del peu*, i

duia la capçalera partida, com a senyal de trencament, de final. Pope va ser expulsat de la coordinació.

Fig. 25 – Darrer número d'*Obra d'artèsà*

El cansament i la feina de tirar endavant *Obra d'artèsà* van tenir com a conseqüència que es rebaixés el nombre d'actuacions i finalment que es dissolgués el grup «O així», tot i que els seus membres van continuar participant en altres recitals.

5.1.2 El grup «La Sopa Negra»

L'any 1986, però, un dels poetes nuclears del grup, Joan Vinuesa, va recollir l'empenta combativa i dadaista dels «O així» i va crear l'àmbit poètic de «La Sopa Negra», al casc antic de Barcelona, un grup en el qual van participar alguns dels poetes d'«O així» i d'altres: Jaume Sisterna, Àngel Carmona, Albert Subirats, Prudenci Reguant, Jordi Romea, Mercè García, Neus Dalmau, Fernando U... Segons Vinuesa, no va ser mai una vivència tan salvatge com la dels «O així», sinó que va funcionar de forma més organitzada, amb reunions setmanals a diferents bars on cadascú llegia allò que havia escrit, on es feien debats i actuacions poètiques conservant, això sí, l'impuls inicial de portar la paraula a tot arreu, i no en un sentit messiànic, sinó lúdic i expressiu. El funcionament com a grup, amb trobades setmanals, es va diluir el 1989, però Vinuesa va conservar el nom⁷¹ per a alguns recitals que va organitzar i per a l'editorial en la qual s'ha autoeditat la majoria de llibres.

⁷¹ El nom prové del menjar oficial dels guerrers espartans a l'antiguitat clàssica consistent en un ranxo fet de sang de porc i vinagre. Vinuesa el proposa, al·ludint a l'austeritat de la vida dels poetes.

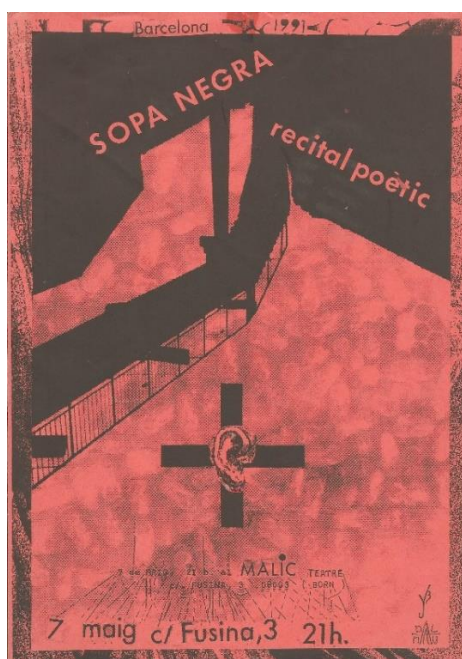

Fig. 26 – Cartells de recitals poètics del grup «La Sopa Negra»

5.1.3 Polipoesia i Xavier Sabater

L'any 1987, abans de conèixer la publicació del «Manifest de la Polipoesia», arriba a les mans del poeta Xavier Sabater⁷² un llibre editat el 1986 per Enzo Minarelli a Itàlia i per Javier Cinca a Espanya,⁷³ acompanyat d'una casset. Porta per títol *Antología polipoética. Una selección de poetas sonoros italianos de los 80*, i inclou obres d'Arrigo Lora-Totino, Giovanni Fontana, Tomaso Binga, Maurizio Nannucci, entre d'altres, així com la biografia, una mostra de partitura i una poètica de cadascun dels poetes.

L'encaix teòric de la «polipoesia» que es presentava en aquesta publicació amb les inquietuds de Xavier Sabater va ser màxim, i el va estimular més en la recerca i en la creació poètiques que feia anys duia a terme. Va demanar a

⁷² Xavier Sabater (Barcelona, 1953-2014). Poeta, editor i promotor d'esdeveniments culturals relacionats amb la poesia, la polipoesia, l'art d'avantguarda i l'experimentació poètica. Va dirigir editorials: EdicionesSinComplejos (1973-1974), La Cloaca (1976-1980) i Sedicions (1991-1998). Va participar activament en moltes publicacions marginals com *Muerte de Narciso*, *Exóticas Nuevas*, *Warieteees* i altres. El 1990 va muntar L'Associació de Performers, Artistes i Poetes Associats (La PAPA) a través de la qual va organitzar centenars d'actes. Va dirigir des de 1991 fins al 2013 el Festival de Polipoesia de Barcelona i des de 2004 la Mostra de Poètiques Digitals CyberPoem. El 1998 va organitzar al CCCB el Primer Congrés Internacional de Polipoesia. Va publicar, entre d'altres *Saba-Sanyo-Casio* (1992), *Versos Adversos* (2013). <https://xaviersabater.wordpress.com> [accés: 20-01-2017]

⁷³ El 1984 Javier Cinca va muntar STI Ediciones (les sigles responen a Sindicato de Trabajos Imaginarios) a Saragossa, on publicava fanzines com *Particular Motors* i *El sueño del idiota*, a més de llibres al voltant de la música experimental, la poesia visual i sonora, l'art postal, etc. Va aturar l'activitat a principis dels 90 i la va reprendre el 2010, per tornar a publicar literatura dels marges. Actualment continua amb STI i té una llibreria – Libros del Rescate– a la capital aragonesa.

l'editor Javier Cinca el contacte d'Enzo Minarelli, li va escriure i, a partir de llavors, va mantenir-hi una relació epistolar força intensa fins que es van conèixer el 1992.

A Sabater, el discurs de la polipoesia li semblava ideal, no hi havia res a variar, no era dogmàtic i donava llibertat creativa. Per ell es tractava d'una reflexió sobre els camins evidents per on havia d'anar la poesia i li va ser molt fàcil d'assumir com a referent teòric. Deia que vivia la polipoesia com un descobriment constant, com una religió sense déu, un vici, una atracció, una roda, una cosa que dominava la seva vida. Sempre remarcava la importància que havia tingut per a ell la troballa d'aquella publicació, en el sentit que havia contribuït a la radicalització de la seva obra i a la immersió total en el món de la polipoesia.

Tot i que en parlarem més endavant, val la pena detenir-se una mica en la trajectòria de Sabater per entendre millor l'impacte i la trajectòria de la polipoesia a Barcelona. Els inicis poètics de Sabater, als anys setanta, estan situats en l'underground, el hippisme i la contracultura, i molt influenciats pels poetes *beat* americans com Lamantia, Kerouac, Norse o Ginsberg. Sabater havia participat en la creació de moltes publicacions marginals des dels setanta com *Muerte de Narciso*, *Exóticas Nuevas*, *WarieteeeS*, etc. fanzines on publicaven poetes com Pere Marcilla, Pau Maragall, Paco Fanés o Felipe Boso.

També havia dirigit dues editorials: EdicionesSinComplejos, amb el poeta i músic Jaume Cuadreny (1973-74) on van publicar només dos llibres, un de

cadascú; i La Cloaca (1976-1980), que Sabater valorava com un dels projectes més compromesos en què havia participat, on va publicar *Algunos poetas en Barcelona* (1978), amb obres de setze poetes del moment i *17* (1980), un recull de poemes visuals, coordinat per J. M. Calleja i J. A. Sarmiento.

Paral·lelament Sabater, com tants joves poetes en aquell moment, estava molt lligat al món de la música, i a principis dels vuitanta s'interessa pels aparells que utilitzen els músics i que li permeten enregistrar-se i posar efectes a la veu, com ecos i reverberacions, a la manera dels poetes sonors que havia escoltat en discos i cassetes. Adquireix taules de mescles i un magnetòfon Revox, i és així com inicia les experimentacions que donaran lloc a un gruix important de la seva obra sonora. En aquell moment treballava sota el nom de SISS (Sección de Investigaciones Sin Sentido) i va editar una casset⁷⁴ amb les seves composicions.

El gener del 1987 Sabater va participar en el que es pot considerar el primer recital de polipoesia a Catalunya, a l'Artesà de Gràcia, amb motiu de l'edició de

⁷⁴ Publicada el 1987, es pot escoltar a:
https://www.youtube.com/playlist?list=PLAF_TXnSfGd9MPr0mbjAw7IE70s8VZG6L [accés: 29-01-2017]

la doble casset **AudioPoesia Sampler**,⁷⁵ que reunia trenta-quatre peces de poesia sonora, d'autors tan diversos com Enric Casasses, Víctor Nubla, Anton Ignorant, Félix Menkar, Jordi Pope, Orfeón Gagarin, Audiopeste, Xavier Manubens...

Fig. 27 – Sobre, llibret i una casset d'AudioPoesia Sampler.

⁷⁵ Editada per Las Cintas del Fin, de Félix Menkar, la doble casset anava acompanyada d'un llibret que contenia una obra gràfica de cadascun dels participants.

L'any 1987 també va coincidir amb la publicació per primer cop del «**Manifest de la Polipoesia**» en el catàleg *Tramesa d'Art* a València, en el qual Minarelli descrivia la polipoesia tal com ja hem explicat en el capítol 4.

El 1989 va fundar el primer grup de polipoesia de l'estat espanyol – **PoliPhonética Dinámica**– amb Xavier Theros (membre del duet Accidents Polipoètics, juntament amb Rafael Metlikovez). La seva col·laboració es va limitar a un parell d'actuacions perquè van sorgir diferències entre ells, però Sabater va continuar amb el projecte durant un any amb el teclista Manel Cañete i amb el guitarrista Miguel Burgués, amb el qual va moure l'espectacle «Simplis Poetus Ignorantius Somus», on es barrejaven poemes fonètics, poemes més discursius, veus samplejades, música experimental i imatges, projectades amb diapositives. Es tractava d'un tipus de proposta escènica radical i innovadora que es va moure durant un any per moltes sales de Barcelona, com Zeleste o el teatre Malic, per Terrassa i per Sant Boi, i que va fer la darrera actuació al Círculo de Bellas Artes de Madrid. Sabater considerava que aquest espectacle havia actuat com a detonant per a molts poetes joves, que van veure que la poesia es podia fer d'altres maneres, però també afirmava que havia estat un estímul per al públic, que entrava en una mena de comunió transgressora amb el poeta, i que trencava amb l'estereotip de la poesia com a gènere literari per a intel·lectuals.

Fig. 28 – Postal editada amb motiu de la creació del grup

En resum, respecte a aquesta dècada dels vuitanta, els poetes entrevistats coincideixen a dir que l'espurna comuna que els unia era l'actitud vital. En la línia que havien traçat els situacionistes, la vida havia de ser una obra d'art. Si bé la majoria venien de la lluita política, des de l'anarquisme o des del comunisme, a principis dels vuitanta, amb una democràcia tèbia, la cerca de la llibertat i la bellesa els impulsava a escriure, fugint del classicisme, i tendint a fer poesia de l'existència, de la quotidianitat; qualsevol moment viscut podia ser transformat en poesia.

Tots aquells joves havien començat amb ganes de canviar el món i acabaven fent poesia. I volien dir la poesia amb la mateixa actitud amb què els punks cantaven, a peu dret i donant la cara. Havien viscut l'adolescència en ple franquisme i estaven en contra del sistema, el d'abans i el que s'instaurava des de la mort del dictador.

En el mateix moment que als Estats Units i a Europa es vivia una etapa molt rica de recitals, en els quals Allen Ginsberg o William Burroughs compartien escenari amb músics i poetes experimentals de tradició futurista i dadaista com Julien Blaine, Bernard Heidsieck, Henri Chopin o John Giorno, els «O així», «La Sopa Negra» i la polipoesia iniciaven el fenomen dels recitals públics a Barcelona, fos per la necessitat vital de deixar constància de la seva actitud, fos també per suplir les dificultats de publicació, ja que cada cop resultaven més cares les edicions en paper.

Fins llavors mai cap dels poetes entrevistats havia participat ni havia tingut notícia que s'hagués fet un acte públic per dir poemes. Sí que hi havia els recitals o lectures arran d'algun acte universitari o per fer la presentació d'un llibre. I era incipient la presència d'accions poètiques, més lligades al món de la performance que de la poesia; així com les actuacions que combinaven poesia fonètica amb acció, per part d'artistes com Bartolomé Ferrando amb Flatus Vocis Trio, o el grup Ex.Tensión Fonética de Gustavo Vega, que afirma que durant els anys vuitanta, els poetes visuals es van decantar per la poesia acció i el fonetisme dadaista i que va ser llavors quan va crear Ex.Tensión Fonética i el Laboratorio de Investigaciones Poético-Fonéticas, per poder recitar els seus poemes visuals i investigar al voltant d'aquestes pràctiques.

Res semblant al que havia de passar a partir de llavors, que es van anar succeint actes poètics públics fins a arribar a la normalitat de què gaudeixen avui

dia. Carles Hac Mor, poeta que es movia en ambients submergits, en aquest cas més lligats al món de l'art conceptual (fou membre del «Grup de Treball» de 1970 a 1975, col·laborador i impulsor de moltes publicacions marginals i un referent clau en l'evolució de la poesia pública a Barcelona), retrata la ideologia que dominava en el sector *underground* de l'època:

Car teníem ben present que qualsevol discurs comporta la seva institucionalització, i no volíem institucionalitzar cap discurs, ni cap revista, ni res de res. I fidels als vents quimèrics del moment, valoràvem sobretot, com a obra d'art o literària, la idea, el concepte, la reflexió, la reunió i l'acció espontània, i renunciàvem, tot sovint, al resultat, al producte, al document, a l'objecte.

Per acabar-ho d'adobar, anant a la recerca de la Utopia, vivíem en la utopia i en la *ucronia*, fora de lloc i fora de temps: tot havia de morir, sia per donar pas a un món nou, amb la Revolució, sia per tal com, amb la Revolta, ens alçuràvem, una mica perquè sí i per un munt de raons més.

I mentre els artistes més extremats enterraven la pintura i minaven els fonaments de tota pràctica de l'art —i entre tots trèiem del mig tantíssimes coses d'una societat que, al nostre parer, agonitzava—, els escriptors més il·luminats per aquell cel rogenic ens proposàvem l'abolició de la literatura, la qual, com a primera mesura, passava a dir-se escriptura. I ho efectuàvem a través de vies diverses, una de les quals consistia en la submersió del subjecte individual en un subjecte col·lectiu.

Un tal propòsit antiburgès era facilitat per la circumstància que l'individualisme restava somort a causa del fort sentiment col·lectiu i col·lectivista que existia — molt elevat comparat amb l'actual— i que es traduïa en la formació d'innombrables

grups, comissions, capelletes, cenacles, camarilles, faccions, fraccions, escamots, clans, màfies, i d'altres menes d'atropaments tothora tumultuosos. (Hac Mor, *Una pràctica subversiva*, 1991, p. 49)

5.1.4 Esdeveniments poètics del període 1984-1989

1984

- 13-06-1984 - Primer recital públic d'Enric Casasses, amb Víctor Esteban, Piru (àlies de Jordi Cirugeda) i el mexicà Jorge Mancera. Jordi Pope va fer de presentador - La Figuera (c. Progrés, 6).
- 20-06-1984 - Dijous poètics a Gràcia. Joan Vinuesa, Albert Subirats, Jordi Pope, Enric Casasses, Jordi Piru, Colectivo Jesús Lizano i altres - Kläffer Bar (c. Vallfogona, 10)
- 27-06-1984 - Dijous poètics a Gràcia - Kläffer Bar (c. Vallfogona, 10).
- 04-07-1984 - Dijous poètics a Gràcia - Kläffer Bar (c. Vallfogona, 10).
- 11-07-1984 - Dijous poètics a Gràcia - Kläffer Bar (c. Vallfogona, 10).
- 18-07-1984 - Dijous poètics a Gràcia - Kläffer Bar (c. Vallfogona, 10).
- 01-08-1984 – Recital grup «O així» amb cinc músics i la ballarina Elizabeth Brodin - Plaça de la Virreina.
- 28-09-1984 – Recital grup «O així» - Víctor Esteban, Almen, Joan Vinuesa i Jordi Pope - El Rebost (c. Verdi, 19).
- 18-10-1984 - Recital grup «O així» - Víctor Esteban, Almen, Joan Vinuesa, Enric Casasses, Carmelo Sancho i Jordi Pope - Relics (c. Francesc Giner, 23).
- 00-10-1984⁷⁶ - Recital grup «O així» - Enric Casasses, Jordi Pope, Àngel Carmona, Jesús Lizano, Doc Bonals - Presó Model (c. Entença, 155).

⁷⁶ Sempre que apareix «00» en la data és perquè no en coneixem el dia o el mes concrets de l'esdeveniment.

- 00-12-1984 - Recital grup «O així» - Enric Casasses, Jordi Pope, Lluís Garcia Rovira i David Castillo - Presó Model (c. Entença, 155).

1985

- 00-01-1985 – Entre octubre del 1984 i gener de 1985 el grup «O així» va actuar a la presó Model, al Centre Penitenciari de Menors, a escoles d'adults, a la Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat Autònoma de Barcelona, a bars i ateneus diversos.
- 17-01-1985 – Benet Rossell, amb la col·laboració de Carles Hac Mor. «Paraparèmies i garrofes» Dues formes aparellades, antirefranys, axiomes i epifonemes de l'absurd, tot en acció - Metrònom (c. Fusina, 9)
- 28-02-1985 – Recital grup «O així» - Mercè Serret, Joan Vinuesa, David Morgan (àlies de David Castillo), Enric Casasses, Jordi Pope, Meritxell Sales i Jesús Lizano - Ateneu Llibertari (c. Servet, 15).
- 23-03-1985 - Grup «O així». Cercavila-happening al carrer i funció poèticoteatral i de titelles al Taller - Taller de Marionetes de Pepe Otal (c. Guàrdia, 11).
- 28-04-1985 - Inauguració del Centre Cívic L'Artesà. Recital grup «O així» - Centre Cívic de l'Ajuntament de Gràcia Ateneu Artesà (travessia de Sant Antoni, 6-8).
- 00-04-1985 – «Obra d'artesa». Publicació del número zero. En van sortir trenta-tres números fins a l'hivern de 1988. Hi van participar, entre d'altres: Carmelo Sancho, Víctor Esteban, Meritxell Sales, Enric Casasses, Jordi Pope, Albert Subirats, Joan Vinuesa, J. M. Calleja, Xavier Canals, Jaume Sisterna, Joan Casellas, Pascal Comelade.

- 16-06-1985 - «El País» - Àngel Carmona escriu un article titulat *Poesia al carrer* on dóna notícia del grup de poetes «O així», que actuen des del 1984. És la primera vegada que se'n parla.
- 00-08-1985 – Recital del grup «O així» - Plaça del Sol. Festa Major de Gràcia.
- 09-11-1985 – Recital del grup «O així» - Joan Vinuesa, David Castillo Morgan, Colectivo Jesús Lizano, Enric Casasses, Rosa Lentini, Jaume Sisterna, Jordi Pope - Església de Sant Pau del Camp (c. de Sant Pau, 101).
- 13-12-1985 – Recital grup «O així» - Jaume Sisterna, Colectivo Lizano, Mercè F., Enric Casasses, David Castillo, Jordi Pope, Joan Vinuesa, Eulàlia Framis, Albert Subirats - Bar Glaciar (plaça Reial, 3).
- 20-12-1985 – Recital grup «O així» - Jaume Sisterna, Colectivo Lizano, Mercè F., Enric Casasses, David Castillo, Jordi Pope, Joan Vinuesa, Eulàlia Framis, Albert Subirats - Bar Glaciar (plaça Reial, 3).

1986

- 08-02-1986 – Recital grup «O així» - Joan Vinuesa, Jaume Sisterna, Eulàlia Framis, Meritxell Sales, Jesús Lizano, Mercè Framis, Jordi Pope i Enric Casasses - Presó de dones Wad-Ras (c. Dr. Trueta, 84).
- 18-05-1986 – J. M. Calleja fa el poema acció «Poema Blanc per a piano, opus 86» - Teatre Monumental, Mataró.
- 17-10-1986 – Xavier Canals fa el poema acció itinerant «Els anells olímpics al nas» - Sabadell.

1987

- 30-01-1987 - Primer recital de polipoesia a l'estat espanyol, amb motiu de la presentació de *AudioPoesiaSampler*, compilació en dues cassetes editades per 4Sellos,⁷⁷ que recull quinze peces amb el títol genèric d'audiopoesia. Els participants són: Víctor Nubla, Vox populi I, Orfeón Gagarin, Proletkult, Ignorant+Macromassa, Rafa González, Fisodo 13.4, Pal Atonal, Félix Menkar, La monja de cromañola, La seducción del intelecto, V. Sanguino, Human Flesh, Xavier Manubens i Francisco Felipe. Recull cinc de poesia fonètica: Javier Sabater, Pop dell'arte, Enric Casasses, Jordi Pope i M. Nomized; i catorze de poesia sonora: La division technique, Juan Teruel, Le liutenant Caramel, No unauthorized, Aztec Airlines, Audiopeste, leximal Jelimite, Merz, Anton Jodra, Música primitiva, Akoduras, El coleccionista de poliedros, Doenado El Ur i X Ray Pop - Ateneu de Gràcia L'artesa (travessia de Sant Antoni, 6-8).
- 03-02-1987 – Xavier Canals fa «El poema acció. Poema acció I. Miniaccions poètiques» - Sala Transformadors (c. Ausiàs March, 60).
- 13-03-1987 – Xavier Canals fa «Naixement editorial. Poema acció I» - Plaça de Sant Just.
- 25-04-1987 - Recital de poesia del grup «La Sopa Negra»: Jordi Curto, Fernando U., Jordi Romea, Mercè Garcia, Joan Vinuesa, Prudenci Reguant i altres - Ca la Marieta (plaça de l'Església, 9, Mollet del Vallès).

⁷⁷ 4sellos és l'editora fruit de la unió de quatre editores independents de cassetes, que van funcionar als anys vuitanta: Grand Mal, Laboratorio de Músicas Desconocidas, Cintas del Fin i Dduplicadora.

- 20-05-1987 – Xavier Canals fa «Z È A. Poema acció II» amb la col·laboració de 29 alumnes de la Llotja, homenatge a Joan Brossa, amb motiu d'una exposició doble de poetes visuals en dues galeries sobre la lletra A – Plaça de Sant Just.
- 13-06-1987 - Recital de poesia anticlerical i antimilitar: Joan Vinuesa, Eulàlia Framis, Salva Boada, Pere Canals, Jordi Pope i Enric Casasses - Ateneu de Gràcia L'artesa (travessia de Sant Antoni, 6-8).
- 24-06-1987 – Xavier Canals «Festa del Solstici. Poema acció II» – Finca Pedro Jiménez, Santa Coloma de Gramenet.
- 00-00-1987 - Xavier Sabater, sota el nom de SISS (Sección de Investigaciones Sin Sentido), edita una casset amb les seves composicions de poesia sonora (Sabater 1987).⁷⁸
- 00-00-1987 – Francesc Vidal funda l'associació «Comissariat» a Reus, a través de la qual produeix diverses publicacions com *Fenici* (1985-1993) i organitza múltiples activitats artístiques.

1988

- 00-09-1988 - Revista «Sopa Negra», núm. 3 - Poemes de: E.M.E., C. Pérez, Laura Coll, Jordi Ales, Akoduras, Prudenci Reguant, Joan Vinuesa, Mercè Garcia Pardo, Jaume Sisterna, Fernando U.
- 07-10-1988 – «Ell tampoc podia parlar» - Recital grup de poesia «La Sopa Negra» - Joan Vinuesa, amb recolzament de Ràdio P.I.C.A. i les emissores lliures - Plaça Sant Jaume.

⁷⁸ Es pot escoltar a www.youtube.com/playlist?list=PLAF_TXnSfGd9MPr0mbjAw7IE70s8VZG6L [accés 20-03-2017]

- 24-11-1988 – Recital del grup «La Sopa Negra» presentant el *3er full*, revista amb poemes dels membres del grup - Jordi Ales, Jaume Sisterna, Laura Coll, Montse Castan, Carles Pérez, Akoduras, Mercè G. Pardo, Jordi Romea, Fernando U., Clakson, Joan de Cardona, Joan Vinuesa - Bar Glaciar (plaça Reial, 3).
- 00-12-1988 – Publicació del darrer número del full «Obra d'artesa», realitzat íntegrament per Jordi Pope.

1989

- 19-04-1989 – Recital poètic - Jaume Sisterna, Mercè G. Pardo, Jordi Romea, Fernando U - Amagatotis Galeria d'art (c. de la Llebre, 2).
- 00-00-1989 - PoliPhonética Dinámica. Creació per part de Xavier Sabater i de Xavier Theros del primer grup de polipoesia a l'estat espanyol.
- 24-04-1989 - Acte de Solidaritat amb els escriptors i artistes perseguits, detinguts i desapareguts – Xavier Sabater, Gustavo Vega, Manuel Vázquez Montalbán, J. M. Valverde... - Centre Cívic Cotxeres de Sants (c. de Sants, 79)
- 00-06-1989 – Actuació del grup Poliphonética Dinámica - Acte de presentació de la revista «Trilateral» - Sala Zeleste (Almogàvers, 122)
- 15-06-1989 - «Concentració de Poesia Total». Organitzada per Carles H. Mor, Ramon Salvo, Enric Casasses i Genís Cano. Actuacions de Xavier Guijarro, Manel Delgado, Ester Xargay, Benet Rossell, Lourdes Cirlot, Borja Zabala, Enric Casasses, Xavier Canals i altres - Galeria Artual (c. Comerç, 31)
- 05 a 23-06-1989 - «Poesia Experimental Catalana. Retrospectiva i Mostra». Organitzada per Ramon Salvo. S'hi recollien trenta anys d'experimentació poètica a Catalunya, amb més de tres-centes

peces entre llibres, objectes, revistes... i hi havia una mostra de vint-i-cinc poetes que van aportar dos poemes cadascú - Escola de Treball de Barcelona (c. Comte d'Urgell, 187).

- 03-11-1989 – Actuació del grup Poliphonética Dinámica. «Simplis poetus ignorantius somus» - 1r Festival de Tardor de Barcelona - Carpa Bardelona (La Rambla).
- 00-11-1989 – Benet Rossell. Acció «El pont» - Casa de la Caritat.
- 05-12-1989 - Primer acte públic de l'editorial Cafè Central, al bar més antic de l'Eixample. L'editorial, dirigida pel poeta Antoni Clapés, s'havia fundat l'estiu del 1989 amb un propòsit clar d'independència econòmica, d'actuació i de propòsits. Al cap d'un any es va afegir a la direcció el també poeta Víctor Sunyol. Han editat un munt de plaquettes i llibres de poetes com Carles Hac Mor, Gustavo Vega, Benet Rossell, Xavier Canals, etc. i han organitzat molts actes de divulgació i agitació de la poesia. - Cafè del Centre (c. Girona, 69).⁷⁹
- 07-12-1989 – Actuació del grup Poliphonética Dinámica - «Simplis poetus ignorantius somus» - 43 Fira de la Puríssima. Mostra d'Iniciatives Juvenils. Sant Boi de Llobregat.

⁷⁹ Al 2017 continuen la seva activitat En l'actualitat Clapés i Sunyol segueixen dirigint l'activitat de Cafè Central, als quals s'hi han afegit Dolors Udina, Jaume C Pons Alorda i Diane Régimbald (Mont-real). Amb prop de trenta anys de treball, continuen vigents tant les tasques editorials (amb les col·leccions Jardins de Samarcanda, Balbec i Els ulls de Tirèsies, la tercera col·lecció de plaquettes que Cafè Central ha llançat des de 1989) i les activitats de difusió (lectures, presentacions, cicles, etc.). I roman inalterable l'esperit independent del primer dia. <http://cafecentral-poesia.cat> [accés 20-03-2017]

5.2 Els anys noranta

Amb el coixí poètic *underground* teixit als vuitanta s'arriba a la dècada dels noranta amb inèrcies que trobaran el seu assentament, sobretot a la segona meitat de la dècada, quan l'esclat de poesia pública agafa dimensions que sorprenen públic i poetes. Les tendències es diversifiquen i es munten recitals lligats a la poesia oral, a la poesia sonora, a la fonètica, la polipoesia i la poesia acció i, sobretot, s'organitzen d'una forma més ordenada, en el marc de programacions regulars, com el «Festival de Polipoesia» concebut per Xavier Sabater (1991 fins al 2013), els cicles «De viva veu. Revista parlada» i «Revista caminada» (1993-1996), organitzats per Carles Hac Mor i Ester Xargay o «Viatge a la Polinèsia» (1997-2000) i «PROPOSTA» (2000-2004), dirigits per Eduard Escoffet. I els receptors d'aquestes noves poètiques van abandonant prejudicis i ocupant, cada cop més, els espais de poesia pública, que arriben a col·lapsar-se en moltes ocasions.

Així, des dels vuitanta hi ha hagut a Barcelona un àmbit de la poesia fora del llibre que ha anat canviant el seu espai i que ha anat fent més complexes les seves formes i les seves eines. De la poesia oral que necessitava ser dita en veu alta, com apuntava Enric Casasses arran del primer recital el 1984, a la poesia que es val de la innovació tecnològica i que va força més enllà de la lectura individual.

En aquest període, alhora que desgranem gran quantitat d'actes poètics, cal ressaltar quatre figures clau en l'organització d'esdeveniments lligats a la poesia: el tàndem Carles Hac Mor i Ester Xargay, Xavier Sabater i Eduard Escoffet, quatre poetes que han desenvolupat la seva obra paral·lelament a la tasca d'organització i difusió de la poesia en tots els seus vessants.

Estem d'acord amb la teoria «fold poetics» del poeta austríac Christian Ide Hintze,⁸⁰ que considera que la producció d'espais de poesia és també una forma de fer poesia, i és per això que estructurarem aquest capítol en diferents apartats dedicats als quatre poetes esmentats. Veurem com, resseguint les petjades més importants de la seva labor de difusió poètica, podem dibuixar el paisatge de la poesia pública dels anys noranta a Barcelona.

Abans, però, descriurem breument la proposta d'Ide Hintze, ja que els quatre poetes esmentats han practicat els set plecs de què ell parla, han tocat la poesia en tots els seus vessants i la seva pràctica ens confirma allò que hem observat al llarg dels anys –no només en el territori de la poesia–: la iniciativa privada dels mateixos artistes és el que genera i estructura el teixit poètic de la ciutat, el fa emergir, el fa estar i el fa créixer.

⁸⁰ Christian Ide Hintze (Viena,1953-2012) va treballar en poesia discursiva, sonora, visual i performàtica. Va ser director de l'Escola de Poesia de Viena i va participar en nombrosos festivals internacionals. https://en.wikipedia.org/wiki/Christian_Ide_Hintze [accés 20-03-17]

El 2008 Hintze va presentar el seu assaig «7fold poetics» o «poètica de 7plecs» en el qual parteix de la consideració que el fet que l'escriptura ja no sigui el codi que ens defineix culturalment, sinó que ho siguin els codis audiovisuals, no-literaris i icònics comporta modificacions socioculturals a tots nivells. Hintze sosté que només després d'un llarg període de dominació de l'escriptura, amb el descobriment dels nous mitjans, de les cintes d'àudio i vídeo i, posteriorment, de les tecnologies digitals i d'internet, és possible el retorn de la poesia a les seves arrels.

En aquest sentit, la seva aportació és molt a prop de la de Walter Ong que, en el seu llibre *Oralidad y escritura. Tecnologías de la palabra* (1987), analitza la transició de la cultura oral a l'escripta i el seu impacte en la consciència humana i en el sentit d'allò col·lectiu. Ong assenyala que el gir del llenguatge oral a l'escrit és en essència un canvi de l'espai sonor al visual, i que la impremta va ser una revolució tecnològica que va reemplaçar el persistent predomini de l'oïda en el món del pensament i de l'expressió pel predomini de la vista, alhora que es passava de l'acció col·lectiva i compartida que suposava l'escolta, a la individualitat de la lectura. Però després d'aquesta revolució o transició –com prefereix dir-ne Hintze–, n'hi ha hagut una altra, provocada per l'aparició de les noves tecnologies que, tot i enfortir l'hegemonia de la vista, ha ajudat a reequilibrar els sentits, ens ha conduït cap a una nova oralitat i ha modificat les pràctiques poètiques de forma rellevant. Aquesta constatació i la necessitat

d'ubicar la seva pròpia experiència i la de molts poetes coetanis seus, porta Hintze a pensar un marc teòric que inclogui les pràctiques poètiques d'avui i a elaborar una proposta taxonòmica oberta, que serveixi per al panorama actual, però que sigui prou flexible per adaptar-se a les noves formes de poesia que puguin sorgir.

La teoria literària no ha dedicat, fins al moment, gaire espai a la reflexió sobre la poesia experimental i és per això que resulta interessant qualsevol aportació en aquest sentit, i més venint d'algú que sempre l'ha conreada. La proposta de Hintze estableix una classificació de set plecs o categories poètiques, que inclouen les més estudiades: sonora, visual, literària i performativa, però també tres categories que representen una novetat: la interactiva, la infraestructural i la instructiva. (Hintze, 2010, p. 53-59)

Respecte a la interactiva, que podria conduir-nos ràpidament a pensar en el món digital, Hintze no s'hi refereix només en aquest sentit, sinó també en el de la interacció comunicativa més bàsica, i posa per exemple una pràctica seva dels anys 70 –«Zettel»–,⁸¹ en la qual el principi organitzador era la interacció entre les persones, ja que repartia petits fulls que incloïen textos molt breus, el seu nom i el seu telèfon a gent desconeguda del carrer, esperant-ne la interacció,

⁸¹ Es pot veure una gravació d'aquesta acció a:
<http://ide7fold.he.ausgetrock.net/interactive#projects/zettel> [accés: 20-03-2017]

les trucades, les trobades i les converses. En el terreny digital, aquesta categoria contempla la poesia electrònica que demana la interacció amb l'usuari i que canvia segons l'acció que aquest dugui a terme.

Respecte al plec infraestructural, al·ludeix a la poesia que per realitzar-se necessita infraestructures particulars, com pot ser l'ús d'un espai existent públic o privat, o la construcció d'elements específics per a la seva execució, en una línia similar a la que en el món de l'art contemporani es coneix com a instal·lació o *site-specific* i que pot incorporar qualsevol tipus d'element, de tècnica i de mitjà.

Per últim, el setè plec és l'instructiu i té a veure amb qualsevol activitat d'organització, d'ensenyament-aprenentatge, ja siguin cursos, conferències, tallers... Segurament és el que pot resultar més curiós en aquesta proposta, però és del tot encertat si tenim en compte que la disseminació de la teoria i de la pràctica poètiques genera més teoria i més pràctica en qualsevol cas. Quin seria el nivell poètic dels habitants de la ciutat de Barcelona si no hi hagués hagut una programació (sempre feta per poetes!) que ens hagués permès conèixer què es feia a França, a Itàlia, a Nova York o al poble del costat? Quants poetes no haurien esdevingut poetes si no haguessin tingut l'oportunitat de crear poesia en tallers, cursos universitaris o escoles?

Si bé és cert que tota classificació encotilla i que, sovint, els límits en el camp de l'art i de la poesia en particular són molt difusos, els set plecs que

proposa Hintze ajuden, des d'un punt de vista teòric, tant a emmarcar les manifestacions poètiques actuals com a situar la tasca de la disseminació poètica en el lloc rellevant que li pertany.

La proposta de Hintze es pot resumir tal com segueix i se'n poden veure exemples i comentaris aclaridors a la seva pàgina web⁸².

	plec/categoria	principal principi organitzador	mitjà de realització	mitjà de composició	comunicació	mitjà de publicació
1	acústic	acústic	paraules dites, cantades o sentides, fonemes, gestos	veu, micròfon, altaveu, àudio analògic o digital, tot el que pugui ser sentit per l'oïda humana	1 direccional	discurs públic, cançó concert, àudio analògic o digital, instal·lació, pàgina web
2	visual	visual	paraules mostrades visualment, grafies, gestos, entitats semiòtiques o òptiques	cos, lletra, caràcter, símbol, paper, llapis, màquina d'escriure, ordinador, vídeo analògic o digital, tot el que pugui ser vist per l'ull humà.	1 direccional	pantalla pública, exposició, llibre, revista, vídeo analògic o digital, pàgina web
3	literari	escriptura	paraules escrites, llegides, grafies	mà, lletra, caràcter, símbol, paper, llapis, màquina d'escriure, ordinador	1 direccional	lectura pública, paper, pedra, fusta, metall, llibre, revista, blog, pàgina web

⁸² <http://www.ide7fold.at> [accés: 20-03-2017]

4	performatiu	cos, veu, posició, gest literari acústic o visual, moviment, escena, intervenció, concepte, ambició, incident	cos, veu, posició, gest literari acústic o visual, moviment, escena, intervenció, concepte, ambició, incident	cos, veu, posició, gest literari acústic o visual, moviment, escena, intervenció, concepte, ambició, incident	1 direccional	escenari públic, acció, drama, àudio i vídeo analògic o digital, instal·lació, pàgina web
5	interactiu	intenció interactiva, acció (duet, trio, grup ensenyant-intèrpret-usuari, etc.)	qualsevol mitjà acústic, visual, literari o performatiu	qualsevol mitjà de composició relacionat amb la intenció/acció interactiva	2 direccional, multidireccional	qualsevol mitjà
6	infraestructural	multitud de principis organitzatius	sistema de mitjans, estructures característiques, infraestructura (espai públic, institució, internet, etc.)	gran quantitat de mitjans de composició o qualsevol infraestructura	1 direccional 2 direccional, multidireccional	qualsevol mitjà
7	instructiu	ensenyament estructurat, pràctica d'aprenentatge (exercici, conferència, congrés, taller, classe, etc.)	qualsevol mitjà acústic, visual, literari o performatiu dins les pràctiques estructurades d'ensenyament-aprenentatge	Qualsevol mitjà de composició dins les pràctiques estructurades d'ensenyament-aprenentatge	1 direccional 2 direccional, multidireccional	qualsevol mitjà

Fig. 29 – Quadre-resum de la teoria dels «7 plecs poètics».

Entrem a considerar, doncs, la tasca poètica en el sentit hintzeà i ens detenim a ressaltar aquells esdeveniments més rellevants que els quatre poetes esmentats van dur a terme durant la dècada dels noranta i que van resultar del tot significatius en el procés de canvi i d'eclosió de la poesia a Barcelona.

5.2.1 Carles Hac Mor i Ester Xargay

Carles Hac Mor⁸³ i Esther Xargay⁸⁴ són dues figures cabdals de la poesia pública a Barcelona. Xargay i Hac Mor es coneixen a finals dels vuitanta, quan ell ja duia anys de trajectòria en el món de l'art conceptual, havia sigut membre del Grup de Treball als setanta i havia impulsat diversos actes i publicacions. Xargay havia tingut una llibreria i una galeria d'art a Sant Feliu de Guíxols, estudiava Història de l'Art i escrivia per a algunes publicacions d'art. El primer acte conjunt en què van col·laborar va tenir lloc molt poc abans d'entrar a la dècada dels noranta, pel juny de l'any 1989 a la Galeria Artual de Barcelona, on es va celebrar l'anomenada «**Concentració de Poesia Total**», que hem relacionat en la cronologia dels vuitanta i que tots dos coincideixen a considerar-

⁸³ Carles Hac Mor (Lleida, 1940 - Sant Feliu de Guíxols, 2016). Poeta / antipoeta / infrapoeta. Del 1973 al 1975 practica l'art conceptual amb el Grup de Treball. Durant els anys setanta i vuitanta cofunda les revistes d'art i poesia *Tecstual*, *Ampit* i *L'avioneta*, i n'impulsa d'altres. Col·labora en realitzacions cinematogràfiques i en nombroses revistes, escriu centenars de textos per a catàlegs d'exposicions i publica a la premsa diària durant molts anys. Va obtenir, entre d'altres, el Premi Espais a la Crítica d'Art 1988, el Premi Joan Fuster d'assaig de 1998, i va guanyar els Jocs Florals de Barcelona el 2012. Amb la seva companya Ester Xargay, van organitzar i van participar en nombroses activitats al voltant de la poesia i l'art i van coescriure diversos llibres com *Un pedrís de mil estones*, *Epítom infranu o no*, *Tirant lo Blanc la o Zooflèxia*.

⁸⁴ Ester Xargay (Sant Feliu de Guíxols, 1960). Poeta (*Trenca-sons*, *Darrere les tanques*, *Els àngels soterrats*, *Volts en el temps*, *Infinitiu*, etc.). Ha coescrit diversos llibres amb Carles Hac Mor (*Amor lliure, ús i abús*, *Un pedrís de mil estones*, *Epítom infranu o no*, *Tirant lo Blanc la*, etc.). Escriu regularment a la premsa i a diverses publicacions culturals i ha traduït, entre altres, Pic Adrian, Todorov, Pascal i Queneau. Ha treballat com a guionista i realitzadora de videopoemes, nits temàtiques i documentals per a BTV. Ha organitzat i participat amb el seu company Carles Hac Mor en nombrosos actes al voltant de la poesia i l'art.

lo un fet important, en certa manera catalitzador de tot el que va venir a continuació.

Fig. 30 – Carles Hac Mor i Ester Xargay (foto: A. García)

Carles Hac Mor n'era un dels organitzadors, juntament amb Ramon Salvo,⁸⁵ Enric Casasses i Genís Cano,⁸⁶ i Ester Xargay va col·laborar-hi aportant alguns dels participants, com Lourdes Cirlot i Manel Delgado, professors seus a la Universitat. El mateix dia de la convocatòria Hac Mor publicava una columna al «Quadern» de *El País* (15.06.89) en què resumia la filosofia que movia aquell esdeveniment i que després ha estat la dominant en molts altres actes:

⁸⁵ Ramon Salvo va publicar a la dècada dels noranta la revista *FULL internacional d'investigacions i poètiques* i va ser editor –RSalvoEdicions-- de diverses publicacions, entre les quals el *Llibre del fred* de Jordi Pope.

⁸⁶ Genís Cano (Barcelona 1954-2007). Poeta i activista de la contracultura. Fundador i col·laborador de fanzines com *Ampolla* i *Trilateral*. Autor de diversos llibres de poemes: *Els sots psicodèlics* (Sedicions, 1991), *Gran Xona Ganxona*, *Rebaixins endins* (Ed. Raurich 2003), *Traus postmoderns* (L'emboscall 2006) i *Deixar-se de xarxes* (2006). I editor de llibres per recuperar poetes de la contracultura com *Poètica de la contracultura* (Edicions UB, 2003) i *A imatge de la contracultura* (Edicions UB, 2007).

participació de gent pertanyent a generacions diferents, espontaneïtat, improvisació, acostament, intercanvi i relació entre els qui treballaven en el camp de les arts visuals i plàstiques, de la música, de la performance i de la paraula.

Per mitjà d'una tarja tramesa àmpliament per la galeria Artual, quatre poetes han convidat tothom a participar en una Concentració de Poesia Total que es farà allà, i ensems hi han convocat públicament uns 70 poetes, ex-poetes, despoetes i parapoetes. Tot plegat és il·lustratiu de desgavell absolut, la qual cosa no espanta, ni tampoc no és desitjada ni no desitjada pels convocadors. A més a més, ells pensen que si bé la Concentració no exclou gens ni mica les intervencions serioses, no poques de les actuacions seran jocosos, poca-soltes i algunes fins i tot potser hi esdevindran autèntiques mamarratxades [...] Ara com ara, només hi ha assegurada una intervenció: Xavier Guijarro es tatuarà un vers en una cuixa en el decurs de la Concentració. I, probablement, la protopoetessa dels abandaments nihilistes, Esther Xargay, hi dirigirà una breu peça peripatètica destinada a acalorar els espectadors, els fogots dels quals seran gravats en vídeo per l'artista Benet Rossell. De tota manera, en projectes similars al que ens ocupa, moltes vegades és tan interessant el planteig, el concepte, que el resultat final ja no té gens d'importància. En tot cas, tanmateix, les espurnes de creativitat solen brillar abans, durant i després de l'acte, el qual solament serveix d'excusa per provocar petites o grans epifanies que no sempre poden ésser copsades pel públic, que de fet és manipulats com a catalitzador. I és que la Poesia Total no admet la passivitat dels badocs.

Tres anys més tard, en plena ressaca olímpica –l'octubre del 1992–, en el marc de l'exposició «**Arthur Cravan. Poeta i boxador**» que es va fer al Palau de la Virreina de Barcelona,⁸⁷ Carles Hac Mor, Ester Xargay i Vicenç Altaió⁸⁸ tornen a provocar una trobada multidisciplinària i multigeneracional. Com a comissaris de part de l'exposició, es van encarregar de muntar-hi un espai –la Cova D'Alí-Dadà–, on molts artistes plàstics com Eugènia Balcells, Jordi Benito, Francesc Vidal, Xavier Manubens o Francesca Llopis, i del camp del vídeo, com Maite Ninou i Vicens Vacca, van exposar obres homenatjant Cravan. A més, per a la concentració poètica van convocar desenes d'artistes perquè actuessin en el ring-escenari que es va instal·lar al pati central de la Virreina, agrupant els qui havien fet accions als setanta i als vuitanta, com Àngel Jové, Zush, Pere Noguera o Xavier Canals, amb els qui s'havien iniciat més recentment en el món de l'acció: el grup C-72r, Borja Zabala, Óscar Abril Ascaso, etc.

⁸⁷ L'exposició (21-10 a 13-12-1992) estava organitzada per l'Ajuntament de Barcelona. Comissariat: «La veritable història d'Arthur Cravan», Maria Lluïsa Borràs. «Arthur Cravan, lleidada universal», Carles Hac Mor, Ester Xargay i Vicenç Altaió.

⁸⁸ Vicenç Altaió (Santa Perpètua de Mogoda, 1954). Poeta, assagista, traductor de teatre, crític d'art, articulista d'opinió i agitador cultural. Va ser director del centre KRTU i de l'Arts Santa Mònica. Ha estat comissari de nombroses exposicions de tema artístic, literari i científic, així com de l'Any Miró, de l'Any Pla i de l'Any Dalí. Va ser l'impulsor de diversos projectes multidisciplinaris, entre els quals destaquen les revistes *Tarotdequinze*, *Èczema*, *Àrtics i Cave Canis*. Té més de trenta llibres publicats entre poesia, narrativa i assaig.

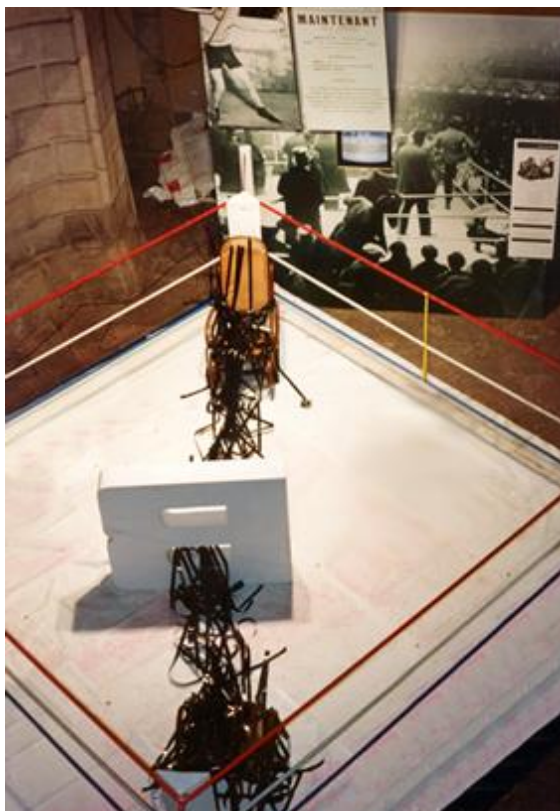

Fig. 31 – Ring instal·lat al pati de La Virreina. Acció de Benet Rossell
(foto: web <http://blogs.macba.cat/parallel-parallel/>)

L'èxit de convocatòria de tots aquests actes, que es pot qualificar de multitudinari, va posar de manifest l'existència d'una gran agitació poètica. És per això que Hac Mor i Xargay, després que fossin convidats a París per participar en la «Revue parlée» del Beaubourg⁸⁹ juntament amb Benet Rossell,

⁸⁹ Creada i dirigida per Blaise Gautier (1930-1992) en el Beaubourg - Centre Pompidou de París el 1977, la «Revue parlée» era un espai dedicat a la dimensió oral de la literatura, on es presentaven processos de treball, s'interpretaven textos, es llegia... En els quinze anys que la va dirigir, va organitzar més de nou-centes trobades amb escriptors, poetes, artistes i editors.

decidiren engegar, l'abril de 1993, una nova iniciativa anomenada «**De Viva Veu. Revista Parlada**».

Es tractava d'una revista que prenia l'estructura de les revistes editades en paper, però en aquest cas l'edició era parlada, efímera i canviant. A diferència de la francesa, que només era literària, en aquesta hi tenia cabuda qualsevol activitat: acció, teatre, poesia, narració, periodisme, videoart, cinema, música, cant, pintura, escultura, instal·lacions, entrevistes, consultoris sentimentals, converses anodines, anuncis, queixes i protestes, jocs de mans, entreteniments, etc. Es convocava la gent a través del telèfon i d'un petit full dissenyat per Joan Casellas, un dels participants habituals. Tot i que la intenció inicial era que la revista fos el darrer dimarts de cada mes al mateix lloc –la llibreria Tartessos–⁹⁰ i a la mateixa hora, alguns incidents a la llibreria arran de les accions que s'hi van dur a terme els dos primers números, van provocar el canvi d'escenari que, finalment, es va convertir en una característica més de la revista. Així, de la llibreria Tartessos es va passar a l'estudi de Jordi Benito a Barcelona, a L'Angelot, al Pati Llimona, a la Casa de Cultura de Girona, a la sala Mas de Santa Coloma de Gramenet, a la galeria Cruce de Madrid, a la Galeria 13 de Ventalló i

⁹⁰ Tal com explicava Ester Xargay a l'entrevista realitzada per l'autora d'aquesta tesi (2002), els vuitanta van ser uns anys difícils per a l'art, i per parlar-ne, la pintora Francesca Llopis feia reunions a casa seva, on convocava molta gent: Jordi Colomer, Frederic Amat, Rosa Novell, Joan Casellas, José Carlos Cataño i molts altres. Més endavant, van començar a fer les reunions a la llibreria Tartessos i quan van iniciar el projecte de la «Revista Parlada», es va mantenir el lloc habitual de trobada.

al poble de Vespella de Gaià (Tarragonès). Se'n van fer una dotzena de convocatòries⁹¹ al llarg de dos anys i escaig, fins al juny de 1995, i en total hi van participar unes cinc-centes persones, sense cap tipus de selecció prèvia ni de direcció o d'organització, tal com agradava als organitzadors, que valoraven i promovien el desenvolupament anàrquic, els actes tumultuosos, puntuals i efímers, on jugués un paper important l'espontaneïtat.

Igual que les revistes convencionals, aquesta tenia un consell de redacció, format inicialment per Hac Mor, Xargay, Joan Casellas, Francesca Llopis⁹² i Jos Framis,⁹³ al qual s'hi van anar afegint altres membres (Joaquim Pibernat, Lluís Alabern, Marta Vives...) i altres van ser-hi només per a algun número. Fins que el juliol de 1994 Joan Casellas va presentar la seva dimissió i va proposar una reunió extraordinària per tractar el tema, ja que considerava que la decisió de suprimir les reunions periòdiques del consell per part de Carles Hac Mor reduïa

⁹¹ Tot i que el darrer fulletó porta el número 15, sembla que no es corresponen amb el nombre real de convocatòries, que seguien una ordenació poc ortodoxa.

⁹² Francesca Llopis (Barcelona, 1956). Pintora i videoartista, el seu treball ha estat sempre lligat a la poesia i al caos. Casa seva va ser espai de tertúlies artístiques abans que comencés la «Revista Parlada».

⁹³ Jos Framis va ser el fundador de la llibreria Tartessos (c. Canuda, 35), el 1981. Especialitzada en fotografia (l'única a l'època) i cinema, tenia també un gran fons de poesia. Disposava d'un espai per a exposicions i s'hi organitzaven tertúlies literàries. El 1987, la llibreria va passar a mans de Lluís Arribas, que la va mantenir oberta fins al 2006.

aquest òrgan a una anecdòtica llista de noms. Amb tot, Casellas va continuar participant en la revista com a artista convidat fins al final.⁹⁴

El motiu per què Hac Mor i Xargay van decidir deixar de convocar la «Revista» va ser, segons deien els seus impulsors, l'intent d'institucionalització que volien dur a terme alguns dels membres que hi participaven, establint criteris, seleccionant participants, fent reunions... les quals coses eren contràries a la no-intencionalitat i a l'esperit anàrquic amb què s'havia creat la revista. Consideraven que els actes tumultuosos, espontanis i efímers esdevenien grandiosos justament per les seves característiques però podien perdre tota la frescor si se n'establí una repetició. Quan es va acabar, Hac Mor i Xargay deien: «*De viva veu. Revista Parlada* ha deixat clar que l'art neix del cop de cap de no voler consolidar res i que l'art va contra l'art i contra els cambrers de l'art, que volen servir-lo com a menja cultural». (Hac Mor & Xargay, 1996)

⁹⁴ El fulletó --un A4 plegat en dues meitats-- i el logo eren obra de Joan Casellas.

Fig. 32 – Fullató de la «Revista Parlada» núm. 3 i 4

Transcrivim el contingut del fullató corresponent al número 3 i 4 perquè s'apreciï la diversitat de seccions de la revista i la diversitat de participants, tot remarcant que en creixia el nombre amb l'afegit d'esponanis.

DE VIVA VEU. REVISTA PARLADA:
NÚMERO TRES I QUATRE (EXTRA D'ESTIU)
 Dimarts 29 de juny del 1993, a les vuit del vespre, a can Jordi Benito (Carrer Nou de Sant Francesc, n. 21, baixos, Barcelona)

Consell de redacció: Lluís Alabern, Joan Casellas, Jos Framis, Carles Hac Mor, Francesca Llopis, Joaquim Pibernat, Marta Vives, Esther Xargay.

COBERTA – Eugènia Balcells.
 ESPECIAL ESTIU – Àngels Ribé.

MOTS EN LLIBERTAT – Albert Roig; Maria Josep Balsach; Ramon Lladó; Jordi Gener: "Poema"; Ramon Serrano: "Homenatge a Dizzi Gillespie"; J. M. de la Pezuela: "Dos vaciles poéticos de Kalulu de Naputo (S. III a. J. C.).
CUL DE LLÀNTIA – Jordi Aligué.
ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT – Borja Zabala: "Oli performance"; Jaume Alcalde: "Alcalde impressions"; Miquel Rothschild: C-72r; Miquel Baixas; Joan Casellas; Ignasi Esteve; Nieves Correa; Cristina Barba Vidal.
ENTRETENI(R)MENTS – Imma Pla: "El ratolinet Frederic".
CARTELL CENTRAL – Jordi Benito.
ENTREVISTA – Francesca Llopis: "La dona-quadre" (serà glossada per Carles Hac Mor).
EPIFANIA – Xavier Manubens.
SONS I SONS – Peter van Riper.
PASSOS I PASSES – Vicenç Altaió: "Santa del moviment perpetu".
ANUNCIS – Albert Ferrer ("Revista L'Avioneta"), Xavier Sabater ("La Papa"), Montserrat Cortadellas i Francesc Vidal ("Revista Fenici").
ARA COM ARA – Esther Xargay: "Miró de viva mirada".
ESPAI TARTESSOS – Jos Framis.
SANEFA – Fernando Teresa: "Conte musical" (fotografia de Mano Manzano).
COLUMNA – Benet Rossell.
CONTINUARÀ – José Carlos Cataño: "Orígenes (Canto uno)".
CONVIDAT ESPECIAL – Zush.
CONTRACOBERTA – Pere Noguera.
GRAVACIÓ EN VÍDEO – Maite Ninou o Pere Lluís Pla.

Al 1995, Hac Mor i Xargay van inventar un nou format, que van alternar amb els darrers números de la «Revista Parlada»: la «**Revista Caminada**». Aquesta tenia idèntic esperit de la «parlada», però amb la característica que les diverses seccions de cada número tenien lloc en espais diferents, molts al carrer, i s'anava seguint el recorregut que marcava el full de convocatòria. L'important tornava a ser el contacte amb la gent. Se'n van fer dos números, un a Barcelona, el març de 1995, seguint una ruta per Ciutat Vella que va durar moltes hores, i l'altre a Celrà (Girona) pel juny del 1996.

Fig. 33 - Logo
«Revista Parlada»

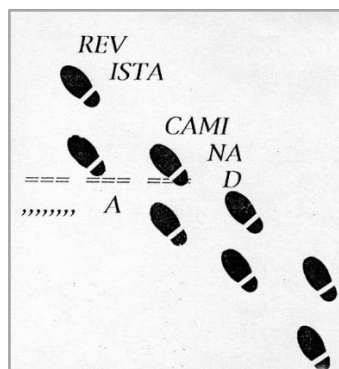

Fig. 34 - Detall del fulletó de la primera
«Revista Caminada»

El format de la «Revista Caminada» va tenir molt èxit i en va agafar el relleu Marta Pol,⁹⁵ que en va fer diverses edicions a Girona. Així mateix, el model es va exportar a Madrid, on Hilario Álvarez⁹⁶ n'ha organitzat una vintena, i a Turón (Astúries), on el poeta Nel Amaro⁹⁷ la va institucionalitzar en l'Alcuentru de performance con Nel Amaro que va iniciar el 1995 i encara avui es continua fent en la seva memòria.

⁹⁵ Marta Pol (Girona, 1961) és professora i teòrica de l'art d'acció. Gestora i comissària independent, ha organitzat diverses trobades artístiques i acadèmiques al voltant de l'acció.

⁹⁶ Hilario Álvarez (Béjar, Salamanca, 1950) és artista d'acció des de 1993 i gestor cultural des de 1997. Membre fundador de l'Asociación Cultural Oficina de Ideas Libres, des de 1993. Ha organitzat moltes trobades d'art d'acció, sobretot a Madrid, i codirigeix «Per amor a l'art» a Palma de Mallorca des de 1997.

⁹⁷ Nel Amaro (Mieres del Camín, 1946-Oviedo, 2011). Poeta, performer, novel·lista i dramaturg. Va coordinar els Encuentros de Performance (1995-2001, Pola de Lena, Astúries) i Turón en Acción (1998-2001 Turón, Astúries).

Relacionem a continuació les dates i llocs de tots els números de «De viva veu. Revista parlada» i «De viva veu. Revista caminada».⁹⁸

«De Viva Veu. Revista Parlada» i «De Viva Veu. Revista Caminada»

- núm. 1 - 20-4-93 - Llibreria Tartessos (c. Canuda, 35)
- núm. 2 - 25-5-1993 – Llibreria Tartessos (c. Canuda, 35)
- núm. 3 i 4 (extra d'estiu) - 29.6.93 - Can Jordi Benito (c. Nou de Sant Francesc, 21)
- núm. 5 - 30-11-1993 - L'Angelot (c. Correu Vell, 10, baixos 3a)
- núm. 6 - 18-12-1993 - Vespella de Gaià (Tarragonès) + convocatòria del Primer Premi Nacional de Poesia Visual.
- De bat a bat. *El discurs de Beuys ha estat sobrevalorat? Àgora Multidisciplinària 1*. 25-01-1994 - L'Angelot (c. Correu Vell, 10). Debat impulsat per la Revista parlada per provocar la reflexió.
- número especial en el marc d'Edicions Paral·leles, 20-04-1994 – Centre Cívic Pati Llimona (c. Regomir, 3)
- núm. 7 i 8 - 9-7-1994 - Galeria Trece, Ventalló (Alt Empordà)
- núm. 10 - 5-11-1994 - Galería Cruce (Argumosa, 28. Madrid).
- «De Viva Veu. Revista caminada» 29-3-1995 - Plaça del Rei, c. Pietat, c. del Bisbe, plaça de Sant Jaume...⁹⁹
- núm. 14 - 01-06-95 - Sala Mas, Santa Coloma de Gramenet (c. Sant Jeroni, 1-3)
- núm. 15 - 15-06-95 - Casa de Cultura Tomàs Lorenzana (plaça de l'Hospital, 6, Girona)
- «De Viva Veu. Revista caminada» - 22-6-1996 - Celrà en acció. Últim número.

⁹⁸ En els annexos hi ha la relació de tots els participants i la imatge de tots els fulletons amb què es difonia l'acte.

⁹⁹ El 3 de maig del 2005, en el marc de la programació Barcelona Poesia (Ajuntament de Barcelona), es va organitzar una «Revista Caminada» coordinada per Carles Hac Mor, amb el mateix itinerari que la del 1995, amb la participació de Vicenç Altaió, Enric Casasses, Eduard Escoffet, Matthew Tree, entre d'altres.

De tota manera, no van aturar l'activitat, ja que al desembre de 1995, Hac Mor i Xargay es van aliar amb Eduard Escoffet i Dídac P. Lagarriga, dos poetes joves que havien conegut arran de la «Revista Parlada», i van organitzar l'«**Àgora indisciplinària**», unes sessions que seguien la línia de la «Revista Parlada», amb debats, poesia oral, accions, vídeo, etc. que es van celebrar a la sala d'art Metrònom de Barcelona (c. Fusina, 9) durant gairebé un any i mig. Se'n van fer disset sessions, de les quals adjuntem el programa en els annexos. A continuació transcrivim les diferents seccions de la sessió número 2, com a exemple:

«**Àgora indisciplinària**»

- Núm. 2 - 7-2-1996
 REVISTA RADIOFÒNICA: gravació en directe del programa de Ràdio Contrabanda, *El circ dels enzes*, per ser transmès per antena l'11 de febrer de 1996.
 MÚSICA: Òscar Abril + Sedcontra, *Òscar Abril Sedcontra*. Josep Manel Berenguer, *Cites discretes i emergents*.
 CANÇÓ: Pere Lluís Pla, *Fot-li, Pau!* Eva Xuclà, *Tonadeta a través de les ondes hertzianes*.
 ÒPERA RADIOFÒNICA: Màrius Palmés, *Infracoda paraparèmica*.
 TEATRE: David Ymberton, *Monòleg de Latung La La*.
 RADIONOVEL·LA: Matthew Tree, pròleg de *Fora de lloc*.
 ENTREVISTA: Benet Rossell, sobre la seva exposició a la Virreina, *Diari residual*.
 RÀDIO-ACCIONS: Jaume Alcalde i Jaume Cusachs, *Baixant de la Font del Gat*, Xavier Canals, *Transmissió d'un poema visual*.
 ANUNCIS: Presentació de l'exposició *Hospital 106, 4t 1a* a càrrec de Jordi Canudas, Isabel Banal, Ester Baulida i Ignasi Esteve.
 POESIA INDISCIPLINÀRIA: Marcel Duchamp, Eduard Escoffet, Carles Hac Mor, Dídac P. Lagarriga, Benet Rossell, Ester Xargay.
 TERTÚLIA-DEBAT: Emissió de radioincomunicació patafísica i companyia amb Annie Bats, Ramon Lladó, Benet Rossell, Ester Xargay i el públic.

Després d'aquesta experiència, que va agitar poetes i espectadors, Hac Mor i Xargay es van concentrar més en la producció pròpia i en les actuacions que no pas en l'organització d'esdeveniments poètics, tot i que, com ja veurem, en van muntar uns quants més. Alhora, tots dos van publicar llibres i articles, van fer videopoemes, van impartir cursos i van participar en centenars de recitals durant tot el període estudiat.

5.2.2 Xavier Sabater

Tal com ja hem comentat en el capítol anterior, Xavier Sabater (1953-2014) és una figura clau en el flux poètic de Catalunya i d'Espanya dels darrers quaranta anys, per on s'ha mogut com a poeta, organitzador, editor i teòric. El 1981 va marxar a Madrid, on va viure fins al 1988, i on va continuar la tasca poètica iniciada als setanta amb una actitud vital arriscada, transgressora i subversiva.

Va practicar la poesia fonètica, la sonora, la textual, la visual, la performativa, l'electrònica, la polipoesia, la videopoesia i la ciberpoesia i va ser, sense cap dubte, el principal difusor de la polipoesia a Catalunya i a l'Estat espanyol. Sabater considerava que, potser pel fet que com a poeta no tenia una gran obra,¹⁰⁰ complementava la tasca creativa amb la de divulgador i organitzador cultural.

Un cop retornat a Barcelona, el gener de 1991 funda, amb Rafael Metlikovez, **L'associació de Performers, Artistes i Poetes Associats (La PAPA)**, que defineix com «una associació d'artistes o poetes de caràcter

¹⁰⁰ Es tracta d'una consideració que Sabater va fer en la citada entrevista de maig de 2006. De fet, en la seva llarga carrera va publicar pocs llibres però molts poemes als escenaris.

operatiu i instrumental que pretén interactuar en la cultura del nostre temps i de la nostra ciutat» (2006). El seu objectiu sempre va ser divulgar i crear canals de difusió per a la polipoesia, la ciberpoesia, la videopoesia i en general per a l'art d'avantguarda de Barcelona i Catalunya.

La PAPA va durar fins a la mort de Sabater el 2014, i va organitzar més d'un miler d'actes, molts relacionats amb la polipoesia, però també exposicions de poesia experimental, pintura i fotografia, performances, concerts, teatre, videopoesia, ciberart, ciberpoesia i un llarg etcètera. Va col·laborar amb grups independents de tot tipus i institucions com el CCCB, la Federació Festa Major de Gràcia, la Institució de les Lletres Catalanes, la Diputació de Barcelona, la Universitat Pontifícia de São Paulo, la Universitat de Bolonya i d'altres.

El febrer de 1991 La PAPA organitza les «**Topades amb les noves tendències**», un cicle de quatre sessions d'actuacions i tertúlies dedicades a la performance, la instal·lació, les neomúsiques i la polipoesia, que es van celebrar al bar Ragtime del barri barceloní de Gràcia. I allà és on es van conèixer Xavier Theros i Rafael Metlikovez, que formarien al cap de pocs mesos el duo Accidents Polipoètics.

Uns mesos més tard, el 21 d'abril, té lloc la famosa «**Festa de la Polipoesia**» al bar Glaciar de la Plaça Reial de Barcelona, amb vint actuacions de polipoetes i performers com Carles Hac Mor, Ester Xargay, Benet Rossell i J. M. Calleja, el poeta oral tortosí Josep Ramon Roig o la dansa dadaïsta d'Ina Dunkel. La sessió resulta antològica i el 31 d'octubre en torna a muntar una altra,

la «**Vetllada polipoètica**», amb vídeos, instal·lacions i quinze actuacions en directe.

Fig. 35 – cartell de la primera Festa de la Polipoesia

Aquell any va finalitzar amb «**Art Re-acció**», una mostra d'art, concerts, accions i recitals de polipoesia, celebrada el mes de desembre a la Facultat d'Arquitectura, per on van passar centenars de persones, amb actuacions de músics i poetes com Enric Casasses, Ina Dunkel, Superelvis, etc.

El 1992 Sabater s'embarca en un nou projecte editorial i munta Sedicions, on publica un llibre clau: ***Polipoesía. Primera antología***, una edició que recollia l'esmentat manifest d'Enzo Minarelli i una selecció d'obres il·lustratives d'aquest

corrent, reproduïdes també en una casset. Obres de músics i poetes com Llorenç Barber, J. M. Calleja, Enric Casasses, Bartolomé Ferrando, Carles Hac Mor, Fátima Miranda, Josep Ramon Roig i el mateix Sabater, amb la característica comuna de ser totes concebudes com a poesia sonora per ser interpretada en un espectacle en viu, amb acompanyament musical, sons pregravats, mímica, dansa, imatges o qualsevol de les possibilitats que aporten les noves tecnologies.

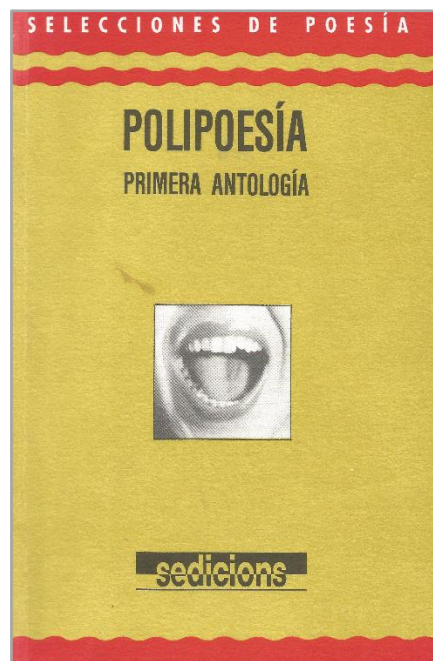

Fig. 36 – Portada del llibre *Polipoesía. Primera antologia*

En aquest volum, hi publicava el text titulat «Apuntes para una teoría de la polipoesía» (1992, p. 80-84) on Sabater reflexiona sobre les noves formes poètiques i la relació amb el públic, que és ben conscient que està canviant:

El público, por otra parte, es el único que aún mantiene la sensibilidad poética y encuentra la poesía en el teatro, el cine, la música, el videoarte, la performance o allí donde esté, pero no en la poesía tradicional.

Cabe destacar la actitud de algunos poetas actuales que, reflejados y endiosados en sí mismos y sin ningún tipo de autocrítica, dirigen amargos reproches al público por el poco caso que este les hace. No se dan cuenta de que la imagen que ellos dan de la poesía es triste, tonta y aburrida. Parece que la poesía se haya parado con Lorca y Machado, o al menos es lo que algunos pretenden.

Bases para caminar: futurismo, dadaísmo, surrealismo, beatniks, poetas sonoros franceses, situacionistas, fluxus, infrarealistas, visuales, concretos, conceptuales, mail artistas, contracultura, rock y la tecnología son los acontecimientos que desde el espíritu se proyectan hacia nosotros y aún nos turban. El ejemplo de estos, nos obliga a investigar y buscar nuevas técnicas que no han sido todavía suficientemente desarrolladas. Estas técnicas o maneras, innovadoras o rupturistas, al rechazar las ideas imperantes iniciaron un camino que hoy día se desarrolla plenamente y provoca que la poesía actual adquiera posibilidades y maneras más amplias, como se sabe: fonética, visual, gráfica, objetual, concreta, sonora, electrónica, audio, gestual, de acción, performántica, brutal, informal, videopoesía, ciberpoesía, etc. de todo esto se nutre un poco la polipoesía.

El mateix any també edita el seu **Saba-Sanyo-Casio** (1992), altre cop en doble format de llibre i casset, que inclou un dels poemes que va recitar més vegades a la seva vida i que és el que dóna títol al recull.¹⁰¹

Pel juny del 1992, es coneixen personalment a Barcelona amb Enzo Minarelli,¹⁰² i marxen cap a Reus, on Minarelli farà una actuació al teatre Bartrina, que havia estat proposada per Sabater a Francesc Vidal,¹⁰³ editor de la revista *Fenici*, amb motiu de la presentació del número VIII titulat «**Audiopoètiques**», on va participar tot el col·lectiu poètic del moment, com Macromassa, Ester Xargay, Accidents Polipoètics, Ponent Somordo, Enric Casasses... A partir de llavors, Minarelli i Sabater van col·laborar moltes vegades i van travar una amistat intensa.

¹⁰¹ Es pot veure una gravació de «Saba-Sanyo-Casio» a l'arxiu on line Summa: <http://www.summa-hvt.org/vc/pevb-poesia-en-viu-a-barcelona-live-poetry-in-barcelona-1991-2003/226-18/en> (del minut 23:25 al 25:03) que va ser enregistrada l'any 1999 en l'actuació dins el cicle de poesia «Viatge a la Polinèsia», Volum XIX, al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona [accés: 20-03-2017].

¹⁰² José Iges (Madrid, 1951), compositor i artista, director de l'espai "Ars Sonora" a Radio Clásica (RNE) de 1985 fins al 2008, va demanar a Enzo Minarelli un poema sonor per al «I Encuentro de Arte Radiofónico Ciudades Invisibles», celebrat a Madrid, organitzat per Radio Clásica-RNE (Ars Sonora) en coproducció amb el COM 92. Minarelli va fer «Autopoema, autoradio y autodestrucción», amb música d'Ares Tavolazzi, que es va presentar a Radio Nacional de España (es pot escoltar a http://mvod.lvlt.rtve.es/resources/TE_SRADIOF/mp3/1/6/1323935402661.mp3) [accés 24.3.2017] i a l'Institut Italià de Cultura. Després de l'acte, Minarelli va volar a Barcelona, on es trobaria per primer cop amb Sabater.

¹⁰³ Francesc Vidal (Reus, 1957) desenvolupa la seva activitat artística des de finals dels setanta mitjançant edicions, publicacions, activitats culturals de caràcter interdisciplinari, sempre des d'una actitud independent i crítica, amb la voluntat d'exercir un activisme difusor de l'art d'avantguarda des d'una realitat perifèrica i local: Reus. El 1987 funda l'associació Comissariat, a través de la qual, entre moltes altres coses, edita la revista *Fenici* (1985-1993).

Fig. 37– Enzo Minarelli i Xavier Sabater (foto: web 3vitre)

L'abril de 1992 organitza el cicle «**Barcelona Art Crack**», que es desenvolupa fins al març del 1993, amb exposicions d'art, pintura, instal·lacions, exhibicions de videoart, performance i polipoesia.

El mateix any 1992 Xavier Sabater inicia una activitat rellevant, que l'acompanyarà durant tota la seva vida: el «**Festival de Polipoesia de Barcelona**», que va acollir, sobretot els primers anys, els principals poetes sonors i polipoetes d'arreu, com Bernard Heidsieck, Henri Chopin, Mark Sutherland o Giuliano Zosi, i els catalans Xavier Canals, Enric Casasses, Anton Ignorant, Bartolomé Ferrando, J. M. Calleja, Josep Ramon Roig, etc. Fora de la desena edició, que es va repartir en dos dies, la resta sempre es programava durant tres hores en un sol dia. Se'n van fer vint-i-una edicions (1992-2013), les

set primeres en el marc de les festes del barri de Gràcia, al mes d'agost; després, en quatre centres cívics de la ciutat: La Sedeta (8è), La Farinera (9è a 11è), Torre Llobeta (12è a 20è) i el darrer a la Nau Ivanow.

A continuació reproduïm el primer i el darrer cartell anunciant el festival. I en els annexos adjuntem els programes de les vint-i-una edicions.

1er. FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

Amb la presència de:

MONTSE MASO: Les holotúries també son surrealistes/ PEP BLAY: Poesia frenètica (Polipoesia)/ PEP ORTI: Audiodiapos/ MARTA VIVES: Olimpiada Ligh (Acció Performance)/ XAVIER SABATER: Polipoesia DUB/ CAROL RENAUDINE: Poliperformance/ J.M. CALLEJA: Acció Poètica/ PERE SOUSA: DaDaDiaposT/ LLORENÇ BARBER: Poesia Sonora / INA DUNKEL: DaDaDance/ JOSEP RAMON ROIG: Poesia Oral/ & NIL (Carlos Gómez i Ricardo Arias): Veus i electroacústica/ MACROMASSA: El mundo tiene forma de pepino.

Informació i organització

Plaça de la Virreina, diumenge 16 d'Agost de 1992 de 10 a 1 nit

Fig. 38 – Cartell del primer «Festival de Polipoesia de Barcelona»

21 Festival de
POLIPOESIA
de Barcelona

Xavier Sabater (BCN)
Polipoesia

Joseba Ayensa (Navarra)
Poesia escènica

Paolo Colleoni (Itàlia)
Acció poètica

José Icaria (BCN)
Acció poètica

Jaume Muñoz (BCN)
Poesia evocativa

Dídac Sinmás (BCN)
Poesia en escena

Oriol el Salmó (Girona)
Polipoesia fonètica

Conxita Jiménez (Tarragona)
Poesia sonora

Blanca Haddad&NES (Veneçuela)
Acció poètica

Divendres 22 de novembre de 2013 de 21.30 a 23.30 h

Organitza: **La PAPA**
L'ASSOCIACIÓ de PERFORMERS
ARTISTES I POETES ASSOCIATS
www.lapapa.org
lapapa.org@gmail.com

Support: **espai 30**
la Sagrera
www.facebook.com/espai30

 Festa Major
de la Sagrera

Carrer Hondures 30
Espai 30 (Nau Ivanow)
<M> La Sagrera: L1, L5, L9, L10
BUS: 34, 35, 62, 71, 126, N3, N9

Fig. 39 – Cartell del darrer «Festival de Polipoesia de Barcelona»

El 15 d'abril de 1993, als baixos del carrer Santa Magdalena, 3, al barri de Gràcia de Barcelona, s'inaugura la **Sala multimèdia La PAPA**, un espai on es van fer recitals, audicions comentades, dansa, mostres de videopoesia, exposicions de poemes visuals, poemes objecte, mail art i copy art. La sala va

tancar després d'uns quatre anys d'activitat, però Sabater no va deixar de programar polipoesia a diversos llocs de la ciutat.

L'any 93 va ser significatiu per dues exposicions al local de La PAPA. Una col·lectiva d'art postal –«**Mail Art Exposició**»– comissariada per Pere Sousa, i una altra d'organitzada per J. M. Calleja, amb el títol de «**Poesía experimental – 93**» on es mostrava obra de quaranta-dos autors, entre els quals hi havia Joan Borda, Xavier Canals, Carles Hac Mor, Guillem Viladot, Ràfols-Casamada, Josep Sou, Joan Brossa i els mateixos organitzadors. Uns mesos més tard publicava a la seva editorial els llibres que recollien el material de les dues exposicions.¹⁰⁴

L'any 94 Sabater porta a terme dues noves iniciatives. En primer lloc, entre el 8 i el 28 d'abril munta «**Body rebuilding**» a La PAPA, un cicle de deu performances amb gran èxit de participació. I, en segon lloc, organitza la primera mostra de videopoesia espanyola «**Video poetry in the world 94**».

Des de principis dels noranta, Sabater s'havia iniciat en una derivació de la poesia visual, l'anomenada videopoesia, és a dir la poesia visual en moviment, una de les manifestacions encara poc conegudes, que va començar quan els equips videogràfics s'abaratien i s'introduïen a les llars. El 1991 va fer la versió

¹⁰⁴ Pere Sousa (ed.), *Exposición de arte postal. Mail Art Exhibition* i J.M. Calleja (ed.), *Poesía Experimental-93*

en vídeo del seu poema «Saba-Sanyo-Casio»¹⁰⁵ i el 1992 la de «Cristo y tres tiros»¹⁰⁶. Al cap de dos anys, el 1994, ja organitzava, amb el poeta Pere Sousa, el que va ser la primera mostra de videopoesia a Espanya, «**Video poetry in the world 94**», a La PAPA i editava una cinta VHS amb els divuit videopoemes que la conformaven, de diversos autors catalans i espanyols. Aquest va ser l'inici de la seva activitat amb la nova tecnologia videogràfica, que va continuar fins al final. Una de les darreres peces, que havia fet amb el realitzador Gonzalo Marcuzzi, i de la qual estava particularment satisfet era *Para acabar con el juicio de Dios* (2009), a partir del poemari d'Antonin Artaud (1948), que Sabater recitava en directe sobre la projecció del videopoema.¹⁰⁷

Pioner també en el món cibernètic, Sabater va editar dues compilacions de treballs que lligaven la poesia amb el món digital: ***Ciberpoesia Catalana 1.0***, fruit d'un treball conjunt entre poetes i alumnes de l'Escola Fack d'Art, el 1999, i ***Ciberpoesia Catalana 2.1*** el 2002. Es tracta de dos cd interactius amb nou autors cadascun que representen, encara actualment, l'única edició de poesia

¹⁰⁵ La realització va anar a càrrec de Sue Hills, per a la MTV europea.

¹⁰⁶ En aquest cas, el realitzador va ser el videoartista argentí resident a Barcelona, Jacobo Sucari. El poema en el qual es basa pertany també al volum *Saba-Sanyo-Casio* (1992) i la música és de Manel Cañete. Es pot veure a <https://www.youtube.com/watch?v=x26V5Z3ygXA> [accés: 20-03-2107].

¹⁰⁷ En va fer cinc representacions públiques i el videopoema complet es pot descarregar a <https://archive.org/details/PARAACABARCONELJUICIODEDIOS1SABATERMARCUZZI> [accés: 20-03-2017].

interactiva de poetes catalans, entre els quals Jordi Pope, Amàlia Sanchís, Joan Casellas, J. M. Calleja, Eduard Escoffet i Joan Vinuesa.

Sabater remarcava que, a més de polipoeta, i per damunt de tot, ell era un poeta social, en el sentit que estava compromès amb la societat en què vivia i que els seus poemes tractaven temes que hi estaven relacionats directament, fos quin fos el format que usés. Sabater se sentia vinculat a l'*agitprop* com a estratègia políticoartística per a la disseminació d'idees i buscava arribar a un ampli espectre de gent a través de la poesia, fos potenciant alguns aspectes formals com les repeticions de mots i sintagmes, buscant ritmes o fent servir el llenguatge del carrer, i combinant-ho sempre amb humor, sovint revestit de cinisme.

A més d'aquests esdeveniments més significatius, va programar exposicions, recitals i sessions d'improvisació poètica amb molta freqüència durant els noranta i fins a la seva mort el 2014, com les vetllades del **Kabaret Obert**¹⁰⁸ o, més tard, les maratons poètiques en el marc de la festa major del barri barceloní del Poble Sec (2009-2011).

¹⁰⁸ Programació iniciada el 2002 per Joan Casellas, Àngel Pastor i Pere Sousa –en poc temps s'hi van afegir Carlos Pina i Maria Cosmes – i més tard, Xavier Sabater. Va tenir lloc a diversos locals (Món obert, Kasumay, A.L.A i des del 2009 al nou local de La PAPA, al carrer Tapioles, 12 del Poble Sec).

Curiosament, el seu darrer treball va ser la publicació de *Versos Adversos* (2013), un recull de poemes que Félix Menkar en la introducció qualifica com a epíleg incoherent d'un polipoeta que ha tornat al text, ja que des de 1992 amb *Saba-Sanyo-Casío* no havia tornat a publicar cap llibre.

Per Sabater la poesia era la primera de les arts, prengué la forma que prengué i, sens dubte, amb el conjunt de la seva obra, ha ajudat a construir una literarietat diferent, col·lectiva, activa, arriscada i polipoètica que ha tocat tots els plecs en què es pot manifestar la poesia.

Fig. 40 – Xavier Sabater en una sessió de Kabaret Obert (foto: Asun GM)

5.2.3 Eduard Escoffet i Propost

Propost (projectes poètics sense títol) és un projecte singular, nascut el 1993 per iniciativa d'un grup d'adolescents liderats per Eduard Escoffet, que en aquell moment tenia catorze anys. Els interessava la poesia visual, la polipoesia i tot allò que pogués englobar-se dins la poesia experimental. Van començar editant una petita revista de poesia que es deia *Sense títol*¹⁰⁹ i al cap de poc ja van afegir-hi alguna exposició de poesia visual, recitals, instal·lacions, performances i altres publicacions, sempre al voltant de poètiques arriscades.

El 1997 al grup només hi quedaven Escoffet i Dídac P. Lagarriga,¹¹⁰ que havien estat seguint tot el que els seus referents muntaven a la ciutat i s'havien entusiasmat amb les propostes poètiques i performàtiques que tenien lloc a bars

¹⁰⁹ La revista es feia a base de fotocòpies grapades. Tots els números de *Sense Títol* estaven centrats en la poesia. Va durar tres anys (juny 1993- juny 1996) i en van sortir 35 números. El 1996, Propost va treure una altra publicació, *Arts Vituperat*, de la qual van sortir dos números: el núm. 34 l'abril del 96 i el núm. 68 pel març del 97.

¹¹⁰ Dídac P. Lagarriga (São Paulo, Brasil, 1976) va començar a escriure i a publicar des de molt jove, sempre amb la mirada posada en la poesia. El 2000 va guanyar el premi narratives 0 d'Eumo amb *[sic] Allò que escolto a l'atzar d'aquella gent que llança frases*, un recull de frases captades a l'atzar. Ha publicat assaig i poesia, p.e. *La vecindad* (2013) i *Mimar lugares* (2011). Amb els anys, ha enfocat el seu interès cap a la pluralitat de cultures i religions i el 2005 va fundar l'associació cultural Oozebap, entitat dedicada a la difusió d'experiències i reflexions culturals, polítiques i espirituals d'Àfrica i de l'islam. Col·labora habitualment en premsa i participa en col·loquis i trobades sobre qüestions vinculades a l'islam i al diàleg interreligiós. Ha publicat diversos llibres sobre el tema, entre els quals destaquen *Eco-gihad. Obertura de consciència a través de l'ecologia i el consum halal* (2014) i *Un islam vist i no vist. Cap a un respecte comú* (2016) i *Del teu germà musulmà. Cartes d'avui a Charles de Foucauld* (2017).

i petits locals, així com amb els festivals de polipoesia organitzats per Xavier Sabater des de 1992, en el marc de les festes del barri de Gràcia; les trobades al local de La PAPA, també a Gràcia; la «Revista Parlada» i la «Revista Caminada» d'Hac Mor i Xargay; i tots aquells recitals en què participaven poetes com Enric Casasses, Joan Vinuesa, Jordi Pope, David Castillo, Accidents Polipoètics, etc.

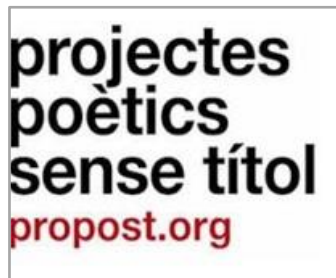

Fig. 41 – Logo de l'associació Propost

I amb tota aquesta diversitat poètica que havien consumit, van proposar-se donar-hi forma, posar-hi carcassa i estructurar-ho una mica. I és així com «**Viatge a la Polinèsia**» naixia pel gener de 1997 amb diversos propòsits, que es van anar aconseguint al llarg dels tres anys que va durar, i que convergien en la recerca i divulgació de la poesia experimental als escenaris.

Per què un viatge a illes tan llunyanes? Curiosament, l'any 1992, Carles Hac Mor parlava de la poesia i de la Polinèsia en un article titulat *Polipoetes, polipaletes i polipatates* a la revista *Fenici*:

Els polipoetes i els polipatates sembla que visquin a la Polinèsia, on és negada la magnèsia per la policia. De fet son «polis» (sense poetes, ni paletes, i tan sols

patates), policies del mal gust, de la magnèsia confosa amb la gimnàsia. I, si el mal gust ha d'acabar vençant el bon gust noucentista de tantes lletres catalanes, caldrà abolir les distincions entre els rucs i les someres. [...] Tothom hi viu, a la Polinèsia. Tothom ho és, de polipatata.

Al cap d'uns mesos, pel gener de 1993, i potser per influència de l'article esmentat, tornàvem a topar amb el nom d'aquestes illes per donar títol a una revista de poesia, música i art en general,¹¹¹ impulsada pel duo Accidents Polipoètics i Clara Bertran.

I el 1997, Escoffet decidia emprendre el seu particular «Viatge a la Polinèsia» lligant, un cop més, les illes d'ultramar amb la poesia. Eduard Escoffet explicava que el nom del cicle «va sortir del desordre que hi havia i que hi ha encara dintre les expressions poètiques que surten de l'habitual. És un viatge per tots els *polis* de la poesia. De fet, la poesia és com la Polinèsia: a tothom li sona però no sap ben bé on està situada». (Costa, 1998)

Escoffet tenia clar des del principi que volia situar les manifestacions poètiques que tenien lloc a la ciutat des de feia alguns anys. La seva idea era

¹¹¹De la revista *Polinèsia*, en van sortir tres números (gener, març i maig 1993). Rafael Metlikovez i Xavier Theros es van constituir com a Accidents Polipoètics l'any 1991.

organitzar recitals de poesia feta per ser mostrada en públic, sobretot des de la veu, la paraula dita, però també des de la imatge, des de l'acció, la dansa o la música. Volia que els recitals no fossin un subproducte literari, un acte que es fa per a la presentació d'un llibre, sinó un acte muntat a propòsit per mostrar la poesia, amb independència que estigués escrita o publicada. Paradoxalment –o justament per incidir en la idea que l'escenari també és un lloc de publicació–, l'estructura més externa que va ordenar el cicle va ser la pròpia de la paraula escrita: capítols i volums.

Les paraules de presentació deien: ¹¹²

«Viatge a la Polinèsia (poesies+polipoesies per a la fi del mil·lenni)» és un cicle estable de programació poètica que comença pel gener del 1997 i finalitzarà el gener del 2000. El cicle se centra en les perspectives tangencials, perifèriques i/o dinàmiques de la poesia. A través dels diferents volums (i els seus respectius capítols) es van repassant totes les mirades que avui tenen els poetes de la poesia.

La col·lecció completa d'aquesta obra per entregues va constar de vint-i-cinc volums, alguns amb un únic capítol i d'altres amb dos, tres i fins a quatre, sempre agrupats segons l'orientació poètica. En total quaranta-un capítols, o el

¹¹² Rebudes per correu electrònic per anunciar el nou cicle de poesia.

que és el mateix, quaranta-una cites amb la poesia al llarg de tres anys, que van convocar més de cent cinquanta poetes i gairebé quatre mil assistents.

Així com hi va haver diversitat de tendències poètiques, els espais que van recollir els diferents capítols van estar també diversos. Era un dels punts bàsics que el «Viatge» es plantejava des dels inicis, que el territori fos descentralitzat, és a dir, no tenir un espai fix per a cada volum sinó muntar-los, d'acord amb el contingut, les característiques del local i les diverses col·laboracions, en llocs diferents. Va començar fent les sis primeres edicions a l'associació cultural Heliogàbal, un petit local a Gràcia que s'havia inaugurat l'octubre de 1995 sota la direcció de Paolo D'Antonio; va continuar a Metrònom, al Centre de Cultura Contemporània –amb qui, des de mitjans del 1999 va establir un conveni que li permetia disposar de l'espai i d'infraestructura–, a carrers i places del Raval, al Casal d'Associacions Juvenils de Barcelona (antic Transformadors), a l'Espai Escènic Joan Brossa, al Centre d'Art Santa Mònica, a biblioteques, a l'Hangar... fins a un total de quinze espais a la ciutat de Barcelona i un a Girona, al C.C. La Mercè, on es van muntar dos volums.

Segons Escoffet, aquest cicle establia com a referent l'activitat poètica dels vuitanta i principis dels noranta però, a diferència d'aquests, que es movien d'una manera més *underground*, «Viatge a la Polinèsia» intentava adaptar-se als nous temps, en què tot estava més institucionalitzat, i va abocar esforços per aconseguir més infraestructura i difusió.

Aquest cicle, que va suposar una programació regular i estable de poesia experimental, va tenir com a característica la varietat de propostes, tant pel que fa al lloc on es van efectuar com als qui hi van actuar. Cada edició va estar dedicada a un tipus d'expressió poètica diferent: la poesia sonora, la videopoesia, la poesia acció, la poesia amb dansa, etc., amb participants majoritàriament catalans, però també amb alguna incursió de poetes de fora, i va arribar al final amb una sessió heterogènia al CCCB, on es va combinar la poesia fonètica, l'acció i la polipoesia, per mà de John Giorno, Paolo Albani, Christian Ide Hintze, Hac Mor, Escoffet, Benet Rossell, etc.

En aquest sentit, «Viatge a la Polinèsia» va actuar com a frontissa entre la múltiple herència *underground* i la popularització actual, ja que d'una banda, seguint els seus referents històrics, va programar amb coherència poesia caracteritzada pel risc i l'experimentació, però de l'altra, es va inclinar per la institucionalització infraestructural que li va garantir –no sense esforços– els mínims requeriments que reclamava en els seus objectius.¹¹³ D'aquesta manera, el «Viatge» va contribuir que, després d'anys de gestació subterrània, es produís

¹¹³ Les institucions culturals consideraven les activitats poètiques orals com un subproducte literari que no mereixia gaires atencions, i els diners que hi destinaven no s'acostaven als pressupostos de la poesia escrita ni als d'altres activitats en directe com la música o la dansa.

l'explosió de la poesia i fonamentalment de la poesia pública, dita en directe, que va esdevenir una activitat d'oci habitual a la ciutat.

No hem d'oblidar, doncs, que aquest auge poètic dels noranta es va donar, en gran mesura, gràcies a l'empenta dels poetes que van organitzar actes, recitals i festivals de poesia, van muntar projectes editorials i van editar revistes, així com a la feina de petites entitats independents que no van deixar de programar poesia entre les seves activitats, com Conservas, G's Club, o Heliogàbal, fent créixer amb tot això la difusió de la poesia i la interrelació entre pràctiques artístiques que caracteritza el moment actual.

Escoffet havia tingut el primer contacte personal amb Hac Mor i Xargay pel gener de l'any 1995 a la Fundació Tàpies, arran de l'exposició sobre el moviment Fluxus. Allà, juntament amb Dídac P. Lagarriga, sota el nom de The New Living Theatre Project, es proposaven de fer una acció als lavabos de la Fundació, que va ser reprimida per les forces de seguretat.¹¹⁴ Escoffet tenia quinze anys i unes ànsies tremendes de conèixer, de xuclar poesia i de canalitzar la seva energia cap a propostes poètiques tangencials. Hac Mor i Xargay es van aliar amb ell i

¹¹⁴ The New Living Theatre Project van deixar constància d'aquests fets en la revista monogràfica *Em preocupa el dirigisme cultural que exerceixen els governs*, editada per Comissariat, Reus, 1995.

amb Dídac P. Lagarriga i van muntar, l'any 1996, l'«Àgora Indisciplinària», de la qual hem parlat més amunt.

«Viatge a la Polinèsia. Poesies + polipoesies per a la fi del mil·lenni» tenia com un dels objectius bàsics que la poesia sortís a la superfície, que aconseguís difusió, que arribés a la gent —no només als poetes i als seus amics—, que se'n parlés a la premsa... així com poder disposar d'una infraestructura mínima: diners per poder pagar els poetes, locals per dur a terme els recitals en condicions i l'equipament tècnic bàsic (so, llum, vídeo...) que demanés cada capítol.

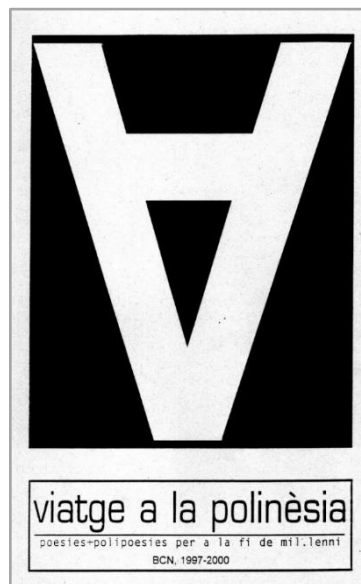

Fig. 42 - Logo del cicle de poesia «Viatge a la Polinèsia»

Els participants, majoritàriament van ser catalans, però des de l'abril del 99, coincidint amb la incorporació de propost.org com a entitat associada del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, hi va haver força presència de poetes estrangers i de la resta de l'Estat Espanyol (Américo Rodrigues, John Giorno,

Christian Ide Hintze, Bernard Heidsieck, Mark Sutherland, Bartolomé Ferrando, Llorenç Barber, Fernando Millán, Esther Ferrer, etc.), una fita que des del principi havia contemplat Escoffet, ja que fins llavors, tret d'ocasions puntuals com el festival nòmada «Polyphonix»,¹¹⁵ que va tenir com a seu Barcelona el 1997, només hi havia oportunitat de conèixer poetes estrangers en el Festival de Polipoesia de Barcelona que organitzava Xavier Sabater, on van actuar Henri Chopin, Bernard Heidsieck, Bianca Menna, Fernando Aguiar i Enzo Minarelli, entre altres; o en el Festival Internacional de Poesia organitzat des de l'Ajuntament de Barcelona, on també hi va actuar Heidsieck, Amiri Baraka, Pedro Pietri o Lesego Rampolokeng.

La major part de volums de «Viatge a la Polinèsia» van estar dedicats a poetes de la paraula, i s'hi van sentir veus molt potents, reveladores del relleu que pot tenir la poesia dita, dels aspectes rítmics del llenguatge, dels silencis, de l'entonació i el gest, que uns transmeten amb més posada en escena, com els Accidents Polipoètics o Noel Tatú, i d'altres de manera més despullada, com Josep Ramon Roig, Enric Casasses, Dolors Miquel, Carles Hac Mor, Gerard

¹¹⁵ Polyphonix és una associació autogestionada per artistes que, des de 1979, organitza un festival internacional nòmada de poesia sonora, de performance, de vídeo i músiques diverses, amb el mateix nom. L'any 1997 la trentena edició del festival es va celebrar a Barcelona, al CCCB, on van actuar els catalans Joan Brossa i Accidents Polipoètics, a més d'altres figures internacionals com Lello Voce, Giovanni Fontana, John Giorno, Linton Kwesi Johnson, Juan Hidalgo o Esther Ferrer.

Horta, Joan Vinuesa o Jaume Sisterna. En aquesta línia, hi va haver també alguns volums monogràfics dedicats a poetes com Jordi Pope, Miquel Bauçà o Josep Pla, o a grups poètics com «O així» o el moviment Dadà.

Precisament en aquest darrer volum, hi va haver oportunitat d'anar a les entranyes de la paraula, a la poesia que s'allunya del significat dels mots per concentrar-se en els seus components elementals, els sons del llenguatge. El cert és que a Catalunya hi ha pocs poetes que conreen la poesia fonètica: Pere Sousa/Merz Mail n'és el principal. I va ser ell, juntament amb Christian Atanasiu i Rodrick Mackay, qui va protagonitzar el volum dedicat a Dadà que va celebrar-se a l'Espai Escènic Joan Brossa.

I, seguint en aquesta direcció, en el volum XIX «Audiopoètiques» –primer amb gran presència internacional– es van poder escoltar les particulars interpretacions que dels sons de les paraules en diferents llengües van fer el rus Valeri Schertsjanoi, que s'endinsa en els sons que pot produir el cos humà, independentment de la llengua; els francesos Julien Blaine i Bernard Heidsieck o el canadenc Mark Sutherland. Van coincidir-hi també el poeta i teòric de la polipoesia Enzo Minarelli amb qui n'ha estat el seu principal difusor a l'Estat Espanyol, Xavier Sabater. Així mateix, en el volum XXV, el que va tancar el «Viatge», es va donar una bona combinació de poesia fonètica, d'acció i de polipoesia, per mà de l'incombustible novaiorquè John Giorno, l'italià Paolo Albani, l'austríac Christian Ide Hintze, i els catalans Carles Hac Mor, Benet Rossell, Eduard Escoffet i Josep Ramon Roig, entre altres.

«Viatge a la Polinèsia» va dedicar especial atenció a la poesia acció, en dos volums monogràfics –el XII i el XXII– i en algun altre, com el XVII, muntat el gener de 1999 al voltant de l'exposició «Poesia Visual Catalana» al Centre d'Art Santa Mònica, que es va convertir en un homenatge dels poetes visuals catalans a la figura de Brossa, ja que havia de participar-hi però va morir pocs dies abans. Escoffet va ser l'encarregat de representar l'acció que Brossa hauria hagut de dur a terme. A més, van realitzar-hi accions Bartolomé Ferrando i els organitzadors de l'exposició, J.M. Calleja i Xavier Canals. Tots ells ja havien participat en el primer volum monogràfic «Poesia en acció», que va tenir lloc al CCCB pel maig de 1998, juntament amb Joan Casellas, Valentín Torrens i Albert Mestres. El segon d'aquests volums dedicats a l'acció es va fer a la sala Metrònom l'octubre de 1999 i va ser dels que va convocar més públic. Va comptar amb la presència de quatre artistes de llarga trajectòria en el món de la performance: Esther Ferrer –del Grupo Zaj–, Fernando Millán, l'italià Giovanni Fontana i el portuguès Fernando Aguiar.

De les relacions entre poesia i música també se'n va ocupar el «Viatge», on cada any hi va haver un volum dedicat íntegrament a aquesta simbiosi ancestral: «Acompassats, de com passant», «De la nota a la paraula» i «La paraula en solfa». Un total de sis capítols on es van poder escoltar músics poetes i poetes músics que combinen o alternen les dues arts, com Pau Riba, Juan Crek, Anton Ignorant, Víctor Nubla, Oriol Tramvia, Gerard Jacquet, Angel Petisme...;

poetes com Enric Casasses, recitant amb l'acompanyament musical del teclista Manel Pugés, així com poetes que tenen especial relació amb la música com David Castillo o el gallec Manuel Rivas.

I una altra disciplina fortament emparentada amb la música –la dansa– va tenir un volum específic, muntat en col·laboració amb el col·lectiu La Porta: «La paraula en dansa». A través de recursos molt diferents, dansa, música i poesia es van fondre en set coreografies diverses, com la del poeta Jordi Teixidó amb Ona Mestre, la de la ballarina Imma Sàrries basada en dos poemes seus, o la que combinava els textos de Concha García amb la dansa de Raquel Sánchez i la música de Chefa Alonso i Bàrbara Meyer. Un moviment constant de paraules i cossos que va reunir dues-centes cinquanta persones en cada capítol al hall del CCCB.

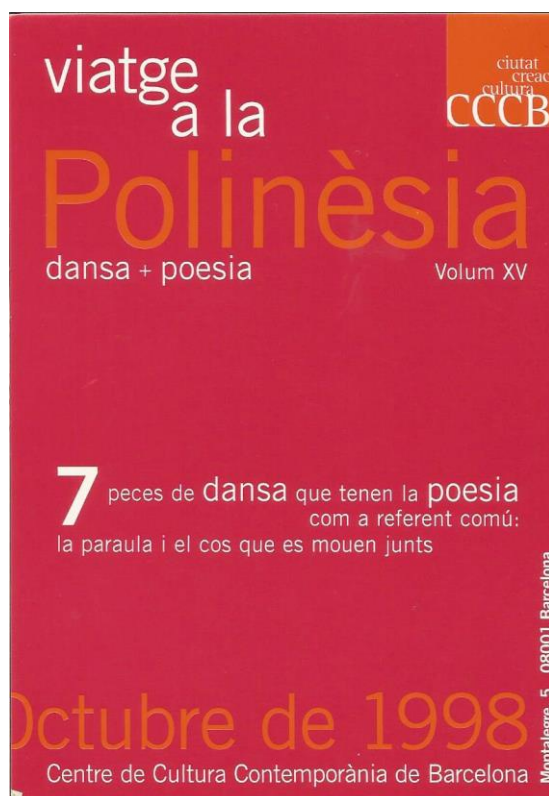

Fig. 43 – Postal «Viatge a la Polinèsia» volum XV

Finalment, dels vincles entre poesia i imatge en va quedar constància en diversos volums, però en especial en el penúltim del *Viatge*, «Poesia a la vista», que va tenir lloc a la sala Mirador del CCCB. En els dos capítols que el conformaven es van veure bàsicament dos tipus de vídeo: els que reproduïen la gravació d'algun acte poètic i els vídeos de creació, que havien elaborat imatges a partir de textos o bé que, sense l'ancoratge del text, tractaven una temàtica propera a la poesia. La mostra incloïa vídeos d'autors d'arreu del món, com el japonès Nobuo Kubota, el brasiler Philadelpho Menezes, els italians Massimo Mori i Enzo Minarelli, el canadenc Mark Sutherland... i diversitat de

videocreacions d'autors catalans, per exemple, *Visió smaragdina* d'Eugeni Bonet –una de les cinc parts de què consta el seu treball sobre el poeta J.E.Cirlot–; *Faroner (Foix collage)* de Josep M. Jordana, a partir d'un text de J.V. Foix; *Conjuro*, de Julián Álvarez, centrada en el poema del mateix nom de Federico García Lorca o *Más triste es robar*, una rítmica recreació dels poemes del duo Accidents Polipoètics, realitzat per André Cruz i Luis de la Madrid.

Fig. 44 – Postal de la darrera edició de «Viatge a la Polinèsia»

«Viatge a la Polinèsia» naixia pel gener de 1997 amb diversos propòsits, que va anar aconseguint al llarg dels tres anys que va durar i que convergeixen en la recerca i divulgació de la poesia experimental. Va representar l'oportunitat per a gran part del públic de conèixer veus noves, de veure que la poesia es pot interrelacionar amb altres manifestacions artístiques com la dansa, la imatge, la música o l'acció. I que les influències d'una disciplina amb una altra aniquilen qualsevol frontera.

No es pot negar que «Viatge a la Polinèsia» va contribuir a fer oblidar prejudicis als qui en tenien i va mostrar una galeria de fórmules poètiques que molta gent ara ja considera habituals. Era un dels objectius d'Escoffet des del principi, quan deia que volia vehicular a través d'un projecte global totes les tendències de la poesia, «però donant-hi una mica de cara i ulls, no com un batibull de propostes poètiques». Ara, amb la perspectiva que dóna poder revisar la programació completa dels tres anys, es fàcil comprovar que les veus que es van deixar sentir al «Viatge» abracen un ventall amplíssim de propostes, representatives de gran part de la poesia pública. En definitiva, el seu plantejament, encara que no ho pretengués –perquè segur que Escoffet era conscient que no cal acotar els límits del que ja neix com una línia de fuga–, va representar una mostra exhaustiva, gairebé una guia didàctica, de les expressions poètiques més arriscades.

A més, fruit d'aquesta efervescència i de la popularització del gènere, va créixer tot el que està relacionat amb la poesia: el volum editorial, les iniciatives puntuals de programació poètica --que si abans es movien en un circuit reduït de locals, ara es multipliquen en bars, casals de barri, teatres... – i, com no podia ser d'altra manera, també va créixer el nombre de poetes i es va crear, al llarg de la dècada, un grup que aglutinava diverses generacions. Alhora, també van néixer iniciatives de difusió poètica a la televisió, a la ràdio i a internet. I aquesta eclosió es va produir paral·lelament a l'actitud receptiva del públic, que acudia a

les cites poètiques cada vegada amb més normalitat. Per exemple, «Viatge a la Polinèsia» va començar amb una mitjana de quaranta-cinc persones per capítol el primer any i va acabar amb més d'un centenar d'assistents els dos darrers anys.

La diferència fonamental de «Viatge a la Polinèsia» respecte a altres cicles que es van iniciar a l'època és el tipus de poesia que va programar. En cap dels seus capítols hi va tenir cabuda la poesia més convencional o la que, potser sent experimental, no donava tanta importància a l'oralitat. Des de la paraula a l'acció, el ventall de poesies per ser mostrades en públic va ser molt divers.

Quan va finalitzar el «Viatge», Propost va continuar la seva activitat amb una nova programació interdisciplinària anomenada «**Micronèsia**», de la qual es van fer dues edicions l'any 2000, i amb «**No caduca**», que s'oferia cada setmana a la sala Abaixadors 10 (c. Abaixadors, 10). I pel desembre del 2000, Escoffet-propost, inicia un nou projecte de més envergadura: «**Proposta. Festival internacional de poesies+polipoesies**», del qual parlarem més endavant. Se'n van fer cinc edicions (2000-2004), totes al CCCB, amb la participació de poetes com Jaap Blonk, Bartolomé Ferrando, Nobuo Kubota, Arrigo Lora-Totino, Anne-James Chaton, Tracy Splinter, David Ymberson, Carles Hac Mor, Ester Xargay i Bartolomé Ferrando.

5.2.4 Altres organitzadors

A més de persones o entitats independents que han muntat actes poètics amb regularitat al llarg de la dècada, hi ha hagut multitud d'actes esparsos organitzats per músics, petites associacions i persones amb inquietuds culturals que han activat amb constància la poesia pública a la ciutat. A continuació relacionarem aquells més significatius, sigui per la durada i la tenacitat en la programació, sigui perquè en el moment van ser actes importants que van tenir gran poder de convocatòria.

L'any 91 inicia les seves activitats el **G's Club**, una programació setmanal de música experimental que la discogràfica independent G3G records va oferir fins al 2004, primer a la sala Communiqué d'Hostafrancs i després a la sala Sidecar de la plaça Reial. Tot i que l'activitat fonamental era la música en les seves vessants més experimentals, va programar molts recitals i sessions de poesia sonora des dels seus inicis, així com sessions en què es combinaven les dues arts. Hi van actuar, entre altres, Enric Casasses, Jordi Pope, Noel Tatú, Pau Riba, Macromassa, Accidents Polipoètics, Josep Ramon Roig o Joan Vinuesa.

Fig. 45 – Logo del segell G3 Records

El juny del 1992 **Comissariat**, entitat dirigida per l'artista plàstic i dissenyador gràfic reusenc Francesc Vidal, presenta el monogràfic de la revista *Fenici*¹¹⁶ titulat «Audiopoètiques». La revista està dedicada íntegrament a la poesia, conté articles teòrics, entrevistes i poemes de tots els qui en aquell moment es movien en l'àrea poètica experimental, la majoria de Barcelona. L'acte de presentació es va fer a Reus i va convocar gran nombre de públic. Hi van actuar Accidents Polipoètics (Rafael Metlikovez i Xavier Theros), C-72 r (M. Buixó, S. Buixó i M. Domínguez), Ponent Somordo (Carles Hac Mor, Benet Rossell i Ester Xargay), Sanguineus (J. Aligués, G. Ortega i I. Pla), Vicens Vacca, Enric Casasses, Xavier Sabater, Macromassa, Josep Ramon Roig, Enzo Minarelli, Barbara Held/ Ester Xargay i Ina Dunkel. Durant tota la dècada, Comissariat va anar programant actuacions de poesia i editant revistes culturals amb continguts relacionats amb el món poètic.¹¹⁷

Els dos membres d'Accidents Polipoètics són també força actius en l'organització d'esdeveniments i amb poc temps munten «**De reptiles y batracios, una muestra de polipoesía evolutiva**», en una sala de rock dur del Poble Nou que es deia Puerto Hurraco Sisters, on actuen Enric Casasses, Accidents Polipoètics, Veivi Gius Urkestra, Pope, Pep Blai, Audiopeste, Nuria

¹¹⁶ *Fenici* és una revista cultural dirigida per Francesc Vidal, que reflecteix el moment estètic i creatiu dels anys 80 a Catalunya. Se'n van editar deu números entre 1985 i 1993.

¹¹⁷ Es pot consultar tota la documentació a www.comissariat.cat

Canal, Óscar Abril Ascaso i Sedcontra. I poc més tard (del 6 de setembre al 7 d'octubre del mateix any), Rafael Metlikovez i Noel Tatú organitzen «**Robespierre contra el Capitán Trueno (Una aventura política i patibulària)**» un seguit d'actuacions al pati del carrer Montcada, 21, on actuen Veivi Gius Urkestra, Enric Casasses, Accidents Polipoètics, Noel Tatú, Superelvis, Óscar Abril Ascaso, Xavier Manubens... Per últim, el 1994 al vestíbul del teatre Malic, munten «**Poesía Paleopoética**», amb diverses activitats al voltant de la poesia i la presència d'una Juke Box Polipoètica, feta amb materials reciclats i cassetts, on es podia escoltar tant música com poesia.

Fig. 46 – Postal del cicle «Robespierre contra el capitán Trueno»

L'octubre de 1993 tenia lloc «**Primera poesia sorpresa europea**» al SATBAR de Sant Andreu, organitzada amb la col·laboració de KRTU del Departament de Cultura Generalitat Catalunya. Hi va haver quatre sessions en què van actuar Colectivo Lizano, Macromassa, Pep Blay, Ben Crawshaw, Enric

Casasses, Pierre Claret, Jordi Pope, Mark Watkins, Accidents Polipoètics, Carles Hac Mor, Veivi Gius Urkestra, Edgardo Dobry, Dr. Fjällstrump, Simona Levi, Zannah i Anton Ignorant.

El novembre del mateix any 93 la Galeria Carles Poy inaugurava l'exposició «**Members only**» i com a toc d'inici va organitzar una festa a la Plaça dels Traginers. Un altre acte multitudinari i multidisciplinari amb performances, accions, música i poesia. Alguns dels convidats a l'esdeveniment van ser C-72R, Anton Ignorant, Veivi Gius Urkestra, Tina Gil, Miquel Baixas i Quim Tarrida, Rafa Metlikovez, S-matrix-music (Gat, Jabir & Mark Cunningham), Tres, Zush, Ester Xargay, Xavier Canals, Maite Ninou, Joan Casellas, Joan Brossa...)

El juliol de 1994, l'associació **L.M.D. (Laboratorio de Música Desconocida)** comandada per Víctor Nubla i Juan Crek –ànimes del grup Macromassa– amb la col·laboració d'altres col·lectius de la ciutat (Barcelona Taller, La Porta, La 12 Visual i De Calor) organitzen «Rollo positivo. Salvad Júpiter», vuit dies seguits d'actuacions, audicions i videopoesia a la sala Transformadors.

Pel gener del 95, en el marc de l'exposició «**En l'esperit de Fluxus**» que hi va haver a la Fundació Tàpies, actuen Joan Casellas, Óscar Abril Ascaso, Alexis Tauler, Quim Tarrida, Noel Tatú... I els joves Eduard Escoffet i Dídac P. Lagarriga, sota el nom de The New Living Theatre Project volen fer una acció als lavabos de la Fundació, que els serveis de seguretat avorten. Arran d'aquest acte frustrat conversen amb Hac Mor i Xargay i inicien les col·laboracions amb ells.

El juny de 1995 té lloc «**Primera poesia erética sorpresa**» al local Conservas, al carrer Sant Pau, dirigit per Simona Levi, on contínuament es fan actes diversos relacionats amb la poesia, la música experimental, el teatre de petit format, el cinema... En aquesta ocasió hi actuen, entre altres, els poetes Juan Crek, Noel Tatú, Gerard Horta, Jordi Pope, Alfonso Vilallonga, Enric Casasses i Rafael Metlikovez.

A finals del 95 s'inaugura l'associació cultural **Heliogàbal**, un petit bar a Gràcia (c. Ramón y Cajal, 80) comandat per l'italià Paolo D'Antonio, que inicia la programació regular d'actuacions musicals i poètiques cada setmana. Col·laboren en la programació, primer Eduard Escoffet i després Memi March i Zanah. Va ser un punt de trobada per a poetes i músics experimentals de la ciutat que un moment o altre van actuar-hi: Anton Ignorant, Juan Crek, Carles Hac Mor, Ester Xargay, Jaume Sisterna, Pau Riba, Enric Casasses, Albert Mestres, etc.

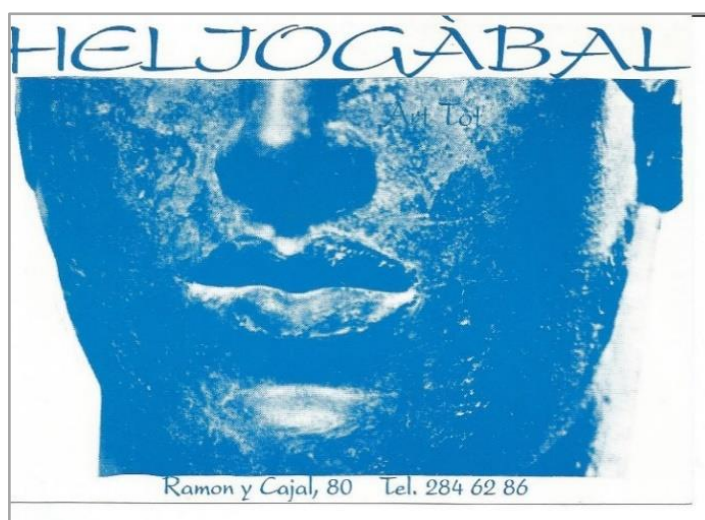

Fig. 47 – Postal programació Heliogàbal

El 16 de febrer de 1996, la **Galeria H2O**, també a Gràcia, munta un «Recital de poesia fonètica», on actuen Eduard Escoffet, Carles H. Mor, Benet Rossell, Dídac P. Lagarriga, Gustavo Vega, Ester Xargay, Noel Tatú, Josep M. Berenguer i Clara Garí, Albert Mestres, Gerard Horta, Pope i Ina Dunkel. Aquesta galeria ha continuat fent recitals i organitzant exposicions relacionades amb el món poètic.

El mateix any 1996 Óscar Abril Ascaso va iniciar el projecte **Club 7** amb la voluntat de donar cabuda a la programació de performance de manera regular. Durant dos anys va programar una sessió setmanal, per on van passar més de cinquanta artistes. Club 7 estava format per Abril Ascaso, Andrés Pereiro, Marta Domínguez i Joan Casellas i va arribar a tenir vuit col·laboradors. Club 7 va representar, en certa manera, una confrontació amb els actes tumultuosos i caòtics d'Hac Mor i Xargay, en el sentit que els artistes que ho organitzaven i que havien participat en moltes ocasions en actes muntats per Hac Mor i Xargay, pretenien situar els artistes d'acció a l'alçada dels artistes plàstics, buscar espais adequats, cobrar entrada per poder pagar els poetes, etc. Van mantenir-se fins al 98, passant per tres espais diferents.¹¹⁸

De resultes del desaparegut Club 7, un dels col·laboradors –Manuel Morales– s'associa amb Maria Cosmes, Carlos Pina i Àngel Pastor i munten

¹¹⁸ Primer al 7 i 7, un petit teatre al Raval, després a la seu del FAD del carrer Brusi i, finalment, a la sala Metrònom.

Club 8, amb el mateix esperit que el Club 7 de programar setmanalment i amb l'objectiu d'organitzar un festival internacional de performance. L'any 2001 van celebrar el primer: «**eBent 01**»; una setmana d'accions i conferències al voltant de l'art performàtic, que es va desenvolupar en tres espais diferents, el CCCB, el Convent de Sant Agustí i l'Espai Jove Boca Nord i que es va estendre fins al 2010.

I encara en relació a l'acció, hi va haver dos esdeveniments importants. Pel gener de l'any 96, a la Virreina «**L'acció contra l'acció. Teoria i pràctica d'un llenguatge artístic sense codi**», tres dies de conferències, taules rodones i accions en què es van poder sentir i veure la major part d'artistes catalans, des dels setanta. I pel novembre de 1998, organitzat per XAGBCN (Xarxa d'Artistes Gestors –Aire, Merz Mail i Stidna!-), es va fer «**Art en acció. Festival d'acció off MACBA**», una setmana d'actuacions amb més de vint especialistes de l'acció: Xavier Canals, Noel Tatú, Lluís Alabern, J.M. Calleja, Joan Casellas, Óscar Abril Ascaso, Sergi Quiñonero...

Fruit de l'efervescència poètica a la ciutat, Barcelona va ser escollida per celebrar-hi, pel maig del 97, el «**30è Polyphonix, Festival de poesia sonora, música i performances**», dirigit pels poetes Jean-Jacques Lebel i Jacqueline Cahen, que se celebra des de 1979 en ciutats diferents i que reuneix artistes de tot el món. En aquesta ocasió, a banda dels internacionals John Giorno, Julien

Blaine, Linton Kwesi Johnson, etc. hi van ser convidats els catalans Joan Brossa, a qui anava dedicat el Festival, Carles Santos i el duo Accidents Polipoètics.

Pel maig també, Matriu Matràs, entitat liderada per Memi March,¹¹⁹ organitza la «**Poetada experimental**» al Claustre de l'oratori de Sant Felip Neri de Gràcia. Hi participen Pau Riba, Noel Tatú, Gerard Horta, Jordi Teixidó i Enric Casasses. I pel novembre, munta la «**II Poetada experimental**», amb un programa més ampli: Jesús Lizano, Tomàs Àrias, Gerard Barrabés, Eduard Escoffet, Dolors Miquel, Josep Pedrals, Meritxell Sales, Enric Casasses i Noel Tatú.

De fet, l'any 1997, és potser el més emblemàtic de la dècada, en el sentit que s'enceten activitats que tindran un ressò important en el viure poètic de Barcelona. Pocs mesos després que comencés el «Viatge a la Polinèsia», institucions públiques i privades que fins llavors havien organitzat tímidament alguns actes, es decideixen a iniciar cicles poètics amb regularitat. Així, a tall d'exemple, l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona inaugura «**Barcelona Poesia. Set dies de poesia a la ciutat**»; pel setembre, on David Castillo i Gabriel Planella s'encarregaran de la programació durant uns quants anys, aportant gran diversitat de poetes i proposant espais insòlits per a una

¹¹⁹ Matriu Matràs, entitat dirigida per Memi March, s'ocupa de tots els temes professionals relacionats amb l'activitat artística de Pau Riba i va organitzar les «Poetades», trobades amb actuacions de diversos poetes.

programació institucional com el metro, les presons, algunes places de ciutat vella, bars...¹²⁰

D'altra banda, la Fundació «La Caixa» enceta el cicle «**Sense contemplacions (nou poetes per a la fi de segle)**», dirigit per Manel Guerrero, sessions monogràfiques per on van passar, entre altres, Carles Hac Mor, David Castillo, Víctor Sunyol, Enric Casassas i Albert Roig. I en una línia similar, l'octubre del 97 comença la col·laboració entre Cafè Central, l'editorial de poesia d'Antoni Clapés i Víctor Sunyol, amb el Museu Barbier-Müller d'art precolombí, amb el cicle «**Un pas a dos**», on van dir els seus versos José Corredor-Matheos, Esther Zarraluki, Perejaume, Ester Xargay, etc.

Destaquem d'aquest any 1997 un fet del tot singular: l'organització d'una gira poètica per diversos llocs de Catalunya, impulsada per Víctor Nik, director de l'**Associació Cultural Container**, amb motiu de la publicació del llibre *Uh!* d'Enric Casasses, i en la qual van participar més d'una dotzena de poetes durant deu dies (Dolors Miquel, Eduard Escoffet, Josep Pedrals, Pau Riba, Dolors Coll, Gerard Horta, Marc Romera...). Enric Casasses en va escriure la crònica, titulada «Catalunya gira. Modèstia a part!», publicada al fanzine *Vertigen*, a finals de

¹²⁰ David Castillo, que venia dels anys de la contracultura, del grup «O així» i d'haver programat actes culturals a la CNT o les Jornades Llibertàries, té un coneixement molt ampli del món de la poesia i contribueix en gran manera que la programació de «Barcelona Poesia» sigui un èxit.

1997, on explica dia per dia, com van ser els tretze recitals de la gira, i que en aquest extracte podem copsar:

El primer dia a Aiguafreda ens ajuntàrem quasi vint èmuls de Marcial sota l'ègida del seu darrer traductor Albert Mestres i el públic era com una sola persona entregant-se simultàniament a molts i moltes sota el lema que recordà Meritxell Sales de val més sida que pansida, i l'Aina March dient amb un somriure que ens han expulsat a tots de la matriu. [...] La gira pròpiament dita va començar l'endemà a Mataró, a la platja, on ens escoltava content en Perejaume. [...] L'endemà al vespre, a Barcelona, fou el recital més ple, recitant érem deu o dotze, i va triomfar un que no hi era, l'insòlit i mallorquí Miquel Bauçà, amb poemes dits per mi i per Marc Romera [...], i a la bella i increïble plaça de Vic vam fer allò que se'n diu el numeret amb tots els ets i uts però sense passar malauradament la gorra (la gira es mantenia de les nostres magres butxaques i dels llibres i revistes que veníem a cada lloc per a pagar-nos la gasolina, tots els recitals van ser de franc, ni el públic pagava ni nosaltres cobràvem, per cert, que per alguna cosa som professionals) [...] Però que consti que a tot arreu hi van haver rialles, ploralles, emocions, hi va haver bellesa, i constants injuncions a afrontar-se a si mateix, que deia en Gerard Horta de poble en poble. (1997, p. s/p)

Que en tinguem notícia, mai no s'havia fet ni s'ha tornat a fer una gira de poetes catalans. És per això que resulta un exemple paradigmàtic de l'efervescència de la poesia pública a les darreries del segle.

Finalment, ressaltem la inauguració de l'exposició «**Poesia Visual Catalana**» el gener de 1999 al Centre d'Art Santa Mònica, comissariada per J.

M.Calleja i Xavier Canals. Aquesta exposició recollia obra dels principals poetes visuals contemporanis, des de Joan Brossa, Guillem Viladot i Iglésias del Marquet als més joves Abel Figueras o Eduard Escoffet. En el marc de l'exposició, l'associació Propost va oferir actuacions en directe de Bartolomé Ferrando, Xavier Canals, Josep Sou, Gustavo Vega, etc., com un capítol del cicle poètic «Viatge a la Polinèsia», del qual hem parlat anteriorment i que va tenir gran importància els darrers anys de la dècada.

A continuació relacionem tots els actes de què tenim notícia que van donar-se durant la dècada, conscients que no hi són tots, però conscients també que transmeten una idea cabal de l'efervescència poètica de Barcelona. Aquesta cronologia inclou tots els esdeveniments a què hem fet referència organitzats per Hac Mor i Xargay, Sabater i Escoffet, així com als organitzats per altres persones, associacions o institucions.

5.2.5 Esdeveniments poètics del període 1990-1999

1990

- 15-02-1990 - Poliphonètica Dinàmica - «Simplis poetus ignorantius sumus» - Sala Zeleste.
- 14-02-1990 - Poliphonètica Dinàmica. «Multimedia» - Sala Perifèric, Terrassa.
- 01 a 03-03-1990 - Poliphonètica Dinàmica - «Simplis poetus ignorantius sumus» -Teatre Malic (Fusina, 3)
- 20-04-1990 -. Poliphonètica Dinàmica. Marató de l'Espectacle - Mercat de les Flors.
- 23-04-1990 - Homenatge a Albert Subirats. Lectura poètica del grup de «La Sopa Negra». Bar Almirall (c. Joaquín Costa, 33).
- 25-04-1990 - Poliphonètica Dinàmica - «Simplis poetus ignorantius sumus» - Pati Manning CERC (c. Montalegre, 7).
- 31-05-1990 - Recital-conferència de Xavier Sabater. «Intermèdia II». Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona.
- 06-06-1990 - Poliphonètica Dinàmica. Original Party de Lluna Plena. Lailo (c. Riera baixa, 20).

1991

- 00-02-1991 - «Topades amb les noves tendències». Cicle de quatre sessions d'actuacions i tertúlies dedicades a la performance, la instal·lació, les neomúsiques i la polipoesia - Bar Ragtime (Gràcia).
- 08-02-1991 – «Vetllada polipoètica». La PAPA – Associació Soroll (Ciudad Real, 12).

- 00-03-1991 - Inici de les activitats del G's Club, per part de la discogràfica independent G3G Records - Communiqué (c. Hostafrancs, 18).
- 21-04-1991 - «Fiesta de la polipoesía». La PAPA - Glaciar (Plaça Reial, 3).
- 07-05-1991 - Recital poètic de «La Sopa Negra» - Joan Vinuesa, Jordi Romea, Osito... - Teatre Malic (Fusina, 3).
- 27-05-1991 – «Polipoesía en la intimidad» - Communiqué (c. Hostafrancs, 18)
- 00-10-1991 - Exposició «Literatures submergides». Revistes, fanzines i publicacions de creació des de 1968. KRTU - CCCB (c. Montalegre, 5).
- 31-10-1991 - «Vetllada polipoètica». La PAPA - Una trobada de tres generacions poètiques sota l'aglutinant terme de Polipoesia. Hi participen Carles Hac Mor, Benet Rossell, Ester Xargay, J. M. Calleja, Xavier Sabater, Josep Ramon Roig, Ina Dunkel... A més de les actuacions en directe, hi ha instal·lacions i projeccions -Glaciar (Plaça Reial, 3).
- 16-12-1991 - Xavier Theros i Rafael Metlikovez es presenten per primer cop amb el nom Accidents Polipoètics a la sala El mirallet de Granollers. Ja havien actuat plegats a la «Festa de la Polipoesia» del Glaciar.
- 21-12-1991 «Art Re-Acció». La PAPA - Mostra d'art, concerts, accions i recitals de polipoesia: Enric Casasses, Ina Dunkel, Superelvis, etc. - Facultat d'Arquitectura (Av. Diagonal, 649).

1992

- 08-02-1992 - «Vetllada polipoètica». La PAPA – Associació Soroll (Ciudad Real, 12).

- 12-03 a 23-04-1992 – Cicle «Tangents entorn de la Performance» - Comissari: Jorge Luis Marzo – El cicle volia contrastar treballs d'artistes consagrats i d'àmbit internacional amb la nova generació de performers de Barcelona. Hi havia també debats, conferències i vídeo a la carta – Sala Montcada – Fundació La Caixa.
- 00-04-1992 – Xavier Canals «Difícil luz, difícil voz... Poema acción II». Saló del Còmic.
- 00-04-1992 a 00-03-1993. «Barcelona Art Crack». La PAPA. Cicle d'exposicions d'art, pintura, instal·lacions, exhibicions de videoart, shows de performance i polipoesia.
- 00-05-1992 - «Polipoesia en la intimidad». Cicle de dues sessions - Communiqué (c. Hostafrancs, 18).
- 31-05-1992 – «Recital de Polipoesia» - Accidents Polipoètics – IX Marató de l'Espectacle. Mercat de les Flors.
- 27-06-1992 - Presentació del núm. VIII de la revista *Fenici* «Audiopoètiques». Actuacions de: Accidents Polipoètics (Rafael Metlikovez i Xavier Theros): «Accident polipoètic Tour'92», C-72 r (M. Buixó, S. Buixó i M. Domínguez): «La petjada de la guineu no es veu», Ponent Somordo (C. H. Mor, B. Rossell i E. Xargay), Sanguineus (J. Aligués, G. Ortega i I. Pla), Vicens Vacca (Marinetti), Enric Casasses: «¿Encara és mort, l'ànec?», Xavier Sabater: «Recital polipoètic», Macromassa: «Apushasha: reconstrucció de una gasolinera», Josep Ramon Roig: «Oralitats», Enzo Minarelli: «Polipoesia 4», Barbara Held / Ester Xargay: «Desert wrap» i Ina Dunkel: «Dadadance (amb la veu de Kurt Schwitters)». Reus: Peixateries Velles i Teatre Bartrina (Reus).
- 21-07 / 09-08-1992 – «Assalt a l'atzar» - Jaume Alcalde, C-72r, Benet Rossell, Carles Hac Mor, Ester Xargay - Centre Juvenil Transformadors (c. Ausiàs Marc, 60).
- 00-07-1992 - Presentació de *Polipoesia. Primera antologia*. Sedicions. Llorenç Barber, Josep M. Calleja, Enric Casasses,

Bartolomé Ferrando, Carles H. Mor, Fátima Miranda, Josep Ramon Roig i Xavier Sabater. Introducció Enzo Minarelli.

- 16-08-1992 – «1r Festival de Polipoesia de Barcelona» - Montse Masó, Marta Vives, Xavier Sabater, Pep Blay, J.M. Calleja, Pep Ortí, Llorenç Barber, Ina Dunkel, Josep Ramon Roig, Pere Sousa, Y Nil, Macromassa - Plaça de la Virreina (Festes de Gràcia).
- 00-00-1992 Primer Premi de Poesia Guillem Viladot. Aquesta convocatòria va estar dedicada a la poesia experimental. Van guanyar dos objectes, un de Francesc Abad i l'altre de Carme Riera, tots dos del món de la plàstica. Van quedar finalistes ex aequo Carles H. Mor i J. M. Calleja.
- 00-10-1992 Exposició «Arthur Cravan. Poeta i boxador» - Palau de la Virreina (La Rambla, 99). Comissària de l'exposició: Maria Lluïsa Borràs. «Arthur Cravan, lleidada universal», comissariat per Carles Hac Mor, Ester Xargay i Vicenç Altaió: C-72r, Borja Zabala, Óscar Abril Ascaso, Àngel Jové, Zush, Pere Noguera, Benet Rossell, Tres...
- 00-12-1992 – Presentació del número 0 de la revista postal *AIRE*, de Joan Casellas. Accions de J. M. Calleja i Nieves Correa. Dedicada a tot l'espectre d'art d'acció, performance, happening, poesia fonètica, polipoesia, etc. produït a l'estat espanyol des de principis dels noranta i més puntualment a nivell internacional des del 2000 - Galeria H2O (c. Verdi, 152).

1993

- 20-01-1993 – «Encuentro en la clase de Arte Contemporáneo de Lourdes Cirlot» – Organitzat per Lourdes Cirlot, Carles Hac Mor i Ester Xargay – , Pere Noguera, Àngels Ribé, C-72r, Borja Zabala -

Saló de Graus. Facultat de Geografia i Història – Universitat de Barcelona.

- 20-02-1993 – «De Viva Veu. Revista Parlada» - La Gaia Acció. Vespella de Gaià (Tarragonès) – Jaume Alcalde, C-72r, Joan Casellas, Matthew Tree, Borja Zabala.
- 00-03/04-1993 - «De reptiles y batracios. Una muestra de polipoesía evolutiva» - Organitzat per Accidents Polipoètics - Puerto Hurraco Sisters (c. Taulat, 76).
- 15-04-1993 - Festa d'inauguració de la Sala Multimèdia La PAPA (c. Santa Magdalena, 3).
- 20-04-1993 - «De Viva Veu. Revista parlada» núm. 1 - Llibreria Tartessos (c. Canuda, 35).
- 21-05-1993 – Recital a la Sala Multimèdia La PAPA (c. Santa Magdalena, 3).
- 25-05-1993 - «De Viva Veu. Revista parlada» núm. 2 - Llibreria Tartessos (c. Canuda, 35)
- 29-06-1993 - «De Viva Veu. Revista parlada» núm. 3 i 4 (extra d'estiu) – Can Jordi Benito (c. Nou de Sant Francesc, 21).
- 03-07-1993 - «Lluna plena a Lailo» amb «La cortina discreta». Dada-teràpia - Lailo (Riera Baixa, 20).
- 14 a 21-08-1993 - «Art ArreplegArt». Cicle de set dies amb teatre, cinema independent, música, polipoesia, etc.
- 16-09 a 07-10-1993 - «Robespierre contra el Capitán Trueno (Una aventura polítipica i patibulària)» - Organitzat per Rafael Metlikovez i Noel Tatú – Hi actuen: Veivi Gius Urkestra, Enric Casasses, Accidents Polipoètics, Noel Tatú, Superelvis, Óscar Abril... – (c. Montcada, 21).
- 14 a 17-10-1993 - Pau Riba amb The Big Ensemble Taller de Músics: «De Riba a Riba» - L'espai de dansa i música de la Generalitat de Catalunya (Tvra. de Gràcia, 63).

- 25-10 a 15-11-1993 - «Primera poesia sorpresa europea» - Organitzat per Ben Crawshaw, Zanah i Enric Casasses, amb la col·laboració de KRTU. Dpt. Cultura Generalitat Catalunya. Hi van actuar: 25-10: Colectivo Lizano, Macromassa, Pep Blay, Ben Crawshaw, 8-11: Enric Casasses, Pierre Claret, Pope, Mark Watkins, 1-11: Accidents Polipoètics, Carles Hac Mor, Veivi Gius Urkestra, Edgardo Dobry, 15-11: Dr. Fjällstrump, Simona Levi, Zanah, Anton Ignorant - SATBAR (c. de les Monges, 2-6).
- 26-10-1993 – Cicle de conferències «L'acció. El subjecte com a objecte de l'art» Comissaris: Carles Hac Mor i Ester Xargay – Jaume Alcalde, Pere Noguera, Àngels Ribé, Benet Rossell, Borja Zabala – Palau de la Virreina (La Rambla, 99).
- 00-10/11-1993 - Rosa Sánchez, Veivi Gius Urkestra, Accidents Polipoètics - Estudio de la Luna. Espacio de Arte y comunicación Alternativo (c. Gaudí, 10, Sitges).
- 00-10/11-1993 - «En Trànsit», instal·lació d'Eugènia Balcells, «Fragments», obres d'artistes diversos de la col·lecció Rafael Tous, i «L'acció. El subjecte com a objecte de l'art», amb : Carles Hac Mor, Ester Xargay, Jordi Benito, Benet Rossell, Pere Noguera, Zush...
- 05-11-1993 - Accidents Polipoètics «Polipoesía Urbana de Pueblo» Estudio de la Luna. Espacio de Arte y Comunicación Alternativo (c. Gaudí, 10, Sitges)
- 12-11 a 20-12-1993 - «Members only» - C-72R, Anton Ignorant, Veivi Gius Urkestra, Tina Gil, Miquel Baixas i Quim Tarrida, Rafa Metlikovez, S-matrix-music (Gat, Jabir & Mark Cunningham), Tres, Zush, Ester Xargay, Xavier Canals, Maite Ninou, Joan Casellas...) - Galeria Carles Poy (c. Jupí, 4).

- 19/20-11-1993 – «Catàleg d'horror»s». Poesia sonora amb Jacob Suárez i Eduard Escoffet, amb l'acompanyament de Jordi Velasco. Sala Multimèdia La PAPA (c. Santa Magdalena, 3).
- 30-11-1993 - «De Viva Veu. Revista parlada» núm. 5 - L'Angelot (c. Correu Vell, 10).
- 03-12-1993 a 13-01-1994 - «Poesía experimental-93». Exposició a la Sala Multimèdia La PAPA. Organitzada per J. M. Calleja i produïda per Xavier Sabater: Joan Borda, J. M. Calleja, Xavier Canals, Carles Hac Mor, Xavier Sabater, Guillem Viladot, Ràfols-Casamada, Josep Sou, Joan Brossa...).
- 17-12-1993 - «Juegos de Agua. Música para una lectura de Dulce María Loynaz», Composició i direcció Pepe Sarto - Sala Axis (c. Séneca, 5).
- 18-12-1993 - «De Viva Veu. Revista parlada» núm. 6 - Vespella de Gaià (Tarragonès) + Primer Premi Nacional de Poesia Visual (se'n fan sis edicions: 93-94-95-96-98 i 99) la darrera: «Homenatge a Joan Brossa». S'edita la revista *Vespella de Gaià News Culturals* (5è número any 1999, dedicada a Brossa).
- 23 a 25-12-1993 - Alfonso Vilallonga - Artenbrut (c. Perill, 9).

1994

- 25-01-1994 – «De bat a bat – Àgora multidisciplinària» - Núm. 1 - L'Angelot (c. del Correu vell, 10).
- 04-02-1994 – «Minifestival de performances» Comissariat per Marta Pol – Jaume Alcalde, Pep Aymerich, Denys Blaker, C-72r, Borja Zabala, Lluís Alabern - Centre Cívic Can Felipa (Pallars, 277).
- 00-03-1994 - Neix *P. O. BOX*, la primera publicació dedicada a la difusió de tot tipus de qüestions pràctiques i ideològiques sobre l'art postal, íntimament lligades al món conceptual de l'acció (va durar

fins al desembre de 1999). Editada per Factoria Merz Mail (Pere Sousa).

- 16/17-03-1994 – «Recital de polipoesia» - Accidents Polipoètics – Sala Artenbrut (c. Perill, 9).
- 26-03-1994 – Recital d'Eduard Escoffet - Sala Multimèdia La PAPA (c. Santa Magdalena, 3).
- 15-04-1994 – Recital de Xus Marín i Carlos Iguana – Lailo (c. Riera baixa, 20).
- 20-04-1994 - «De Viva Veu. Revista Parlada». Número especial en el marc d'«Edicions Paral·leles»– Pati del Centre cívic Pati Llimona (c. del Regomir, 3).
- 23-04-1994 – Trobada de poetes – 12h - Plaça Sagrada Família.
- 08 a 28-04-1994 – «Body Rebuilding», Cicle d'acció, performance, intervenció, organitzat per La PAPA. Lluís Alabern, Joan Casellas, Jaume Alcalde... Sala multimèdia La PAPA (c. Santa Magdalena, 3).
- 13/14-05-1994 – Joseba Ayensa «Ssssshham» (sons guturals i polipoemes intranscendents) - Sala Multimèdia La PAPA (c. Santa Magdalena, 3).
- 13-05-1994 – Eduard Escoffet – «Accions prototipus» – Lailo (Riera baixa, 20).
- 21-05-1994 - Festa XIII aniversari Ràdio Pica: Raeo, Tina Gil, Superelvis, Accidents Polipoètics... - Sala Apolo (c. Nou de la Rambla, 113).
- 27/28-05-1994 - XI Marató de l'espectacle: Noel Tatú, Accidents Polipoètics, Joan Simó...
- 04-06-1994 - Festa 1r Aniversari *Sense Títol*, publicació alternativa de poesia, editada per Propost. Projectes poètics sense títol - Sala Multimèdia La PAPA (c. Santa Magdalena, 3).

- 10-06-1994 – Recital de Joan Vinuesa – Lailo (Riera baixa, 20).
- 22-06-1994 - «Polipoesia Dub». Sala Multimèdia La PAPA (c. Santa Magdalena, 3).
- 00-06/07-1994 - Mostra independent de curtmetratges, pintura, poesia, etc. Sala Multimèdia La PAPA (c. Santa Magdalena, 3).
- 09-07-1994 - «De Viva Veu. Revista Parlada» núm. 7 i 8 - Galeria Trece, Ventalló (Alt Empordà).
- 20-07-1994 – Performances i actuacions – El Otro (c. València, 166).
- 23/30-07-1994 - «Rollo positivo II. Salvad Júpiter»: *Videopoesia '94*, Rafael Metlikovez, Anton Ignorant...) -Transformadors (c. Ausiàs March, 60).
- 20-08-1994 - «2n Festival de Polipoesia de Barcelona» - Xavier Sabater, Enric Casasses, Anton Ignorant, J. M. Calleja, Bartolomé Ferrando, Henri Chopin, Enzo Minarelli, Kalte Sterne, Entropía - Plaça Rovira i Trias (Festes de Gràcia).
- 15/21-08-1994 - «Mostra d'art alternatiu», organitzada per La PAPA - Plaça Rovira i Trias. Festes de Gràcia. 35 actuacions de música, performance, teatre i poesia.
- 23-09-1994 – Eduard Escoffet – «Manifestació Pro-Poètica» – Lailo (Riera baixa, 20).
- 00-09-1994 – Recital a la Presó Model. Festes de la Mercè.
- 30-09-1994 – Performance de Lluís Alabern – Exposició Kurt Schwitters – Sala multimèdia La PAPA (Santa Magdalena, 3).
- 00-09-1994 – Noel Tatú – «Polipoesia Paleopoètica» – Teatre Malic (Fusina, 3).
- 17/18/24/25-10-1994 – Joseba Ayensa, espectacle poètic-teatra. «Somnis d'angoixa» i «Bajada a los infiernos» – Teatre Tantarantana (c. Tantarantana, 16).

- 05-11-1994 - «De Viva Veu. Revista Parlada» - Galería Cruce (c. Argumosa, 28. Madrid).
- 16-11-1994 – Macromassa (Víctor Nubla i Juan Crek) presenta el cd *zogLIVE* - Sala Estándar (Tvra. de Gràcia, 39)
- 24-11-1994 - En el marc de l'exposició «En l'esperit de Fluxus» a la Fundació Tàpies, Óscar Abril Ascaso coordina la «Fluxus Performance», que es repeteix del 25 de novembre al 29 de gener. Hi actuen: Lluís Alabern, Jaume Alcalde, Borja Zabala, Joan Casellas, Noel Tatú, Miquel Baixas, Quim Tarrida, Julia Montilla, Alexis Tauler, Denys Blacker.
- 15-12-1994 – Accidents Polipoètics – Galpón Sur (c. Guillerries, 10).

1995

- 13-01-1995 – The New Living Theatre Project, performance «I nosaltres... què?» - Lavabos Fundació Tàpies, en el marc de l'exposició «En l'esperit de Fluxus» (c. Aragó, 255).
- 13-01-1995 – Joan Casellas «La mà que parla» – Galeria H2O (Verdi, 152).
- 14-01-1995 - «Un recital de poesia contra la voluntat del poble» - Lailo (c. Riera baixa, 20).
- 29-01-1995 - En el marc de l'exposició «En l'esperit de Fluxus», Gran Flux-concert amb la Reflux Orchestra. Hi actuen Joan Casellas, Noel Tatú, Óscar Abril Ascaso...
- 00-01/02-1995 - Alfonso Vilallonga «Un solo pulpo» - Llantiol. El cafè teatre (c. Riereta, 7).
- 21-02-1995 – Recital poètic organitzat per Propost - Carlos Iguana, Albert Kif, Abel Figueras, Marc Franco, Isabel Mercadé i Eduard Escoffet – Galpón Sur (Guillerries, 10).

- 22-02-1995 - «La Sopa Negra» - Prudenci Reguant, Jaume Sisterna, Joan Vinuesa, Fernando U., Akoduras, Viki, Nurai, Jordi Romea, Neus Dalmau, Paloma Marchesi, Mercè Garcia, Felipe Garzo, Morfi, Jesús Lizano, Àngels Lloveras, Joanna de Witt – Glaciàr (plaça Reial, 3).
- 04-03-1995 - «Recitació lúdica-poemàtica-musicada Another Way» - Joan Vinuesa, Salvador Boada, Núria Boqué, Marc Quintilla. Llantiol. El cafè teatre (c. Riereta, 7).
- 10-03-1995 – Recital poètic de membres de Propost – Lailo (c. Riera baixa, 20).
- 29-03-1995 - «De Viva Veu. Revista Caminada» - (plaça Sant Jaume, plaça del Rei, c. Pietat...).
- 31-03-1995 - «Only for Poets» - The New Living Theatre, Eduard Escoffet, Lluís Alabern - Espai d'art Drop.
- 06-04-1995 - Recital de Polipoesia. Aula de poesia de Barcelona. Sala d'Actes de la E. U. de Formació del Professorat de la Universitat de Barcelona (c. Melcior de Palau, 140).
- 14-04-1995 - «The holy capirote» - Audio-Poesia-Mancia. Viernes santo en Conservas (c. Sant Pau, 58).
- 00-04/05-1995 - Videopoesia - E. M. de Melo e Castro i Cecilia Melo e Castro - L'Angelot. Associació de cultura contemporània (c. Correu Vell 10).
- 21-04-1995 – Recital de Jesús Lizano de Berceo – Lailo (c. Riera baixa, 20).
- 22-04-1995 - Presentació del fanzine *Snack #05* - Accidents Polipoètics, Raeo... El submarí (c. Fernando Poo, 22).
- 26-04-1995 - «Price dels poetes. 25 anys». Palau de la Música Catalana (c. Sant Pere més alt, 11).
- 23-05-1995 – Acció polipoètica de Noel Tatú amb col·laboració de Jordi Pope – Galeria H2O (c. Verdi, 152).

- 01-06-1995 - «De Viva Veu. Revista Parlada» núm. penúltim - Sala Mas, Santa Coloma de Gramenet (c. Sant Jeroni, 1-3).
- 08/15/22/29-06-1995 - «Primera poesia erética sorpresa» - 8: Noel Tatú, Ben Crawshaw, Gerard Horta i Jordi Pope; 15: Juan Crek, Catherine Emmett+Sophie Borthwick, Edgardo Dobry i Kraker; 22: Sergio Oca, Simona Levi, Zanah i Alfonso Vilallonga; 29: Víctor Nubla, Enric Casasses, Anton Ignorant i Larry Lobos - Conservas (c. Sant Pau, 58).
- 13-06-1995 – Festa 2n aniversari *Sense Títol*, publicació alternativa de poesia editada per Propost. Projectes poètics sense títol. Llibreria Taifa (c. Verdi, 12).
- 15-06-1995 - «De Viva Veu. Revista Parlada» núm. 15 - Casa de Cultura Tomàs Lorenzana (plaça de l'Hospital, 6 - Girona).
- 23-06-1995 – Festival poètic – Submarí (Poblenou).
- 16-08-1995 - «3r Festival de Polipoesia de Barcelona» - Daiv Mowbray, Il·lògic Art company (Xavier Sabater i Rosa Grau), Fernando Aguiar, Enzo Minarelli, Tomaso Binga (pseudònim de Bianca Menna) i Albert Pla - Pça. John Lennon (Festes de Gràcia).
- 18-08-1995 - «Vetllada Polipoètica» - Il·lògic Art Company, Eduard Escoffet, Enzo Minarelli, Xavier Canals, Abel Figueras, Bianca Menna i Pere Sousa - Cafè Fusina.
- 15-09-1995 – Inauguració exposició «Rimes i Matròfoles» – The New Living Theatre Project, Eduard Escoffet, Xavier Canals – Transformadors (Ausiàs Marc, 60).
- 12-10-1995 - Inauguració Heliogàbal. Dirigit per Paolo D'Antonio - Accidents Polipoètics, Ina Dunkel, Anton Ignorant... (c. Ramon y Cajal, 80).

- 00-11-1995 – Emissió del programa «El circ dels enzes», dedicat a la performance i la música experimental. Ràdio Contrabanda (91.0 fm).
- 12-12-1995 – «La Performance mal entendida como espectáculo» Comissariada per Marta Pol – Jaime Vallaure, Borja Zabala, C-72r – Valldoreix (Barcelonès).
- 13-12-1995 – «Àgora Indisciplinària» núm. 1 – Metrònom (c. Fusina, 9).
- 00-01/12-1995 – Adriana Ferran organitza concurs setmanal de poesia. La gent llegeix poemes i el públic fa de jurat - Piano Bar de La Oca (plaça Francesc Macià, 10).
- 00-12-1995 - «Recital de polipoesia» - Accidents Polipoètics – Sala Nitsa.
- 00-12-1995 – «Em trobo tan normal» – Noel Tatú – Sala Mas. Santa Coloma de Gramenet (Sant Jeroni, 1-3).

1996

- 13-01-1996 – «Recital poètic indisciplinari» – Carles Hac Mor, Ester Xargay, Dídac P. Lagarriga i Eduard Escoffet – Associació Soroll (c. Ciudad Real, 12).
- 13-01-1996 – «Canciones después de leerse tres antologías de cuentos de terror» - Tina Gil – Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 18-01-1996 – «El pastor de ovejas. Poesía fetiche» – Juan Crek - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 20-01-1996 – «El ioga Balet, el ioga Bali» – Pau Riba - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 03-02-1996 – «La llengua vacía» - Tres - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 07-02-1996 - «Àgora indisciplinària» núm. 2. Metrònom (c. Fusina, 9).

- 08-02-1996 - Anna Blume Fan Club presenta «Vetlladada», en commemoració dels 80 anys de la fundació del Cabaret Voltaire a Zuric. Amb Dídac P. Lagarriga, Ina Dunkel i Merz Mail. Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 10-02-1996 – «Poesía automàtica» - Anki Toner - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 16-02-1996 - «Saló Fonètic» Recital de poesia fonètica - Eduard Escoffet, Carles Hac Mor, Benet Rossell -cinta-, Dídac P. Lagarriga, Gustavo Vega, Ester Xargay, Noel Tatú, Berenguer i Clara Garí, Albert Mestres, Gerard Horta, Pope, Ina Dunkel. Galeria H2O (c. Verdi, 152).
- 22-02-1996 – «Lírica desesperada» – Joan Vinuesa - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 24-02-1996 - Anna Blume Fan Club presenta «Vetlladada» - Dídac P. Lagarriga, Ina Dunkel i Merz Mail. Soroll (Ciutat Reial, 12).
- 00-02-1996 – Projectió de diapositives dadaistes durant tot el mes de febrer – El Otro (c. València 166).
- 00-03-1996 - «Àgora indisciplinaària» núm. 3. Metrònom (c. Fusina, 9).
- 12-03-1996 – «Recital de poesia indisciplinaària» – Carles Hac Mor, Ester Xargay, Benet Rossell, Antoni Clapés, Dídac P. Lagarriga i Eduard Escoffet – Palau de la Virreina (La Rambla, 99).
- 19-03-1996 – Presentació del monogràfic sobre Leopoldo María Panero publicat per Propost, *De cómo Peter Pan fue recluído en el manicomio de Mondragón* – Amb recital de Carlos Iguana & El Hombre de la Caja i Eduard Escoffet – Llibreria Taifa (c. Verdi, 12).
- 20-03-1996 – Festa de presentació de «DRAP-ART. Primera maratón de creació & reciclatge». Accidents Polipoètics i altres - Bikini (c. Déu i Mata, 5).

- 25/26-04-1996 – Segones Jornades «Poesia i Mestissatge» organitzades per Aula de Poesia – Aula Magna de la Universitat de Barcelona.
- 29-04 a 31-05-1996 – «Acció directa. Performance a Catalunya als anys 90». Exposició de fotografies de Joan Casellas. Inauguració amb l'acció «Acció Bar» de Joan Casellas – Institut del Teatre de Barcelona (c. Sant Pere més baix, 7).
- 00-04-1996 - «Àgora indiscriminada» núm. 4. Metrònom (c. Fusina, 9).
- 00-04-1996 - Neix Club7, iniciativa d'Òscar Abril Ascaso. Espai estable per a la pràctica i difusió de l'acció - 7 i 7 (Raval, entre abril i juny de 1996).
- 00-05-1996 - «Àgora indiscriminada» núm. 5. Metrònom (c. Fusina, 9).
- 24 a 26-05-1996 - 13ª Marató de l'Espectacle - Accidents Polipoètics, Joseba Ayensa, Toc Mut i Christian Atanasiu. Mercat de les Flors.
- 30-05 a 23-06-1996 - «Upmc1. Urban Pocket Multi Cabaret 1» - Organitzat per FBI (Federación de Bares Independientes - El Otro, Sidecar i KféOlé) i Teatre Malic - Accidents Polipoètics, Macromassa, Catherine Amette i Sophie Borthwick...
- 05-06-1996 - Inauguració del «III Cicle d'Art Contemporani» - Juan Crek presenta ZUPIA. Sala Mas, Santa Coloma de Gramenet (c. Sant Jeroni, 1-3).
- 00-06-1996 - «Àgora indiscriminada» núm. 6. Metrònom (c. Fusina, 9).
- 12-06-1996 - «Àgora indiscriminada» núm. 7-9. Metrònom (c. Fusina, 9).
- 15-06-1996 – «Recital analfapoètic» d'Abel Figueras, presentant el seu llibre *Poesía en conservas* – Soroll (Ciudad Real, 12).

- 21-06-1996 – Inauguració videoinstal·lacions «Mitjans del veure nº 19.21» de Dídac P. Lagarriga i «I.C.R.A. » d'Eduard Escoffet – Accions de Jordi Carulla, Carles Hac Mor, Abel Figueras, Laia Bedós i Susanna Fernando, Jordi Mitjà, Imma Pla, Joan Casellas i David Ymbernon – Transformadors (c. Ausiàs Marc, 60).
- 22-06-1996 – «Revista Caminada» - Celrà en acció (Girona).
- 00-06-1996 – Exposició «Música per als ulls» de J. M. Calleja – Galeria H2O (Verdi, 152).
- 09-07-1996 - Núria Candela diu Joan Brossa – Grec 96 - Sala Beckett (c. Alegre de Dalt, 55 bis).
- 15-07-1996 - Inauguració exposició «Alter Músiques Natives». CCCB + KRTU (c. Montalegre, 5).
- 09-07-1996 - En el marc del Grec'96, sota la direcció de Lourdes Barba i amb fons musical de Xavier Albertí, set actors interpreten poemes de poetes de la jove generació: Enric Casasses, Andreu Vidal, Xavier Lloveras, Arnau Pons, Hèctor Moret, Víctor Sunyol, Enric Sòria, Albert Roig, Jordi Cornudella, Antoni Puigverd i Albert Aragonès. Convent de Sant Agustí (c. Comerç, 36).
- 24-08-1996 - «4t Festival de Polipoesia de Barcelona» - Eduard Escoffet, Art Incube, Xavier Canals, Bernard Heidsieck, Il·lògic Art Company (Sabater & Grau), El Club dels Poetes Vius i J. A. Labordeta – Carrer Perill (Festes de Gràcia).
- 19-09-1996 - «Nit Vang. La invasió dels poetes virtuals» - Enric Casasses, Pau Riba, Noel Tatú, Jaume Sisterna, Rosa Grau, Xavier Sabater – Metrònom (Fusina, 9) i bar Fusina.
- 09-10-1996 - «Àgora indisciplinària» núm. 10-11 – Metrònom (Fusina, 9).
- 13-11-1996 - celebració 14è aniversari Sidecar - Accidents Polipoètics (c. Heures 4-6).

- 14-11 a 1-12-1996 - «En Red O» Tercer festival de músiques contemporànies de Barcelona. Hi participen molts músics i també Carles Hac Mor, Ester Xargay, Víctor Nubla, etc. – CCCB (c. Montalegre, 5).
- 00-11-1996 - «Àgora indiscriminària» núm. 12. Metrònom (c. Fusina, 9).
- 00-12-1996 - «Àgora indiscriminària» núm. 13. Metrònom (c. Fusina, 9).

1997

- 16-01-1997 – «A cops de veu» – Jesús Lizano – El rec (c.Rec comtal, 18).
- 18-01-1997 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum I. Capítol I. Poesia indiscriminària – Carles Hac Mor, Ester Xargay i Benet Rossell - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 30-01-1997 – Accidents Polipoètics - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 30-01-1997 - «A cops de veu» – Joan Vinuesa – El rec (c.Rec comtal, 18).
- 01-02-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum I. Capítol II. Dídac P. Lagarriga recitant poemes de Resentido Pérez Rico - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 13-02-1997 - «A cops de veu» – Eduard Escoffet i Joseba Ayensa – El rec (c.Rec comtal, 18).
- 15-02-1997 – «Work I» – Juan Crek - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 22-02-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum I. Capítol III. Gerard Horta - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 27-02-1997 - «A cops de veu» – Carles Hac Mor – El rec (c.Rec comtal, 18).

- 00-02-1997 - «Sombrillitas de entretiempo» d'Alfonso Vilallonga – FBI (El Otro, Sidecar, Kfè Olé).
- 00-02-1997 - «Àgora indiscriminària» núm. 14. Metrònom (c. Fusina, 9).
- 00-03-1997 - «Àgora indiscriminària» núm. 15. Metrònom (c. Fusina, 9).
- 08-03-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum II. Capítol I. Juan Crek - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 15-03-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum II. Capítol II. Pau Riba - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 10 a 20-03-1997 - «1r Cicle de poesia catalana contemporània». Organitzat per dues associacions d'estudiants BEI Bloc d'Estudiants Independentistes i EPAC Estudiants per a l'Animació Cultural. Universitat de Barcelona.
- 00-04-1997 - «Àgora indiscriminària» núm. 16. Metrònom (c. Fusina, 9).
- 04 a 18-04-1997 - Exposició Altervideo. 10-04: Espai obert poesia: Jordi Teixidó, Gerard Horta, Noel Tatú + projecció clips poètics. Can Felipa, centre cívic del Poble Nou (c. Pallars, 277).
- 12-04-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum II. Capítol III. Civilización (Víctor Nubla + Io Casino) - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 19-04-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum II. Capítol IV. Anton Ignorant - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 28-04-1997 – «Revista Parlada. Vivàrium. In situ ad hoc» - Llotja. Saló d'actes Llotja central (c. Ciutat de Balaguer, 17).
- 09-05-1997 - «Nit Vang». En el marc de Barcelona Poesia, Set Dies de Poesia a la Ciutat - Museu Frederic Marès (plaça Sant Iu, 5-6).

- 00-05-1997 - «Àgora indiscriminada» núm. 17. Metrònom (c. Fusina, 9).
- 09 a 15-05-1997 – Primera edició de «Barcelona poesia. Set dies de poesia a la ciutat», organitzat per ICUB. Inclou «XIII Festival Internacional de Poesia de Barcelona» (Palau de la Música Catalana), la «Poetada experimental» de Gràcia, diverses lectures, poesia al metro, debats... Programadors: Gabriel Planella i David Castillo. Actuen: Biel Mesquida, Enric Casasses, Manuel Rivas...
- 10-05-1997 - «Poetada experimental» - Pau Riba, Noel Tatú, Gerard Horta, Jordi Teixidó, Enric Casasses i Alter Vídeo - Claustre de l'oratori de Sant Felip Neri (c. Sol, 8).
- 14/15-05-1997 - «30è Polyphonix. Festival de poesia sonora, música i performances» - Carles Santos, Lello Voce, Giovanni Fontana, John Giorno, Bernard Heidsiek, Juan Hidalgo, Linton Kwesi Johnson, Jean-Jacques Lebel, Julien Blaine, Accidents Polipoètics, Joan Brossa, Jacqueline Cahen, Biagio Cepollaro, Jayne Cortez, Esther Ferrer – CCCB (c. Montalegre, 5).
- 20-05-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum III. Capítol I. Enric Casasses, Meritxell Sales, David Castillo i Jordi Pope - Metrònom (Fusina, 9).
- 26-05 a 22-06-1997 - «Upmc². Urban Pocket Multi Cabaret 2» - Moltes propostes escèniques teatrals i musicals, però també alguna de poètica: Alfonso Vilallonga, Poesia i Rock and Roll – companyia Fracàs- amb poemes de Gloria Fuertes, Papasseit, Joan Oliver, etc.) - Bodega Bohemia, Sidecar, Malic, Llantiol, Mercat Flors, etc.
- 29-05-1997 – «En el último momento» – Zanah - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 12-06-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum III. Capítol II. Joan Vinuesa, Jaume Sisterna, Jesús Lizano - Metrònom (Fusina, 9).

- 19-06-1997 – Club 7 – Cicle de performances els dijous - Marcel·lí Antúnez - FAD Foment de les Arts Decoratives (c. Brusi, 45).
- 20-06-1997 – 110 anys de Merz – Recital de la Ursonate de Kurt Schwitters a càrrec d'Ana Blume Fan Club - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 28-06-1997 – «I res de res. Poesia d'aquella» - Sqfuet (Eduard Escoffet) + invitats: Gerard Horta, Jaume Sisterna, Carles Hac Mor, Ester Xargay, Víctor Nik, Joan Vinuesa - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 19-07-1997 - «I Festival de Poesia d'Aiguafreda». Organitzat per Container - Presentació *UH* d'Enric Casasses i organització, amb Propost, de la Gira de grup de poetes per Catalunya (Enric Casasses, Pau Riba, Gerard Horta, etc.).
- 26-07-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum IV. Capítol I. Xavier Sabater, Jacobo Sucari, Jordi Teixidó, Albert Mestres, Xavier Canals, Bartomeu Ferrando, Karen Eliot, Manel Cañete – CCCB (Montalegre, 5).
- 23-08-1997 - «5è Festival de Polipoesia de Barcelona» - Xavier Sabater, Abel Figueras, Nel Amaro & Abel Loureda, Rosa Grau, J.M. Calleja, Valeri Scherstjanoi, Christian Atanasiu – Carrer Igualada (Festes de Gràcia).
- 00-10-1997 - «Un pas a dos». Inici del cicle de poesia organitzat per Cafè Central i Museu Barbier-Müller d'Art Precolombí (José Corredor-Matheos, Sala-Valldaura, Perejaume, Ester Xargay... El museu s'inaugura el 1997 i tanca el 2012 - (c. Montcada, 14). En aquest cicle un poeta porta un amic o col·laborador per dialogar sobre la seva obra.
- 02-10-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum V. Capítol II. Vicenç Altaió i Gerard Altaió – Metrònom (Fusina, 9).

- 07-10-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum V. Capítol I. Matthew Tree (+ Marcel·lí Antúnez) – Metrònom (Fusina, 9).
- 15 a 31-10-1997 - Alfredo Costa Monteiro «Temps variables sobre el conjunt dels territoris». Espai 22A (c. Llull 226, local 22).
- 06-11-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum VI. Capítol I. Museu Nacional d'Art Portàtil, Abel Figueras, Xavier Canals, Buenas Producciones, Taller de Literatura Secreta, Senyor P, Macarena González de la Vega – Carrers i places del Raval.
- 29-11-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum VII. Capítol I. Jêrome Etraud, Agustí Mirtra i Màrius Casagemas recitats per Pau Oriol Esclusa-Tarrés Amer – I...deia (Gràcia).
- 29-11-1997 - «El Poetada experimental» Recital organitzat per Matriu Matràs (Memi March): Jesús Lizano, Tomàs Àrias, Gerard Barrabés, Eduard Escoffet, Dolors Miquel, Josep Pedrals, Meritxell Sales, Casassas i Noel Tatú.
- 09-12-1997 - «Sense contemplacions». Cicle de lectures poètiques (Nou poetes per a la fi de segle). Actuen: Carles Hac Mor, David Castillo, Víctor Sunyol, Enric Casasses, Andreu Vidal, Albert Roig, Xavier Lloveras, Jordi Cornudella i Arnau Pons. Fundació la Caixa. (Pg. Sant Joan, 108). Coordinador: Manel Guerrero.
- 12-12-1997 - «Viatge a la Polinèsia» - Volum VIII. Capítol I. Pau Riba, Accidents Polipoètics, Noel Tatú, Enric Casasses, Dolors Miquel, Ignasi Duarte – Casal d'Associacions Juvenils de Barcelona Transformadors (Ausiàs Marc, 60).
- 13-12-1997 – Duart U'squffet + Jo t'Auriol (Eduard Escoffet + Jordi Oriol) - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 17-12-1997 - Enric Casasses, Eduard Escoffet, Dolors Miquel i Josep Pedrals. Universitat de Girona.
- 18-12-1997 – Enric Casasses, Gerard Horta, Eduard Escoffet, Josep Pedrals i Víctor Nik. Universitat Rovira i Virgili. Tarragona.

- 19-12-1997 - «Nens rics de dolors i pedrals». Un Recit-au de Container amb: Enric Casasses, Dolors Miquel i Josep Pedrals (i presentació de *Vertigen* núm. 4) - Conservas (c. Sant Pau, 58).
- 20-12-1997 - Enric Casasses, Gerard Horta, Dolors Miquel, Víctor Nik - Casal de l'Amistat. Calella.
- 00-12-1997 – Recital de Manuel Rivas – Salambó (c. Torrijos, 51).
- 00-00-1997 - «Ladrones de Lunas». S'inauguren les vetllades poètiques el primer dimecres de cada mes, obertes a tothom. Promogut per Família Leoni-Sancho i coordinat per Xavier Sastre. S'acaben el 2014, quan el local es traspassa - Granja de Gavà (c. Joaquín Costa, 37).

1998

- 29-01-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum IX. Carles Hac Mor, Ester Xargay, Gabriel, Gerard Quintana, Dídac P. Lagarriga, Eduard Escoffet – C. C. la Mercè (Girona).
- 22-01-1998 – «Poesia variada» – Roure - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 31-01-1998 – «Escriptura automàtica polimentada» – Joan Vinuesa - Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 11-02-1998 - «Sonda expressiva de l'animadèria» - Joan Vinuesa - Sala Almirall (c. Princesa, 16).
- 18-02-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum X. Capítol I – David Castillo, Bel Bosk, Gerard Quintana – Biblioteca Can Rosés (Les Corts).
- 18-02-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum X. Capítol II – Marc Romera, Francesc Bombí, Josep Pedrals – Biblioteca Sofia Barat (Eixample).

- 11-03-1998 - Presentació llibres de Vicenç Altaió: *L'escriptura sense llançadora (idees, noms propis i arts en els vuitanta)* i *La Desconeguda (Assaig poético-novel·lesc sobre ficcions fotogràfiques)*. MACBA (Plaça dels Àngels, 1).
- 16 a 26-03-1998 - «2n Cicle de poesia catalana contemporània». Organitzat per dues associacions d'estudiants BEI Bloc d'Estudiants Independentistes i EPAC Estudiants per a l'Animació Cultural. Universitat de Barcelona. «Poetes indisciplinaris»: Carles Hac Mor, Eduard Escoffet, Francesc Bombí-Vilaseca, Joan Vinuesa, Ester Xargay. Edifici històric, Universitat de Barcelona.
- 19-03-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XI. Capítol I – Io Casino i Dídac P. Lagarriga + Aujord'hui DJ– Metrònom (Fusina, 9).
- 26-03-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XI. Capítol II – Rosa Suñer, Còclea (Clara Garí + J. M. Berenguer), Jordi Mitjà, Iñaki Álvarez – Hangar (Poblenou).
- 00-04 a 10-1998 - Abril: Gerard Horta, Gerard Quintana i Víctor Nik. Juliol: Jordi Pope, Eduard Escoffet i Matthew Tree. Octubre: Marc Romera, Tomàs Arias i Toni Gol. Associació Cultural Container.
- 00-04 a 12-1998 - «Clans, bandes i tribus. Accions dels grups culturals independents de Barcelona». Direcció i organització: Institut de Cultura de Barcelona. Coordinació: Clara Garí. Espai 4 Palau de la Virreina (La Rambla, 99). 9 sessions: L'Arbre, el Porc i la Flor, Cafè Central, Hangar, La Más Bella (Madrid), Aleph, La Fàbrica de Cinema Alternatiu, Talp Club, Club 7, Purgatori.
- 00-04-1998 - Cinquè Premi Nacional de Poesia Visual. Núm. 4 de la revista *Vespella de Gaià News Culturals*. Carles H. Mor, Ester Xargay, Xavier Canals, Joan Simó, Bartolomé Ferrando.
- 15-05-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XII. Capítol I – Joan Brossa + Carles Hac Mor, Miquel Endreç, Xavier Canals, Albert Mestres – CCCB (Montalegre, 5).

- 16-05-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XII. Capítol II – Bartomeu Ferrando, Valentí Torrens, J. M. Calleja, Joan Casellas – CCCB (Montalegre, 5).
- 20-05-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XIII. Capítol I – Gerard Jacquet, Oriol Tramvia, Eli Gras + Alain Wergifosse, Enric Casasses + Manel Pugès – L'Artesà (travessia de Sant Antoni, 6).
- 11-06-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XIV. Capítol I – Christian Atanasiu, Rodrick Mackay, Merz Mail – Espai Escènic Joan Brossa (c. Allada Vermell).
- 21-08-1998 - «6è Festival de Polipoesia de Barcelona» - Xavier Sabater, Merz Mail, Giuliano Zosi, Mark Sutherland i Gabriel Alejo Jacovkis & Agustín Martínez - Teatre ACIDH (Festes de Gràcia).
- 00-09-1998 - Recital al Centre Penitenciari de Joves de Barcelona: Usher Survival i Transmisèria. Recital a la Presó de dones de Wad-Ras: Accidents Polipoètics, Jesús Lizano, Enric Casasses, David Castillo, Dolors Miquel, Meritxell Sales, englobats com a «O Així».
- 06-10-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XV. Capítol I – Concha García, Chefa Alonso, Barbara Meyer i Raquel Sánchez, Jordi Teixidó i Ona Mestre, Imma Sàrries Zgonc – CCCB (Montalegre, 5).
- 07-10-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XV. Capítol II – m/découpés.dos, Bea Fernández i Carme Torrent, Mónica Extremiana i Olga Tragant – CCCB (Montalegre, 5).
- 00-11-1998 - «Música i paraules. Cicle cultural de tardor». Ajuntament de Barcelona, districte de Sant Andreu. Poetes: David Castillo, Jesús Lizano, Feliu Formosa, Josep Ramon Roig, Concha García, Accidents Polipoètics, Dolors Miquel, Eduard Escoffet... (a diferents espais de Sant Andreu).

- 27-11-1998 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XVI. Capítol I – Julien Blaine, Nel Amaro + Abel Loureda, Accidents Polipoètics, Abel Figueras, Josep Ramon Roig – Casal d'Associacions Juvenils de Barcelona Transformadors (Ausiàs Marc, 60).
- 04 a 12-1998 - «El temps de les paraules (poetes del segle)». Cicle de lectures poètiques. Coordinació: David Castillo - Narcís Comadira (14 abril), Francisco Brines (20 maig), i homenatge a José Agustín Goytisolo (17 juny). Inaugura el cicle Manuel Vázquez Montalbán (29 setembre 98), Jesús Lizano (27 octubre), Biel Mesquida (25 novembre), José Hierro (9 desembre) – Centre Cultural de la Fundació La Caixa (Passeig de Sant Joan, 108).
- 00-10-1998 a 00-01-1999 - «Art i Acció. Entre la performance i l'objecte, 1949-1979» (150 artistes procedents d'Europa, els Estats Units, el Japó i Amèrica Llatina.) MACBA (Plaça dels Àngels, 1).
- 00-00-1998 - Creació XAG (Xarxa d'Artistes Gestors). Organitzen «Of. MACBA» festival de performance en relació a l'exposició que es feia al museu. Van participar-hi 24 artistes durant dues setmanes i es va publicar catàleg amb cinquanta artistes de l'acció, finançat majoritàriament amb donacions voluntàries del públic.
- 00-00-1998 – «Revista Sonora» – Tothom qui volgués podia fer alguna cosa amb so. Carles Hac Mor, Ester Xargay, Jaume Alcalde, Víctor Sunyol, Mercè Batallé, Pere Sousa, Eduard Escoffet, Dídac P. Lagarriga, Jordi Mitjà, Mathew Tree, Francesc Vidal, Montserrat Cortadellas... El Prat de Llobregat.

1999

- 21-01-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XVII – Xavier Canals, J. M. Calleja, Josep Sou, Bartomeu Ferrando, Gustavo Vega, Eduard Escoffet (executant una acció de Joan Brossa) – Centre d'Art Santa Mònica (La Rambla, 7).

- 11-03-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XVIII – Manuel Rivas, David Castillo, Pau Riba, Ángel Petisme – C. C. La Mercè (Girona).
- 15 a 24-03-1999. «3r Cicle de poesia catalana contemporània». Organitzat per dues associacions d'estudiants BEI Bloc d'Estudiants Independentistes i EPAC Estudiants per a l'Animació Cultural. Universitat de Barcelona – David Castillo, Enric Casasses, Joan Casellas, etc. (va ser el darrer any del Cicle).
- 09-04-1999 - «Poesia: última hora» - Accidents Polipoètics, Josep Ramon Roig, Jordi Teixidó, Fernando Millán, Valentí Torrens, J. M. Calleja, Xavier Canals (amb la col·laboració de Teresa Hereu). Coordinació: Eduard Escoffet. Centre Cultural de la Fundació La Caixa (Passeig de Sant Joan, 108).
- 16-04-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XIX. Capítol I – Valeri Scherstjanoi, Julien Blaine, Xavier Sabater, Enzo Minarelli – CCCB (Montalegre, 5).
- 17-04-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XIX. Capítol II – Bernard Heidsieck, Bartomeu Ferrando, Llorenç Barber, Mark Sutherland, Serge Pey – CCCB (Montalegre, 5).
- 00-00-1999 - Víctor Nick, Pedrals, Casasses, Noel Tatú - Siena Bar (València, 345).
- 00-05-1999 - Sisena edició del Premi Nacional de Poesia Visual, que des de 1993 se celebrava a Vespella de Gaià (Tarragonès), juntament amb el Premi Nacional d'Accions Artístiques, convocat des de 1996, en els quals van participar artistes com Joan Brossa, Joan Simó, Hac Mor, Xargay, Canals o Bartolomé Ferrando.
- 13-05-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XX. Capítol I – Jordi Pope dit per Enric Casasses, Memi March i Meritxell Sales – Espai Escènic Joan Brossa (c. Allada Vermell).

- 14-05-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XX. Capítol II – Carles Hac Mor, Ester Xargay i Barbara Held diuen Miquel Bauçà– Espai Escènic Joan Brossa (c. Allada Vermell).
- 06-06-1999 - Recital de poesia: Dolors Miquel, Enric Casasses, Eulàlia Framis, Gerard Horta, Noel Tatú, Sebastià Roure, Meritxell Sales, Jordi Vintró, Jaume Sisterna, Tomàs Arias. Abbebikila: Josep Pedrals i Viktor Nik - Environamentació: Neus Dalmau i Xavi Deu. Organitzen: Helena Morén i Joan Vinuesa. Amb el suport solar (M2) d'Illa Crua i Ecoconcert - Ecoconcern (c. Mare de Déu del Pilar, 15, pral.)
- 20-07-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XXI. Capítol I – Biel Mesquida, Dolors Miquel – Verger del Museu Marès.
- 21-07-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XXI. Capítol II – Rafael Vallbona, Jep Gouzy – Pati de La Virreina (La Rambla, 99).
- 00-08-1999 - «7è Festival de Polipoesia de Barcelona» – Xavier Sabater, Xavier Canals, Philadelpho Menezes, Fernando Millán, Enzo Minarelli, Fernando Aguiar, Josep Ramon Roig - Teatre ACIDH (Festes de Gràcia).
- 00-08-1999 - «Primer Congrés Internacional de Polipoesia» organitzat per Xavier Sabater – CCCB (c. Montalegre, 5).
- 11-09-1999 - «Altaveu» - “Mil veus per al Salvador i l’Oriol”. (Salvador Puig Antich i Oriol Solé Sugranyes) - Coordinat per David Castillo. Col·labora Propost - Carles Hac Mor i Enric Casasses, entre d'altres. Sant Boi del Llobregat.
- 00-09 a 00-12-1999 - «El temps de les paraules II (poetes del segle)» - Coordinat per David Castillo - Bernardo Atxaga, Marta Pesarrodonna, Luis Alberto de Cuenca i Carlos Bousoño - Centre cultural de la Fundació La Caixa (Passeig de Sant Joan, 108).
- 21-09-1999 – «AIRE. Espai de pensament artístic. Per una ecologia de l'art. 7 anys (1992-1999)» – Exposició de les 29 revistes *Aire* editades per Joan Casellas – J. M. Calleja, Jordi

Cerdà, Nieves Correia, Merz Mail, Xavier Moreno, Stidna i Joan Casellas – Foment de les Arts i del Disseny, FAD (plaça dels Àngels, 5).

- 13 a 24-10-1999 - «El cel del Carmel». Conferències, espectacles i recitals de poesia - Jesús Lizano, David Castillo, Núria Martínez Vernis, Jordi Virallonga, Enric Casasses, Josep Pedrals, Mari Paz Pastor, Narcís Comadira - Centre Cívic El Carmel (c. Santuari, 27) – Espai Jove Boca Nord (c. Agudells, 37-45).
- 15-10-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XXII – Esther Ferrer, Giovanni Fontana, Fernando Aguiar, Fernando Millán – Metrònom (Fusina, 9).
- 00-10 a 00-12-1999 - «COMICOMER 3» (tercer any del cicle internacional de teatre còmic) 22 octubre: Christian Atanasiu QU'Em'expliQUE?!"; 29: Jordi Bertran "Poemes Visuals"; 5 i 6 novembre: Alfonso Vilallonga "Cabaret"; 12: Teatre Mòbil "Estrambòtic"; 19: Arnau Vilardebò "Ous còsmics"; 20: Rafael Metlikovez "Los planes nunca salen"; 26 i 27: Sònia Gómez, Andrés Waksman-General Elèctrica "Lady X"; 3 desembre: Toni Albà "La Sombra"; 4: Cònica Lacònica "Ombres d'objectes trobats"; 10 i 11: XXL (Sophie Borthwick/Pierre Pilate) "Comme un dimanche"; 17 i 18: Pez en raya "Tápate" - Conservas (St. Pau. 58).
- 00-10-1999 - «Poesia Viva». Sessions de poesia conduïdes per Carmen Catà i Josep Colet. Cada dimarts. La cova del drac (c. Vallmajor, 33).
- 19-10-1999 - Joan Elies parla de la funció social de la poesia, Màrius Sampere parla de la creació com a antítesi de la llibertat. Lectura de poemes per part d'Enric Casasses - Club d'Amics de la Unesco (c. Mallorca, 207).

- 00-10-1999 a 00-01-2000 - Tallers de poesia. Coordinat per Eduard Escoffet Amb Jordi Teixidó i Xavier Theros. Centre cultural de la Fundació La Caixa (Passeig de Sant Joan, 108).
- 19-10 a 11-11-1999 - Cicle de conferències «La literatura surt dels llibres» coordinat per Emma Martinell - Hi participa Clemente Padín, entre altres. Centre cultural de la Fundació La Caixa (Passeig de Sant Joan, 108).
- 00-11-1999 - Comença a Canal 33 el programa «Miralls». Poc abans de les 22h, durant cinc minuts un personatge conegut (M. del Mar Bonet, Luis Eduardo Aute, Lluís Llongueras, Judit Mascó, Joan Massotkleiner, Jordi Bosch...) llegeix un poema. Idea: David Escamilla i Lluís Marrasé, dos joves que volen tornar a la poesia la importància que va tenir en el passat. Va durar quasi dos anys, més de 100 programes.
- 20-11-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XXIII – Américo Rodrigues, Un caddie renversé dans l'herbe featuring Edwin Torres – Cafè del Sol (pça. del Sol, 16).
- 03-12-1999 a 01-2000 - «Cicle de lectures poètiques Zahúrda» - Camilo Ramos, Carlos de las Heras, Enrique Ramos, Felipe L. Aranguren, Fernando Ramos, Marimont Mora i Miguel Ángel Sánchez - També: 14 gener Antologia Spoon River i 12 febrer César Vallejo. Centre Cívic Sant Andreu (c. Gran de Sant Andreu, 111).
- 14-12-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XXIV. Capítol I – Anna Blume Fan Club, Eugeni Bonet, Giovanni Fontana, Josep M. Jordana + Glòria Basté, Ester Xargay, Marian Losada, Barbara Held + Bàrbara Raubert, Cristina Casanova, Nobuo Kubota, Bartomeu Ferrando, Jacobo Sucari, Paolo Albani, Noel Tatú – CCCB (c. Montalegre, 5).
- 16-12-1999 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XXIV. Capítol II – Carles Hac Mor, Ester Xargay, Barbara Held + Bàrbara Raubert,

Massimo Mori, Accidents Polipoètics, Mark Sutherland, Julián Álvarez, Wolfgang Kuhn, Jürgen O. Olbrich + Franz Josef Weber, Josep M. Jordana, Jordi Teixidó, Philadelpho Menezes, Enso Minarelli – CCCB (c. Montalegre, 5).

- 18-12-1999 - Festa 20 aniversari del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, la plataforma de les associacions i ONG juvenils. Des de les 19h fins a la matinada. Exposició de les entitats + recital de poesia + improvisacions del taller de músics + actuacions en directe - Centre Artesà Tradicionàrius (Trav. Sant Antoni, 6-8).

5.3 Els anys dos mil

La primera meitat dels anys dos mil i darrera part d'aquest estudi de vint anys de poesia pública a Barcelona, es viu amb una intensitat similar a la segona meitat de la dècada dels noranta, un contínuum pel que fa al nombre i a la diversitat de recitals, però amb tendència a buscar més regularitat i estructura.

Així, ressaltem la programació per part de Joan Vinuesa i Pepe Ota¹²¹ de les trobades de «**Titellaires i Poetes**», que comencen el desembre del 2000 i es van fent amb força regularitat a raó de dues o tres convocatòries anuals. Es tracta de fer confluïr, com indica el subtítol en les primeres convocatòries, dues arts marginades, la dels titellaires i la dels poetes. A les diverses trobades, amb força èxit de públic, hi participen al voltant d'una dotzena d'artistes, entre els quals Lluís Gràcia, Josep Pedrals, Noel Tatú, Oriol Tramvia, Jordi Valls, Accidents Polipoètics... i s'allarguen fins al 2011, amb un total de trenta-dues edicions celebrades. La major part de convocatòries es fan al taller de marionetes de Pepe Ota del carrer Guàrdia, al Raval, però d'altres també a la Universitat Autònoma

¹²¹ Pepe Ota (Albacete, 1947 – Sardenya, 2010). Va viure a Barcelona des de finals dels seixanta, on va fundar el "Grupo-Taller de Marionetas", instal·lat primer al barri de la Barceloneta i des del 1993 al carrer Guàrdia, 11, al barri del Raval, on encara continua. El treball de Pepe Ota s'ha caracteritzat sempre per compaginar la tradició de la tècnica tradicional de titelles de fil amb un nou llenguatge, que sovint va imprimir els seus espectacles de polèmica. Amant de la poesia, el seu darrer espectacle va ser *La divina comèdia*, que es trobava representant a Sardenya, quan va morir.

de Bellaterra, al local de l'associació RAI (Recursos d'Animació Intercultural) del carrer Carders o a l'Horignal del carrer Ferlandina, un altre punt de trobada poètica important durant la dècada.

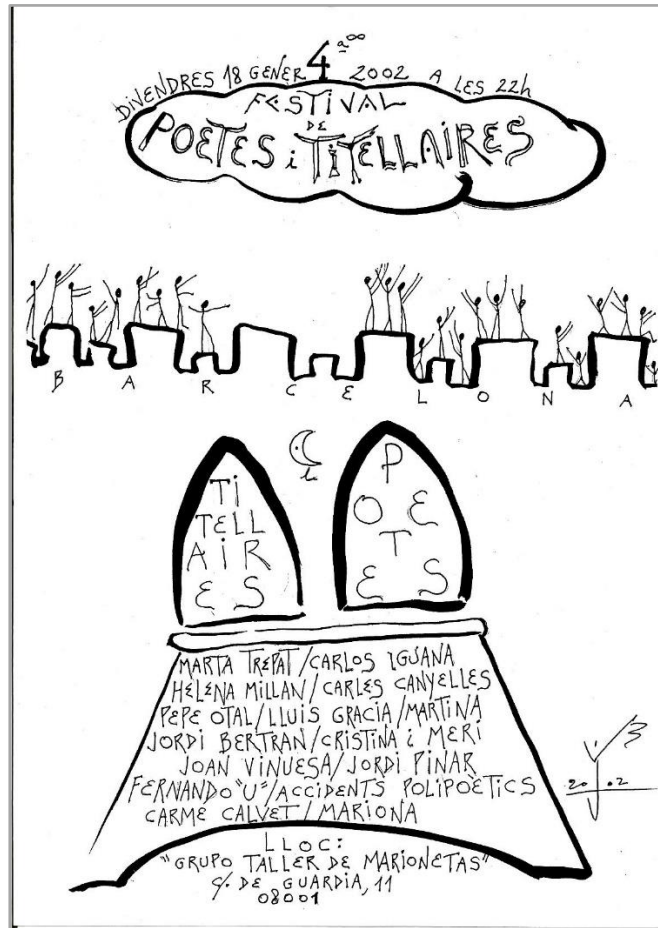

Fig. 48 – Cartell de la 4a trobada de Poetes i Titellaires fet per Joan Vinuesa

L'**Horiginal**¹²² obre les seves portes el juny del 2001, de la mà de la poeta Meritxell Cucurella-Jorba, que ho deixa al cap d'un any per passar-ne les regnes a Ferran Garcia i Josep Pedrals, que des de llavors programen recitals setmanalment. Ells dos creen el 2005 l'associació o.r.i.n.a.l. (obrador de recitacions i noves actituds literàries), que avui dia continua la seva activitat i ha esdevingut nucli i punt de trobada de poetes, plataforma de la jove poesia emergent i lloc de creació i d'intercanvi de projectes. Hi han passat tots els poetes que hem citat fins al moment i altres que no s'han mogut tant en el món de la poesia pública com Francesc Garriga¹²³ o Lluís Gràcia,¹²⁴ grans defensors de la lectura íntima i silenciosa dels llibres.

En el territori de l'acció i la performance és remarcable l'estrena d'«**eBent**», festival internacional de fets performàtics, que neix com a continuació

¹²² Horiginal (Ferlandina, 29) és restaurant i espai de poesia des del 2001. L'Ajuntament el va tancar durant set mesos el 2010 per un problema de llicències, però va reobrir l'octubre del mateix any.

¹²³ Francesc Garriga Barata (Sabadell, 1932-Sant Cugat del Vallès, 2015). Professor, crític i poeta, va rebre reconeixement quan ja havia publicat força llibres. Client assidu de l'Horiginal és reconegut com a mestre per molts dels poetes joves. El 2017 l'editorial Labreu ha publicat la seva obra completa, que recull tretze poemaris, amb el títol de *Cosmonauta*.

¹²⁴ Lluís Gràcia (Barcelona, 1959-2017). Poeta i pintor. Per causa de l'esquizofrènia que patia des de molt jove, va deixar de freqüentar l'ambient poètic de la ciutat, però no va parar de pintar ni d'escriure llibres, que s'autoeditava a base de fotocòpies i que repartia als amics sempre que en tenia ocasió. Només té un llibre publicat en editorial –*La revolta de Psique. Art, droga i follia a debat*– (Oroguru/G3G Records, 2003). Remarcava la necessitat de llegir la poesia més que no pas d'escoltar-la, per percebre-la amb major profunditat. Amb tot, havia participat en molts recitals des dels noranta.

dels processos iniciats a mitjans dels noranta per part del Club 7 i després Club 8 dels quals hem parlat en el capítol anterior (Óscar Abril Ascaso, Joan Casellas, Maria Cosmes, Carlos Pina, Manuel Morales, Àngel Pastor). El festival «eBent» neix el 2001 amb l'objectiu de ser una mostra permanent del panorama internacional de l'art d'acció i dura fins al 2010. És una de les referències més importants de visibilitat i projecció de l'acció a l'estat espanyol, per la qual han passat multitud d'artistes nacionals i internacionals, amb propostes de comissariat diferent segons la línia temàtica i amb una atenció especial a la documentació i arxiu de les accions.

El canvi de segle, però, ve clarament marcat per un festival internacional de poesia que veurem com senyala amb profunditat la vida poètica de la ciutat durant els cinc anys de la seva existència: «**PROPOSTA. festival internacional de poesies + polipoesies (2000-2004)**», organitzat per Propost i dirigit per Eduard Escoffet.

5.3.1 PROPOSTA festival internacional de poesies + polipoesies

Si parlem d'editorials de poesia pública, en el sentit que s'han especialitzat a publicar literatura als escenaris, està clar que «projectes poètics sense títol - proposit.org» (escrit així, tot amb caixa baixa), és la que més va publicar en el període estudiat. Aquesta associació cultural sense ànim de lucre creada el 1993 per Eduard Escoffet, va néixer amb la intenció de difondre la poesia contemporània des d'una perspectiva diferent, amb més vinculació amb el públic, i amb especial èmfasi en les pràctiques que sortissin del format llibre i en la transdisciplinarietat.

Aquests objectius van portar Escoffet a organitzar «PROPOSTA» (escrit sempre amb caixa alta), festival internacional de poesies i polipoesies, entre el 2000 i el 2004, en forma de convocatòria anual, al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. I és amb aquest festival, i amb altres projectes poètics que ja hem comentat, que proposit.org ha fet una feina d'edició escènica immensa i significativa per a aquest gènere que anomenem poesia pública.

El desembre del 2000, projectes poètics sense títol – proposit.org presentava al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona la primera edició de «PROPOSTA», dedicat a les pràctiques poètiques contemporànies, sobretot a aquelles més arriscades i frontereres. Se'n van fer cinc edicions, en què, sota

el nom de poesia o polipoesia, es van oferir actuacions que anaven més enllà del recital convencional, ja que s'hi combinava la poesia amb altres disciplines com la música, la imatge, la dansa o la performance. Una poesia que va transitar des de les avantguardes històriques a la poesia digital.

Però aquest festival arribava després que la dècada dels noranta fos la més prolífica en actes poètics del segle XX a Barcelona. La poesia pujava als escenaris i s'organitzaven actuacions a bars, galeries d'art, places, centres cívics, presons, centres culturals, museus... Des de lectures més convencionals a actuacions de poesia sonora, de polipoesia, de poesia acció, etc. tenien lloc contínuament a la ciutat. En la major part dels casos eren recitals de diversos poetes, que compartien l'escenari i anaven combinant les lectures i les performances.

La normalitat en la programació d'actes poètics ja s'estava construint en diversos espais de la ciutat i Escoffet va fer el salt a «PROPOSTA», de periodicitat anual, seguint la línia que havia encetat al «Viatge», però ja no com el catàleg de gèneres poètics que aquell havia representat, sinó donant per fet que el públic que havia anat participant en les diverses edicions del «Viatge» i que en certa manera s'havia enganxat a les «pràctiques de risc» de la poesia, ja seria el públic natural de «PROPOSTA», que demanaria la continuació d'allò que havia conegut. Tal com deia Escoffet a la presentació del festival: (2000, p. 5)

Em sembla que va quedar ben clar que hi ha un públic interessat en tot això, encara que des de les institucions i des de l'establishment literari hi hagi encara un

cert menyspreu cap a tot allò que amb el nom de «poesia» no vagi associat a un llibre amb renglerons curts.

Aquest any hem decidit encetar una nova aventura amb un format ben diferent. Es tracta d'un festival anual, amb un marcat caràcter internacional i interdisciplinari i que va més enllà de les simples actuacions dels poetes. Volem que se situï com a punt de referència, per al públic i per als propis poetes, d'una manera d'entendre la poesia més oberta i més estretament relacionada amb els nostres temps. No es tracta pas de crear un altre focus d'atenció per difuminar-ne de ja existents, sinó de complementar el panorama poètic de Barcelona.

No obstant les bones voluntats, la lluita per aconseguir donar un bon escenari a aquest tipus de propostes és sempre difícil. Particularment no entenc per què hem de continuar convencent polítics i lletraferits que l'oralitat, la visualitat i la interdisciplinarietat són en poesia totalment vàlides, i encara menys quan es tracta de pràctiques que ningú pot considerar com a avantguardistes o terroristes de per si i tenen un públic i un llarg recorregut que les avala.

Donem aquí el tret de sortida del festival i esperem que serveixi no només com a acte lúdic, sinó que també pugui servir per aprofundir en el coneixement d'unes pràctiques molt diverses que tenen en comú que vénen des de les perifèries, des de zones ben allunyades del centre, de la benpensada i inamovible poesia.

«PROPOSTA» s'inaugurava, doncs, amb l'objectiu de continuar treballant la poesia pública, amb èmfasi en la internacionalització i la creació de xarxes, de connexions entre poetes i amb el públic, i amb l'objectiu de fer surar especialment les hibridacions i combinacions entre la poesia i altres disciplines artístiques.

El festival s'estructurava en diverses seccions, que van variar lleugerament d'un any a l'altre, centrades en les actuacions en directe dels poetes; en les projeccions al voltant de la poesia; en les conferències sobre poesia sonora i experimental; i en les exposicions i revisions d'obra poètica contemporània, en diferents formats.

Fig. 49 – postal del festival «PROPOSTA» 2001

Al cap de dotze anys de la darrera edició tenim la perspectiva suficient per corroborar allò que en el moment ja s'intuïa: que va ser un festival clau per a la difusió de la poesia pública a la ciutat. I en desgranarem els motius principals.

En primer lloc, «PROPOSTA» va donar les claus per al coneixement de la història i l'actualitat de la poesia, programant autors que treballaven la poesia experimental de tota tipologia, de diferents generacions i de diferents països. Per

exemple, l'italià Arrigo Lora-Totino (1928), poeta cabdal de la poesia sonora italiana; el suec Sten Hanson (1936), un dels pioners en el tractament de la veu amb el magnetòfon i l'ordinador; l'alemany Franz Mon (1926), referent de l'avantguarda poètica alemanya del segle XX i un dels impulsors de la poesia concreta; Amanda Stewart (1959) performer i poeta sonora australiana; el sud-africà Lesego Rampolokeng (1965), mesclant oralitat africana, dub poetry i hip hop; o el francès Anne-James Chaton (1971), poeta sonor molt vinculat amb la música experimental.

Alhora, s'hi van poder veure diverses exposicions i actuacions enfocades a revisar els precedents de tots aquests poetes i ajudar a la comprensió del gènere, com per exemple en l'edició del 2003 «Poesia alemanya d'avantguarda: de Christian Morgenstern a Ernst Jandl», en què Valeri Scherstjanoi, Christian Atanasiu i Enric Casasses van fer un recital dels poetes alemanys.¹²⁵ O el darrer any, en la secció anomenada «Ausculata», hi va haver una revisió de la poesia sonora a cura de Matías Rossi, amb la voluntat d'il·lustrar l'evolució de la poesia sonora des dels seus inicis als anys cinquanta fins als setanta. I, anant a la

¹²⁵ Part d'aquest recital es pot veure a l'arxiu videogràfic en línia Summa: <http://www.summa-hvt.org/vc/poesia-alemanya-d-avantguarda/196/ca> [accés: 20-03-2017]

història més recent, el 2003 es presentava el vídeo *Poesia en Viu a Barcelona (1991-2003)*, un recull d'actuacions poètiques dels darrers dotze anys a la ciutat.

En segon lloc, «PROPOSTA» va portar la poesia a un centre de cultura contemporània, on mai havia estat, ja que es movia, i es continua movent encara, en bars, casals i petits espais artístics. Posar la poesia al CCCB, en un moment en què aquest centre era signe de modernitat, va col·locar la poesia pública en un estatus completament nou. El públic que hi accedia podia no conèixer aquest tipus de poesia, però s'hi acostava perquè qualsevol cosa que es presentés al CCCB era sinònim de nova tendència, de joventut i d'estar a l'última. Aquest és el motiu perquè molta gent de fora dels cercles poètics va tenir accés a un gènere sobre el qual hi havia molts prejudicis encara basats en els estereotips que s'han fomentat en el món educatiu i editorial sobre la poesia. Quan el públic constatava que, amb el nom de poesia o de polipoesia, escoltava un home de vora setanta anys emetent sons –el canadenc Nobuo Kubota¹²⁶ o un noi de trenta llegint tiquets de la compra del súper amb un fons de música electrònica –Anne-James Chaton–,¹²⁷ se li desmuntaven els esquemes estereotipats que podia tenir fins al moment. I al dia següent tornava, encuriós per què li oferirien aquella nit.

¹²⁶ Se'n pot veure un fragment a l'arxiu videogràfic en línia Summa: <http://www.summa-hvt.org/vc/mouth-kit-rhythms/197/ca> [accés: 20-03-2017]

¹²⁷ Se'n pot veure una peça a l'arxiu videogràfic en línia Summa: <http://www.summa-hvt.org/vc/evenement-n-1/192/ca> [accés: 20-03-2017]

En tercer lloc, i lligat al que acabem d'esmentar, hi ha una qüestió important sobre la qual cal fer alguna reflexió i és la institucionalització de la poesia pública. El fet que se substituïssin els bars, carrers i espais diversos pel CCCB va comportar certa institucionalització, tant perquè el festival es duia a terme fonamentalment amb diner públic i en un centre públic, com perquè això implicava un ordre i uns horaris més convencionals i regulats. Però per altra banda, repercutia en la qualitat, ja que hi havia millors condicions per a les actuacions, es disposava de material i de tècnics professionals que feien el muntatge, així com de diners per remunerar els artistes, cosa no gens habitual en el món de la poesia.

La quarta fita d'aquest festival va ser la generació de xarxes. Pel fet que es fomentava molt la connexió entre els poetes i també entre poetes i públic, diferents entitats i festivals van convidar artistes que havien conegut a través de «PROPOSTA» i propost.org va col·laborar i encara col·labora en diversos festivals i trobades poètiques arreu d'Europa i a Espanya. Així, ha programat i participat en la producció del festival «Yuxtaposiciones» de Madrid des dels seus inicis (2002-2012), on ha portat Enric Casasses, Accidents Polipoètics, Jordi Teixidó, John Giorno, Tracey Splinter, Arrigo Lora-Totino i altres poetes catalans i internacionals, molts dels quals havien estat programats als festivals barcelonins. «Yuxtaposiciones», dirigit per la poeta madrilenya Ajo, en un moment en què a Madrid la poesia no tenia cap auge especial, va prendre model

de «PROPOSTA» i va dur a la capital un munt de poetes que mai no hi havien actuat.

Escoffet també ha portat la programació de poetes catalans i part dels internacionals, a més de qüestions de producció, a un altre festival madrileny: «Poetas por Km²», que es va iniciar l'any que «PROPOSTA» acabava i que el 2017 ha celebrat la dotzena edició. Dirigit per Pepe Olona, des de fa uns anys celebra també el festival a diferents ciutats americanes com Nova York, Buenos Aires, São Paulo o Mèxic DF.

Un altre cas de col·laboració s'ha donat entre propost.org i el Literaturwerkstatt (Taller de Literatura) de Berlín, amb qui es va organitzar, per exemple, l'intercanvi Berlín-Barcelona, en el qual cada entitat produïa una activitat en el seu territori, amb una programació conjunta que combinava poetes alemanys i catalans. Hi van actuar, entre altres, Nora Gomringer, Ricardo Domeneck, Monika Rinck, Ann Cotten, Enric Casasses, Bartolomé Ferrando, Accidents Polipoètics, Ester Xargay i Josep Pedrals.

Un cinquè tret important que cal destacar és que «PROPOSTA» va apostar per la convivència entre poetes de trajectòria consolidada i reconeixement internacional amb joves artistes que s'havien presentat en públic els darrers anys. Així, programava autors com Franz Mon (1926), Sten Hanson (1936-2013), Carles Hac Mor (1940-2016) o Nobuo Kubota (1932), al costat dels més joves Noel Tatú (1962), Anne-James Chaton (1971), Tracey Splinter (1971), Christophe Fiat (1966) o David Ymbernon (1972). Aquestes combinacions tant

podien generar contrastos estilístics interessants com complicitats i emocions en trobar-se, els més joves, actuant al costat dels que podien ser els seus referents, i els grans, coneixent noves maneres de dur la poesia als escenaris.

En sisè lloc, el festival no va menystenir, com sovint passa quan després de la paraula «festival» hi apareix l'adjectiu «internacional» els poetes catalans, i els va programar sempre, al costat dels estrangers, provinents d'Europa, Amèrica, Austràlia i Àfrica. D'aquesta manera, va fer conèixer poetes d'arreu, la major part dels quals actuava per primer cop a Barcelona i, en molts casos, a Espanya. Aquesta barreja d'autors va potenciar l'afluència de nou públic, ja que alguns acudien a «PROPOSTA» atrets per poetes de renom internacional i allà coneixien poetes locals, i viceversa, perquè gran part del públic anava a veure els poetes catalans més coneguts, però es trobava amb figures internacionals que els sorprenien per la varietat de fórmules poètiques i pel reconeixement de què gaudien en el món de l'experimentació.

Per últim, «PROPOSTA» va generar tendència, tant entre programadors com entre el públic i va ajudar a convertir la poesia en una art escènica més per a molta gent que mai abans s'havia acostat a un recital. Veure com la poesia es combinava amb la dansa, la música, la performance o la imatge, o com la poesia podia ser fonètica, sonora, polipoètica..., va augmentar l'interès per aquest gènere i va propiciar un espai de trobada entre poetes i públic, en fer-se en un lloc que permetia el contacte entre els dos col·lectius. Així, el públic que acudia

al festival atret per la programació musical, de dansa, de vídeo, etc. es trobava amb una combinació d'arts, que desconeixia i que, sovint, el captivava.

Així doncs, si, tal com proposen els postulats de la teoria de la recepció, el públic actiu té un paper central en la formació de la història de la literatura, en el sentit que la literatura i l'art només es converteixen en història a partir de la interacció entre autor i públic, no es pot negar que «PROPOSTA» té un paper clau en la difusió de la poesia i en la història de la literatura, concretament en la poesia pública.

El cinquè any de «PROPOSTA», el seu director va decidir que seria el darrer. Li semblava que la feina ja estava feta, que cinc anys de poesia pública, gairebé un centenar d'artistes i milers de persones assistents demostraven que la poesia era vivíssima i que la xarxa que s'havia teixit era espessa i àmplia.

Tant va ser així que en un estudi sobre el tercer sector cultural a Barcelona (Fina, 2011), propost.org va ser un dels cinc casos estudiats en el treball. En aquest estudi s'analitza el teixit cultural de la ciutat i es mostra la incidència que diverses organitzacions del tercer sector cultural han tingut, tant en la construcció d'un model de gestió pública de la cultura a Barcelona com en l'alimentació de les demandes culturals del públic barcelonès. De les 650 organitzacions actives en aquell moment, se n'analitzen 45 i s'aprofundeix en cinc casos, que els autors consideren «especialment significatius, tant pel que fa a la seva singularitat en el model d'impuls de la producció cultural com en determinats trets generalitzables per a una caracterització del tercer sector cultural de la ciutat», i un d'ells és

propost.org. de la qual destaquen que ha contribuït a democratitzar la poesia, que ha aconseguit que la poesia resulti una experiència amb valor públic per a la ciutadania, que ha generat capital social entre els propis creadors, que ressalta per la seva originalitat i capacitat d'innovació i, en definitiva, que normalitza l'activitat poètica com una art escènica més que permet la trobada convivencial entre creadors i públic.

Els anys que va durar el festival, l'activitat poètica a la ciutat continuava sent molt viva. Es programaven actes arreu, naixien cicles de poesia com el de l'Horignal i seguia la programació anual que, des del maig del 97, l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona havia apostat per organitzar: «Barcelona Poesia. Set dies de poesia a la ciutat». Amb Gabriel Planella i David Castillo al capdavant, aquesta programació va fer una tasca importantíssima de disseminació d'una línia poètica més oberta i connectada amb el públic, convocant poetes catalans de generacions més joves i més propers al recital que a la lectura, com Enric Casasses, Xavier Sabater, Dolors Miquel, Josep Pedrals, Gerard Quintana o Biel Mesquida...; o acostant la poesia a espais diferents com el metro, els autobusos o les places públiques, de manera que cada mes de maig, a banda del Festival de Poesia que l'Ajuntament muntava des del 1984, més ancorat en l'estereotip de lectura de poemes per part dels seus autors, la ciutat gaudia d'una programació més arriscada i plural.

I és en aquest marc de la «Setmana de la Poesia de Barcelona» que el 2009 proposit.org va continuar organitzant actes poètics a la ciutat. Va inaugurar «ReVox», un projecte que volia recuperar la línia de programació de poesia internacional que durant les cinc edicions del festival «PROPOSTA» va permetre veure al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona les principals veus del panorama internacional de la poesia sonora i la polipoesia.¹²⁸

L'any 2010 va ser important per a Escoffet, ja que l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona va encarregar-li, juntament amb Martí Sales,¹²⁹ la direcció de la «Setmana de la Poesia de Barcelona», en col·laboració amb Ester Xargay –que formava part de l'equip anterior–, per ajudar-los a fer el relleu i

¹²⁸ Se'n van fer quatre edicions, tres a Barcelona i una a Madrid. La primera va tenir lloc a la sala Conservas del carrer Sant Pau, i va reunir els poetes Anne-James Chaton i Jörg Piringer, que havíem conegut a PROPOSTA, a més del madrileny Peru Saizprez, amb propostes al voltant de l'experimentació sonora, la poesia digital i la performance poètica. La segona edició, al desembre del mateix any, va reunir el treball de cos i veu del francès Aymeric Hainaux, els sàmplers de l'alemany Dirk Hülstrunk i la paraula performàtica del xilè Martín Bakero. El 2010 se'n van fer les dues darreres edicions fins al moment, una a Barcelona (Arts Santa Mònica i Espai Jove La Fontana) i l'altra a Madrid (Museo Reina Sofía), on es va presentar per primera vegada a l'Estat espanyol el projecte «Décade» d'Anne-James Chaton, Alva Noto i Andy Moor, i les actuacions de Ricardo Domeneck, Jelle Meander, Albert Balasch (acompanyat del guitarrista Hans Laguna), Peru Saizprez i Jörg Piringer, amb la característica comuna que tots manipulen la veu, sigui amb sampleigs, efectes o improvisació, i que realitzen un treball poètic que ha de ser vist i escoltat en directe.

¹²⁹ Martí Sales (Barcelona, 1979). Escriptor, traductor i músic. En el camp literari es va donar a conèixer amb el poemari *Huckleberry Finn* (premi Vila de Lloseta de poesia, 2005). El 2007 va publicar *Dies feliços a la presó* i el 2012, *Ara és el moment*, que se centra en l'escena musical independent de Catalunya. El darrer poemari publicat és *La cremallera* (2016)..Com a músic ha estat cantant i guitarrista del grup de punk Els Surfing Sirles.

passar-lo a dirigir el 2011 el tàndem Escoffet i Sales. I així és com van confegir un projecte, en el qual es va notar l'experiència organitzativa de tants anys del director de propost.org i la programació es va diversificar, ampliant sobretot el vessant de poesia sonora, combinant clàssics i moderns, lectura poètica i poesia cantada, cridada i hibridada. Van actuar-hi, entre altres, Diamanda Galas, Arnaldo Antunes, Pamela Z., Joan La Barbara, Jaap Blonk, Jep Gouzy, Caroline Bergvall... I els catalans Albert Pla, Carles Rebassa, Laia Noguera, Mireia Calafell, Benet Rossell... Va ser com tornar a tenir un «PROPOSTA» a la ciutat.

Però malauradament, i malgrat l'èxit sense precedents del festival, tant de qualitat, com de públic i sobretot d'impacte general en la ciutat, el juliol del 2012 van ser destituïts del càrrec pel nou president de l'ICUB, Jaume Ciurana, que va passar-ne la direcció a Sam Abrams i Ernest Farrés. En un article al blog del mateix festival,¹³⁰ Escoffet i Sales posaven sobre la taula els models de polítiques públiques relatives a la literatura i la necessitat d'un canvi en el context català. Explicaven quin era el seu projecte i com es va veure truncat abans d'acabar-lo, alhora que donaven una idea molt clara de com va ser el festival. Acabaven amb aquestes reflexions:

¹³⁰ <http://barcelonapoesia.blogspot.com.es/>. «Barcelona Poesia 2010-2012. Un projecte de ciutat enfront de les polítiques culturals de l'Ajuntament de Barcelona» [accés: 20-03-2017]

Pensem que la cultura necessita mobilitat personal i continuïtat institucional –canvi en els noms i temps perquè els projectes caminin–, justament el que no hi ha hagut a Catalunya en els darrers 20 anys. Mai no és tard per revertir aquesta situació i aprofitar tot el talent que conviu amb nosaltres; hem de saber passar pàgina d'un model que fins fa poc creïem que tenia sentit, renovar el planter i encarar nous reptes gens còmodes amb cura, exigència i tota la il·lusió. Sempre és un bon moment per proposar i construir, per repensar i obrir nous horitzons. Nosaltres dos vam plegar veles abans d'acomplir el pla traçat, però almenys creiem que vam obrir moltes portes, vam dibuixar noves possibilitats, i que vam avançar cap a l'objectiu de dotar Catalunya d'un festival de referència i apostar per la professionalització del sector poètic. I el més important: vam ser actors privilegiats d'un projecte fascinant. Vam viure cada dia d'aquest idil·li amb tota la intensitat possible. Hem estat els directors més fugaços de Barcelona Poesia –mai abans ningú havia estat menys de quatre anys al capdavant del festival–, però estem molt satisfets del que vam proposar i, malgrat les males arts d'alguns, no volem deixar de defensar el nostre llegat.

Fig. 50 – Eduard Escoffet (foto: www.cccb.org)

Es constata, doncs, que des que propost.org va iniciar la seva activitat poètica als noranta, no ha deixat d'haver-hi actes programats per l'entitat, sigui des dels festivals propis o públics, siguin actes més puntuals o col·laboracions amb altres circuits nacionals i internacionals. I «PROPOSTA» n'ha estat l'eix vertebrador, a partir del qual s'ha fixat un model de presentació de la poesia pública, que s'ha reproduït en molts dels actes poètics que s'han organitzat a posteriori i que es continuen organitzant tant al país com a fora, amb el reconeixement de poetes i del públic.

D'altra banda, cal valorar també la feina de documentació i d'edició en suport paper i digital que ha dut a terme, publicant els catàlegs de les cinc edicions, amb informació de tots els participants, imatges, poemes i conferències, així com un triple dvd¹³¹ que conté un resum videogràfic de totes les actuacions que van tenir lloc al festival.

Tornant al que apuntàvem al principi d'aquest apartat, podem dir que, efectivament, «PROPOSTA» és una publicació escènica, però concretarem que es tracta d'una publicació escènica amb caràcter d'antologia, ja que recull la vivesa de la poesia pública en totes les seves modalitats, amb els seus millors

¹³¹ Editat per propost.org i Habitual Video Team. La majoria de les actuacions es poden veure al web de Summa.

representants nacionals i internacionals. I si les antologies, tal com vam sentir dir a Pere Ballart,¹³² al màxim a què poden aspirar és a ser «perdurables instruments de treball», és innegable que aquest festival de poesies i polipoesies es conforma com una eina vàlida, al cap de dotze anys d'haver-se acabat, per a l'estudi de la poesia pública.

¹³² «Cantant sobre les ruïnes. Instruccions d'ús per a antologies poètiques», ponència de Pere Ballart en el marc de la jornada d'estudi i debat «Revoltes poètiques, resistència i resiliència», celebrada a la Fundació Palau de Caldes d'Estrac l'11.4.2013, al voltant de l'exposició «La Revolta Poètica 1964-1982».

5.3.2 Esdeveniments poètics del període 2000-2004

2000

- 13-01-2000 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XXV. Capítol I – Valentín Torrens, Vicenç Altaió + Gerard Altaió, John Giorno, Christian Ide Hintze, Josep Ramon Roig – CCCB (c. Montalegre, 5).
- 14-01-2000 – «Viatge a la Polinèsia» - Volum XXV. Capítol II – Carles Hac Mor + Josep M. Balanyà, Benet Rossell, Paolo Albani, Eduard Escoffet – CCCB (c. Montalegre, 5).
- 00-00-2000 - «Poesia a Sant Cugat». Va ser la llavor del que el 2005 va esdevenir Festival nacional de poesia, organitzat per l'Ajuntament i la Institució de les Lletres Catalanes.
- 19-01-2000 - «Experimental circollage performàntic. Animadèria Nocturnàlia». Jordi Bertran, Neus Dalmau, Joan Vinuesa i Montse Marfany - Abaixadors 10 (c. Abaixadors, 10).
- 23-02-2000 - «Territoris Nòmades: Cicle de Performances» - Galeria d'Art Theredoom (c. Marina, 65-67).
- 24 a 26-02-2000 - 3ª edició de Zeppelin - Phil Minton, els rapers marselesos 45 Niggaz, els americans The Tape-Beatles, Alfredo Costa-Monteiro, Dídac P. Lagarriga... Panoràmica de l'experimentació sonora durant el s. XX, etc. Organitzat per Orquesta del Caos – CCCB (c. Montalegre, 5).
- 10-03-2000 – Olas de Cresta Blanca WWAWC (Juan Crek, Sophie Borthwick i Sergio Oca) + Presentació de la distribuïdora d'edicions independents KHAN Ó DISTRIBUCIONS (Casa Alta 08391 Tiana) amb intervencions poètiques d'Enric Casasses i Pau Riba. Cafè del Teatre Municipal de l'Escorxador. Lleida.

- 00-03-2000 - «Quinzena de Poesia» el mes de març i programació estable. Centre Cívic Torre Llobeta (c. Santa Fe, 2 bis).
- 00-04-2000 - «Setmana Poètica» - Ateneu Popular de Nou Barris (c. Portlligat s/n).
- 06-04-2000 – Josep Pedrals – Heliogàbal (c. Ramón y Cajal, 80).
- 08-04-2000 – «Gitana Rock» – Dolors Miquel - Heliogàbal (c. Ramón y Cajal, 80).
- 13-04-2000 – Oriol Tramvia - Heliogàbal (c. Ramón y Cajal, 80).
- 17/18-04- 2000 – «Micronèsia». Organitzat per Propost - CCCB (c. Montalegre, 5).
- 20-04-2000 – Enric Casasses, Manel Pugès, Stella Hagemann - Heliogàbal (c. Ramón y Cajal, 80).
- 22-04-2000 – «Rajoles» – Francesc Vidal - Heliogàbal (c. Ramón y Cajal, 80).
- 27-04-2000 – Josep Ramon Roig - Heliogàbal (c. Ramón y Cajal, 80).
- 4 a 7-05-2000 - «Des de la paraula. X Festival Internacional de l'Oralitat» - Segon any de festival. Sala Sebastià Gasch Mercat de les Flors. Segon any a Barcelona però desena edició del festival, nascut a Elx el 1991 per mà de l'associació La Carátula (tant s'oralitzen narracions com poesies. Hi actua Arnau Vilardebò i autors de Brasil, Argentina, Colòmbia...).
- 10-05-2000 - Poesia en Centres Penitenciaris. Setmana Cultural del C.P.H.B - La Model (c. Entença,155).
- 19-05-2000 - Barcelona Poesia. «Performers i poetes: Polipoesia». Convent dels Àngels (plaça dels Àngels, 5).
- 26/27-05-2000 - «Literatura i matemàtiques: geometria d'un acostament». Jornades organitzades per l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Hi participen: Carles Hac Mor, Ester Xargay, Eugenio Tisselli, David Jou, Àngel Terron, Ramon Dachs, Xavier

Duran (químic i periodista científic, coordinador de les Jornades), Màrius Serra, Pau-Joan Hernández, Josep Pla i Carreras, Josep Guia - Institut d'Estudis Catalans (c. Carme, 47).

- 00-06-2000 - Xavier Ribalta presenta el seu disc *Arquer d'amor* a partir de poemes de Joan Salvat-Papasseit.
- 17-06-2000 - «Poesia en acció». Marató poètica en solidaritat amb Veneçuela, Moçambic i Etiòpia. Recitals a càrrec de poetes i estudiants que han concursat en el I Premi de Poesia en Acció. Ateneu Barcelonès (c. Canuda, 6).
- 14-07-2000 - Presentació llibre de Joan Vinuesa *L'arrel quadrada de Déu* - Ferran Martí al piano, Joan Vinuesa rapsoda. Centre Sant Pere Apòstol (c. Sant Pere més alt, 25).
- 03/04-10- 2000 – «Micronèsia». Organitzat per Propost - Museu de Zoologia (Parc de la Ciutadella).
- 05-11-2000 – «Cicle de tardor de Sant Andreu». Pop, rock, flamenc i jazz amb la poesia de Francesc Bombí, Ferran Molins, Francesc Cèspedes, Carles Llàcer i Angèlica Sánchez - (plaça del Comerç).
- 6 a 19-11-2000 - «Paraules de tardor». Tallers de poesia per a professors. A càrrec de Pepelu Guardiola, actor i pedagog. Centre Cultural de la Fundació La Caixa (Pg. Sant Joan, 108).
- 17-11-2000 - «8è Festival de Polipoesia de Barcelona» - Xavier de la Iglesia, Xavier Sabater, Esvorancs, Eli Pardo & Rosa Grau, Los Poetas del Tango, El Circo de la Palabra Itinerante, Grup Transmisèria - Centre Cívic La Sedeta (c. Sicília, 321).
- 02-12-2000 - Homenatge al poeta José Manuel de la Pezuela - Centre Cívic La Sedeta (Sicília, 321).
- 15-12-2000 - «1r Encontre per a la reconciliació de les arts marginades». Capítol nº 1 «Titellaires i poetes» - Organitzat per Joan Vinuesa i Pepe Otaol - Dolors Miquel, Jaume Sisterna, Neus

Dalmau, Jesús Lizano, Enric Casasses, Gerard Horta, Joan Vinuesa, Meritxell Sales - Grupo Taller de Marionetas (c. Guàrdia, 11).

- 13 a 16-12-2000 – «PROPOSTA. festival internacional de poesies + polipoesies» - Organitzat per propost.org. CCCB (Montalegre, 5).

2001

- 26-01-2001 – «Qui recit no és fel·lú» – Neus Dalmau, Manel Pugès, Joan Vinuesa, Dani Morén - Harlem (Comtessa de Sobradí, 6).
- 00-01 a 04-2001 - «Un pas a dos». Organitzat per Cafè Central i Fundació La Caixa - Segimon Serrallonga; Antoni Clapés, amb Barbara Held; Rodolfo Häsler, amb Sam Abrams; Teresa Pascual, amb Lluïsa Julià; Ester Xargay, amb Roc Parés; Ramón Farrés, amb Víctor Obiols.
- 30-03-2001 - «2n Encontre per a la reconciliació de les arts marginades». Capítol nº 2 «Poetes i Titellaires» - Organitzat per Joan Vinuesa i Pepe Ota - Eulalia Framis, Núria Martínez, Helena Porteros, Eduard Escoffet, David Castillo, Jordi Vintó, Andreu Subirats - Grupo Taller de Marionetas (c. Guàrdia, 11).
- 30-05-2001 - «La sonda expressiva de l'Animadèria». Tria la poesia els titelles i el feng shui (da-da) com el seu vòmit transitori - Montserrat Marfany, Jordi Bertran, Neus Dalmau, Manel Pugès, Dani Moren, Alba Morera, Joan Vinuesa – Abaixadors 10 (Abaixadors, 10).
- 01-06-2001 – Obre bar Horiginal amb un espai per a la poesia. El porten Txell Cucurella-Jorba i Gigi (poesia) i Manel Pérez (restaurant). Al cap d'un any aproximadament ho agafa Ferran Garcia i Josep Pedrals, que el 2005 creen l'associació o.r.i.n.a.l.

(obrador de recitacions i noves actituds literàries) Programació setmanal de poesia (c. Ferlandina, 29).

- 23-06-2001 - «3r Simposium Poetes i Titelles» - Organitzat per Joan Vinuesa i Pepe Otal - Fani Urpina, Memi March, Ester Xargay, Carles Hac Mor, Francesc Bombí, Reinaldo Aparicio, Joseba Ayensa - Grupo Taller de Marionetas (c. Guàrdia, 11).
- 01-07-2001 – Recital de poesia de Joan Vinuesa – La Ruta dels elefants (c. Hospital, 48).
- 00-00-2001 - «Tempo», espectacle en el marc de l'exposició Art & Time, comissariada per Daniel Soutif al CCCB. Direcció: Xavier Maristany. Direcció adjunta/coordinació: La Porta i Propost (Projectes Poètics Sense Títol). Hi actuen: Xavier Theros, David Ymbernon, Jordi Teixidó, M. M. Calleja, Juan Crek, Carles Hac Mor i Ester Xargay, Dídac P. Lagarriga, Jakob Draminsky Hojmark.
- 11-11-2001 - «9è Festival de Polipoesia de Barcelona» - Xavier Sabater, Eulàlia Framis, Meritxell Sales & Katia Riera, Lorena Méndez, Neus Dalmau & Manel Pugés, El Circo de la Palabra Itinerante - Centre Cultural La Farinera (Gran Via de les Corts Catalanes, 837).
- 16-11-2001 - «eBent'01: Festival Internacional de Performance». Espai Jove Boca Nord – Convent de Sant Agustí – CCCB.
- 30-11-2001 – Recital poètic – Jesús Lizano, Joan Vinuesa, Lluís Gràcia – Centre Social de Sants (Olzinelles, 30).
- 11 a 15-12-2001 – «PROPOSTA. festival internacional de poesies + polipoesies» - Organitzat per proposit.org. CCCB (Montalegre, 5).

2002

- 18-01-2002 – «4t Festival de Poetes i Titellaires» - Marta Trepal, Carlos Iguana, Helena Millán, Carles Canyelles, Pepe Ota, Lluís Gràcia, Martina, Jordi Bertran, Cristina i Meri, Joan Vinuesa, Jordi Pinar, Fernando "U", Accidents Polipoètics, Carme Calvet, Mariona - Grupo Taller de Marionetas (c. Guàrdia, 11).
- 21-03-2002 - Pere Canals (guitarra), Joan Vinuesa i Jordi Bertran – Heliogàbal (Ramón y Cajal, 80).
- 05-04-2002 – «5a Festa dels Titellaires i Poetes» - Oriol Tramvia, Ferran Ainsa, Xavier Theros, Rosa Abuchaibe, Josep Pedrals, Noel Tatú - Grupo Taller de Marionetas (c. Guàrdia, 11).
- 10-04-2002 – «Animadèria» - Montserrat Marfany, Joan Vinuesa – Parnasse (Gignàs, 21).
- 00-00-2002 - Inici de Kabaret Obert, programació mensual (últim divendres de cada mes). Programació iniciada el 2002 per Joan Casellas, Àngel Pastor i Pere Sousa –en poc temps s'hi van afegir Carlos Pina i Maria Cosmes – i més tard, Xavier Sabater. Va tenir lloc a diversos locals (El món obert, Kasumay, A.L.A i La PAPA). Dura fins al 2008.
- 21-06-2002 - «6a Festa de Poetes i Titellaires» - Roger Mas, Josefina Vidal, Gerard Barrabés, Gerard Altaió, Tomàs Arias, Toni Gol, Agustín Gálvez - Grupo Taller de Marionetas (c. Guàrdia, 11).
- 05-07-2002 - Kabaret Obert. Kasumay (c. Sant Agustí vell, 15).
- 19-10-2002 - «VII Encuentro de Poetas y Titiriteros» - Garrapinillos – Zaragoza.
- 06 a 09-11-2002– «PROPOSTA. festival internacional de poesies + polipoesies» - Organitzat per proposit.org. CCCB (Montalegre, 5).
- 15 i 23 -11-2002 - «10è Festival de Polipoesia de Barcelona» - Amàlia Sanchís, Màrius Serra, Ciberpoesia Catalana 2.1 (Projecció del CD Rom amb treballs de Joan Casellas, Maria Cosmes, Olga

Delgado, Eulàlia Framis, Josep Gabaldón, Rosa Grau, Jordi Pope, Xavier Sabater i Amàlia Sanchís), Xavier Sabater, Alquímia del Sol, Xavier D'Edimburg i Aleix Garriga, Abel Figueras, Josep Ramon Roig, Júlia Sabaté i Anna Enrich, Pere Sousa, Tomaso Binga - Centre Cultural La Farinera (Gran Via de les Corts Catalanes, 837).

2003

- 07-02-2003 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 16-02-2003 - Poetes de *The Barcelona Review*. Presentació dels poetes que han publicat en aquesta revista virtual: Dante Bertini, Edgardo Dobry, Eduard Escoffet, Ramon Farrés... Casa del Llibre (Pg. Gràcia, 62).
- 14-21 i 28-02-2003 - «Tocats de l'Ala: Poli Psicodèlia Poètica» - Xavier Sabater i altres - A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 05-04-2003 - 4a Mostra d'Entitats de Sant Martí -Recital de Polipoesia – Xavier Sabater.
- 11-04-2003 - «Accions Contra la Guerra». La Llotja, Escola Municipal d'Arts Aplicades.
- 09-05-2003 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 06-06-2003 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 13-06-2003 - «VIII encuentro de Titiriteros y Poetas» - Antón Castro, Joan Vinuesa, Adolfo Ayuso, Alonso Cordel, Che y Moche, José Luis Esteban, Lourdes Fajó, Luis Felipe Alegre - Garrapinillos – Zaragoza.
- 04-07-2003 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 03-09-2003 – Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 20-09-2003 - «11è Festival de Polipoesia de Barcelona» - Xavier Sabater, Minimax Teatre, Lluís Gràcia, Jon Andoni Goikoetxea,

Giovanni Fontana, Oriol Tramvia, EMS: Enric Casasses, Manel Pugés & Stella Hageman - (Festes de la Mercè 03) - Centre Cultural La Farinera (Gran Via de les Corts Catalanes, 837).

- 10-10-2003 – Joan Vinuesa presenta *El llom del sol* (poemari) amb dibuixos de Montserrat Marfany - Grupo Taller de Marionetas (c. Guàrdia, 11).
- 30-10-2003 – Recital de Joan Vinuesa - El borne del mar (Banys Vells, 18 bis).
- 02-11-2003 – Recital de Xavier Sabater i Jaume Cuadreny – Astrolabi (c. Martínez de la Rosa, 14).
- 05 a 08-11-2003 – «PROPOSTA. festival internacional de poesies + polipoesies» - Organitzat per proposit.org. CCCB (Montalegre, 5).
- 22-11-2003 - «La gesta del mot» - Joan Vinuesa i Lluís Gràcia – Centre Comarcal Lleidatà.

2004

- 06-02-2004 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 12-02-2004 - Presentació de la carpeta «Agramunt» amb textos de Guillem Viladot i dibuixos de Josep Guinovart - Galeria Ob-Art (Enric Granados, 9)
- 13 a15-02-2004 - «Primera poesia. Trobada de poetes joves en llengua catalana i castellana» - Eduard Escoffet, Albert Roig, Manuel Guerrero, Josep Camacho Grau, Núria Martínez Vernis, Dolors Miquel, Carles Rebassa, Júlia Zabala i Josep Pedrals - Residència d'Investigadors (carrer Hospital, 64).
- 24-02-2004 – Recital de Joan Vinuesa i Jordi Bertran – Serilla (Ferlandina, 39).
- 05-03-2004 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).

- 15 a 20-03-2004 - BarriBrossa 2004. Una de les actuacions és «Els poetes “novíssims” a Barri Brossa». A establiments del barri del Born (El Foro, Santa Maria, Comerç 24, Bestiari i Tantarantana).
- 26-03-2004 - «12a Festa de Titelles i Poetes» - Anna Aguilar, Koldo, Anna Maluquer, Mateo Reyó, Gerard Altaió, José Antonio Arcediano, Eduard Flotats "cançó" - Grupo Taller de Marionetas (c. Guàrdia, 11).
- 02-04-2004 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 14-04-2004 - «Recital de poesia. Montserrat Roig, Joan Brossa, Marcel Duchamp» - Coordina Joan Vinuesa - Fanny Urpina, Pepe Otal, Joana Gay, Jaume Sisterna, Joan Adrover, Gerard Barrabés, Enrique Ibáñez – Antic Teatre (Verdaguer i Callís, 12).
- 07-05-2004 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 04-06-2004 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 16-06-2004 - Kabaret Obert Extra d'estiu – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 09-07-2004 - «XIII Aplec de Titellaires i Poetes» - Jordi Bertran, Toña, Valentina, Lluís Gràcia, Carles (música) i altres - Grupo Taller de Marionetas (c. Guàrdia, 11).
- 03 i 04-06-2004 - «Jornades Europees de Poesia i Educació». Grup de recerca PIEBA (Poesia i Educació a Barcelona, Avui) Universitat de Barcelona. Aula Magna Facultat de Biologia.
- 00-00-2004 - Aparició del grup de poetes «Imparables» i polèmica al voltant de la poesia.
- 00-00-2004 Congrés «Under construction. Literatures digitals i aproximacions teòriques». UOC + Hermeneia. Sala d'actes de la UOC (Av. Tibidabo 39-43)
- 25-09-2004 - «12è Festival de Polipoesia de Barcelona» - Xavier Sabater, Joan Casellas, Pere Sousa, Fernando Millán, Nicola

Frangione, Christian Atanasiu, Jaume Quadreny - Centre Cívic Torre Llobeta (c. Santa Fe, 2 bis).

- 01-10-2004 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 22-10-2004 - «14a Reunió de Poesia i Titelles» - Mª Carme Roig, Jordi Cussà, Xavier Canals, Juan Carlos Peña, Pere Suñé, Xavier d'Edimburg - Grupo Taller de Marionetas (c. Guàrdia, 11).
- 03 a 06-11-2000 – «PROPOSTA. festival internacional de poesies + polipoesies» - Organitzat per proposit.org. CCCB (Montalegre, 5).
- 05-11-2004 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).
- 09-11-2004 – Recital poètic de Joan Vinuesa - Valentina Centre Cultural (plaça Regomir, 2).
- 27-11-2004 - «CyberPoem 1.1: Mostra de Poètiques Digitals» - Organitzada per La PAPA - Xavier Sabater muntarà deu edicions d'aquesta mostra (2004-2013), centrada en actes poètics relacionats amb tecnologia - C.C. Torre Llobeta (c. de Santa Fe, 2).
- 03-12-2004 - Kabaret Obert – A.L.A. (c. dels Salvador, 20).

6. Cloenda

Si partim del fet que els grups socials són els veritables protagonistes en la creació cultural, els poetes ho han estat durant les dues dècades estudiades. Els vint anys de poesia pública que hem tractat en aquesta tesi reflecteixen un moment d'auge del gènere, marcat fonamentalment per dues constants: la barreja de disciplines artístiques i la voluntat de difondre la poesia, d'arribar al públic, ja sigui a través de recitals, d'accions, de publicacions, d'exposicions o d'actes diversos, la majoria organitzats pels mateixos poetes.

Uns anys de la postmodernitat en què els límits entre els diferents graus de cultura s'han anat difuminant, s'han barrejat estils i s'han fragmentat els codis. Hem parlat en el capítol 4 del desig o la compulsió humana de voler classificar tot allò que tenim a l'abast, per entendre-ho i per entendre'ns. Però hem d'admetre que cada cop convivim més amb un món de fronteres borroses on sovint es fa difícil –i sovint resulta del tot innecessari– classificar. Tant en les Humanitats com en la Ciència s'han desenvolupat teories molt sòlides que defensen les fronteres difuses.

Pensem en la de l'antropòleg nordamericà Clifford Geertz (1994), que parla de la impossibilitat de voler compartimentar certs gèneres, ja que es presenten de forma borrosa, i fa servir l'adjectiu *blurred* per explicar el moment de transició dins l'Antropologia en què les fronteres entre gèneres es tornen nebuloses,

obscoles o híbrides i participen d'una cosa i d'una altra al mateix temps. I també pensem en la caracterització de la modernitat com un «temps líquid», del sociòleg polonès Zygmunt Bauman (2002) que es refereix al trànsit que hi ha hagut d'una modernitat sòlida, estable i repetitiva a una modernitat líquida i flexible, en què els models i les estructures socials no duren prou com per arrelar i es van transformant, com els fluids, que no es fixen a l'espai ni es lliguen al temps, sinó que es desplacen amb facilitat, vessen, esquitxen, es filtren, i sobreviuen a les topades amb els sòlids, que es veuen alterats pel seu contacte.

Així mateix, en territoris científics, és cabdal la teoria de la lògica difusa i els conjunts nebulosos o borrosos –*fuzzy*– enunciada pel matemàtic Lotfi Zadeh el 1965, que permet el maneig i el processament de certs tipus d'informació en els quals es mantenen termes inexactes, imprecisos o subjectius. Amb els conjunts nebulosos o *fuzzy sets*, es poden definir subconjunts de manera que qualsevol element hi pot pertànyer en diferents graus.

I justament en el territori artístic, que és el que per definició s'ocupa de les coses més difuses de l'existència, de les que no poden explicar-se de manera científica, la frontera entre gèneres és ben borrosa, i ens trobem amb contínues manipulacions del llenguatge que difícilment podem classificar.

En aquest estudi hem volgut, no tant categoritzar ni classificar res, sinó, sobretot, dibuixar el territori, el paisatge pel qual ens hem mogut durant vint anys i representar-hi els moviments que s'hi han esdevingut, els éssers que l'han

habitat, de manera que aflori, justament, aquesta borrositat tan característica de les pràctiques poètiques contemporànies.

La Barcelona dels noranta es pot llegir com un cronòtop bakhtinià, en el sentit que vehicula la narració de la vida poètica durant aquests vint anys, amb una expressió indissoluble de l'espai i del temps. La ciutat es conforma com a centre organitzador dels esdeveniments fonamentals d'aquesta recerca poètica, que fa visible el temps en l'espai i que transporta la informació factual i narrativa que hem resseguit en les pàgines anteriors.

Així és com al llarg de vint anys, el que havia començat sent un corrent minoritari i submergit va esdevenir un centre d'atenció de la literatura. Es van obrir programacions regulars de tot tipus de tendència poètica, es van muntar recitals amb una freqüència inusitada, es van organitzar gires poètiques arreu de Catalunya, i es van fer exposicions singulars. No es pot negar, doncs, que en el període estudiat la difusió de la poesia va augmentar i que es va produir, més que mai, la barreja de tendències, la intersecció de pràctiques artístiques i, per tant, la fusió de tècniques i de llenguatges que caracteritza la poesia experimental.

I no es tractava de la manifestació d'un grup generacional cohesionat ni d'una poètica comuna, sinó d'un grup de poetes que compartien el risc, que

provaven, que experimentaven i que, amb aquesta actitud feien avançar el llenguatge poètic.

Els poetes protagonistes d'aquest treball coincideixen a dir que no volien esperar que ningú els autoritzés a fer res, que els donés permís per muntar res. Ho feien. Practicaven la política de l'acció directa, i aplaudien la capacitat d'actuar immediatament. Als vuitanta perquè no hi havia més remei, ja que no existia cap model a seguir, era la reacció natural a la situació sociopolítica del moment. I als noranta perquè s'hi sumava un rebuig per la pompa que havien suposat les Olimpíades, juntament amb el desig de normalitzar la poesia, d'arribar a la gent amb la poesia.

Però l'èxit en la recepció per part del públic no queda reflectit en l'espai que hi dedica la crítica. Per què a la crítica literària li costa tant parlar de poesia pública? Així com en altres territoris artístics s'ha fet palesa l'obertura des del punt de vista teòric, en poesia, en aquesta poesia que té com a pàgina l'escenari, molt pocs autors han contemplat de tractar-la a l'hora de fer crítica o edició. Entenem que el motiu fonamental és la dificultat d'abordar una forma d'expressió híbrida, que és poesia, o sigui text, però que participa d'elements que en la tradició més recent no li són propis.

El caràcter híbrid de moltes manifestacions poètiques demana el contacte amb mètodes usats per altres disciplines artístiques com el teatre, la música o la performance. De fet, quan els crítics tracten la poesia que es produïa als vuitanta en cap cas al·ludeixen a la poesia en viu que es feia en aquells moments als bars

i ateneus de Barcelona, sinó que, a tot estirar, es refereixen a la poesia visual o a la poesia concreta, la que experimenta en el suport del paper, i que tampoc ha trobat en la teoria literària una bona base per desenvolupar, sinó que ha hagut d'anar a raure a la teoria de l'art per poder seguir algun camí interpretatiu.

En el volum *El gos del poeta* (1994), a cura d'Albert Roig, que recull articles sobre poesia apareguts a la premsa a la dècada dels vuitanta (i fins al 1994), Carles Hac Mor és l'únic que parla obertament de la poesia que existeix fora dels llibres i s'estranya que en un moment singular de projecció poètica, els crítics continuïn teoritzant només sobre la poesia escrita. Diu Hac Mor en un article titulat «L'avantguarda a Catalunya» publicat el 1988 a la revista *Cultura*:

Que no creiem en la força de la poesia? Que aquesta és per ser llegida en la intimitat? Sí, i tanmateix davant un anunci lluminós, posem per cas, igualment hi pot haver intimitat. I els recitals de poesia no són pas exactament íntims, per exemple.

O és que obligatòriament ens hem de posar les sabatilles, per llegir poemes? I levita del segle XIX, també? El poeta Joan Brossa ha repetit deu mil cops al llarg de molts d'anys que la poesia ha de cercar nous mitjans de manifestació adients amb el temps present. I això no vol pas dir que tots els poetes haurien de fer poesia visual, sinó que el llibre no ha de ser l'únic suport per als poemes (p. 127)

De fet, després de gairebé trenta anys d'actuacions poètiques encara ara costa molt trobar crítica i teoria literària que contemplin la poesia pública. Potser

és que, com diuen el mateix Hac Mor i Antoni Clapés: «La poesia no és literatura: és una altra cosa» (Clapés; Hac Mor 43), tal com sostenia Novalis.

I afegeix Hac Mor:

El cas és que si per literatura entenem els gèneres, els codis, les fórmules, i les normes convencionals, llavors podem dir que, paradoxalment i tautològicament, la literatura —i no només la poesia— no té res a veure amb la literatura, o no hauria de tenir res a veure amb la literatura entesa com a entreteniment, o com a menja espiritual, o com a exponent de l'experiència vital. La literatura —ja sigui narrativa o poesia o assaig— és tota una altra cosa, diferent de la literatura entesa com a cadàver. I tanmateix (i no és pas només una qüestió semàntica, sinó sobretot conceptual) la literatura que no és literatura també és literatura; sí, ho és. I la poesia que no és literatura també és literatura. O no, potser no? [Clapés; Hac Mor 43]

És possible que si deslliguem la poesia de la literatura puguem facilitar la comprensió del fet poètic i acostar-lo més, en la línia del pragmatisme que proposava John Dewey, a una experiència vital (*L'art comme expérience*, 2010). Sosté Dewey que hi ha una hipertròfia teòrica que suposa un veritable mur davant l'experiència que el públic té de les obres artístiques, de manera que la teoria estudia objectes que el públic ja no percep, i justament el que seria necessari és que la teoria pogués tenir millor experiència dels objectes que se li ofereixen, que es pogués recuperar la continuïtat entre l'experiència estètica i els

processos vitals ordinaris; en definitiva, que es busqués la unitat entre teoria i pràctica.

Les arts qui ont aujourd'hui la plus grande vitalité pour l'homme ordinaire sont des choses qu'il ne considère pas comme des formes d'art : par exemple le cinéma, le jazz, la bande dessinée, et, trop souvent, les articles dans les journaux relatant des liaisons extraconjugales, des meurtres, et des exploits commis par des bandits. Car, lorsque ce qu'il connaît sous le nom d'art se trouve relégué dans des musées, l'élan irrésistible qui l'entraîne vers des expériences en elles-mêmes agréables trouve un exutoire dans les seuls objets que lui offre son environnement quotidien [Dewey, 33].

No ha estat fins als darrers anys que alguns crítics han denunciat que cap teoria moderna no sigui apta per donar compte del que constitueix la literarietat específica d'un gran nombre d'obres poètiques contemporànies. I no ha estat fins a la dècada passada que han aparegut algunes aproximacions teòriques que es qüestionen com abordar l'anàlisi poètica des de punts de vista més propers a la realitat.

Així, els francesos Christophe Hanna o Franck Leibovici parlen de «dispositius poètics» i de «documents poètics» respectivament, per referir-se a totes aquestes manifestacions poètiques que surten del poema convencional:

Pour le dire grossièrement, il s'agira d'objets qui sont littéraires, mais pour une autre raison que celle de nous engager dans une expérience esthétique désintéressée [...] Ils n'auront donc pas besoin, pour fonctionner littérairement,

d'être reconnus et appréciés à travers les catégories observationnelles liées à la notion théorique de littérature. (Hanna, 2010, p. 10)

Per a Hanna, construir una altra literarietat implica pensar un mode de relació diferent entre el subjecte i la seva producció; una concepció col·lectiva, pràctica, en la qual l'escriptura ja no es presenta com una activitat privada sinó com una acció que té en compte els problemes públics. I Leibovici, en la mateixa línia, es refereix als documents poètics com a obres que ofereixen l'experiència de poder reavaluar dades de l'actualitat.

Els poetes dels vuitanta no feien altra cosa que qüestionar la realitat amb la seva expressió, amb la seva interpretació. Documentaven la realitat qüestionant-la, amb una forma que tenia més a veure amb el *happening* o la *performance* que amb la lectura convencional. Els actes poètics, per definició, implicaven el públic, i en el seu cas, a més, eren actes col·lectius, en què els poetes no actuaven mai sols sinó que s'anaven alternant a l'escenari per dir els seus poemes o també en preparaven per ser dits en grup.

La poesia pública als vuitanta va ser una poesia d'urgència. Una poesia que més que experimentar formats, volia ser dita, volia arribar al públic pel canal oral i esdevenir, així, expressió de la realitat. I va ser aquesta poesia la que va anar transformant l'escena literària a Catalunya i va anar hibridant formats fins arribar a les múltiples propostes que van esclatar als noranta a Barcelona. Va ser un reducte mínim, d'una dotzena de poetes, però van aconseguir alterar la poesia i tornar-la a l'espai públic.

El nou segle no sembla que, de moment, sigui tan prolífic a disseminar poesia. Hi ha una inèrcia generada per l'activitat intensa dels noranta i primera meitat dels dos mil, però ha minvat substancialment la quantitat d'actes que es munten. Amb tot, hi ha hagut i hi ha encara força activitat al voltant de la poesia. L'Heliogàbal ha organitzat des del 2004 recitals i cicles de poesia fins al 2016, en què es van veure obligats a tancar el local; l'Horiginal continua amb la programació setmanal de poesia des del 2001, un espai obert a poetes amb trajectòria i a noves veus, amb lectures, accions i presentacions cada dimecres; Arts Santa Mònica acull des del 2014 el cicle de poesia «Dilluns de poesia», produït per la Institució de les Lletres Catalanes, que vol donar a conèixer les veus més remarcables de la poesia catalana i internacional a Barcelona. Al CCCB continuen amb molt d'èxit els *slams* de poesia que van començar el 2010 i que cada mes convoquen centenars de persones. Alguns locals com Cronopios, (c. Ferlandina, 16), a tocar de l'Horiginal, programa amb regularitat *jams* de poesia on qualsevol pot sortir a improvisar.

Així que actualment Barcelona continua sent un nucli actiu de poesia, però percebem que les pràctiques actuals s'acosten més a la poesia oral, a la interpretació de poemes escrits, que no pas a les pràctiques més híbrides. El relleu generacional no ha portat gaires poetes de la híbridesa. És com si el sediment d'aquestes tres dècades s'hagués concretat en una poesia més

essencial, en un culte a la paraula dita, a la poesia pública, però amb escasses mostres de combinacions, de borrositats i tecnologies.

Sigui com sigui, és evident que la recepció de les poètiques més arriscades s'ha normalitzat, i que els poetes han transmès la seva poesia i s'han guanyat el públic, que ja no veu la poesia en directe com un subproducte de la poesia escrita.

Obríem la investigació que va motivar aquest treball amb l'objectiu de contextualitzar, documentar i interpretar el procés expansiu de la poesia pública a Barcelona des de 1984 fins al 2004. Ara, amb el mapa d'aquests vint anys dibuixat, amb la història narrada, i amb la possibilitat de recuperar moltes actuacions a través de l'arxiu Summa, se'ns plantegen nous objectius orientats fonamentalment a llegir aquest mapa des d'una distància focal més curta i aprofundir en els poetes i les poètiques públiques que ens han nodrit i estimulat durant tants anys.

7. Bibliografia

- Accidents Polipoètics. Polipoesia o mediocritat congènita. A: *Audiopoètiques. Fenici*. Reus: Comissariat, 1992, núm. VIII, s.p.
- Accidents Polipoètics. *Van a por nosotros*. Madrid: Arrebato Libros, 2012.
- Action Art. Magazine sobre la acción [en línia]
<http://www.geifco.org/actionart/indexAA.htm> [accés: 20-03-2017].
- Altaió, Vicenç. *L'escriptura sense llançadora*. Barcelona: Parsifal, 1997.
- Altaió, Vicenç; Guillamon, Julià. *La Revolta Poètica 1964-1982*. Barcelona: Galaxia Gutenberg - Fundació Palau - Arts Santa Mònica, 2013.
- Aristòtil. *Retòrica. Poètica*. Barcelona: Edicions 62, 1998.
- Audí, Marc; Bordons, Glòria; Costa, Lis. La poesia experimental, poesia fronterera: concepte, característiques i recepció. A: Gregori, Alfons (coord.). *Discurso sobre fronteras - fronteras del discurso: estudios del ámbito ibérico e iberoamericano*. Lask (Polònia): Oficyna Wydawnicza LEKSEM, 2009, p. 383-393.
- Audí, Marc. El concepto de documento en poesía: experimentaciones contemporáneas. A: *Revista Letral*. Granada: Universidad de Granada, 2013 (deseembre), núm. 11, p. 95-111.
- Ars vituperat. art crític, crítica d'art*. Barcelona: Propost, 1996, núm. 34.
- Ball, Hugo. *La huida del tiempo (un diario)*. Barcelona, Acantilado, 2005.
- Ballbona, Anna. Entrevista Enric Casasses [en línia] Edicions 1984:
<https://edicions1984.wordpress.com/tag/enric-casasses>, 2014 [accés: 20-03-2017].
- Barber, Llorenç; Palacios, Montserrat. *La mosca tras la oreja. De la música experimental al arte sonoro en España*. Madrid: Ediciones y Publicaciones Autor, 2009.

- Bauman, Zygmunt. *Modernidad líquida*. Madrid: Fondo de Cultura Económica de España, 2002.
- Blay, Pep; Vidal, Francesc (coord.). *Audiopoètiques. Fenici, VIII*. Reus: Comissariat, 1992.
- Bobillot, Jean-Pierre. *Bernard Heidsieck, Poésie Action* [amb 1 CD]. Paris: Jean-Michel Place, 1996.
- Bordons, Glòria; Costa, Lis. Les poètiques de l'antipoeta. A: Muntaner, Maria; Picornell, Mercè; Pons, Margalida; Reynés, Josep Antoni (eds.). *Poètiques de ruptura*. Palma: Lleonard Muntaner, 2008.
- Bordons, Glòria (coord.). *Poesia i Educació. D'internet a l'aula*. Barcelona: Graó, 2009. Biblioteca Articles, 170.
- Bordons, Glòria. (ed.). *Poesia contemporània, tecnologies i educació* [amb 1 DVD]. Barcelona: Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona, 2010.
- Bosseur, Jean-Yves. *De la poésie sonore a la musique : Doc(k)s Son*. Marsella: NéPE Akenaton, 1998.
- Bosseur, Jean-Yves. *De vive voix ; dialogues sur les musiques contemporaines*. París: Minerve, 2010.
- Boschetti, Anna. *La Poésie partout : Apollinaire, homme-époque (1898-1918)*. París: Seuil, 2001.
- Breton, André. *Les pas perdus. Œuvres complètes, I*. París: Éditions Gallimard, 1988. Bibliothèque de la Pléiade, p. 328.
- Brossa, Joan. *Diari de Barcelona, 29-11-1991*.
- Bulatov, Dimitry (ed.). *Homo sonorus. An International Anthology of Sound Poetry* [amb 2 CD]. Kaliningrad: National Center for Contemporary Art, 2001.
- Burroughs, William S. *Electronic Revolution*. Gottingen: Expanded Media Editions, 1976.
- Calleja, J. M. *Poesía experimental-93*. Barcelona: Sedicions, 1993.
- Canals, Xavier. Entrevista realitzada per Lis Costa, 27-09-2016.

- Cano, Genís. *Poètica de la contracultura*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2003.
- Cano, Genís (ed.). *A Imatge de la Contracultura*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2005.
- Carbó, Jordi. *El Saxo*. Barcelona: La Web Sense Nom + Roure Edicions, 2009.
- Carmona, Àngel. Poesia al carrer. *El País*, 16-06-1985.
- Casasses, Enric. Catalunya gira. Modèstia a part! *Vertigen*, 1997, s. p.
- Casasses, Enric. De l'eixamplament de les potències. A: Castillo, David (ed.), *Barcelona, fragments de la contracultura*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2010, p. 116-119.
- Casasses, Enric. Entrevista realitzada per Lis Costa, 28-02-2012.
- Casellas, Joan (ed.). *Bones accions 1991-2001*. Barcelona: Aire, 2002.
- Casellas, Joan. Tú y ese otro asunto: Como reinventamos la acción de los 90 [en línia] <http://www.heterogenesis.com/Heterogenesis-5/H-43/Cas/asunto.htm> [accés: 20-03-2017].
- Casellas, Joan. Entrevista realitzada per Lis Costa, 02-05-2017.
- Castillo, David (ed.). *Barcelona, fragments de la contracultura*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2010.
- Castillo, David. Entrevista realitzada per Lis Costa, 09-03-2012.
- Castillo, David; Valls, Marc. *Poesia Contracultura Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2016.
- Chopin, Henri. Lettre ouverte aux misiciens aphones (I). A: *OU Cinquième Saison*. París: 1968, núm. 33.
- Chopin, Henri. *Poésie sonore internationale*. París: Jean-Michel Place, 1979.
- Chopin, Henri. Letter to Nicholas Zurbrugg, 17.07.1979. A: *Stereo Headphones*. 8-9-10. Brisbane (Austràlia): Nicholas Zurbrugg, 1982.
- Clapés, Antoni; Hac Mor, Carles. *Converses*. Barcelona: Cafè Central, Emboscall i HAAC, 2006.
- Comissariat [en línia] www.comissariat.cat [accés: 20-03-2017].

- Correa, Nieves. En defensa del artista gestor, nómada, cazador y recolector. A: *Fuera de Banda*. València: Ediciones de la Mirada, 1998, núm. 5.
- Costa, Lis. Viatge a la Po(lin)esia. A: *Transversal. Revista de cultura contemporània*. Lleida: 1998, núm. 7, p. 93-97.
- Costa, Lis. Poesia experimental a la Barcelona dels 90. A: Arenas, Carme; Bordons, Glòria (ed.). *Avantguardes i literatura a Europa i a Catalunya*. Barcelona: UOC, 2000.
- Costa, Lis. El bou de la tristesa s'eixarranca. A: *Proposta. Festival Internacional de poesies + polipoesies*. Barcelona: Propost, 2000.
- Costa, Lis; Jordana, Josep M. Videopoesia catalana del segle XX. A: *Proposta. Festival Internacional de poesies + polipoesies*. Barcelona: Propost 2001.
- Costa, Lis. Experimental poetry in Barcelona during the 1990s. A: *Visible Language*. Rhode Island (EUA): Rhode Island School of Design, 2001, 35.1, p. 76-91.
- Costa, Lis. Ester Xargay. Hibridació. A: *Esquerp*. Reus: Comissariat, hivern 2003-2004, núm. 3, p. 22-25.
- Costa, Lis. L'oralitat com a experimentació en la poesia catalana de finals del segle XX [en línia]. A: *Catalonia*. París: CRIMIC, Université Paris-Sorbonne, 2008, núm. 3. <http://www.crimic.paris-sorbonne.fr/actes/catalonia3/costa.pdf> [accés: 20-03-2017].
- Costa, Lis. Poesia cinètica. A: Barceló Pinya, Xavier (ed.). *Literatura sense papers. Escriitures, art i entorn digital*. Palma: Edicions UIB, 2010. Col·lecció TECSSED 1, p. 51 a 62.
- Costa, Lis. Poesia alterada. Els inicis de la poesia pública a Barcelona durant els anys vuitanta. A: *Catalan Review, International Journal of Catalan Culture*. Liverpool: Liverpool University Press, 2012, núm. 26, p. 107-122.
- Costa, Lis; Escoffet, Eduard. Poesia, sonoritat i electrònica. A: *Temps d'educació*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2012 (primer semestre) núm. 42, p. 51-70.

- Costa, Lis. PROPOSTA (2000-2004). Un festival clau per a la difusió de la poesia pública. A: Coromina, Eusebi; Pinyol, Ramon (eds.). *Literatura Catalana Contemporània: crítica, transmissió textual i didàctica*, Barcelona: Societat Catalana de Llengua i Literatura - Universitat de Vic, 2016, p. 157-172
- Costa, Lis. Xavier Sabater, polipoeta de tots els plecs. A: Pons, Margalida; Reynés, Josep Antoni (eds.). *Poètiques liminars: imatge, escena, objecte, trànsit*. Palma: Edicions UIB, 2016, col·lecció TECSED 5, p.189-205.
- Costa, Lis. Polypoetry in Barcelona (1987-2017). A: Fernandes, Frederico; Minarelli, Enzo. *Assagi di Polipoesia. In Flavor of Polypoetry* (p. en premsa). Londrina (Brasil): EDUEL University Press of Londrina, 2017.
- Costa, Lis. Summa. arxiu videogràfic dels darrers vint-i-cinc anys de poesia i música experimentals a Barcelona. A: Audí, Marc; Bordons, Glòria; Costa, Lis; Figueras, Eva; Redondo, Mar. *De poesia. Arxius, poètiques i recepcions*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2017.
- Debord, Guy. *La Société du spectacle*. París: Gallimard, Folio essais, 1996 [1967].
- Debord, Guy. *Rapport sur la construction des situations*. París: Mille et une nuits, 2000.
- Dewey, John. *L'art comme expérience*. París: Gallimard, 2010 [1934].
- Dinouart, Abate. *El arte de callar*. Madrid: Siruela, 1999.
- Diversos autors. *AudioPoesiA SampleR* [casset doble]. Barcelona: Cintas del Fin, 1987.
- Diversos autors. *Literatures submergides*. Barcelona: Dpt. de Cultura de la Generalitat de Catalunya, KRTU, 1991.
- Diversos autors. *Arthur Cravan. Poeta i boxador*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1992.

Diversos autors. *Entorn de les literatures submergides*. Vic: H Associació per a les Arts Contemporànies - Estudis Universitaris de Vic, 1992.

Diversos autors. *Poesia visual catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1999.

Donguy, Jacques. *Une génération (1960-1985)*. París: Editions Henri Veyrier, 1985.

Donguy, Jacques. *Poésies expérimentales. Zone numérique (1953-2007)*. Dijon: Les Presses du Réel, 2007.

Escoffet, Eduard. Entrevista realitzada per Lis Costa, 09-09-1998.

Escoffet, Eduard; Vidal, Francesc (coords.). *Audiopoètiques 2*. Reus: Talp Club-Institut Municipal d'Acció Cultural de Reus, 1999.

Escoffet, Eduard (ed.). *PROPOSTA 2000. Festival Internacional de Poesies + Polipoesies*. Barcelona: propost.org, 2000.

Escoffet, Eduard (ed.). *PROPOSTA 2001. Festival Internacional de Poesies + Polipoesies*. Barcelona: propost.org, 2001.

Escoffet, Eduard (ed.). *PROPOSTA 2002. Festival Internacional de Poesies + Polipoesies*. Barcelona: propost.org, 2002.

Escoffet, Eduard. Crear alçada la veu. A: *Reduccions. revista de poesia*. Vic: Universitat de Vic – Eumogràfic, gener 2002, núm. 75.

Escoffet, Eduard (ed.). *PROPOSTA 2003. Festival Internacional de Poesies + Polipoesies*. Barcelona: propost.org, 2003.

Escoffet, Eduard (ed.). *PROPOSTA 2004. Festival Internacional de Poesies + Polipoesies*. Barcelona: propost.org, 2004.

Fernández Serrato, Juan Carlos. Mal de archivo y campo de conocimiento: la poesía experimental se mira al espejo. A: Audí, Marc; Bordons, Glòria; Costa, Lis; Figueras, Eva; Redondo, Mar. *De poesia. Arxius, poètiques i recepcions*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2017.

Ferrando, Bartolomé. *La performance como lenguaje. Performances poéticas*. València: Ortiz, 1988.

- Ferrando, Bartolomé. *La mirada móvil. A favor de un arte intermèdia*. Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela. Servicio de Publicacións e Intercambio Científico Campus Universitario Sur, 2000.
- Ferrando, Bartolomé. El Arte de Acción en España entre los últimos veinte años y alguno más. A: Martel, Richard (ed.). *Art Action 1958-1998*. Québec (Canadá): Éditions Intervention, 2001.
- Ferrando, Bartolomé. *El arte de la performance. Elementos de creación*. València: Mahali, 2009.
- Ferrando, Bartolomé. *De la poesía visual al arte de acción*. Bilbao: L.U.P.I (La Última Puerta a la Izquierda), 2014.
- Fina, Xavier; Subirats, Joan. *Proximitat, cultura i tercer sector a Barcelona. Anàlisi de casos*. Barcelona: Icaria Editorial, 2011.
- Fontana, Giovanni. *La voce in movimento*. Monza: Harta Performing & Momo, 2003.
- Geertz, Clifford. *Conocimiento local: ensayos sobre la interpretación de las culturas*. Barcelona: Paidós, 1994 [1983].
- Gómez de Liaño, Ignacio. Entre la poesía pública y el teatro chamánico. A: Arias-Misson, Alain, *Poesía de calle y poesía de transparencias*. Madrid: Galería Freijo, 2015.
- Gràcia, Lluís. Entrevista realitzada per Lis Costa, 08-01-2003.
- Guerrero, Manel. *Sense contemplacions. Nou poetes per al nou segle: C. Hac Mor, E. Casasses, V. Sunyol, A. Vidal, A. Roig, X. Lloveras, D. Castillo, J. Cornudella i A. Pons*. Barcelona: Empúries, 2001.
- Habitual Video Team; proposit.org. *PEVB (Poesía en Viu a Barcelona) 1991-2003* (dvd). Barcelona: proposit, 2004.
- Habitual Video Team. Summa. Arxiu videogràfic d'Habitual Video Team [en línia] www.summa-hvt.org [accés: 20-03-2017].
- Hac Mor, Carles. Concentració de poesia total. *El País*, 15-06-1989.

- Hac Mor, Carles. Una pràctica subversiva. A: *Literatures submergides*.
Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya,
1991, p. 47-49.
- Hac Mor, Carles. Polipoetes, polipaletes i polipatates. *Audiopoètiques. Fenici*.
Reus: Comissariat, 1992, núm.VIII, s. p.
- Hac Mor, Carles. L'avantguarda a Catalunya. A: *El gos del poeta*. Barcelona:
Empúries, 1994.
- Hac Mor, Carles; Xargay, Ester. De viva veu. Revista parlada. A: *Ars vituperat*.
Barcelona: propost, abril 1996, núm. 34.
- Hac Mor, Carles. Entrevista realitzada per Lis Costa, 14-03-2000.
- Hac Mor, Carles. De la poesia com a antipoesia apoètica, o sigui, com a
poesia. A: *Reduccions. revista de poesia*. Vic: Universitat de Vic –
Eumogràfic, gener 2002, núm. 75.
- Hanna, Christophe. *Nos Dispositifs poétiques*. Paris: Questions théoriques,
2010.
- Heidsieck, Bernard. Glasgow: Sound and Syntax. A: *Canal*, 1978, núm. 18.
- Heidsieck, Bernard. Bernard Heidsieck / Vincent Barras : Entretien. A: Barras,
Vincent.; Zurbrugg, Nicholas. *Poésies sonores*. Ginebra: Contrechamps,
1992, p. 137-146.
- Heidsieck, Bernard. *Le Carrefour de la Chaussee d'Antin* [amb 2 CD]. Marsella:
Al Dante, 2002.
- Higgins, Dick. Statement on Intermedia. A: Vostell, Wolf (ed.), *Dé-coll/age*
(*décollage*) 6. Frankfurt / Nova York: Typos Verlag / Something Else
Press, 1967.
- Hintze, Chrstian Ide. Poesia en temps de transició. A: Bordons, Glòria. *Poesia*
contemporània, tecnologies i educació. Barcelona: Publicacions i
Edicions UB, 2010, p. 53-59.
- Hintze, Christian Ide. *7fold poètics* [en línia] <http://ide7fold.he.ausgetrock.net/>
[accés: 20-03-2017].
- Latorre, Antonio; Rincón, Delio del; Arnal, Justo. *Bases metodològiques de la*
investigación educativa. Barcelona: GR92,1996.

- La web sense nom [en línia] www.lwsn.net [accés: 20-03-2017].
- Lebel, Jean-Jacques; Cahen, Jacqueline. *Polyphonix*. París: Éditions du Centre Pompidou - Éditions Léo Scheer – Polyphonix, 2002.
- Leibovici, Franck. *Des documents poétiques*. Paris: Al Dante - Questions théoriques, Forbidden beach, 2007.
- Malvido, Pau. *Nosotros los malditos*. Barcelona: Anagrama, 2004.
- Marcus, Greil. *Rastros de carmín. Una historia secreta del siglo XX*. Barcelona: Anagrama, 1993.
- Marrugat, Jordi. *La revolució com a origen de l'escriptura de Carles Hac Mor i l'escriptura de Carles Hac Mor com a origen de la revolució*. Tarragona: Arola Editors. 2009.
- Menezes, Philadelpho. Da poesia fonética à poesia sonora. A: Menezes, Philadelpho (ed.). *Poesia Sonora. Poéticas experimentais da voz no século XX*. São Paulo: EDUC, 1992, p. 9,10 i 14.
- Menezes, Philadelpho. Experimental Poetics based on Sound Poetry Today. A: *Visible Language*. Rhode Island (EUA): Rhode Island School of Design, 2001, núm. 35.1, p. 64-75.
- Menezes, Philadelpho. Poesía interactiva: perspectivas de Intersigno para la poesía experimental [en línia] CyberPoem - La PAPA: http://www.cyberpoem.bl.ee/text/menezes_es.html [accés 20-03-2017]
- Millán, Fernando. La poesía experimental y su método. A: *Urogallo*, 19, 1979. p. 46.
- Millán, Fernando.; Francisco, Chema de. *Vanguardias y vanguardismos ante el siglo XXI*. Madrid: Árdora Ediciones, 1998.
- Millán, Fernando. *Ideogramas, emblemas y mitogramas. Antología poética (1965-2000)*. Jaén: Instituto de Estudios Giennenses, 2001.
- Minarelli, Enzo. Polipoesia, dalla lettura alla performance di poesia sonora. A: *Visioni, Violazioni, Vivisezioni. Segni & Suoni della Poesia Contemporanea*. Bondeno (Itàlia): Assessorato alla Cultura, 1983.

- Minarelli, Enzo (ed.). *Antología polipoética. Una selección de poetas sonoros italianos de los 80*. Saragossa: STI. 1986.
- Minarelli, Enzo. Manifiesto de la Polipoesía. A: *Tramesa d'Art en favor de la creativitat*. València, 1987.
- Minarelli, Enzo (ed.) *Visible Language*. A special issue. Voicimage, 35.1. Rhode Island (EUA): Rhode Island School of Design, 2001.
- Minarelli, Enzo. The Manifesto of Polypoetry. A: *Visible Language*. Rhode Island (EUA), Rhode Island School of Design, 2001, 35.1, p.116-125.
- Minarelli, Enzo. *La Voce Regina. Poesia sonora in pubblico*. Bolonya: Piero Manni. 2006. Minarelli, Enzo. *La voce della poesia. Vocoralità del Novecento*. Pasion di Prato (Itàlia): Campanotto Editore, 2008.
- Minarelli, Enzo. Polipoesia [en línia] 3ViTre Archivio di Polipoesia: <http://www.3vitre.it/saggi/polipoesia.htm> [accés 20.03.2017]
- Miranda, Fátima. Sobre Flatus Vocis Trio. A: Sabater, Xavier. *Polipoesía. Primera Antología*. Barcelona: Sedicions, 1992, p. 65-67.
- Nubla, Víctor. Música a l'abast [en línia]. Barcelona: Fundació Miró, 1999 <http://www.hronir.org/entrevistas.htm> [accés 20.03.2017].
- Ong, Walter J. *Oralidad y escritura: tecnologías de la palabra*. Mèxic D. F.: Fondo de Cultura Económica, 1987.
- Padín, Clemente. Breve diccionario de la poesía experimental Ilatinoamericana [en línia] <http://www.blocosonline.com.br/literatura/poesia/poexpert/2002/poex0000.htm> [accés 20.03.2017]
- Padín, Clemente. *Poesía experimental*, Barcelona: P.O.BOX, 1999.
- Padín, Clemente. *La poesía experimental latinoamericana (1950-2000)* Madrid: Información y Producciones, 2001.
- Poetas. Poético Festival [en línia] <http://www.poeticofestival.es/2017/> [accés: 20-03-2017].
- Pol, Marta; Vallaure, Jaime. *Sin número, arte de acción*. Madrid: Círculo de Bellas Artes, 1996.
- Pope, Jordi. *Llibre del fred*. Barcelona: RSalvoEdicions, 1996.

- Propost.org; Habitual Video Team (eds.). *PROPOSTA 2000-2004. Festival Internacional de Poesies + Polipoesies* [3 dvd]. Barcelona, 2006.
- Propost.org. Berlín-Barcelona. Una transferència poètica [en línia]
<http://www.propost.org/anterior/berlin/index.htm> [accés: 20-03-2017].
- Prudon, Montserrat (coord.). *La poésie à coeur à corps et à cris*. Mandres-les-Roses: Mandala, Collection Traverses, 2005.
- Robert, Philippe. *Musiques expérimentales*. Marsella: Éditions Le Mot et le Reste, 2007.
- Roig, Albert (ed.). *El gos del poeta*. Barcelona: Empúries. 1994.
- Roig, Josep Ramon. *Malbé*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- Sabater, Xavier (ed.). *Algunos poetas en Barcelona*. Barcelona: Ediciones La Cloaca, 1978.
- Sabater, Xavier. *Proyectos SISS* [1 casset]. Barcelona: Las cintas del fin, 1987.
- Sabater, Xavier. *Apuntes para una teoría de la polipoesía* [en línia],1990.
CyberPoem - La PAPA:
http://www.cyberpoem.bl.ee/text/theory/sabater_es.html [accés: 13-03-2017]
- Sabater, Xavier. Ningú publicava lo que ens agradava. A: *Literatures submergides*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1991, p. 101-103.
- Sabater, Xavier (ed.). *Polipoesía. Primera antologia* [amb casset]. Barcelona: Sedicions, 1992.
- Sabater, Xavier. *Saba-Sanyo-Casio* [amb casset]. Barcelona: Sedicions, 1992.
- Sabater, Xavier. *Xavier Sabater. I'm a fucking poet*. [en línia]
<https://xaviersabater.wordpress.com/> [accés: 20-03-2017].
- Sabater, Xavier. Entrevista realitzada per Lis Costa, 03-05-2006.

- Sarmiento, José Antonio. *Escrituras en libertad. Poesía experimental española e hispanoamericana del siglo XX*. Madrid: Instituto Cervantes - Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales - Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo, 2009.
- Schaeffer, Pierre. *À la recherche d'une musique concrète*. París: Seuil, 1952.
- Sisterna, Jaume. Entrevista realizada per Lis Costa, 20-03-2006.
- Sound Poetry. Ediciones del cementerio [en línea]
<https://soundpoetryedicionesdelcementerio.blogspot.com.es/> [accés: 20-03-2017].
- Sousa, Pere. *Exposición de arte postal. Mail Art Exhibition*. Barcelona: Sedicions, 1993.
- Sousa, Pere. El poema fonético. A: Sanz, Ángel (ed.). *Arte del siglo pasado. Conferencias 2000*. Granada: Escuela de Arte de Granada y Departamento de Historia del Arte de la Universidad de Granada, 2000.
- Sousa, Pere. *Merz Mail* [en línea] <http://www.merzmail.net/> [accés: 20-03-2017].
- UbuWeb [en línea] <http://www.ubuweb.com/> [accés: 20-03-2017].
- Vega, Gustavo. *Poéticas Visuales*. León: Instituto Leonés de Cultura. 2008.
- Villar, Arturo del. La poesía experimental española. A: *Arbor. Revista General de Investigación y Cultura*, 1973, LXXXV, 330, p. 43.
- Vinuesa, Joan. Entrevista realizada per Lis Costa, 10-02-2006.
- Vinuesa, Joan [en línea] <http://www.joanvinuesabaliu.info/> [accés: 20-03-2017].
- Xargay, Ester. Entrevista realizada per Lis Costa, 17-07-2002.
- Zadeh, Lofti A. Fuzzy sets. *Information and Control*, 1965; 8. p. 338–353.
- Zumthor, Paul. Une poesie de l'espace. A: Barras, Vincent; Zurbrugg, Nicholas (eds.). *Poésies sonores*. Ginebra: Contrechamps, 1992, p. 12.
- Zurbrugg, Nicholas. *Critical vices: the myths of postmodern theory*. Amsterdam: G+B Arts International, 2000.
- Zurbrugg, Nicholas (ed.). *OU Sound poetry. An anthology*. Milano: Emanuele Carcano - Alga Marghen, 2002.

8. Annexos

Índex

Obra d'artesa	293
Festival de Polipoesia de Barcelona	299
Revista Parlada i Revista Caminada	303
Àgora Indisciplinària	335
Viatge a la Polinèsia	339
PROPOSTA	351
Summa	369

OBRA D'ARTESÀ

(1985-1988)

- 01
ABRIL 1985 – NÚMERO ZERO
DEL ROC SEC A...
Anteriorment a l'edició del full *Obra d'Artesà* hi havia hagut un recital del Pope i l'Enric Casasses que s'anunciava «recital ROC SEC (Enric), TO BE CONTINUED... (Pope)», d'aquí el títol d'aquest número.
Amb obra de Carmelo Sancho Pellicer, Pere Serafí (segle XVI), Víctor Esteban, Meritxell Sales, Enric Casasses Figueres, Pope, Albert Subirats, J. C. Galés, Victor Compta.
- 02
MAIG 1985 – NÚMERO UNO
EL COP MESTRE DEL LLENYADOR MÀGIC
Amb la pintura de Richard Dadd «The Fairy Feller's Master-Stroke», 1855-64. I amb obra de Gabriel Domínguez.
- 03
SETEMBRE 1985 – NÚMERO DOS
RENQUES DE CHOUPOS
Amb obra de Jordi Pope, Antoni Hurtado, Truff, Airam i El Rey de las Musas (carnisser al carrer Diluvi).
- 04
OCTUBRE 1985 – NÚMERO 3
HÒSTIA, DE COLORINS
(títol agafat de la novel·la de Ferran Torrent: quan un mongo veu per primer cop una tele en color a la casa del davant)
Amb obra de Pep Fornés, J. A. Bueno, Eulàlia Francis (E. Framis), Víctor Esteban, Carmelo Sancho i altres.
- 05
NOVEMBRE 1985 – NÚMERO QUATRE
DUBI DUBI DUU ...
Amb obra de J. H. Casellas, Marcel·lí Miret, Alberto Speratti, Pep Fornés, Juan Carlos Martínez Liria.

- 06
NOVEMBRE 1985 – NÚM. FORT
AIXÒ ÉS: UNA CARRERA DE LLOPS / ESTE ES EL JOROBADO
Amb dibuixos d'Eulàlia Framis, Pope, Mercè Framis i Joan Vinuesa.
- 07
GENER 1986 – NÚMERO CINC
SOGA DE SES TRENES
Amb obra de Florenci Guntín i Gurguí (que portava la part «plàstica» de l'Ateneu L'Artesà), Pepe Simó...
- 08
MARÇ 1986 – NÚMERO MITJA DOTZENA
COSTELLÓ DE PORC AMB NAPS
Amb obra de J. V. Foix, Jordi Farré, Carmelo Sancho Pellicer i altres.
També un poema de l'Enric Casasses i un altre de Ferrater («Sacra Rappresentazione») que al muntar el full es van confondre i van posar a sota dels dos poemes el nom de l'Enric.
- 09
QUARESMA, 1986 – NÚMERO DE TINTA EXTRA
INFORMACIÓ DE TEMES ETERNS
Full íntegre de Mossèn Xemeneia (Enric Casasses F.)
- 10
? 1886 - Núm. ARID
HOMI SOIT QUI MAL Y PENSE
(al títol hauria de dir: Honi soit qui mal y pense)
Que conté la còpia tal qual, d'un text de la Renaixença.
- 11
42 DE L'ERA ATÒMICA - NÚMERO B-VIT
Vr = WC
Amb obra de Carmelo Sancho, Susana Fornieles, Víctor Esteban, Juan Rivas i Miguel Herrador.
- 12
MAIG 1986 – Núm. Nou
QUÈ SERÀ DELS MEUS GERMANS LLOPS DE LLINATGE?
Full íntegre de Joan Vinuesa.
- 13
Segle XX i pico – Núm. DEU
Las aventuras de Tejo Van Boothern
Full íntegre de Víctor Nubla.

- 14
JULIOL 1986 – Núm. DEU
... vomitaran al sostre d'un terrat
Full de Salva Boada.
- 15
AGOST 1986 – Núm. XII
Difosfo-piridin-nucleótido
Amb obra de Fernando Carreras, Matsico ≈
- 16
SETEMBRE 1986 – Núm. Onze
SO DIZ A FOLLZ, NON DIS A SORTZ
(transcripció: Ho dic a folls, no ho dic a sords, cita de la novel·la occitana medieval Flamenca)
nota al peu: Avís per darrer cop: Els responsables que estem confeccionant els fulls, portem com «norma» la ferma creença en els autors o autores dels escrits, firmats amb nom, pseudònim o alias, per això no ens fem responsables en el cas de plagi, ni ara ni mai. Coordina els fulls Jordi Pope, (N. dels E.)
Amb obra d'Elvira García, Maria Fernádes de Yepes Aragay, Jordi Pope, Carmelo Sancho, Txell Sales, Susana Fornieles, Jordi Farré.
- 17
OCTUBRE 1986 – Núm. Pleniluni
QUI AYTAL FARÀ, AYTAL PERIRÀ!
Amb obra d'Enric Casassas, Romà, Xavier Basté Ribera, Ricard S. Güell, Vicenç Sanclemente, Manuel Almen i Carmelo Sancho Pellicer.
- 18
VCTVBRE V986 – NVMERO VISUAL
LAVSIC CNIC
Full de poesia visual coordinat integrament per J. M. Calleja.
Amb obra de J. M. Calleja, Xavier Canals, Bartolomé Ferrando, Jordi Vallès i Pep Segon.
- 19
Tardor 1986 – Número 13
Els tretze xiscles dels fills del porc
Títol tret d'un sonet de Mn. Xemeneia.
Amb obra de Jaume Sisterna, Carme Balsebre, Carmelo Sancho, un tema transcrit de la Renaixença, Jordi Farré, Maria Galzeran, José María Roda, Julián, Víctor Esteban i Vampir Revòlver (Gerard Horta).

- 20
Novembre 1986 – Número: DOS x SET
Discursos i fets acreditatius
- 21
Mes A LA FI o 7 – Número QUINZE
RIGOR MORTIS
Full íntegre d'Albert Mestres.
- 22
MÉS FA FRET – NÚM. FETGE
LÍMIT AURUS
Amb obra de Pini i Nico.
- 23
DES-EMBRE 1986 – NÚMERO DI > SET
AH! JAMÁS DE LA VIDA!
Amb obra d'Enric Casassas, del Licenciado Vidriera signant un tros copiat de la Renaixença, del Col·lectiu Altres Músiques i de Speed.
- 24
FEBRER 1987 – Núm. Dotzena i mitja
NO FORSE IN ODI IL SOLE?
Al títol hauria de dir: Ho forse in odio il sole? = Tinc potser odi al sol?
[Giordano Bruno]
Amb obra de Mercè «La Framis», de Prudenci Reguant, de Mario Gallardo, de Maria Galceran i de Ferrandis l'Autista (Enric Casassas, text publicat al llibre «No hi érem» i dedicat a Patrick Chenière, el general Alcàzar).
- 25
Mes: DESCERVELLAMENT – ANY: 113 – Núm.: Desplaçat
PURRINYINI LAMENT
(la data d'aquest número és trenta del calendari Patafísic d'en Jarry)
Full íntegre [text i imatge] de Pascal Comelade. Amb un retrat del Pope i l'Enric, dos amics a la Plaça Raspall. També hi podem veure una còpia de la Nena X. de Feliu Elias (aka Joan Sacs; aka Apa)
- 26
JULIOL – NÚMERO DI-NOU
ADONCHS LO PHILOSOFF DIX AQUESTES PERAULES: (EIN?)
Full de Gerard (Horta).

- 27
AGOST – NÚMERO VINT
BABEL ISART
Full de Babel Isart: Marc Depeia, Núria López i García, Sílvia F. O. i Susanna G. Turigas.
- 28
SETEMBRE – NÚMERO : PI
PRELUDI O MISCEL·LÀNIA
- 29
GENER 88 – NÚMERO QUART MINVANT
VIÁTICO PAAR TELURIA SOLA
Full d'Agustín Romero.
- 30
FEBRER 88 – NÚMERO DOS PATITOS
RINCÓN ZEN
[El «Rincón Zen» havia sortit feia ≈ dos o tres anys en forma de fanzine de format quartilla]
Fet íntegrament a 4 mans per Pope i Carmelo Sancho (que ja era mort d'abans de començar a fer aquests fulls).
- 31
MARÇ 88 – NÚMERO VINT-I-TRES
ÁNGELUS
- 32
PRIMAVERA 88 – NÚMERO: DESCONTAT
EL CRIT PLATEJAT
Muntatge i poema del Pope a partir del llibre de David L. Porter.
- 33
HIVERN – Número REAL
QUI T'A'L FET, LO MAL DEL PEU
(la Impremta Municipal ja no accepta d'imprimir aquest número ni cap més i ho fan en una impremta llibertària del barri. Per això la capçalera del full està partida pel mig, és un número real i l'últim)
Full íntegre de Jordi Pope.

FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA (1992-2013)

1r FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

1992 - Diumenge 16 d'agost - Plaça de la Virreina (Festes de Gràcia)

P R O G R A M A

Montse Masó, Marta Vives, Xavier Sabater, Pep Blay, J.M. Calleja, Pep Ortí, Llorenç Barber, Ina Dunkel, Josep Ramon Roig, Pere Sousa, Y Nil, Macromassa.

2n FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

1994 - Dissabte 20 d'agost - Plaça Rovira (Festes de Gràcia)

P R O G R A M A

Xavier Sabater, Anton Ignorant, J.M. Calleja, Bartolome Ferrando, Henri Chopin, Enzo Minarelli, Kalte Sterne, Entropia

3r FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

1995 - Dimecres 16 d'agost - Plaça John Lennon (Festes de Gràcia)

P R O G R A M A

Daiv Mowbray, Fernando Aguiar, Il·lògic Art Company, Enzo Minarelli, Bianca Menna, Okumé, Albert Pla

4t FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

1996 - Dissabte 24 d'agost - Carrer Perill (Festes de Gràcia)

P R O G R A M A

Eduard Escofet, Art Incube, Xavier Canals, Bernard Heidsieck, Il·lògic Art Company, El Club dels Poetes Vius, J.A. Labordeta

5è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

1997 - Dissabte 23 d'agost - Carrer Igualada (Festes de Gràcia)

P R O G R A M A

Xavier Sabater, Abel Figueras, Nel Amaro & Abel Loureda, Rosa Grau, J.M. Calleja, Valeri Scherstjanoi, Christian Atanasiu.

6è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

1998 - Divendres 21 d'agost - Teatre ACIDH (Festes de Gràcia)

P R O G R A M A

Xavier Sabater, Merz Mail, Giuliano Zosi, Mark Sutherland, Art Incube, Lorca desde el otro sur: Gabriel Alejo Jacovkis, Agustín Martínez

7è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

1999 - Dilluns 16 i dimarts 17 d'agost - Teatre ACIDH (Festes de Gràcia)

P R O G R A M A

Rosa Grau & Elisenda Pardo, Josep Ramon Roig, Xavier Canals, Philadelpho Menezes, Xavier Sabater, Fernando Millán, Enzo Minarelli, Fernando Aguiar

8è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2000 - Divendres 17 de novembre - Centre Cívic La Sedeta (Sicília, 321)

P R O G R A M A

Xavier de la Iglesia, Xavier Sabater, Esvorancs, Eli Pardo & Rosa Grau, Los Poetas del Tango, El Circo de la Palabra Itinerante, Grup Transmisèria

9è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2001 - Diumenge 11 de novembre - Centre Cultural La Farinera (Gran Via de les Corts Catalanes, 837)

P R O G R A M A

Xavier Sabater, Eulàlia Framis, Meritxell Sales & Katia Riera, Lorena Méndez, Neus Dalmau & Manel Pugés, El Circo de la Palabra Itinerante

10è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2002 - Divendres 15 i dissabte 23 de novembre - Centre Cultural La Farinera (Gran Via de les Corts Catalanes, 837)

P R O G R A M A: Amàlia Sanchís, Màrius Serra, Ciberpoesia Catalana 2.1

(Projecció del CD Rom amb treballs de Joan Casellas, Maria Cosmes, Olga

Delgado, Eulàlia Framis, Josep Gabaldón, Rosa Grau, Jordi Pope, Xavier

Sabater i Amàlia Sanchís), Xavier Sabater, Alquímia del Sol, Xavier

D'Edimburg i Aleix Garriga, Abel Figueras, Josep Ramon Roig, Júlia Sabaté i

Anna Enrich, Pere Sousa, Tomaso Binga

11è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2003 - Dissabte 20 de setembre – Centre Cultural La Farinera (Gran Via de les Corts Catalanes, 837)

(Festes de la Mercè 03) - Xavier Sabater, Minimax Teatre, Lluís Gràcia, Jon Andoni Goikoetxea, Giovanni Fontana, Oriol Tramvia, EMS: Enric Casasses, Manel Pugés & Stella Hageman.

12è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2004 - 25 setembre – Centre Cívic Torre Llobeta (c. Santa Fe, 2 bis) – 19 a 22h. Xavier Sabater, Joan Casellas, Pere Sousa, Fernando Millán, Nicola Frangione, Christian Atanasiu, Jaume Cuadreny.

13è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2005 – 24 setembre – Centre Cívic Torre Llobeta (c. Santa Fe, 2 bis) – 19h – Xavier Sabater, Andrés Torca, Antonio Godoy, Ania González, Xavier Canals, Gisela Puntí, Oriol Tramvia.

14è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2006 – 21 octubre – Centre Cívic Torre Llobeta (c. Santa Fe, 2 bis) Conxita Giménez, Albert Pellicer, Human Trash, Neus Dalmau, La CIRCumstància... en desconcert (Noel Tatú & Perepau Jiménez), Cristi B & DJ Raja

15è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2007 – 26 maig – Homenatge a Jordi Pope - Centre Cívic Torre Llobeta (c. Santa Fe, 2 bis) – 19 a 22h – Maria Bengoechea, Le Cafard, Enric Casasses, Joan Casellas, David Castillo, Neus Dalmau, Eulàlia Framis, Lluís Gràcia, Anton Ignorant, Jesús Lizano, Xavier Moreno, Agnès Ramírez, Pau Riba, Salvador Rodés, Xavier Sabater, Meritxell Sales, Jaume Sisterna, Oriol Tramvia, Joan Vinuesa.

16è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2008 – 27 setembre – Poetes de l'anarquia - Centre Cívic Torre Llobeta (c. Santa Fe, 2 bis) – 19 a 22h – Adolfo Castaño, David Castillo, David González, Enrique Falcón, Iguanas, Jaume Sisterna, Jesús Lizano, Joan Vinuesa, Jon Andoni Goikoetxea, Orlando Guillén, Xavier Sabater.

17è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2009 - 3 octubre - Centre Cívic Torre Llobeta (c. Santa Fe, 2 bis) – 19 a 22h – Eddie (J. Bermúdez), Fèlix Pons, Jordi Traperho, Magda Guillén, Maria Hernández, Núria Martínez & Martí Sales, Patrícia Tosquella, Pep Blay, Sílvia Bel, Xavier Sabater, Yolanda Pérez Herrera.

18è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2010 – 2 octubre – Centre Cívic Torre Llobeta (carrer Santa Fe, 2 bis) – 19 a 22h – Sylvia Trinxet, Xavier Sabater, Víctor López, Aurora Garrido, Judith Ortiz, Mag Márquez, Mònica Caldeiro, Ramon Pereira, Sergi Quiñonero, Joana Brabo, Malabarista de Paraules, Jesús G.

19è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2011 – 1 octubre – Centre Cívic Torre Llobeta (c. Santa Fe, 2 bis) – 19 a 22h – Xavier Sabater, Sergio Monguiló, Mercè Falcó, Óscar Camarero, Iñaki Rubio, Remo di Filippo, Abel E. Cantero, Historietes Exemplars, El Salmó, Curtis i Krònia.

20è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2012 – 10 novembre – Centre Cívic Torre Llobeta (c. Santa Fe, 2 bis) – 19 a 22h – Xavier Sabater, José Icaria, Dante Alarido, Poéticos Sobrios, No Leas Mis Poemas, La Patilla & La Visceralidad, Pere Sousa, Canciones de Nadie.

21è FESTIVAL DE POLIPOESIA DE BARCELONA

2013 – 22 novembre – Nau Ivanow (c. Hondures, 30) – 21.30 a 23.30h – Xavier Sabater, Joseba Ayensa, Paolo Colleoni, José Icaria, Jaume Muñoz, Dídac Sinmás, Oriol el Salmó, Conxita Giménez, Blanca Haddad&NES.

DE VIVA VEU
REVISTA PARLADA i REVISTA CAMINADA
(1993-1997)

Núm. 1 - 20-4-93 - Llibreria Tartessos (c. Canuda, 35 - Barcelona)

DE VIVA VEU. REVISTA PARLADA. NÚMERO U.

Dimarts 20 d'abril del 1993, a les vuit del vespre, a la llibreria Tartessos.

Consell de redacció: Joan Casellas, Jos Framis, Carles Hac Mor, Francesca Llopis i Esther Xargay.

COBERTA – Francesca Llopis.

EDITORIAL – Joan Casellas, Jos Framis, Carles Hac Mor, Francesca Llopis i Esther Xargay.

CUL-DE-LLÀNTIA – Pascale Bardoulaud.

MOTS EN LLIBERTAT – Bernat Muniesa: "La puroteca"; Agnès Ramírez: "Conte"; J. C. presenta poesies de Francisco Sainz.

ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT – Accions d'Emili Ametller ("El marchand anunciador"), C-72r (Mònica Buixó, Sònia Buixó i Marta Domínguez), Pere Lluís Pla ("Barbie's") i Borja Zabala ("Cómo ser artista y no morir en el intento").

ENTRETENI(R)MENTS – Eugènia Balcells.

ENTREVISTA – La persona que tregui el núm. 5 entrevistarà la que tregui el 15, i totes dues seran entrevistades per la que tregui el 10.

SONS I SONS – Pascale Bardoulaud "Sanefa".

ANUNCI – Joaquim Pibernat.

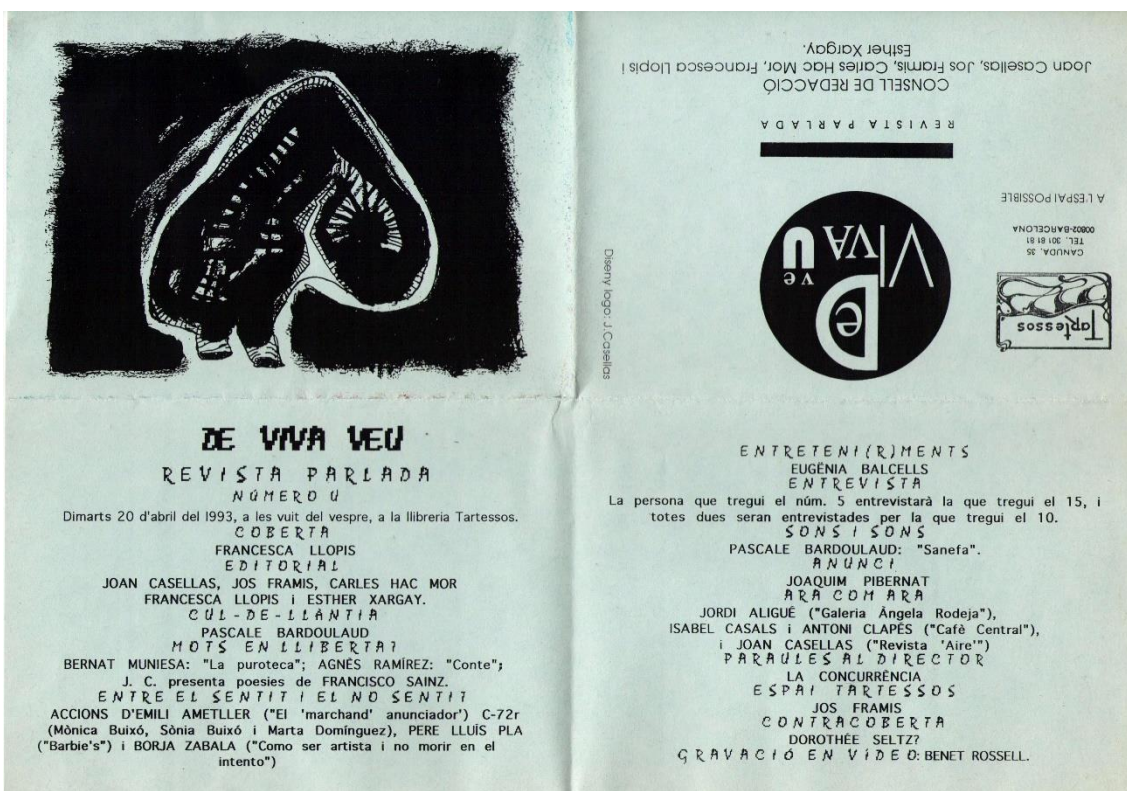
ARA COM ARA – Jordi Aligué ("Galeria Àngela Rodeja"), Isabel Casals i Antoni Clapés ("Cafè Central"), i Joan Casellas ("Revista Aire").

PARAULES AL DIRECTOR - La concurrència.

ESPAI TARTESSOS – Jos Framis.

CONTRACOBERTA – Dorothee Seltz?.

GRAVACIÓ EN VÍDEO – Benet Rossell.

DE VIVA VEU
REVISTA PARLADA
 NÚMERO 0
 Dimarts 20 d'abril del 1993, a les vuit del vespre, a la llibreria Tartessos.
COBERTA
 FRANCESCA LLOPIS
EDITORIAL
 JOAN CASELLAS, JOS FRAMIS, CARLES HAC MOR
 FRANCESCA LLOPIS I ESTHER XARGAY.
CUL-DE-LLÀNTIA
 PASCALE BARDOULAUD
MOTS EN LLIBERTAT?
 BERNAT MUNIESA: "La puroteca"; AGNES RAMÍREZ: "Conte";
 J. C. presenta poesies de FRANCISCO SAINZ,
ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT
 ACCIONS D'EMILI AMETLLER ("El 'marchand' anunciador") C-72r
 (Mònica Buixó, Sònia Buixó i Marta Domínguez), PERE LLUÍS PLA
 ("Barbie's") i BORJA ZABALA ("Como ser artista i no morir en el
 intento")

ENTRETENI(R)MENTS
 EUGÈNIA BALCELLS
ENTREVISTA
 La persona que tregui el núm. 5 entrevistarà la que tregui el 15, i
 totes dues seran entrevistades per la que tregui el 10.
SONS I SONS
 PASCALE BARDOULAUD: "Sanefa".
ANUNCI
 JOAQUIM PIBERNAT
ARACDMARA
 JORDI ALIGUÉ ("Galeria Àngela Rodeja"),
 ISABEL CASALS i ANTONI CLAPÈS ("Cafè Central"),
 i JOAN CASELLAS ("Revista 'Aire'")
PARAULES AL DIRECTOR
 LA CONCURRÈNCIA
 ESPAI TARTESSOS
 JOS FRAMIS
CONTRACOBERTA
 DOROTHÉE SELTZ?
GRAVACIÓ EN VÍDEO: BENET ROSSELL.

Disseny logo: J. Casellas

A L'ESPÀI POSSIBLE

CANUDA, 35
 08002-BARCELONA
 TEL. 301 81 81

CONSELL DE REDACCIÓ
 Joan Casellas, Jos Framis, Carles Hac Mor, Francesca Llopis i
 Esther Xargay.

REVISTA PARLADA

VIVA VEU

Tartessos

Núm. 2 - 25-5-1993 – Llibreria Tartessos (c. Canuda, 35 - Barcelona)

DE VIVA VEU. REVISTA PARLADA: NÚMERO DOS

Dimarts 25 de maig del 1993, a les vuit del vespre, a la llibreria Tartessos.

Consell de redacció: Joan Casellas, Jos Framis, Carles Hac Mor, Francesca Llopis, Joaquim Pibernat i Esther Xargay.

COBERTA – Joan Casellas.

PRESENTACIÓ – Francesca Llopis.

CUL DE LLÀNTIA – Carme de la Calzada.

MOTS EN LLIBERTAT – Enric Casassas: "La catedral d'escuradents": Manel Guerrero: "L'any passat"; Mercè Ibarz: "Perifèries"; María Luisa Sánchez: "El metro": Pezuela: "Dos vaciles poéticos de Kalulu de Naputo (S. III a. J. C.).

ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT – Accions de Julia Campillo ("S/T"), Xavier Canals (Home= \sqrt{E} m.c²), Lluís Alabern (Art Vox), Gustavo Vega ("Poema para salir del paso"), Marta Vives ("Tendresa").

ENTRETENI(R)MENTS – Carles Hac Mor ("Lo savi Salomon, lo més ruc de tot lo món"); Esther Xargay ("Bona nit nas de mosquit").

CARTELL CENTRAL – Francesca Llopis "Castells i Castells Planes".

ENTREVISTA – Florenci Guntín i Brigitte Rambaud.

SONS I SONS – Côchlea ("Objecte-desig, partitura per a consell de redacció").

PASSOS I PASSES – Roseli Ayuso ("Dansa").

ANUNCIS – Albert Ferrer ("Revista L'Avioneta"), Maria Lluïsa Sánchez ("L'Esperança"), Xavier Sabater ("La Papa").

ARA COM ARA – Siegfried Caballos ("Capsa"), Joan Casellas ("Revista Aire"), Francesca Llopis ("Exposició la Sala Vinçon").

ESPAI TARTESSOS – Jos Framis ("Conseqüència de l'acció C72-r", "Llibre recomanat" i "Nou espai").

PARAULES AL DIRECTOR – Valentí Bru.

EL TEMPS – Ramon Lladó.

HORÒSCOP – Carme de la Calzada.

CONTRACOBERTA – Simposi sobre l'antropologia: Joaquim Pibernat ("Elogi del canibalisme"), Dorothee Selz ("Devórame otra vez").

GRAVACIÓ EN VÍDEO – Pere Lluís Pla o Benet Rossell.

DE VIVA VEU

REVISTA PARLADA: NÚMERO DOS
 Dimarts 25 de maig del 1993, a les vuit del vespre, a la llibreria Taitessos.
COBERTA
 JOAN CASELLAS
PRESENTACIÓ
 FRANCESCA LLOPIS
CUL DE LLANTIA
 CARMÉ DE LA CALZADA
HOTS EN LLIBERTAT
 ENRIC CASASSAS: "La catedral d'escuradents"; MANEL GUERRERO: "L'any passat";
 MERCÉ IBARZ: "Perifèries"; MARIA LUISA SÁNCHEZ: "El metro";
 PEZUELA: "Dos vaciles poètics de Kalulu de Naputo (SIII a.J.C.)"
ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT
 ACCIONS DE JULIA CAMPILLO ("S/T"), XAVIER CANALS (Home= $\sqrt{E_{m,2}}$), LLUIS ALABERN (Art vox)
 GUSTAVO VEGA ("Poema para salir del paso"), MARTA VIVES ("Tendresa").
ENTRETIENIMENTS
 CARLES HAC MOR ("Lo savi Salomón, lo més ric de tot lo món");
 ESTHER XARGAY ("Hona nit nas de mosquit")
CARTELL CENTRAL
 FRANCESCA LLOPIS
 "Castells i Castells Planes"
ENTREVISTA
 FLORENCI GUNTÍN I BRIGITTE RAMBAUD

CONSELL DE REDACCIÓ:
 Joan Casellas, Jos Framis, Carles Hac Mor,
 Francesca Llopis, Joaquim Pibernat, i Esther Xargay.

REVISTA PARLADA

A L'ESPAI POSSIBLE
 CANUDA, 35
 TEL. 301 81 81
 08002 BARCELONA

Diseny i logo: J. Casellas

SONS I SONS

CÓCHLEA ("Objecte-dissig", partitura per a consell de redacció)
PASSOS I PASSES
 ROSELL AYUSO ("Dansa")
ANUNCIS
 ALBERT FERRER (" Revista L'Avioneta")
 MARIA LLOUISA SANCHEZ ("L'Esperança")
 XAVIER SABATER ("La Papa")
ARA COM ARA
 SIEGFRIED CABALLOS ("Capsa")
 JOAN CASELLAS ("Revista Aire")
 FRANCESCA LLOPIS ("Exposició la Sala Vinçon")
ESPAI TAITESSOS
 JOS FRAMIS ("Conseqüència de l'acció de C.72-r", "Llibre recomanat", i "Nou espai")
PARAULES AL DIRECTOR
 VALENTÍ BRU
EL TEMPS
 RAMON LLADÓ
HOROSCOP
 CARMÉ DE LA CALZADA
CONTRACOBERTA
 SIMPÒSI SOBRE L'ANTROPOFÀGIA: JOAQUIM PIBERNAT ("Elogi del canibatsme")
 DOROTHÉE SELZ ("Devorame otra vez")
GRAVACIÓ EN VÍDEO: FERE LLUIS PLA O BENET ROSSELL

Núm. 3 i 4 (extra d'estiu) – 29-6-93 - Can Jordi Benito (c. Nou de Sant Francesc, 21 - Barcelona)

DE VIVA VEU. REVISTA PARLADA: NÚMERO TRES I QUATRE (EXTRA D'ESTIU)

Dimarts 29 de juny del 1993, a les vuit del vespre, a can Jordi Benito (Carrer Nou de Sant de sant Francesc, n. 21, baixos, Barcelona)

Consell de redacció: Lluís Alabern, Joan Casellas, Jos Framis, Carles Hac Mor, Francesca Llopis, Joaquim Pibernat, Marta Vives, Esther Xargay.

COBERTA – Eugènia Balcells.

ESPECIAL ESTIU – Àngels Ribé.

MOTS EN LLIBERTAT – Albert Roig; Maria Josep Balsach; Ramon Lladó; Jordi Gener: "Poema"; Ramon Serrano: "Homenatge a Dizzi Gillespie"; J. M. de la Pezuela: "Dos vaciles poéticos de Kalulu de Naputo (S. III a. J. C.).

CUL DE LLÀNTIA – Jordi Aligué.

ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT – Borja Zabala: "Oli performance"; Jaume Alcalde: "Alcalde impressions"; Miquel Rothschild: C-72r; Miquel Baixas; Joan Casellas; Ignasi Esteve; Nieves Correa; Cristina Barba Vidal.

ENTRETENI(R)MENTS – Imma Pla: "El ratolinet Frederic".

CARTELL CENTRAL – Jordi Benito.

ENTREVISTA – Francesca Llopis: "La dona-quadre" (serà glossada per Carles Hac Mor).

EPIFANIA – Xavier Manubens.

SONS I SONS – Peter van Riper.

PASSOS I PASSES – Vicenç Altaió: "Santa del moviment perpetu".

ANUNCIS – Albert Ferrer ("Revista L'Avioneta"), Xavier Sabater ("La Papa"), Montserrat Cortadellas i Francesc Vidal ("Revista Fenici").

ARA COM ARA – Esther Xargay: "Miró de viva mirada".

ESPAI TARTESSOS – Jos Framis.

SANEFA – Fernando Teresa: "Conte musical" (fotografia de Mano Manzano).

COLUMNA – Benet Rossell.

CONTINUARÀ – José Carlos Cataño: "Orígenes (Canto uno)".

CONVIDAT ESPECIAL – Zush.

CONTRACOBERTA – Pere Noguera.

GRAVACIÓ EN VÍDEO – Maite Ninou o Pere Lluís Pla.

Núm. 5 - 30-11-1993 - L'Angelot (c. Correu Vell, 10, baixos 3a - Barcelona).

DE VIVA VEU. REVISTA PARLADA: NÚMERO CINC

Dimarts 30 de novembre 1993, a les vuit del vespre, a L'Angelot (C/ Correu Vell n. 10, baixos 3a A. Barcelona)

Consell de redacció: Lluís Alabern, Joan Casellas, Jos Framis, Carles Hac Mor, Francesca Llopis, Joaquim Pibernat, Marta Vives, Esther Xargay.

COBERTA – Thomas Nolle.

VÍDEO-ART – Claudia Giannetti.

MOTS EN LLIBERTAT – Enric Casassas; Carletto Carbó "Mimismismo" (rapsoda japo); Antoni Clapés; Carles Andreu; Joaquim Pibernat; Patricio Vélez; Esther Xargay; Isis Zayas.

CUL-DE-LLÀNTIA – Jordi Aligué.

ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT – Lluís Alabern: "Com acabar d'una vegada per sempre amb l'acció"; Mercè Batallé; J. M. Calleja: "Reis sense reines"; Joan Casellas: "Llum"; Chus García; Francesca Llopis; Brenda Novak; Borja Zabala; Anne Vidal i Rudolph Huguet: "Les draps" i "La vaisselle"; Pep Dardanyà: "La màquina es trasllada".

MOTS ENCREUATS – Màrius Serra.

ENTREVISTA – Carles Hac Mor a Alcalde.

FULLETÓ – Matthew Tree: "Entrebanquets" (episodi 1er).

SONS I SONS – Màrius Palmés.

PASSOS I PASSES – Jèssica Llamo.

ANUNCIS – Reclams espontanis.

ARA COM ARA – Agenda L'Angelot.

ESPAI TARTESSOS – Jos Framis.

SANEFA – América Sánchez.

COLUMNA – Benet Rossell: "Columna de xarol: haccions".

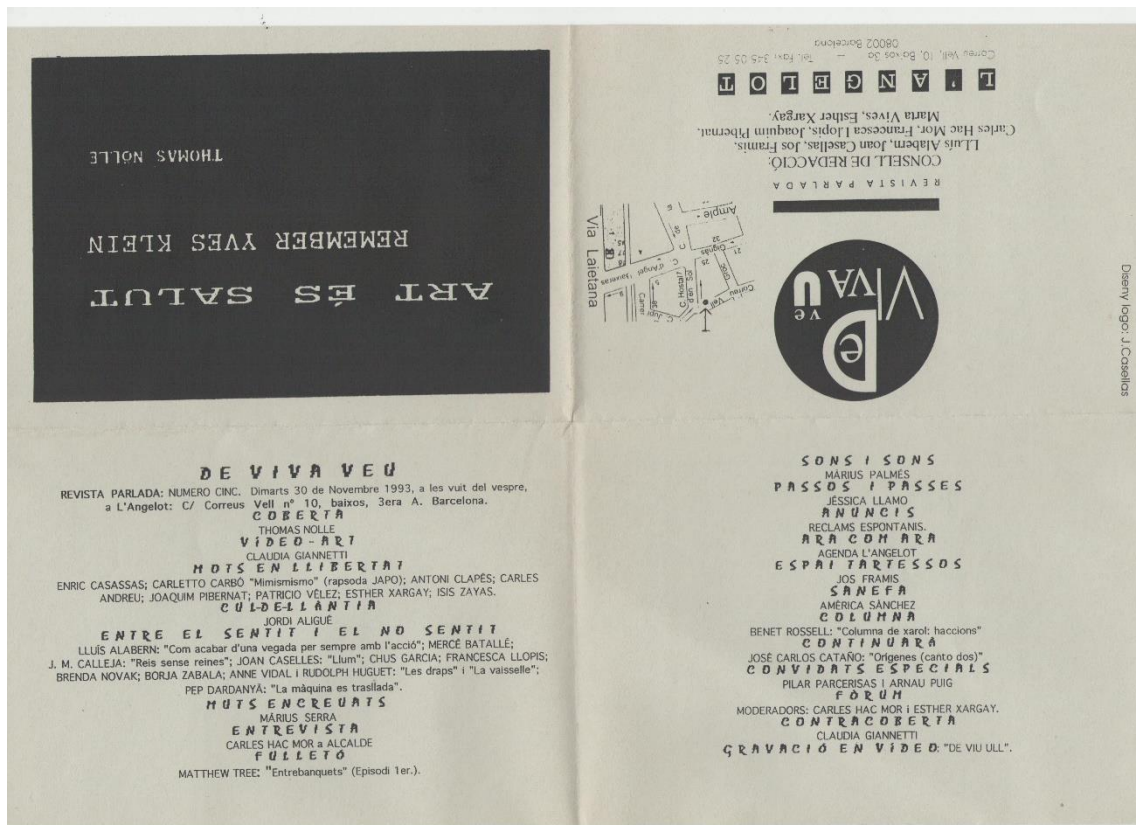
CONTINUARÀ – José Carlos Cataño: "Orígenes (Canto dos)".

CONVIDATS ESPECIALS – Pilar Parcerisas i Arnau Puig.

FÒRUM – Moderadors: Carles Hac Mor i Esther Xargay.

CONTRACOBERTA – Claudia Giannetti.

GRAVACIÓ EN VÍDEO – "De viu ull".

Núm. 6 - 18-12-1993 - Vespella de Gaià (Alt Camp, Tarragona) +

Premi poesia visual

DE VIVA VEU. REVISTA PARLADA: NÚMERO SIS (ESPECIAL A VESPELLA DE GAIÀ)

Divuit de desembre de 1993, a la una del migdia. Servei de normes i d'ordre Jos Framis.

Consell de redacció: Lluís Alabern, Joan Casellas, Jos Framis, Carles Hac Mor, Francesca Llopis, Joaquim Pibernat, Marta Vives, Esther Xargay.

COBERTA – Borja Zabala.

MOTS EN LLIBERTAT – Josep Bargalló; Carles Hac Mor: "Quaranta-cinc poemes" (amb la col·laboració d'Esther Xargay); Lluís Alabern, Isabel Olesti; Montserrat Palau; Joaquim Pibernat.

CUL DE LLÀNTIA – Joan Abelló.

ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT – Lluís Alabern; Alcalde; C-72r; Julia Campillo; Joan Casellas: "Bandera"; Chus García i Mercè Batallé; Francesca Llopis; Brenda Novak; Imma Pla: "El sastreret valent"; Pere Lluís Pla; Montserrat Recasens; Francesco Volsi; Joan Simó.

ENTRETENI(R)MENTS – Joana Bestard.

ENTREVISTA – Joan Abelló a Rafael Bartolozzi.

SONS I SONS – Llorenç Balsach, Esther Xargay.

ANUNCIS – Revista Fenici, Fills putatius de Miró, Edicions El mèdol.

ARA COM ARA – Montserrat Cortadellas i Francesc Vidal.

ESPAI TARTESSOS – Jos Framis.

SANEFA – Rafael Bartolozzi.

CONVIDATS ESPECIALS – Joan Brossa, Bigas Luna, Marcel Pey, Maite Blay.

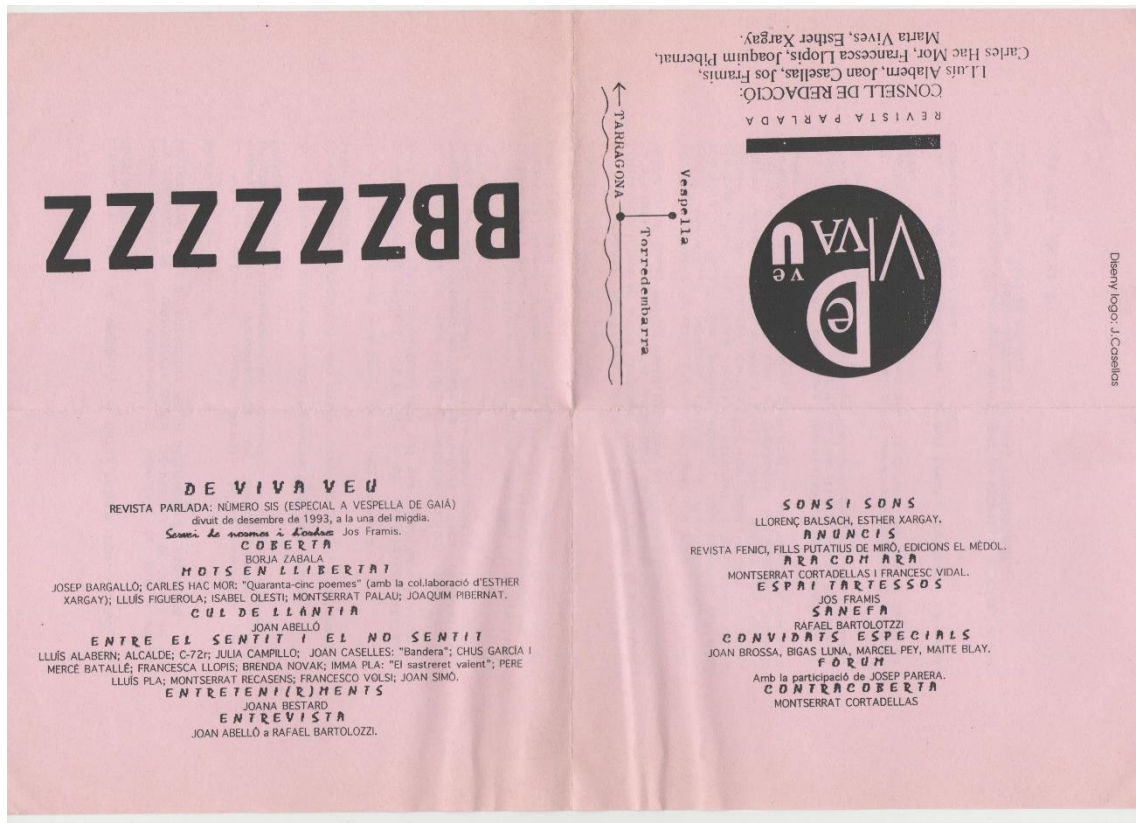
COLUMNA – Benet Rossell: "Columna de xarol: haccions".

CONTINUARÀ – José Carlos Cataño: "Orígenes (Canto dos)".

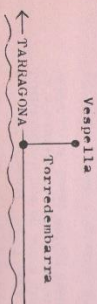
CONVIDATS ESPECIALS – Pilar Parcerisas i Arnau Puig.

FÒRUM – Amb la participació de Josep Parera.

CONTRACOBERTA – Montserrat Cortadellas.

BBZZZZZZZ

Disseny logo: J. Casellas

DE VIVA VEU

REVISTA PARLADA: NÚMERO SIS (ESPECIAL A VESPELLA DE GAIA)
divuit de desembre de 1993, a la una del migdia.

Sonari de noies i noies Jos Framis.

OBERTA

BORJA ZABALA

NOTS EN LLIBERTAT

JOSEP BARGALLÓ; CARLES HAC MOR: "Quaranta-cinc poemes" (amb la col·laboració d'ESTHER XARGAY); LLUÍS FIGUEROLA; ISABEL OLESTI; MONTSERRAT PALAU; JOAQUIM FIBERNAT.

CUL DE LLANTIA

JOAN ABELLÓ

ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT

LLUÍS ALABERN; ALCALDE; C-72r; JULIA CAMPILLO; JOAN CASELLES: "Bandera"; CHUS GARCIA I MERCÉ BATALLÉ; FRANCESCA LLOPIS; BRENDA NOVAK; IMMA PLA: "El sastreret valent"; PERE LLUÍS PLA; MONTSERRAT RECASENS; FRANCESCO VOLSI; JOAN SIMÓ.

ENTRE TENIEMENTS

JOANA BESTARD

ENTREVISTA

JOAN ABELLÓ a RAFAEL BARTOLOZZI.

SONS I SONS

LLORENC BALSACH, ESTHER XARGAY.

ANUNCI

REVISTA FENICI, FILLS PUTATILUS DE MIRO, EDICIONS EL MÈDOL.

ARACDHARA

MONTSERRAT CORTADELLAS I FRANCESC VIDAL.

ESPATARTESSOS

JOS FRAMIS

SANFEA

RAFAEL BARTOLOZZI

CONVIDATS ESPECIALS

JOAN BROSSA, BIGAS LUNA, MARCEL PEY, MAITE BLAY.

FORUM

Amb la participació de JOSEP PARERA.

CONTRACOBERTA

MONTSERRAT CORTADELLAS

FESTA LITERÀRIA DE VESPELLA DE GAIÀ: PRIMER PREMI NACIONAL DE POESIA VISUAL.

PREMI ORGANITZAT PER L'AJUNTAMENT DE VESPELLA DE GAIÀ, AMB LA COL·LABORACIÓ DE L'ASSOCIACIÓ AMICS DE VESPELLA DE GAIÀ I DE LA REVISTA PARLADA I EL PATROCINI DE LA DIPUTACIÓ DE TARRAGONA.

BASES.

1. --Poden optar a aquest Premi totes aquelles obres experimentals o d'avantguarda de poesia visual, tant tridimensionals com basades en un text, collage o a partir de tècniques mixtes.

2. --L'extensió o grandària de les obres serà indiferent.

3. --Es podrà presentar una única obra per autor, i caldrà que sigui inèdita.

4. --Es concedirà un únic premi de 50.000 pessetes.

5. --L'àmbit de difusió del Premi és el dels Països Catalans, però no hi ha límit de nacionalitat pel que respecte a l'autor.

6. --L'obra, de la qual caldrà presentar un únic exemplar, es trametrà a l'Ajuntament de Vespella de Gaià, Plaça de Catalunya, número 6, 43763 Vespella de Gaià (Tarragonès). Telèfon i fax: 977-65 52 88.

7. --A l'obra, hom hi haurà d'adjuntar el nom, l'adreça i el telèfon de l'autor. I aquelles obres que siguin presentades amb pseudònim, hauran d'anar acompanyades d'un sobre tancat amb el nom, l'adreça i el telèfon de l'autor.

8. --El termini de presentació de l'obra, finalitzarà el 15 de desembre de 1993.

9. --L'original de l'obra premiada quedarà en propietat de l'Ajuntament que en podrà disposar tot especificant, en publicarla o exposar-la, que ha estat guanyadora de LA FESTA LITERÀRIA DE VESPELLA DE GAIÀ: PRIMER PREMI NACIONAL DE POESIA VISUAL.

10. --El jurat d'aquesta primera convocatòria serà compost per: Rafael Bartolozzi (artista plàstic i Alcalde-President de Vespella de Gaià), Joan Brossa (poeta), Joan Casellas (artista plàstic), René de Costa (crític literari i professor de la Universitat de Chicago), Carles Hac Mor (poeta i crític d'art), Esther Xargay (poeta i crític d'art) i Joan Abelló (escriptor i crític d'art). Actuarà com a President del certàmen, Rafael Bartolozzi; i com a Secretari, Joan Abelló, per tant amb veu però sense vot.

11. --El veredict, que serà inapel·lable, es farà públic el migdia del 18 de desembre de 1993, a Vespella de Gaià. Tot seguit s'inaugurarà l'exposició de totes les obres presentades, al Casal de Vespella de Gaià.

12. --Les obres presentades al Premi seran retornades als autors que ho sol·licitin, a càrrec seu, i durant el mes de gener de 1994.

13. --El sol fet de concórrer a aquest Premi, significa la total acceptació de les bases.

PER A QUALSEVOL ACLARIMENT: AJUNTAMENT DE VESPELLA DE GAIÀ. PLAÇA DE CATALUNYA, 6. 43767 VESPELLA DE GAIÀ (TARRAGONÈS).
Telèfon : 977-65 52 88.

Fax 977- 65 51 89

De bat a bat – Àgora multidisciplinària - Núm. 1 - 25-01-1994 –

L'Angelot (c. del Correu vell, 10, baixos 3a – Barcelona)

DE BAT A BAT – Àgora multidisciplinària N. 1

EL DISCURS DE BEUYS HA ESTAT SOBREALORAT? (Hi haurà visionat de vídeos de Joseph Beuys)

Dimarts 25 de gener de 1994, a les vuit del vespre. L'Angelot. Carrer del Correu vell, n. 10, baixos 3a. 08002 Barcelona. Tel. i Fax: 345 05 25

Hi és convidat tothom, a assistir-hi o a participar-hi amb ponències, o de la manera que cadascú vulgui; i, especialment, hi són convocats:

Lluís Alabern, Mercè Alsina, Aleix Bellardet, Eugeni Bonet, Juan Bufill, Joan Casellas, Abel Figueres, Jos Framis, Clàudia Giannetti, Cristina Giorgi, Francesca Llopis, Thomas Nolle, Brenda Novak, Pilar Parcerisas, Joaquim Pibernat, Ru Pla, Benet Rossell, Dorothée Selz i Matthew Tree. Moderaran: Carles Hac Mor i Esther Xargay.

**Número especial en el marc d'«Edicions Paral·leles» – 20-04-1994 –
Pati del Centre cívic Pati Llimona (c. del Regomir, 3 – Barcelona)**

DE VIVA VEU. REVISTA PARLADA. NÚMERO ESPECIAL EN EL MARC
D'EDICIONS PARAL·LELES"

20 d'abril de 1994, a les 8 del vespre al pati del "Pati Llimona" (o, si plou, a
cobert) c/ Regomir nº 3. Barcelona

Consell de redacció: Lluís Alabern, Joan Casellas, Jos Framis, Claudia Giannetti,
Carles Hac Mor, Thomas Nolle, Francesca Llopis, Joaquim Pibernat, Esther
Xargay.

COBERTA i IL·LUSTRACIÓ – Gabriel.

ARA COM ARA – Presentació del n. 12 de la revista "L'avioneta" (Albert Ferrer,
editor) fet per Francesca Llopis i Albert Roig, i del llibre L'orgull de ser pocs: hi
intervindran Albert Roig, Josep-Ramon Roig, Francesca Llopis i alguns dels
pocs.

MOTS EN LLIBERTAT – Alcalde: "Sense títol"; Josep-Ramon Bach: "Missatge
de naufrag"; Annie Bats; Enric Casassas; Joaquim Carbó; Maria Josep
Balsach; Joaquim Pibernat; Pere Lluís Pla; Jordi Pope; Maria Lluïsa Sánchez:
"Tot cercant una jota amb panxa"; Víctor Sunyol: "????????"; Esther Xargay:
"Veü perpendicular"; Isis Zayas.

ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT – C-72r; J. M. Calleja: "Llimones al
llimoner"; Xavier Canals: "Especial per al Pati Llimona: paràfrasi d'un poema-
objecte de Miguel Hernández, de Xavier Canals"; Joan Casellas, Carles Hac
Mor: "Acció paral·lela"; Thomas Nolle; Imma Pla: "Acció 1"; Dorothée Selz;
Àngels Ribé; Joan Simó: "!!!!"; Gustavo Vega; Borja Zabana: "Nadó".

CUL-DE-LLÀNTIA – Jordi Aligué / Joana Bellvehí.

VÍDEO-ART: Claudia Giannetti.

CARTELL CENTRAL: Eugènia Balcells.

EXPOSICIÓ PRIMERA – "Taller cometa IV": René Micoulaud i Thomas Nolle.

FULLETÓ – Matthew Tree: "Entrebanquets" (Episodi II).

SOL I OMBRA – Jordi Benito: "De Wagner a Manolete: megafuga tres hores
després de les cinc de la tarda".

SONS I SONS – Pascal Comelade; Clara Garí i Josep Manuel Berenguer.

CONSULTORI SENTIMENTAL DE LA SENYORA GEORGI.

PASSOS, PASSES I PASSIS: América Sánchez.

COLUMNA: Benet Rossell i Antoni Clapés: "Columna de xarol".

SANEFÀ: Patricio Vélez.

ESPAI TARTESSOS – Jos Framis.

CONTINUARÀ – José Carlos Cataño: "Para enterrar los muertos en las palabras"
(2on lliurament).

ANUNCIS – L'Angelot: Jeffrey Swartz: "Tallers oberts".

CONVIDATS ESPECIALS – Joana Bestard, Dolors Dalmau i Rosa Rabassa..
 EL TEMPS – Ramon Lladó.
 PARAULES AL DIRECTOR.
 CONTRACOBERTA – Eugeni Bonet.
 GRAVACIÓ EN VÍDEO: Aleix Gallardet.

DE VIVA VEU
 REVISTA PARLADA

NÚMERO ESPECIAL EN EL MARC D'EDICIONS PARALLELES*
 20 D'ABRIL DE 1994, A LES 8 DEL VESPRE.
 AL PATI DEL "PATI LLIMONÀ" (a. s. p. i. a. c. o. b. e. r. t.).
 C/ REGOMR Nº 3, BARCELONA

COBERTA i ILLUSTRACIÓ: GABRIEL
 ARA COM ARA:
 Presentació del n. 12 de la revista "L'AVIONETA"
 (ALBERT FERRER, EDITOR), fet per FRANCESCÀ
 LLOPIS i ALBERT ROIG, i del llibre "L'ORSULL DE SER
 POCS: hi intervindràn ALBERT ROIG, JOSEP-RAMON
 ROIG, FRANCESCÀ LLOPIS i ALGUNS DELS POCS.

MOTS EN LLIBERTAT:
 ALCALDE: "Sense títol"; JOSEP-RAMON BACH;
 "Missatge de ràdio"; ANNE BAYS ENRIC CASASSAS;
 JOAQUIM CARBÓ; MARIA JOSEP BALSACH;
 JOAQUIM FIBERNAT; PERE LLUÍS PLA; JORDI POPE;
 MARIA LLUISA SÁNCHEZ: "Tot concert una joia amb
 panxa"; VÍCTOR SUNVOL: "7777777"; ESTHER XARGAY:
 "Veu perpendicular"; ISIS ZAYAS.

ENTRE EL SENTIT I EL NO-SENTIT
 C-72; J.M. CALLEJA: "Llimones al limoner"; XAVIER
 CANALS: "Especial per al Pati Llimonà: paràfrasi d'un
 poema-objecte de Miquel Hernández, de Xavier Canals";
 JOAN CASSELLAS; CARLES HAC MOR: "Acció
 paral·lela"; THOMAS NOLLE; MIKA PLATACCIÓ: "1";
 DOROTHÉE SELZ; ANGELS RIBÉ; JOAN SIMÓ: "1111";
 GUSTAVO VEGA; BORJA ZABALA: "Nado".

CONSELL DE REDACCIÓ
 Lluís Alderson, Joan Casellas, Jos Frams,
 Claudia Giannetti, Carles Hac Mor, Thomas Nolle, Francesca Llopis,
 Joaquim Fibernat, Esther Xargay.

REVISTA PARLADA

Centre Cívic
Pati
Llimonà

Ajuntament de Barcelona
 Àrea de Cultura

DE VIVA VEU

Diàleg i logotip: J. Casellas

CUL-DE-LLANTIA: JORDI ALGIBÉ/ANNA BELLVERI
VIDEO-ART: CLAUDIA GIANNETTI
CARTELL CENTRAL: EUGENIA BALCELLS
EXPOSICIÓ EFÍMERA:
 TALLER COMETA IV: RENÉE MICOLAUD i
 THOMAS NOLLE.
FULLETÓ: MATTHEW TREE: "Entrebanquets" (Episodi II)
SOL I OMBRA: JORDI BENTO: "De Wagner a Mahómet:
 heparatge tres hores després de les cinc de la tarda."
SONS I SONS: PASCAL COMELADE; CLARA GABÍ i
 JOSEP MANUEL BERENGUER,
CONSULTORI SENTIMENTAL
 DE LA SENYORA GEORGI.
PASSOS, PASSES I PASSIS: AMÈRCIA SÁNCHEZ
COLUMNA: BENET ROSSEL i ANTONI CLAPÉS:
 "Columna de xaró".
SANFEA: PATRÍCIO VELEZ
ESPAI TARTESSOS: JOS FRAMS
CONTINUARÀ: JOS CARLOS CATARÓ:
 "Para enterrar los muertos en las palabras" (Zon. llurament).
ANUNCI:
 L'ANGELOT; JEFFREY SWARTZ: "Tatners obrats".
CONVIDATS ESPECIALS: JOANA BESTARD,
 DOLORS DALMAU i ROSA RABASSA.
EL TEMPS: RAMON LLADÓ
PARAULES AL DIRECTOR
CONTRACOBERTA: EUGENI BONET
GRAVACIÓ EN VIDEO: ALEX GALLARDET

Núm. 7 i 8 - 9-7-1994 - Galeria Trece, Ventalló (Alt Empordà)

DE VIVA VEU. REVISTA PARLADA: NÚMERO SET I VUIT, EXTRA D'ESTIU.
Dissabte nou de juliol, de 1994, a les vuit del vespre, a la Galeria Trece, de
Ventalló, L'Alt Empordà.

A les sis de la tarda: plantada d'espantalls. Pep Manyà, antropòleg i folklorista,
hi farà de padrí.

Consell de redacció: Josep Manuel Berenguer, Joan Casellas, Jos Framis, Clara
Garí, Claudia Giannetti, Carles Hac Mor, Francesca Llopis, Thomas Nolle,
Joaquim Pibernat i Esther Xargay.

COBERTA – Pere Noguera.

MOTS EN LLIBERTAT – Vicenç Altaió; M. Josep Balsach; Gabriel; Mercè Ibarz;
Quim Lecina; Joaquim Pibernat; Marta Pol; Ponç Puigdevall; Esther Xargay;
Isis Zayas.

CUL DE LLÀNTIA – Thomas Nolle.

ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT – Pep Aymerich: "Cosmos"; Denis Blacker
i Carme López: "Miedo de l'amor, el amor del miedo"

ENTRETENI(R)MENTS – Joana Bestard.

ENTREVISTA – Joan Abelló a Rafael Bartolozzi.; Xavier Canals; Joan
Casellas: "Acció"; Ignasi Esteve: "Abans i després"; David Mart; Clara Perxacs;
Pere Lluís Pla.

CARTELL CENTRAL – Joan Baixes.

ENTREVISTA – Carme Ortiz a Àlex Nogué.

FULLETÓ – Matthew Tree: "Fora d'aquí".

SONS I SONS – Carles Hac Mor.

PASSOS I PASSES – Paca Rodrigo.

CONSULTORI SENTIMENTAL – de la senyora Cristina Giorgi.

PROJECCIONS – Jordi Bover: fotografies del grup "Royal de Luxe".

VÍDEO-ART – Claudia Giannetti.

ANUNCIS – Exposició premi Mini Print: Dolors Bosch. Víctor Sunyol: Fundació
"H".

ARA COM ARA – Agenda Còchlea; El contestador d'Annie Bats.

ESPAI TARTESSOS – Jos Framis.

ESPAI L'ANGELOT – Claudia Giannetti.

SANEFA – Francesca Llopis.

COLUMNA – Benet Rossell.

CONVIDATS ESPECIALS – Barbara Held, Rafael Tous i Nil Tous; Isabel
Casals i Antoni Clapés; Emília Xargay.

CONTRACOBERTA – Clara Garí i Josep Manuel Berenguer.

FOTOGRAFIA – Jordi Mestre.

GRAVACIÓ EN VÍDEO – Aleix Gallardet.

Disseny: J.Casellas

ACCIO: FE D'ERRATA
ON DIVI MUSEU DE L'EMPORDÀ
HAURÀ DE DIR MUSEU DE L'ALT EMPORDÀ

NO

CONSELL DE REDACCIÓ
Josep Manuèl Berenguier, Joan Casellas, Jos Framis, Clara Gari,
Claudia Giannetti, Carles Hac Mor, Francesca Llops, Thomas Nolte,
Joaquim Pibernat i Esther Xargay.

REVISIA PARLADA

CONSELL A UNIVERSITAT
"Còmic antipòdia a l'antipòdia i l'empòdia" i "Fe d'errata" a les 10 h i a les 11 h. Si s'opta per venir en cotxe a 100 en
el túnel de l'Alt Empordà, hi haurà un servei d'assistència. Tindrà lloc a l'edifici de l'Alt Empordà, LLIBRE, L'ALT EMPORDÀ,
C/ de l'Alt Empordà, 100. Tel. 972 298887.

Antipòdia: Esther Xargay, Natalia Vázquez, 972 298887.
Fe d'errata: Joan Casellas, 972 298887.

DE VIVA VEU
REVISTA PARLADA
NÚMERO SET I VUIT, EXTRA D'ESTIL, DISSABTE NOU DE JULIOL, DE 1994, A LES VUIT DEL VESPRE,
A LA GALERIA TRECÉ, DE VENTALLÒ, L'ALT EMPORDÀ.

A LES SIS DE LA TARDA: *plantada d'espantalls*
PEP MANYÀ, antropòleg i folklorista, hi farà de padri.

COBERTA
PERE NOGUERA
Acció: "Fe d'errata: on diu museu de l'Empordà, haurà de dir museu de l'Alt Empordà"

HOTS EN LIBERTAT
VICENÇ ALTAIÓ; M. JOSEP BALSACH; GABRIEL; MERCÈ IBARZ; QUIM LECINA; JOAQUIM
PIBERNAT; MARTA POL; PONÇ PUIGDEVAL; ESTHER XARGAY; ISIS ZAYAS.

CUL DE LLANTIA
THOMAS NOLTE

ENTRE EL SENTIT I EL NO SENTIT
PEP AYMÉRICH: "Cosmos"; DENIS BLACKER i CARMÉ LÓPEZ: "Miedo de l'amor, el amor del miedo";
XAVIER CANALS; JOAN CASELLES: "Acció"; IGNASI ESTEVE: "Abans i després"; DAVID MART;

CARTELL CENTRAL
JOAN BAIXES

ENTREVISTA
CARMÉ ORTIZ a ÀLEX NOGUÉ.

FULLETÓ
MATTHEW TREE: "Fora d'aquí".

SONS I SONS
CARLES HAC MOR

PASSOS I PASSES
PACA RODRIGO

CONSULTORI SENTIMENTAL
DE LA SENYORA CRISTINA GIORGI.

PROJECCIONS: JORDI BOVER: fotografies del grup "ROYAL DE LUXE"

VIDEO-ART: CLAUDIA GIANNETTI

ANNUNCI
EXPOSICIÓN PREMI MINI-PRINT: DOLORS BOSCH, VÍCTOR SUINYOL: FUNDACIÓ "11".

ARA COM ARA
AGENDA CÒCHLEA; EL CONTESTADOR D'ANNIE BATS;

ESPAI IPRESSOS: JOS FRAMIS; **ESPAI L'ANGÈLE**: CLAUDIA GIANNETTI.

SANEFA
FRANCESCA LLÓPIS

OLIMHA
BENET ROSSELL

CONVIDATS ESPECIALS
BARBARA HELD, RAFAEL TOUS i NIL TOUS; ISABEL CASALS i ANTONI CLAPES; EMILIA XARGAY.

CONTRACOBERTA
CLARA GARI i JOSEP MANUÈL BERENGUIER.

FOTOGRAFIA: JORDI MESTRE.

GRAVACIÓ EN VIDEO: ALEX GALLARDET.

Núm. 10 - 5-11-1994 - Galería Cruce (Argumosa, 28. Madrid)

DE VIVA VEU. REVISTA PARLADA. Especial nº 10 Madrid.
5 de noviembre – 1994 – a las 22.30 h. CRUCE.

Redacción de este número: Miguel Ángel Beneyto, Nieves Correa, Claudia Giannetti, Carles Hac Mor y Esther Xargay.

PORTADA – Nieves Correa.

LITERATURNOS O POURPARLERS – Noni Bebegas, Esther Xargay, Joaquim Pibernat.

ORLA – Rodolfo Francotirador, Imma Pla, Thomas Nölle.

IPSO FACTO IN SITU – Jaume Alcalde, Graciela Baquero, C-72r (Mònica Buxó, Marta Domínguez, Sònia Buxó), Rosa Galindo, Pedro Garhel, Dionisio Romero, Sara Rosembert, Jaume Vallaure, Borja Zabala.

A CAPELLA – Bartolomé Ferrando: "Poema permutacional".

REFLEXIONAR O VICEVERSA – Carles Hac Mor.

LAPSUS CALAMI – Antonia Castaño, Mirian Rubio, Rafael Lamata, Francesca Llopis.

COLUMNA – Daniela Musicco, Santi Salvador, María Oriza, Josep Rossell.

VÍDEO-ART – Claudia Giannetti.

TOUR DE FORCE – Angiola Bonnani, José Sebastián Reinoso, Joaquín Villa.

ANGELUS – Todo aquel que tenga algo que anunciar o de qué hablar.

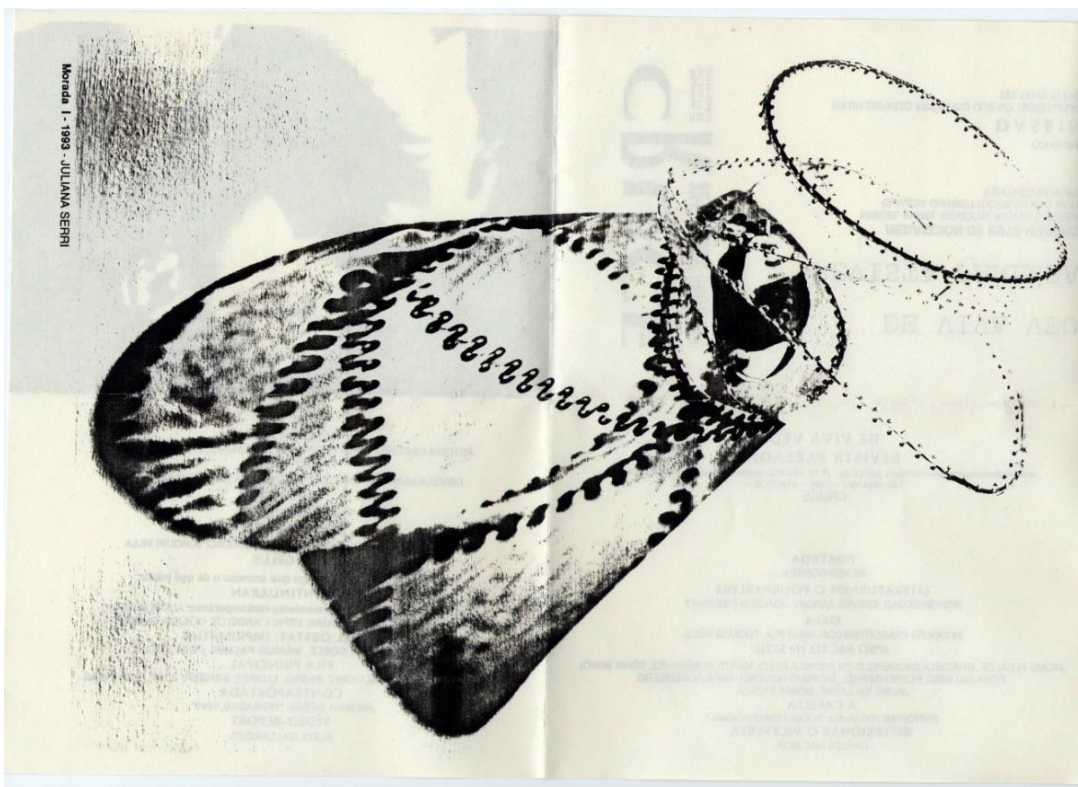
CONTINUARÁN – Agenda Cruce, arte y pensamiento contemporáneo: Alicia Murria; Espai Tartessos: Jos Framis; Espai L'Angelot: Claudia Giannetti.

NIHIL OBSTAT: IMPRIMATUR – Pablo Martín Coble, Màrius Palmés y Eva Xuclà.

FILA PRINCIPAL – Darío y Carlota Álvarez Basso, Llorenç Barber, José Luis Viñas.

CONTRAPORTADA - Juliana Serri: "Moradas 1993".

VÍDEO-REPORT – Aleix Gallardet.

Núm. 14 - 01-06-95 - Sala Mas (c. Sant Jeroni, 1-3 - Santa Coloma de Gramenet)

DE VIVA VEU. REVISTA PARLADA. Número penúltim:
dijous 1 de juny de 1995, a 2/4 de 9 del vespre, a la Sala Mas, Santa Coloma de Gramenet, c/ Sant Jeroni, 1-3 (Metro: L1 – Línia vermella – parada Santa Coloma).

Consell de redacció: Anna Bardají, Gabriel, Carles Hac Mor, Francesca Llopis, Màrius Palmés, Rosa Pera i Esther Xargay.

COBERTA I EXPOSICIÓ – Leslie Yendell.

LITERATORNS – Ramon Bueno i Grup "Huayna"; Enric Casassas; Antoni Clapés; Dídac P. Lagarriga: "Dialogismes" (amb resposta de Carles Hac Mor); Joaquim Pibernat; Pere Lluís Pla Buxó; Maria Lluïsa Sánchez.

ENTREVISTA – Francesca Llopis i Esther Xargay.

IPSO FACTO IN SITU – Lluís Alabern: "La resta és silenci"; Jaume Alcalde: "Acció multimèdia i interactiva"; Artistass.o.s; C72-r; Joan Casellas: "Mes"; José Antonio Guerrero: "Vídeo-acció"; Carles Hac Mor: "Apropiació sonora"; Imma Pla: "Roba plegada"; The New Living Theatre Project: "Desfalc i subversió"; Borja Zabala: "Mas performance".

VÍDEOART – Xavier Plou: "Promise" i "Sex".

FULLETÓ – Matthew Tree: "Fora de lloc" (penúltim lliurament).

CUL DE LLÀNTIA – Eva Xuclà.

CARTELL CENTRAL – Francesca Llopis.

CHEF D'OEUVRE – Jordi Cerdà; Gustavo Vega i grup Extensió Fonètica: "Tres poemes plens i un de buit".

INFORMA'T'X – Jaume Alcalde, Jaume Cusachs i Míriam Losada: "In-ter-acció".

TOUR DE FORCE – "Procés de beatificantació de Santa Coloma de Gramenet. Advocat del diable: Xavier Canals".

SONS I SONS – Vicenç Vacca: "Audició (62 mesòtics de John Cage amb veu d'Eberhart Blum)".

PASSOS I PASSES – Els reis del panís (Felip Culleré, Jordi Sanahuja i David Ymberton) "Balalufa Ulpa de Cuixal".

ENTRETENI(R)MENTS - Annie Bats.

LA COLUMNA – Benet Rossell.

CONSULTORI SENTIMENTAL SENYORA GEORGI.

ALTRES CAMPS – Carmen Navarro: "Perú".

PUBLICACIONS – Comissariat presenta: "Del jardí de Maria", una selecció de texts de Patrick Gifreu.

EL TEMPS – Ramon Lladó.

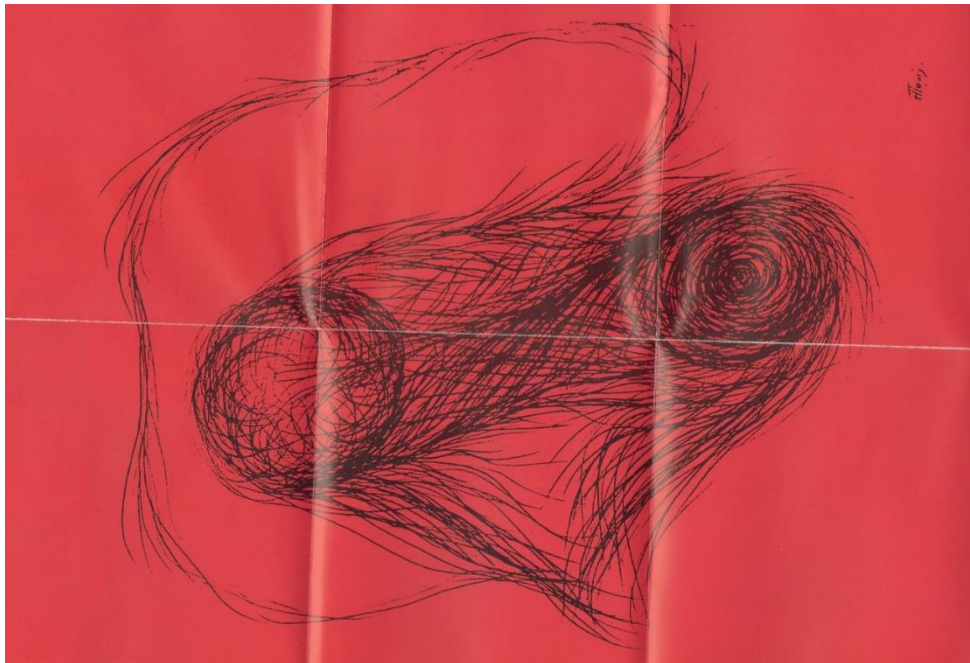
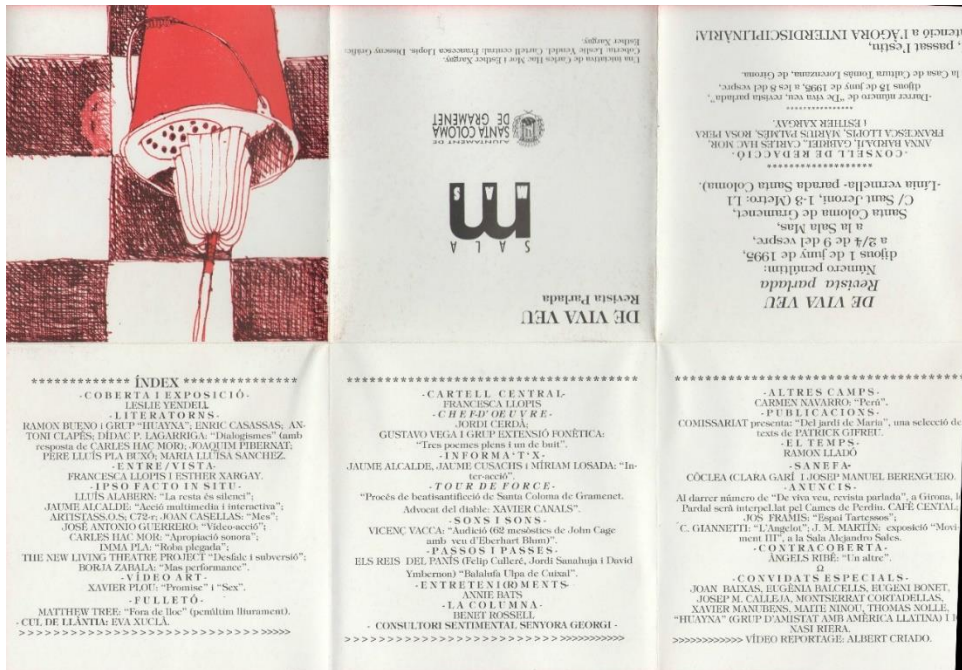
SANEFA – Còclea (Clara Garí i Josep Manuel Berenguer).

ANUNCIS – Al darrer número de "De viva veu, revista parlada", a Girona, lo Pardal serà interpel·lat pel Cames de Perdiu. Cafè Central; Jos Framis: "Espai Tartessos"; C. Giannetti: "L'Angelot"; J. M. Martín: exposició "Moviment III", a la sala Alejandro Sales.

CONTRACOBERTA – Àngels Ribé: "Un altre".

CONVIDATS ESPECIALS – Joan Baixas, Eugènia Balcells, Eugeni Bonet, Josep M. Calleja, Montserrat Cortadellas, Xavier Manubens, Maite Ninou, Thomas Nolle, "Huayna" (grup d'amistat amb Amèrica Llatina) i Ignasi Riera.

VÍDEO REPORTATGE – Albert Criado.

Núm. 15 - 15-06-95 - Casa de Cultura Tomàs Lorenzana (plaça de l'Hospital, 6 - Girona)

DE VIVA VEU. REVISTA PARLADA. Número 15 i extra-fi. Fragment de "LATERATA V".

dijous 15 de juny de 1995, a 2/4 de 8 del vespre, a la Casa de Cultura de Girona (Tomàs Lorenzana), plaça de l'Hospital, 6, Girona. Tel: (972) 20.20.13

Consell de redacció: Gabriel, Carles Hac Mor, Francesca Llopis, Màrius Palmés, Marta Pol, Esther Xargay i Eva Xuclà.

COBERTA – Torres Monsó: "Virtual reality i olé". Fals final i inicis alts de Xavier Canals.

EDITORIAL – Carles Hac Mor i Esther Xargay: "De Viva Veu. Revista Parlada: conclusions".

LITERATORNS – Vicenç Altaió; Maria Josep Balsach, Bel Bosk: "Rigor mortis, dues cançons sordes i mitja", Enric Casassas; Antoni Clapés; Josep M. Fonolleras; Gabriel: "Ora lapidia"; Dídac P. Lagarriga; Joaquim Pibernat; Josep Pujol, Antoni Puigvert; Maria Lluïsa Sánchez; Isis Zayas; Esther Xargay.

INTERVENCIONS – Acamea Azanuka; Mercè Batallé i Chus Garcia; Dolors Bosch: "Un si és no és"; Josep Masdevall: "Acotació I"; Els reis del panís (David Ymbernon, Jordi Sanahuja i Felip Culleré): "Ai de xum, xatacap i xumadeia"; Josep M. Martín i Alexandre Martínez: "Campanes"; Servand i Òscar Gamell: "S/t"; The New Living Theatre Project: "S/t".

IPSO FACTO IN SITU – Jaume Alcalce: "I més que una revista"; Pep Aymerich: "Quan la consciència calla"; Artistass.o.s: "s/t"; C72-r: "Fax?"; Joan Casellas: "Acció: O n. 6"; Narcís Coderch i Miquel Àngel Saurina: "s/t"; José Antonio Guerrero: "No títol"; Anna Martínez: "Otitis"; Imma Pla: "Sorra mullada"; Borja Zabala: "Últime paraules"; Laterata V: Marc Palau: "s/t".

INFORMA'T'X – Jaume Alcalde, Jaume Cusachs i Míriam Losada: "Inter-acció".
CUL DE LLÀNTIA – Isabel Banal.

CARTELL CENTRAL – Pere Noguera: "la fi de la processó per dins 15.06.95".

CHEF D'OEUVRE – Josep M. Calleja: "Depèn del vent"; Joan Baixes i Paca Rodrigo, Anna Manel·la i Pep Fargas: "En cendre's".

ENTREVISTA – Carles Hac Mor a Marta Pol.

TOUR DE FORCE – Àngels Ribé.

FULLETÓ – Matthew Tree: "Fora de lloc" (últim lliurament).

SONS I SONS – Còclea (Clara Garí i Josep Manuel Berenguer); Carles Hac Mor: "Concert de piano"; Vicenç Vacca: "S/t".

PASSOS I PASSES – Eugènia Balcells. Lo pardal serà interpel·lat pel cames de perdiu Carles Hac Mor i Guillem Viladot.

ENTRETENIMENTS – Esther Baulida: "S/t"; Santiago Planella: "Les mil gotes d'aigua".

COLUMNA – Benet Rossell.

CONSULTORI SENTIMENTAL DE LA SENYORA GEORGI.

SANEFA – Denis Blaker.

VÍDEO ART – Claudia Giannetti; Xavier Plou; Gustavo Vega: "Un vídeo poema: punt i coma".

AVICULTURA – Ignasi Esteve: "Crestes amb clavell".

ESTÈTICA DE PALADAR – Jaume Fàbrega: "El gust"; Vi-Art: Thomas Nolle i Eugeni Bonet: "In video veritas".

PUBLICACIONS – Presentació de la revista CAVE CANIS; Annie Bats i Jordi Cano: "L'archiviste de coda"; Comissariat: "Del jardí de Maria", una selecció de texts de Patrick Gifreu; Papers d'Art; Còclea; Cafè Central; Aire.

ANUNCIS – Tots aquells/es que hi diguin la seva en 35 segons.

CONTRACOBERTA – Xicu Cabanyes.

CONVIDATS ESPECIALS – Assumpta Basses, Joana Bestard, Glòria Bosch, Joan Caballé, Quim Domene, Teresa Cabruja, Isabel Casals, Domènec Fita, Barbara Held, Pere Macias, Marzo Mart, Josep Miralles, Joaquim Nadal, Àlex Nogué, Carme Ortiz, Clara Perxacs, Ponç Puigdevall, Rosa Rabassa, Àngela Rodeja, Xavier Rusalleda, Manel Sala, Mercè Sebastià, Claret Serrahima, Rafael Tous, Alberto Udaeta, Guillem Viladot, Isidere Vicent.

FOTO-REPORTATGE – Toni Vargas.

GRAVACIÓ EN VÍDEO – Pep Roure.

DE VIVA VEU
Revista Parlada

CASA DE CULTURA
IRONA

DE VIVA VEU
Revista parlada

CONSELL DE REDACCIÓ
GABRIEL CARLES HÀG MORI, FRANCISCA LLOPIS, MARCEL·LÀ MARTA POL,
ESTHER XARXAY I EVA XOCOLÀ

Tel: (972) 20 20 13
plàça de l'Hospital, 6
a 2/a de 8 del vespre
dijous 15 de juny de 1995.
Fragment de "LATERRATA V"
Número 15 i extra-II

passat i present, atenció a l'ÀGORA INTERDISCIPLINÀRIA

Una revista de Carles Hàg Mori i Esther Xarxay
Disseny Gràfic: Esther Xarxay
Coberta: Francesc Torres Mando, Centre Cultural Five Noguera

INDEX

COBERTA
TORRES MONSO: "Virtual reality i del"
Fals final i inicis alts de XAVIER CANALS

EDITORIAL
CARLES HÀG MORI i ESTHER XARXAY: "De viva veu, Revista Parlada: conclusions"

LITERATORES
VICENÇ ALTAIO, MARIA JOSEP BALSACH, BEL BOSCH: "Hagar moris, dues cançons
sotiles i fines"; ENRIC CASASSAS, ANTONI CLARÉS, JOSEP M. FONOLLERAS,
JABRIEL "Ois apoda", DIDAC P. LAGARRIGA, JOAQUIM PIBERNAT, JOSEP PUJOL,
ANTONI PUIGVERT, MARIA LLUISA SANCHEZ, ISIS ZARIAS, ESTHER XARXAY.

INTERVENCIONS
ACAMEA AZANJUA, MERCE BATALLE I OJUS GARCIA;
DOLORES BOSCH "Un al·lè o no no"; JOSEP MASDEVALL "Associació i"
ELS REIS DEL PANS (David Thompson, Jordi Sanahuja i Felip Culié) "Al de xurr,
xatacap i xumadek"; JOSEP M. MARTIN I ALEXANDRE MARTINEZ "Campesí"
SERVANDI OSCAR GAMBELL "THE NEW LIVING THEATRE PROJECT "SIT"

IPS FACTO IN SITU
JAUME AL CALDE "I més que una revista"; PEP AMERICH "Quan la consciència calla";
ANTISTASS O'S "SIT"; OFELIA "Fals F"; JOAN CASILLAS "Acabo. Oia. E";
JORDI CODERCH I MIQUEL ÀNGEL SAURINA "SIT"; JOSE ANTONIO GUERRERO "No
no"; ANNA MARTINEZ "Ollis"; IMMA PLA "Sorra mullada"; BÒRJA ZABALA "Últimes
paraulas"; "LATERRATA V"; MARIO PALAU "SIT"

INFORMATIX
JAUME ALCALDE, JAUME CUSACHS I MIRIAM LOSADA: "Inter-acció";
CUL DE LLANTIA
ISABEL BANAL

CARTELL CENTRAL
PERE NOGUERA "La fi de la... processó per dins 15.06.95"
- C H B F D O E U V R E -
JOSEP M. CALLEJA "Dagari del vent"; JOAN BARRÉS I PACA RODRIGO,
ANNA MANEL·LA I PEP FARGAS "EN CENDRES"
- ENTREVISTA -
CARLES HÀG MORI A MARTA POL
- TOUR DE FORCE -
ANGÈLS RIBÉ

FULLETO
MATTHEW TREE "Era de loc" (Lletim i l'urament)

SONS I SONS
CÓCLEA (CLARA GARI I JOSEP MANUEL BERENGUER)
CARLES HÀG MORI "Concert de jaseu"; VICENÇ VACCA "SIT"

PASSOS I PASSES
EUGÈNIA BALCELLS

LO PARDAL SERÀ INTERPELLAT PEL GAMES DE PERDIU
CARLES HÀG MORI I GUILLEM VILADOT

ENTRETENIMENTS
ESTHER BALLIDA "SIT"; SANTIAGO PLANELLA "Les mil gotes d'aigua"

COLUMNA
BENET ROSSELL

CONSULTORI SENTIMENTAL DE LA SENYORA GEORGI
- SANEFA -
DINIS BLAKER

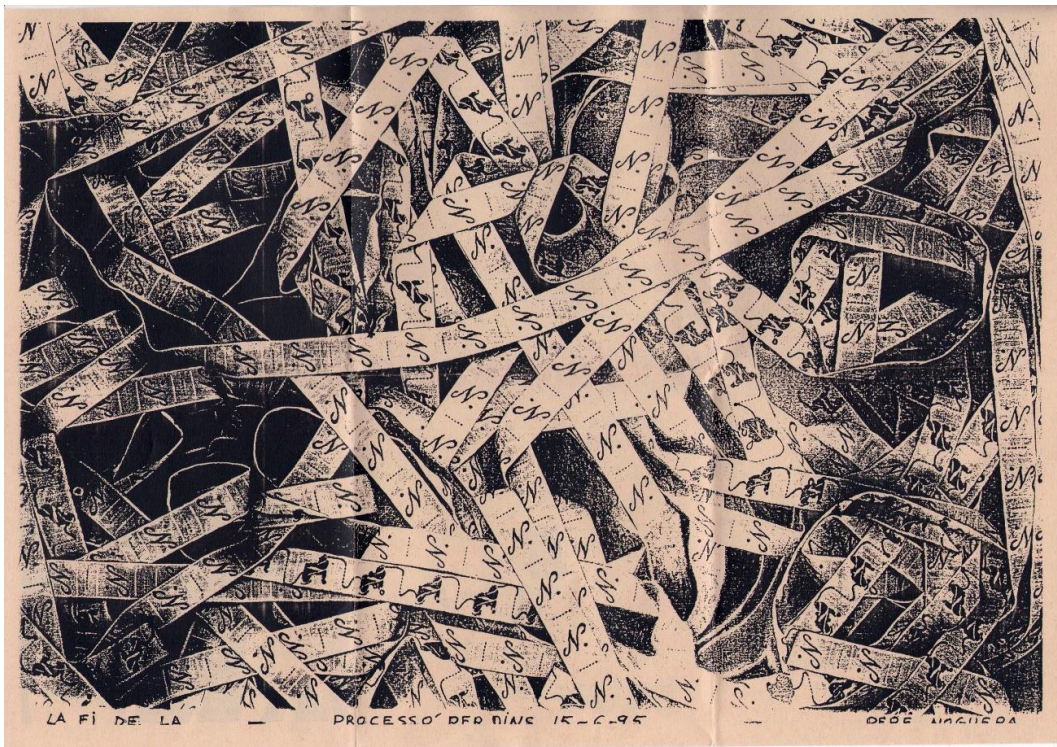
El cartell central de PERE NOGUERA és a l'interior del

VIDEO ART
CLAUDIA GIANNETTI, XAVIER PLOU
GUSTAVO VEGA "Un video poema: punt i coma"
- AVI C U L T U R A -
IGNASI ESTEVE "Cristies amb clavell"
- ESTÈTICA DE PALADAR -
JAUME FABREGA "Ei gust"
VI-ART: THOMAS NOLLE i EUGEN BONET "In video veritas"
- PUBLICACIONS -
Presentació de la revista CAVE-CANIS
ANNE BATS i JORDI CANO "L'acromete de zoda"
COMISSARIAT: "Del jardí de Mera", una selecció de texts de PATRICK GIFFRU
PAPERS D'ART, CÒCLEA, CAFÉ CENTRAL, AIRE

ANUNCI
Tots aquelles que hi dignen la seva en 30 segons
- CONTRA COBERTA -
XICU CASANYES

CONVIDATS ESPECIALS
ASSUMPTA BASSES, JOANA BASTARD, GLÒRIA BOSCH, JOAN CASALLÉ, GUIM
DOMENE, TERESA CABRILLA, ISABEL CASALS, DOMÈNEC FITA, BARBARA HELD
PERE MACIÀS, MARZO MART, JOSEP MIRALLÉS, JOAQUIM NADAL, ALEX NOGU
CARME ORTIZ, CLARA FERRACÓ, PONS PUJGDEVALL, ROSA RABASSA, ÀNGEL
RODEJA, XAVIER RUSCALLEDA, MANEL SALA, MERCE SEBASTIÀ, CLARET
SERRAHIMA, RAFAEL TOUS, ALBERTO UDAETA, GUILLEM VILADOT, ISIDRE VICEN

Photo-reportage: TONI VARGAS. Gravació en vídeo: PEP ROURE.

In situ ad hoc – Vivàrium - 28-04-1997 - Llotja (c. Ciutat de Balaguer, 17 - Barcelona).

REVISTA PARLADA. VIVÀRIUM. IN SITU AD HOC.

Dilluns 28 d'abril a les 19h. Llotja. Saló d'actes Llotja central. c/ Ciutat de Balaguer, 17. 08022 BCN.

Consell de redacció: Jordi Montero, Carles Hac Mor, Pere Pich, Ester Xargay.
Hi podrà intervenir tothom i de la manera que cadascú vulgui.

COBERTA – Eugenio Tisselli.

IPSO FACTO IN SITU – Arconaranja (Abel Mayor i Begoña García) "Individuos";
Latung La La Pilot cuiner, David Ymberton.

VIDEOART – Nora Ancarola.

SANEFA – Magdalena Duran.

ENTRETENI(R)MENTS – Maria Duran.

CARTELL CENTRAL – Abel Mayor "No parem de dir no a la guerra!".

INFORMAR" T"-X" – Eugenio Tisselli amb el seu programa Midi-poet
improvisarà visualment amb poetes, artistes, músics i etc...

DEL F. A .E POIESIS – (Front d'Alliberament de l'Escriptura) Joan Adrover,
Francesc Garriga Barata, Carles Hac Mor, Josep Pedrals, Ester Xargay.

SONS I SONS – Jordi Casadevall, Daniel Gómez.

ART A LA LLAR – Elisabet Augé, bellesa targarina.

TARJETÓ D'INVITACIÓ – Rosa Marín i Ester Xargay.

CUL DE LLÀNTIA – Rosa Marín.

ARA COM ART – Art tèxtil, ceràmica, escultura, net-art, pintura.

ACUDITS –

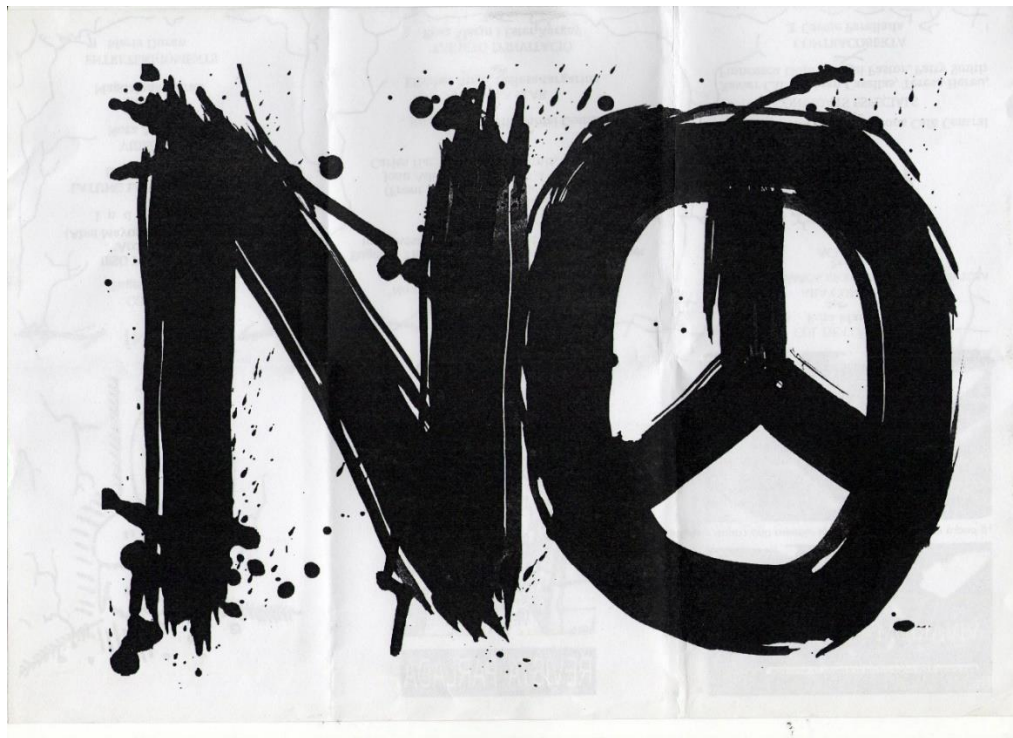
EL TEMPS – Agnès de l'Horiginal.

BONA CUINA –

ANUNCIS – M. X. Espai, L'Horiginal, Edicions Cafè Central.

CONVIDATS ESPECIALS – Xavier Canals, Joan Casellas, Teresa Hereu,
Francesca Llopis, Àngel Pastor, Patty Smith.

CONTRACOBERTA – Carme Parellada.

DE VIVA VEU. REVISTA CAMINADA

29-3-1995 - Centre Excursionista de Catalunya (plaça Sant Jaume, plaça del Rei, c. Pietat... - Barcelona)

DE VIVA VEU. REVISTA CAMINADA

Dimecres, 29 de març de 1995. Començarà a les 8 del vespre al carrer del Paradís davant el Centre Excursionista de Catalunya / Temple romà d'August, i seguirà el recorregut indicat.

Tothom és convidat a participar-hi.

Una iniciativa de Carles Hac Mor i Esther Xargay.

Coberta i disseny gràfic: E. Xargay.

ÍNDIX DEL RECORREGUT

- Carrer del Paradís. Centre Excursionista de Catalunya / Temple romà d'August.

PORTALADA – Carles Hac Mor i Esther Xargay.

PRIMUS INTER PARES – Jordi Cerdà, Antoni Miralda, Imma Pla, Artistass.o.s.

- Plaça del Rei – "The New Living Theatre Project": "Cançó de bressol per a mediocres"; Michael Douglas (s'hi incorporarà, a l'itinerari).

- Carrer de la Pietat – Escola Professional de la dona. Entornament.

IN EXTENSO – Grup "Lechuguín" (Brenda Novak, Taxalla Mitani i Leonor Ivanna): "Acció manifest".

- Carrer del Bisbe

CHEF-D'OEUVRE – Anna Estany: "Anònima"; Francesca Llopis: " Seguici";

Brenda Novak: " Despullant-me"; Borja Zabala: "S/t".

- Plaça de Sant Jaume

TURBA MULTA – Xavier Canals i tres-cents discents d'il·lustració de la Llotja d'Avinyó: "Dadà recontextualitzat".

- Carrer de la Ciutat

PEDRÍS SONOR – Còclea (Clara Garí i Josep Manuel Berenguer): Acció

palíndrom; "Els reis del panís": "El recipient del genet o Oli sobre vent (3, 4, 5)";

Enric Casassas; Pere Lluís Pla; Maria Lluïsa Sánchez.

- Carrer d'Hèrcules.

FULLETÓ – Matthew Tree: "Fora de lloc".

CANTONADA CRÍTICA – Joaquim Pibernat: "Tot a 100"; Jaume Alcalde: "Acció per avui".

- Plaça de Sant Just.

LA NOTÍCIA – Joaquim Auladell: "Ha desaparegut un noi".

COMENTARIS DE BALCÓ – Ca l'Oscar Abril Ascaso; Benet Rossell: "La Columna de Xarol"; Cristina Giorgi: "Consultori sentimental".

- Carrer de la Palma de Sant Just.

BODEGA LA PALMA – Joan Casellas: "Acció zero"; Jos Framis: "Espai Tartessos".

APARADOR NINOU / MANUBENS – Maite Ninou i Xavier Manubens: "Que ens tornin els calers!"

- Carrer de la Cometa.

CUL DE SAC – Presentació, peripatètica, de la presentació del llibre de poemes "El desvari de la raó" de Carles Hac Mor.

- Carrer de Viladecols.

ACCIONS – José Antonio Guerrero: "No títol"; Jaume Mestres; Josefina Poch.

IBIDEM – Rafael Bartolozzi: "Acció i presentació de la publicació "Vespella News"; hi col·laboren Joan Abelló i Joan Simó.

SÍMBOLS I LLETRES – Pep Sibina: "Espantall"; Jeanne Hansen: "Lectura"; Mirco Neieta i Yamandú Canosa: "Carrer de Jupí".

ANUNCIS – Ramon Salvo: "Full"; Antoni Clapés: "Cafè Central"; Comissariat: "Em preocupa el dirigisme cultural que exerceixen els governs".

- Carrer del Correu Vell. L'Angelot.

VÍDEO ART – Claudia Giannetti; Thomas Nolle.

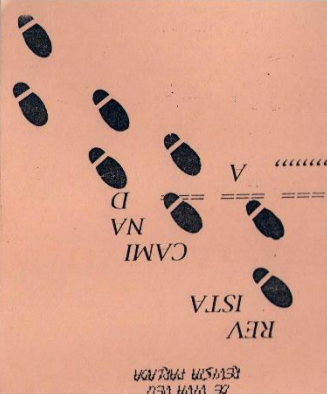
TANCA – Eugènia Balcells.

CONVIDATS ESPECIALS – Jordi Benito, Conrad Blanch, Teresa Camps, Carme Nadal, Pere Noguera, Pilar Parcerissas, Carles Pujol, Àngels Ribé, Jaume Ribes, Nil Tous Held i Marga Ximénez.

VÍDEO REPORTATGE – Aleix Gallardet i Albert Criado.

ENGRESCADORS – Joaquim Auladell, Eugeni Bonet, Xavier Canals, Ignasi Esteve, Claudia Giannetti, Carles Hac Mor, Xavier Manubens, Francesca Llopis, Clara Miret, Maite Ninou, Thomas Nolle, Màrius Palmés, Imma Pla, Esther Xargay i David Ymberton.

Agraïments: Escola Professional de la Dona, Centre Excursionista de Catalunya, Aljub Teatre.

INDEX DEL RECORREGUT

===== **Carrer del Paradís** =====
CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA / TEMPLE ROMA D'AUGUST
 - PORTALADA -
 CARLES HAC MOR I ESTHER XARGAY
 - PRIMUS INTER PARES -
 JORDI CERDÀ, ANTONI MIRALDA, IMMA PLA, ARTISTASS.O.S.

===== **Plaça del Rel** =====
"THE NEW LIVING THEATRE PROJECT": "Cançó de bressol per a medïctes"; MICHAEL DOUGLAS (s'hi incorporarà, a l'intercanvi)

===== **Carrer de la Pietat** =====
ESCOLA PROFESSIONAL DE LA DONA
 Environament
 - I N E X T E N S O -
 Grup " LECHUGUÍN " (BRENDA NOVAK, TALLALLA MITANI I LEONOR IVANNA); " Acció manifest "

===== **Carrer del Bisbe** =====
 - " C H E F - D ' O E U V R E " -
 ANNA ESTANY: " Anònima "; FANCESCA LLOPIS: " Seguíc ";
 BRENDA NOVAK: " Despullant-me "; BORJA ZABALA: " S / t "

>>>>>

===== **Plaça de Sant Jaume** =====
 - TURBA MÚLTA -
 XAVIER CANALS I TRES-CENTS DISCENTS D'IL·LUSTRACIÓ DE LA LLOTJA D'AVINYÓ: " Dada reconstruïtallitza "

===== **Carrer de la Ciutat** =====
 - PEDRIS SONOR -
 CÒCLEA (CLARA GARÍ I JOSEP MANUEL BERENGUER):
 Acció psilodrom;
 "ELS REIS DEL PANS"; "El recipient del genet o Oli sobre vent (3, 4,5)"; ENRIC CASASSAS; FERRI LLUIS PLA; MARIA LLUISA SÀNCHEZ

===== **Carrer d'Hèrcules** =====
 - PULLETO -
 MATTHEW TREE: "Fora de lloc"
 - CANTONADA CRÍTICA -
 JOAQUIM PIERENAT: "Tot a 100"; JAUME ALCALDE: "Acció per avui"

===== **Plaça de Sant Just** =====
 - LA NOTICIA -
 JOAQUIM AULADELL: "Ha desaparegut un noi"
 - COMENTARIS DE BALCÓ -
 CA L'OSCAR ABRIL ASCASO; BENET ROSSELL: "La Columna de Xarol";
 CRISTINA GIORGE: "Consultori sentimental"

===== **Carrer de la Palma de Sant Just** =====
 - BODEGA LA PALMA -
 JOAN CASELLAS: "Acció zero"; JOS FRAMIS: "Espai Tartessos"
 - APARADOR NINOU / MANUBENS -
 MAITE NINOU I XAVIER MANUBENS: "Que ens tornin els calers!"

>>>>>

===== **Carrer de la Cometa** =====
 - C U L D E S A C -
 Presentació, peripetècia, de la presentació del llibre de poemes
 " El desvigi de la cap de CARLES HAC MOR "

===== **Carrer de Viladecols** =====
 - A C C I O N S -
 JOSE ANTONIO GIBERRENO: "No trob"; JAUME MESTRES

===== **L'IBIDA** =====
 JOSTINA POCH

===== **RAPHAEL BARTOLOZZE: "Acció i presentació de la publicació 'VISMELA NAVE': hi col·laboren JOAN ARIEL I JOAN SIMÓ.** =====
 - S I M B O L S I L I B E R S -
 PEP SIMÓ: "Español"; JEANNE MANDEB: "Lectura";
 MIREC NERVA I ELMANRI CANONS

===== **- ANNUNCI -** =====
 RAMON SALVO: "Pul"; ANTONI CLAVES: "Caré Central";
 COMISSARIAT: "En recuperat el diàleg cultural que existien els
 "Soyers";

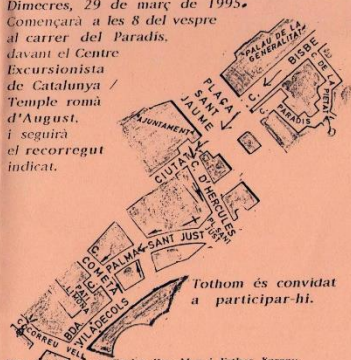
===== **L'ANGELOT** =====
 - V I D E O A R T -
 CLAUDDIA GIOVANNETTI: THOMAS NOÏE

===== **T A N C A** =====
 EFEGEIA RALCHIS

Ω

Organitzadors: Escola Professional de la Dona,
 Centre Excursionista de Catalunya, Alfab i Teatre

Dimercres, 29 de març de 1995.
 Començarà a les 8 del vespre
 al carrer del Paradís,
 davant el Centre
 Excursionista
 de Catalunya /
 Temple romà
 d'August,
 i seguirà
 el recorregut
 indicat.

Tothom és convidat
a participar-hi.

Una iniciativa de Carles Hac Mor i Esther Xargay.
 Coberta i disseny gràfic: E. Xargay.

22-6-1996 - Celrà en acció (Girona)

CELRÀ EN ACCIÓ. REVISTA CAMINADA.
22 de juny de 1996.

Consell de redacció: Delegació de Girona: Dolors Bosch, Eugeni Prieto i Anna Planas. Delegació de Barcelona: Eduard Escofet (Capità), Carles Hac Mor, Dídac P. Lagarriga i Esther Xargay.

Organitza: Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Celrà.
Agraïments: Poble de Celrà. Mémé Detrás, Museu Nacional d'Art Portàtil (MNAP).

PLAÇA DE L'AJUNTAMENT – Amb l'hàlit poètic de Dolors Bosch, queu té el cos a Lituània. Col·lectiu Memé Detrás: "Tècnica mixta".

FÀBRICA PAGANS – Xicu Cabanyes treurà el motlle del cul de tothom qui ho vulgui. Joana Bestard: "Fràgil". Miguel Angel Peiró: "Èdip i la mirada". Jordi Carulla: "De la mel a la cendra".

PISTA COBERTA POLIVALENT – Club Patinatge l'Aulet e Celrà: Exhibició de patinatge artístic.

AL LLIURE ALBIR – Associació Gegant del Pi: "Rumrum". Ester Baulida i Santiago Planelles: "000". Isabel Banal: "000". Xavier Moreno: "Acció festival". Joan Casellas: "Acció natura n. 1". Joan Vinyes: "Paper per al cos". Kim Domene: "###". Núria Tomàs: "Tres escenes per separat". Alpe: "Despulla't". Eduard Baulida: "calces".

ATENEU – Xavier Canals: "Sentant càtedra" (acció dedicada a Rosa Suñer). Eduard Escofet: "Poema Celrà". Ignasi Esteve: "Avicultura orriolsenca: estat actual de la raça empordanesa de gallina". Plataforma Empordanesa d'Art Contemporani (PEAC): presentació de la revista. Cristina Masdevall: "Aplaudiments". Gabriel: "El verge griso". Carles Hac Mor: "Cul-de-sac". Teresa Hereu: "Desprogramació". Ramon Lladó i Xus Agarte: "Si hi som". Marian Losada i Jaume Julià: "Coda contorno". Joaquim Pibernat: "Manifest contra els manifestos". Ponç Puigdevall: lectura (fragment de la novel·la): "Era un secret". Clara Perxachs: "Bateig de foc per a l'ingrés a l'àgora indiscriminada". Desirée Raguetti: "Suport logístic, si cal". Matthew Tree: Lectura (fragment de novel·la) "No cal". Rosa Suñer: "Contaré amb els llavis fins a deu a poc apoc, de pressa i a poc a poc" (Videoacció). Gustavo Vega: lectura de poemes del seu llibre "El plaer de ser". Pilar Vinyet: "Verònica" (vídeo). Ester Xargay: "Òrgan-isme".

CARRER MAJOR – Pep Fargas, Anna Manel·la i Xavier Mas: "Morir".

RONDA DE BAIX – Montserrat Lacomba: "Quin camí seguiràs a la vida?"

PLAÇA DE L'ESGLÉSIA – Grallers de Celrà.

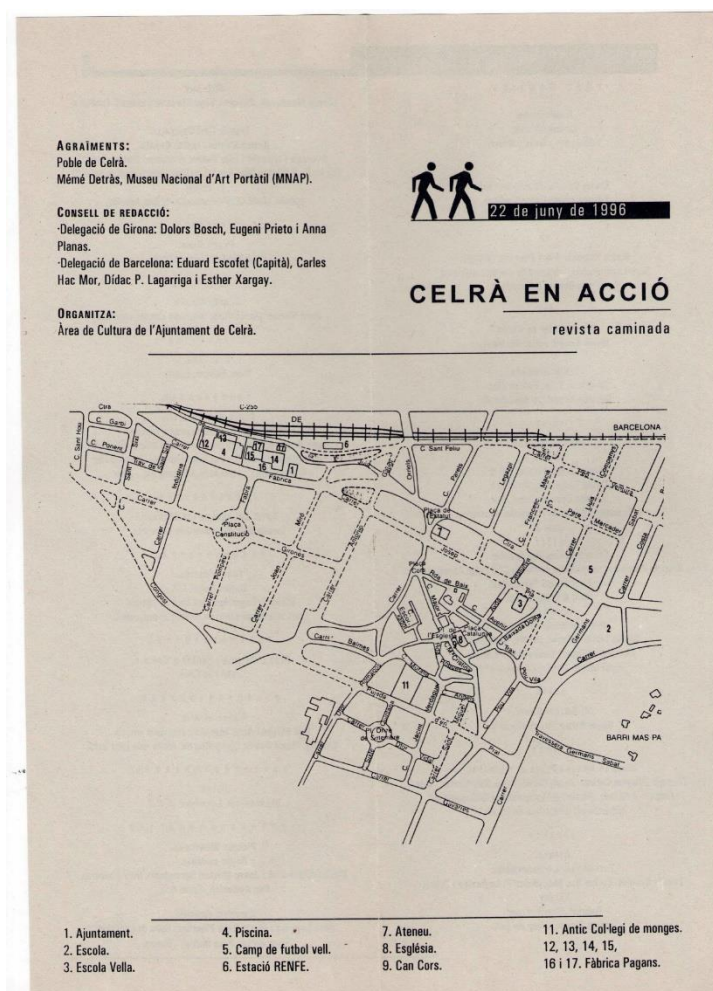
POLIESPORTIU – Pep Aymerich: "Purificació".

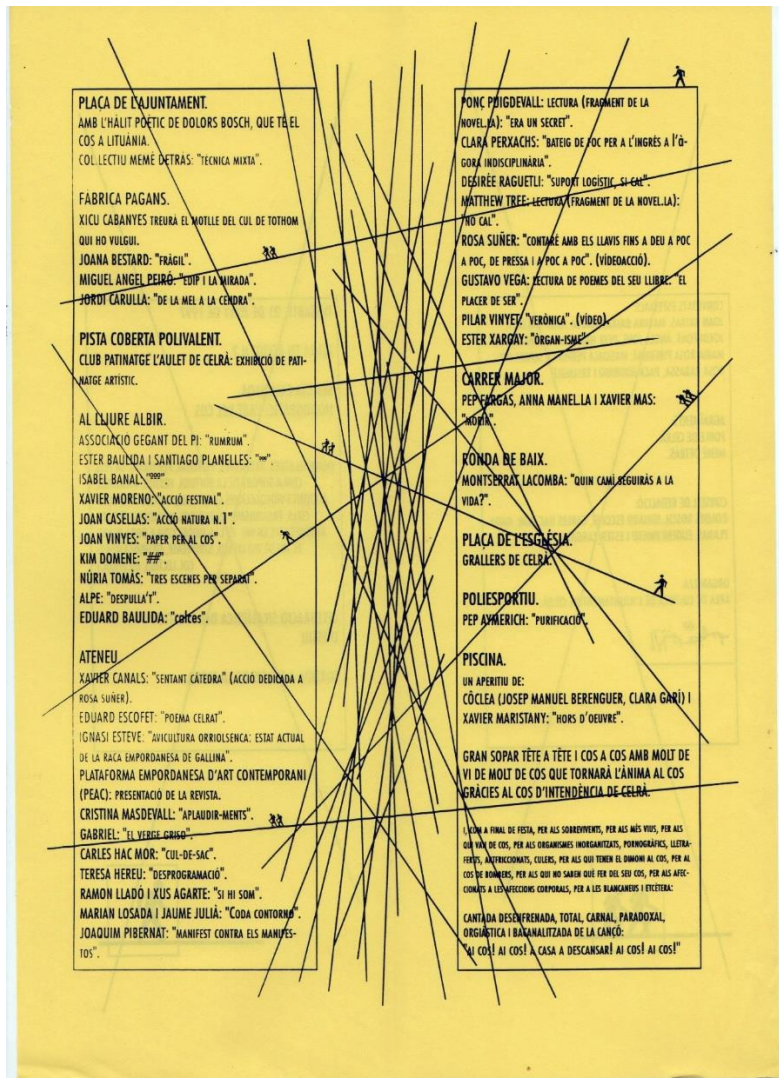
PISCINA – Un aperitiu de: Còclea (Josep Manuel Berenguer, Clara Garí) i Xavier Maristany: "Hors d'oeuvre".

Gran sopar tête a tête i cos a cos amb molt de vi de molt de cos que tornarà l'ànima al cos gràcies al cos d'intendència de Celrà.

I, com a final de festa, per als sobrevivents, per als més vius, per als que van de cos, per als organismes inorganitzats, pornogràfics, lletraferits, artfriccionats, culers, per als qui tenen el dimoni al cos, per als afeccionats a les afeccions corporals, per a les Blancaneus i etcètera:

Cantada desenfrenada, total, carnal, paradoxal, orgiàstica i bacanalitzada de la cançó: "Ai cos! Ai cos! A casa a descansar! Ai cos! Ai cos!"

ÀGORA INDISCIPLINÀRIA

Metrònom
Fundació Rafael Tous d'Art Contemporani

(1995-1996)

- **Núm. 1 - 13-12-1995**

Videoaccions: Jaume Alcalde, *Movie - C72r* (Mònica Buxó, Marta Domínguez, Sònia Buxó) *Psique-tauto, Homenatge a Arthur Cravan* i d'altres - Alexis Taulé, *Ni nihil ni i Arvalé* - Borja Zabala, *Mi café, el café de los muy cafeteros*.
Accions: Jaume Alcalde, *Performance a mida – C72r, Escales i plantes II* – Alexis Taulé i Carme Torrent, *S/t* – Borja Zabala, *Soltero y sin compromiso*.
Accions per ordinador: Jaume Alcalde i Jaume Cusachs, *CD-Rom*.

- **Núm. 2 - 7-2-1996**

Revista radiofònica: gravació en directe del programa de Ràdio Contrabanda, *El circ dels enzes*, per ser transmès per antena l'11 de febrer de 1996.

Música: Òscar Abril + Sedcontra, *Òscar Abril Sedcontra*. Josep Manel Berenguer, *Cites discretes i emergents*.

Cançó: Pere Lluís Pla, *Fot-li, Pau!* Eva Xuclà, *Tonadeta a través de les ondes hertzianes*.

Òpera radiofònica: Màrius Palmés, *Infracoda paraparèmica*.

Teatre: David Ymbernon, *Monòleg de Latung La La*.

Radionovel·la: Matthew Tree, pròleg de *Fora de lloc*.

Entrevista: Benet Rossell, sobre la seva exposició a la Virreina, *Diari residual*.

Ràdio-accions: Jaume Alcalde i Jaume Cusachs, *Baixant de la Font del Gat*.

Xavier Canals, *Transmissió d'un poema visual*.

Anuncis: Presentació de l'exposició *Hospital 106, 4t 1a* a càrrec de Jordi Canudas, Isabel Banal, Ester Baulida i Ignasi Esteve.

Poesia indisciplinaària: Marcel Duchamp, Eduard Escoffet, Carles Hac Mor, Dídac P. Lagarriga, Benet Rossell, Ester Xargay.

Tertúlia-debat: Emissió de radioincomunicació patafísica i companyia amb Annie Bats, Ramon Lladó, Benet Rossell, Ester Xargay i el públic.

- **Núm. 3 - 00-03-1996**

Recital de poesia Game Over. Carles Hac Mor: *El desvari de la raó*. Editorial Empúries i poemes inèdits. David Castillo: *La muntanya russa*. Pagès Editors. Col·lecció Biblioteca de la Suda.

Curtmetratges: *Rows of Cast Steel*, 1996, 7', VHS, b/n, Manchester. Director: Fitzmaurice Tisdall Farrell. Guió: Ignasi Duarte. Menció honorífica al certamen de Cine i Vídeo Experimental Ciutat de Dublín, 1996.

- **Núm. 4 - 00-04-1996**

Pel·lícula: Joaquim Jordà, *El Encargo del Cazador* ("Novel·la familiar" centrada en el cineasta i pintor Jacinto Esteva).

Col·loqui: Dària Esteva, Joaquim Jordà, Jordi Cadena, Manuel Delgado i Carles Hac Mor.

L'acció entre l'acció i l'acció: Òscar Abril Ascaso, *Low-Tech music* (Concierto de márgenes) - Lluís Alabern, *Provisionalment, sense títol* - Laia Bedós i Susanna Fernando, *Amtacta* - Rosa Suñer, *En un altre moment jo també sé cantar*.

Projeccions: CD-Rom Interactiu *Hot Link* de Marian Losada. Vídeo: *ABC de la performance* (1995, 30') de Jaime Vallaura.

- **Núm. 5 - 00-05-1996**

Homenatge a Marguerite Duras. Amb la participació de: Hebe Tizio, psicoanalista, membre de l'Escola Europea de Psicoanàlisi-Catalunya i professora de la UB. Antoni Vicens, membre de l'EEPC i professor de la UAB. Carles Hac Mor, escriptor. Marie-France Borot, professora de la UB, especialista en literatura del segle XX. Alicia Monne, psicoanalista, membre de l'EEPC. Organitzat per: Biblioteca del camp freudià de Barcelona i «Freudiana», revista de la secció de Catalunya de l'EEP.

- **Núm. 6 - 00-06-1996**

Presentació del llibre *Moment* de Víctor Sunyol (Pagès Editors). Amb les intervencions d'Annie Bats i Carles Hac Mor, i l'actuació de Marià Dinarès i Esteve Sunyol, percussions.

- **Núm. 7_9 - 12-06-1996**

Lectura Aforística. 66 Aforismes 66. Jordi Domènech i Joaquim Pibernat.

Revista «m²»: Presentació lúdica del tercer número de la revista de reflexió artística «m²». Exhibició dels treballs del grup CICORP. Presentació d'una acció exposada: 2a mostra de Taules Taller amb Borja Zabala, Olga Massaguer, Albert Monteys, Pilar Burget, Antonio Ortega i Òscar Abril Ascaso.

Recital: En commemoració de 109 anys de Merz, 20 de juny de 1887-20 de juny de 1996. Recital de la *Ursonate* de Kurt Schwitters a càrrec de Merz Mail.

- **Núm. 10_11 - 9-10-96**
Lectura de poemes de Gabriel a cura de l'autor mateix.
Conferència «El simbolisme en Tarkovski» per Nèlida Ruiz de los Paños.
- **Núm. 12 - 00-11-1996**
Accions: Iñaki Álvarez, Carles Arumí, Marta Dominguez Sensada, Joan Alfred Mengual, Oriol Rufí, Rosa Suñer.
Videoaccions: Dídac P. Lagarriga, Laia Bedós, Susanna Fernando.
Acció Musical: Eduard Escoffet.
- **Núm. 13 - 00-12-1996**
Presentacions: Presentació del número 3 i 4 de la revista «Tramesa. Superfícies plegades», editada al País Valencià per Pep P. Montaner. Bartomeu Ferrando realitza les accions *Xifres* i *Inversió* i recita el poema permutacional *Con el rabo entre las piernas*, il·lustrat per Carles Hac Mor amb la reestrena del seu vídeo *La llegendra de la Costa de Llevant*.
Presentació, a càrrec d'Albert Ferrer, del contenidor amb els 13 primers números de la revista «l'avioneta».
Presentació del número 14 de la revista «l'avioneta», que conté *Transfusions*, de J. M. Calleja, el qual efectuarà l'acció *Dos ous sense rovell*.
Presentació del número 68 d'«Ars Vituperat», amb l'acció de Jordi Mitjà *Cada acció és una nova acció*.
Presentació, a càrrec d'Eduard Escoffet, de La Cèl·lula, editora independent, amb els quaderns *Aparença Absolutament normal*, d'Eduard Escoffet i *4 propostes per a 4 accions*, de Dídac P. Lagarriga. Lectura d'Eduard Escoffet del *Poema amb rastre trobat al Rastro*.
Vídeo: Amb motiu de l'exposició *Desplazamientos*, Oriol Font i Esther Ibarrola presenten la videoprojecció *You and me against the world* (1988-89) d'Oriol Muñoz i Gail Freund.
- **Núm. 14 - 00-02-1997**
Col·lectius - Buenas Producciones: Laia Gargallo, Roc Jiménez de Cisneros, Noemí Louro, Martí Manon, Marta Pelayo, José F. Rodríguez i Elena Trapé.
Videoinstal·lació: *What's wrong (THX 1138)*. Acció: *Després t'estimo*.
Col·lectiu F: Ignasi Duarte, Carles Ribó-Isern Tarrida i Jaume Vives.
Videoacció: *Circuit trencat*.

- **Núm. 15 - 00-03-1997**

Videoaccions. Projectió comentada de les videoaccions presentades al Festival de Vídeo de Navarra 1996. Francesc Abad, Jaume Alcalde, Jaume Cusachs, Dídac P. Lagarriga, J. A. Mengual, C-72r, Rosa Suñer, Chus García i Mercè Batallé, Carles Arumí, Oriol Rufí, J. A. Guerrero, Pablo Morata, Laia Bedós, Carles H. Mor, Joan Pere Franco, Susanna Fernando, Jordi Carulla, Alexis Taulé, Pol Guillén, Carme Torrent, Ramon Guimaraes, Joan Morey, Karin du Croo, Iñaki Álvarez, Pere Noguera i Lluís Alabern. Amb la col·laboració d'Armando Gascón i Elisabeth Puig, Escola Massana PCI i Ester Xargay.

- **Núm. 16 - 00-04-1997**

Textos directes. Narratives de Matthew Tree / versos d'Artur Duart.

- **Núm. 17 - 00-05-1997**

Ramon Guimaraes. Projectió de performances:

B & R Performance, Robert Brillas, 1989, 3 min.

Untitled. Cinc propostes sobre cinc espais. Facultat de Belles Arts, 1990, 4 min. Amb: Marta Domínguez, R. Guimaraes, J. Pallarés, C. Sabaté i B. Zabala.

Tomaste ya tu leche. Facultat de Belles Arts, 1990, 6 min.

Primera traça. Montjuïc, 1990, 3 min.

1r Minifestival de nous performers, Sant Celoni, 1990, 5 min. Amb: C. Sabaté, B. Zabala, M. Mascaró, P. L. Pla Buxó i R. Guimaraes.

1r Simposium d'aspirants, Distrito Distinto, 1990, 2 min.

Vernissage, Amagatotis, 1991, 3 min. Amb: C. Sabaté i R. Guimaraes.

Relació de Performers, Facultat de Belles Arts, 1991, 4 min. Amb: P. L. Pla Buxó, B. Zabala, C. Sabaté, M. Rubio, N. Arias i R. Guimaraes.

Projectió de curtmetratges:

Línea U (Super 8), 1989, 15 min.

Ous (Super 8), 1992, 3 min

VIATGE A LA POLINÈSIA

(1997-2000)

1997

Volum I: *Veus rases*

Capítol I: *Poesia indisciplinària*

Participants: Carles Hac Mor, Esther Xargay i Benet Rossell

Lloc: Associació Cultural Heliogàbal (Gràcia)

Data: dissabte 18 de gener de 1997

Públic: 46 persones

Capítol II: *El paraíso está en los corazoncitos de las piruletas y en las pollitas (limpias y bonitas) de los skinheads*

Participants: Dídac P. Lagarriga recitant poemes de Resentido Pérez Rico.

Lloc: Associació Cultural Heliogàbal (Gràcia)

Data: dissabte 1 de febrer de 1997

Públic: 25 persones

Capítol III: *Vaig assassinar l'arquebisbe de Barcelona, vaig cremar el Liceu...i a la fi vaig estimar l'univers*

Participants: Gerard Horta

Lloc: Associació Cultural Heliogàbal (Gràcia)

Data: dissabte 22 de febrer de 1997

Públic: 48 persones

Participants totals: 5

Públic total: 119

Observacions: Bon inici de programació amb un notable ressò.

Volum II: *acompassats, de com passant (músics i poetes)*

Capítol I: *27 problemas*

Participants: Juan Crek

Lloc: A. C. Heliogàbal

Data: dissabte 8 de març de 1997

Públic: 53.

Capítol II: *No el sé, el títol*

Participants: Pau Riba

Lloc: A. C. Heliogàbal

Data: dissabte 15 de març de 1997

Públic: 49

Capítol III: *ABCDEF*

Participants: Civilización (Víctor Nubla i lo Casino)

Lloc: A. C. Heliogàbal

Data: dissabte 12 d'abril de 1997

Públic: 78

Capítol IV: *Derecho a la interrupción embarazosa*

Participants: Anton Ignorant

Lloc: A. C. Heliogàbal

Data: dissabte 19 d'abril de 1997

Públic: 35

Participants totals: 5

Públic total: 215

Observacions: És la primera proposta de Viatge a la Polinèsia d'interacció de dues disciplines, la música i la poesia.

Volum III: *poesia o així*

Capítol I

Participants: Enric Casassas, Maritxell Sales, David Castillo i Jordi Pope

Lloc: Metrònom

Data: dimarts 20 de maig

Públic: 65

Capítol II

Participants: Joan Vinuesa, Jaume Sisterna i Jesús Lizano.

Lloc: Metrònom

Data: dijous 12 de juny

Públic: 42

Participants totals: 7

Públic total: 107

Observacions: Significà el retrobament d'un grup històric dins la poesia oral de l'*underground* barceloní de principis dels 80.

Volum IV: *trànsfuges (so, vídeo...i acció)*

Capítol I

Participants: Xavier Sabater+Jacobo Sucari, Jordi Teixidó, Albert Mestres, Xavier Canals, Bartomeu Ferrando, Karen Eliot i Manel Cañete.

Lloc: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Data: dissabte 26 de juliol

Públic: 53

Participants totals: 8

Públic total: 53

Observacions: Emmarcat dins *Zeppelin, l'ocupació*, organitzat per l'Orquestra del Caos per al *Grec '97*.

Volum V : *prosaics*

Capítol I: *Prensa anglesa*

Participants: Matthew Tree (+ Marcel·lí Antúnez)

Lloc: Metrònom

Data: dijous 2 d'octubre

Públic: 62

Capítol II: *Els Versos del retour d'âge de Josep Pla*

Participants: Vicenç Altaió i Gerard Altaió

Lloc: Metrònom

Data: dimarts 7 d'octubre

Públic: 47

Participants totals: 3

Públic total: 109

Observacions: per primer cop es va recitar en públic la poesia de Josep Pla.

Volum VI: *mnap a la polinèsia*

Capítol I: *Seguint el senyor P*

Participants: Museu Nacional d'Art Portàtil, Abel Figueras, Xavier Canals, Buenas Producciones, Taller de Literatura Secreta, Senyor P, Macarena González de la Vega.

Lloc: Carrers i places del Raval

Data: dijous 6 de novembre.

Públic: 50

Participants totals: 7

Públic total: 50

Observacions: Primer projecte de col·laboració amb el Museu Nacional d'Art Portàtil i primer acte de Viatge a la Polinèsia realitzat al carrer.

Volum VII: *de fantasmes i de poetes*

Capítol I

Participants: Jérôme Etraud, Agustí Mirtra i Màrius Casagemas recitats per Pau Oriol Esclusa-Tarrés Amer

Lloc: I...deia

Data: 29 de novembre

Públic: 23

Participants totals: 1

Públic total: 23

Observacions:

Volum VIII: l'últim del primer

Capítol I

Participants: Pau Riba, Accidents Polipoètics, Noel tatú, Enric Casasses i Dolors Miquel i Ignasi Duarte (instal·lació)

Lloc: Casal d'Associacions Juvenils de Barcelona

Data: divendres 12 de desembre

Públic: 92

Participants totals: 7

Públic total: 92

Observacions: També es va realitzar una mostra fotogràfica de Viatge a la Polinèsia 1997 i una mostra de revistes i editorials alternatives de poesia.

1998

Volum IX Parada a Girona

Participants: Carles Hac Mor, Esther Xargay, Gabriel, Gerard Quintana, Dídac P. Lagarriga i Eduard Escoffet

Lloc: C.C. la Mercè (Girona)

Data: dijous 29 de gener de 1998.

Públic: 112 persones

Participants totals: 6

Públic total: 112

Observacions: Primer capítol fora de Barcelona

Volum X: Veus rases II

Capítol I:

Participants: David Castillo, Bel Bosk i Gerard Quintana

Lloc: Biblioteca Can Rosés (Les Corts)

Data: dimecres 18 de febrer de 1998.

Públic: 72.

Capítol II:

Participants: Marc Romera, Francesc Bombí i Josep Pedrals

Lloc: Biblioteca Sofia Barat (Eixample)

Data: dijous 19 de febrer de 1998.

Públic: 41

Participants totals:6

Públic total: 113

Observacions: Projecte en col·laboració amb *L'aventura de llegir* (organitzat per l'ICUB).

Volum XI: *Una imatge i mil paraules*

Capítol I

Participants: lo Casino i Dídac P. Lagarriga + Ajord'hui DJ.

Lloc: Metrònom

Data: dijous 19 de març de 1998

Públic: 43

Capítol II

Participants: Rosa Suñer, Còclea (Clara Garí + J.M. Berenguer), Jordi Mitjà i Iñaki Álvarez.

Lloc: Hangar (Poblenou)

Data: dijous 26 de març de 1998

Públic: 35

Participants totals: 7

Públic total: 78

Observacions: Volum dedicat a artistes i poetes que es donen la mà.

Volum XII: *Poesia en acció*

Capítol I

Participants: Joan Brossa + Carles Hac Mor, Miquel Endreç, Xavier Canals i Albert Mestres.

Lloc: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Data: divendres 15 de maig de 1998.

Públic: 102

Capítol II

Participants: Bartomeu Ferrando, Valentí Torrens, J.M. Calleja i Joan Casellas

Lloc: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Data: dissabte 16 de maig de 1998.

Públic: 107

Participants totals: 9

Públic total: 209

Observacions:

Volum XIII : *De la nota a la paraula*

Capítol I:

Participants: Gerard Jacquet, Oriol Tramvia, Eli Gras + Alain Wergifosse, Enric Casasses + Manel Pugès.

Lloc: L'Artesà (Gràcia)

Data: dimecres 20 de maig de 1998

Públic: 112

Participants totals: 6

Públic total: 122

Observacions: Emmarcat dins la *Setmana de la poesia de Barcelona*.

Volum XIV: *Dadà reviu*

Capítol I:

Participants: Christian Atanasiu, Rodrick Mackay i Merz Mail.

Lloc: Espai Escènic Joan Brossa.

Data: dijous 11 de juny de 1998.

Públic: 67

Participants totals: 3

Públic total: 67

Observacions: Realitzat a mitjanit. La sala plena.

Volum XV: *La paraula en dansa*

Capítol I

Participants: Concha García, Chefa Alonso, Barbara Meyer i Raquel Sánchez; Jordi Teixidó i Ona Mestre i Imma Sàrries Zgonc.

Lloc: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Data: dimarts 6 d'octubre de 1998.

Públic: 253

Capítol II

Participants: m/découpés.dos, Bea Fernández i Carme Torrent, Mónica Extremiana i Olga Tragant.

Lloc: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Data: dimecres 7 d'octubre de 1998.

Públic: 248

Participants totals: 13

Públic total: 501

Observacions: En col·laboració amb La Porta.

Volum XVI: Heterodoxes

Capítol I:

Participants: Julien Blaine, Nel Amaro + Abel Loureda, Accidents Polipoètics, Abel Figueras i Josep Ramon Roig.

Lloc: Casal d'Associacions Juvenils de Barcelona

Data: divendres 27 de novembre de 1998.

Públic:

Participants totals: 7

Públic total: 208

Observacions: Emmarcat dins el cicle *Accions de Nit* del Casal

1999

Volum XVII: *No caduca (a tocar de la poesia visual catalana)*

Participants: Xavier Canals, J.M. Calleja, Josep Sou (Alcoi), Bartomeu Ferrando (València), Gustavo Vega i Eduard Escoffet (executant una acció de Joan Brossa)

Lloc: Centre d'Art Santa Mònica

Data: dijous 21 de gener de 1999.

Públic: 125 persones

Participants totals: 6

Públic total: 125

Observacions: Volum en memòria de Joan Brossa, que havia de participar-hi i que va morir tres setmanes abans.

Volum XVIII: *Poesia en solfa*

Participants: Manuel Rivas, David Castillo, Pau Riba i Àngel Petisme

Lloc: C. C. la Mercè (Girona)

Data: dijous 11 de març de 1999.

Públic: 82.

Participants totals: 4

Públic total: 82

Observacions:

Volum XIX: Audiopoètiques (poesia fonètica, poesia sonora, polipoesia)

Capítol I

Participants: Valeri Scherstjanoi (Rússia), Julien Blaine (França), Xavier Sabater i Enzo Minarelli (Itàlia)

Lloc: Auditori Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Data: divendres 16 d'abril de 1999

Públic: 94

Capítol II

Participants: Bernard Heidsieck (França), Bartomeu Ferrando/Llorenç Barber, Mark Sutherland (Canadà) i Serge Pey (França)

Lloc: Auditori Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Data: dissabte 17 d'abril de 1999

Públic: 103

Participants totals: 9

Públic total: 207

Observacions: Primer volum amb gran presència internacional.

Volum XX: Al marge (diàlegs entre poetes)

Capítol I. Continuarà...

Participants: Jordi Pope dit per Enric Casasses, Memi March i Meritxell Sales

Lloc: Espai Escènic Joan Brossa

Data: dijous 13 de maig de 1999.

Públic: 78

Capítol II. Quan Miquel Bauçà va arribar a l'Eixample

Participants: Una posada en veu i acció d'un diàleg que, amb l'escriptura de Miquel Bauçà, mantindran Carles Hac Mor, Ester Xargay i Barbara Held

Lloc: Espai Escènic Joan Brossa

Data: divendres 14 de maig de 1999.

Públic: 60

Participants totals: 7

Públic total: 138

Observacions: L'homenatge a Jordi Pope va desbordar la capacitat de la sala. Activitats emmarcades dins de la *Setmana de la poesia*

Volum XXI: *Roba estesa (Poètiques d'estiu)*

Capítol I:

Participants: Biel Mesquida (Palma de Mallorca) i Dolors Miquel (Lleida)

Lloc: Verger del Museu Marès

Data: dimarts 20 de juliol de 1999

Públic: 190

Capítol II:

Participants: Rafael Vallbona (Premià de Dalt) i Jep Gouzy (Sant Feliu d'Amunt, Rosselló)

Lloc: Pati del Palau de la Virreina

Públic: 112

Participants totals: 4

Públic total: 302

Observacions: Mostra de la poesia arreu dels Països Catalans emmarcada dins de les activitats del Festival Grec 99.

Volum XXII: *Poesia en acció II (poesia acció, performance)*

Participants: Esther Ferrer, Giovanni Fontana (Itàlia), Fernando Aguiar (Portugal) i Fernando Millán.

Lloc: Metrònom

Data: divendres 15 d'octubre de 1999.

Públic: 210

Participants totals: 4

Públic total: 210

Observacions:

Volum XXIII: *Altres veus (dues propostes a les fronteres sonores de la poesia)*

Participants: Américo Rodrigues (Portugal) i Un caddie renversé dans l'herbe *featuring* Edwin Torres (Barcelona-Nova York)

Lloc: Cafè del Sol (Gràcia)

Data: dissabte 20 de novembre de 1999.

Públic: 50

Participants totals: 3

Públic total: 50

Observacions: Una coproducció amb Gràcia Territori Sonor.

Volum XXIV: Poesia a la vista (videopoesia, videoperformance)**Capítol I:**

Participants: Anna Blume Fan Club, Eugeni Bonet, Giovanni Fontana (Itàlia), Josep Maria Jordana i Glòria Basté, Ester Xargay, Marian Losada, Barbara Held i Bàrbara Raubert, Cristina Casanova, Nobuo Kubota (Japó), Bartomeu Ferrando, Jacobo Sucari, Paolo Albani (Itàlia) i Noel Tatú.

Lloc: Mirador del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Data: dimarts 14 de desembre de 1999.

Públic: 72

Capítol II:

Participants: Carles Hac Mor, Ester Xargay, Barbara Held i Bàrbara Raubert, Massimo Mori (Itàlia), Accidents Polipoètics, Mark Sutherland (Canadà), Julián Álvarez, Wolfgang Kuhn, Jürgen O. Olbrich i Franz Josef Weber (Alemanya), Josep M. Jordana, Jordi Teixidó, Piladelpho Menezes (Brasil) i Enzo Minarelli (Itàlia).

Lloc: Mirador del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Data: dijous 16 de desembre de 1999

Públic: 57

Participants totals: 26

Públic total: 129

Observacions:

2000**Volum XXV: Arribada a la Polinèsia****Capítol I:**

Participants: Valentín Torrens, Vicenç Altaió + Gerard Altaió, John Giorno (Nova York), Christian Ide Hintze (Àustria) i Josep Ramon Roig.

Lloc: Auditori del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Data: dijous 13 de gener de 2000.

Públic: 160

Capítol II:

Participants: Carles Hac Mor + Josep M. Balanyà, Benet Rossell, Paolo Albani (Itàlia) i Eduard Escoffet.

Lloc: Auditori del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Data: divendres 14 de gener de 2000

Públic: 180

Participants totals: 11

Públic total: 340

Observacions:

festival internacional de poesies + polipoesies

1. PROPOSTA 2000 – 13 a 16 de desembre – CCCB

La primera edició del festival va estar dedicada al poeta brasiler Philadelpho Menezes (1960-2000), que acabava de morir en un accident de trànsit. Es tracta d'un dels referents més importants per a la poesia d'avantguarda, tant per les seves aportacions teòriques com pel seu treball en el camp de la performance i de la poesia visual.

El festival es va articular en quatre seccions: *Intermèdia*, *Veus*, *Vídeo* i *Conferències*.

A la secció *Intermèdia*, es van presentar propostes que portaven la paraula del poeta cap a altres disciplines.

- Bartomeu Ferrando (València). El poeta valencià era prou conegut per al públic barceloní i una figura indispensable per entendre fins on pot arribar la poesia.
- Endre Szkárosi (Hongria). No havia actuat mai a Barcelona ni a Espanya i va ser una grata sorpresa comptar amb un poeta d'Hongria, país del qual ens arriben ben poques coses.

A la secció *Veus*, el poeta donava forma al poema a través de la veu i el so.

- Jaap Blonk (Holanda). Jaap Blonk no havia actuat mai a Barcelona i va ser una de les sorpreses del festival. Màxim exponent de la poesia fonètica.
- Américo Rodrigues (Portugal) + Josep-Maria Balanyà (Catalunya). Américo Rodrigues ja havia actuat a Barcelona i havia deixat una sensació impressionant. Aquest cop va posar les paraules i els jocs sonors al costat del piano de Josep-Maria Balanyà.

A la secció *Vídeo*, s'hi va incloure:

- El cicle *Lecturæs de Cirlot* del realitzador Eugeni Bonet, que es mostrava complet per primer cop. Cinc peces de vídeo curtes al voltant de l'obra i el personatge de Juan Eduardo Cirlot (1916-1973). L'obra havia estat premiada en diversos festivals, però mai fins llavors s'havia projectat íntegrament en públic. Es tracta d'un homenatge a una de les figures més particulars de la poesia d'avantguarda de la Barcelona de postguerra.
- *Focais, Nomes impròprios* i *Canto dos adolescentes*, de Philadelpho Menezes (1960-2000), poeta a qui va estar dedicat el festival, investigaven la sonoritat i el cos de les lletres a partir de les repeticions, deconstruccions i manipulacions.
- El vídeo *Joe Louis* de Julián Álvarez parteix del poema homònim de Joan Brossa i recrea part de l'imaginari del poeta i el del boxador Joe Louis, a qui està dedicat el poema.
- *Fuga sense sortida?*, d'Ester Xargay. Una de les peces més recents de la poeta Ester Xargay, que treballa intensament en el camp de la imatge aplicada a la paraula.

A la secció *Conferències*, Fernando Millán i Lis Costa van oferir un marc teòric i de reflexió al voltant del fet poètic.

- *Campal, Boso, Castillejo: La escritura como idea y transgresión*. Fernando Millán és un dels poetes experimentals més importants d'Espanya, amb un recorregut que s'inicia als anys seixanta. Millán, que també ha destacat com a teòric, va analitzar l'obra de tres puntals de la poesia experimental de postguerra de la literatura castellana, oblidats per la crítica i bona part del públic.
- *El bou de la tristesa s'eixarranca. Viatge a la Polinèsia (1997-2000)*. Lis Costa, professora universitària i especialista en la poesia d'avantguarda contemporània, va fer un recorregut pel cicle *Viatge a la Polinèsia*, que durant tres anys havia omplert diversos espais de la ciutat amb recitals de poesia de tota mena.

2. PROPOSTA 2001 – 11 a 15 de desembre – CCCB

La segona edició de PROPOSTA va mantenir un format similar a la primera però amb una mica més de risc en la tria de convidats, ja que va convidar alguns poetes estrangers que publicaven des de feia poc, i també va entrar en alguns terrenys fronterers poc explorats pels poetes a Barcelona, com el hip-hop o la slam poetry.

Una novetat també va ser la mostra dedicada a les partitures de la poesia sonora, *veus en paper*, coproduïda amb la *Schule für dichtung* (escola de poesia) de Viena, institució independent cabdal a Àustria, que repassava les diverses fesomies de la poesia sonora i hi feia una aproximació històrica. Va ser una oportunitat per veure com materialitzen els poetes sonors allò que sembla no tenir paraules.

Les seccions del festival van ser: *Intermèdia*, *Conferències*, *Vídeo* i *Exposició*.

La secció *Intermèdia* va ocupar la part central del festival i va aplegar el que en l'edició anterior era aquesta mateixa secció i l'anomenada *Veus*, en què els poetes van mostrar les diverses possibilitats de la poesia transportada a l'escenari.

- Arrigo Lora-Totino (Itàlia)
És un dels personatges clau de la poesia experimental italiana des dels anys 60 i un dels poetes que més innovacions ha aportat en el camp de la poesia sonora a Itàlia. Treballa tant en la vessant visual de la poesia com en la sonora i gestual. La seva concepció de la poesia sonora té molt en compte l'aspecte escènic, amb certs vincles amb la *commedia dell'arte*.
- Tracy Splinter (Alemanya)
La poetessa Tracy Splinter tenia 28 quan va actuar a PROPOSTA i ja havia aconseguit crear-se un lloc destacat en els circuits de la «slam poetry» d'Alemanya i d'arreu. Havia guanyat diversos premis de slam (concursos de recitació de poesia) i havia representat Alemanya en diversos festivals de poesia a Estats Units, Itàlia i Holanda. Aquesta artista sensual i transgressora, nascuda a Sud-àfrica i afincada a Hamburg, acabava d'editar el disc-llibre *Verbalize*.
- Jordi Teixidó+Ona Mestre (Barcelona)
En els seus treballs de dansa, Ona Mestre ha incorporat sempre la veu i la interpretació teatral i ha desenvolupat, així, un llenguatge on les formes i les emocions estan estretament relacionades. Jordi Teixidó escriu textos, ha treballat com a actor i és realitzador de vídeos, tant de creació pròpia com relacionats amb el món de l'espectacle.
De la trobada dels dos com a procés d'experimentació en sorgeix un llenguatge fet de veu-paraula, veu-so musical, ritme i moviment, on la

dansa és poesia i la paraula té cos. Ja havien treballat plegats en l'espectacle *Ambra* i ara presenten un nou espectacle, *Tot és Tat*.

- Nobuo Kubota (Japó-Canadà)
Expert en tècniques vocals que exploren els límits de la veu humana i la seva relació amb el cos, incloent-hi la mímica facial. Tot i que la seva obra no es basa en el llenguatge, utilitza els elements fònics de la llengua en la seva expressió i, a més, procura explorar a fons i amb llibertat l'aparell del mecanisme vocal per presentar una forma de comunicació diversa. L'obra vocal de Kubota es basa en la poesia sonora i la improvisació del free jazz a través de la seva experiència com a antic membre de la Artist's Jazz Band (l'orquestra del dinamisme i la improvisació), el CCMC i la influència rebuda de l'obra de Four Horsemen. Va viure i estudiar al Japó amb el màster de Zen Sohaku Kobori, amb qui va entrar en contacte amb l'oració budista dels sutras. Kubota combina el procés d'improvisació amb el seu propi entorn cultural i els interessos per la música de cambra japonesa i coreana i les històries cantades coreanes. És la improvisació el punt de mira de la seva obra vocal més que no pas les formes preconstruïdes o compostes.
- Anne-James Chaton (França)
Tenia 30 anys quan va actuar a PROPOSTA i ja havia creat diverses revistes i un festival anual de poesia --*Poésie*-- que es desenvolupava en diverses regions franceses. Amb un treball de composició sonora numérica que acompanya els seus texts, Anne-James Chaton publica treballs sonors i els produeix freqüentment amb motiu de manifestacions de poesia. *Événements 99* («Esdeveniments 99»), 18 texts i 18 composicions sonores, va aparèixer en CD-llibre el mes de desembre del 2001, a les edicions Al Dante.
- David Ymberton (Barcelona)
L'artista plàstic va presentar l'espectacle *Latung La La pilot-cuiner versió Poesia Plàstica Visual Culinària*.

Conferències: La part teòrica del festival va fer atenció a un terreny fronterer com és el del hip-hop i a un projecte poètic interdisciplinari com el de l'Acadèmia Virtual, produïda per l'Escola de Poesia de Viena.

- Dídac P. Lagarriga. *Rap: audiovisual personal*. Itinerari personal pel territori fronterer entre el hip-hop i la poesia.

- *Acadèmia virtual*. Presentació de l'Escola de Poesia de Viena (*schule für dichtung in wien*) i de l'Acadèmia Virtual, el seu projecte a internet, a càrrec de Christian Ide Hintze (poeta i director de l'Escola) i Renée Gadsden (poeta i col·laboradora de l'escola).

Exposició: Es va presentar l'exposició *Veus en paper* a la galeria graciencra H2O on els poetes sonors europeus actuals més representatius van mostrar com escriuen les seves partitures. L'exposició va estar oberta fins al 5 de gener i va ser coproduïda amb la *schule für dichtung in wien*.

- Els participants van ser: Julien d'Abrigeon (França), Llorenç Barber (País Valencià), Carla Bertola (Itàlia), Tomaso Binga (Itàlia), Julien Blaine (França), Jaap Blonk (Holanda), Dmitry Bulatov (Rússia), Anne-James Chaton (França), Eduard Escoffet (Barcelona), Bartomeu Ferrando (València), Giovanni Fontana (Itàlia), Sten Hanson (Suècia), Bernard Heidsieck (França), Christian Ide Hintze (Àustria), Michael Lentz (Alemanya), Arrigo Lora-Totino (Itàlia), Albert Mestres (Barcelona), Fernando Millán (Madrid), Enzo Minarelli (Itàlia), Serge Pey (França), Américo Rodrigues (Portugal), Xavier Sabater (Barcelona), Emil Siemeister (Àustria), Endre Szkárosi (Hongria), Josep Sou (País Valencià) i Alberto Vitacchio (Itàlia).

La coordinació va anar a càrrec d'Eduard Escoffet (festival PROPOSTA) i de Christian Ide Hintze (*schule für dichtung in wien*)

I a la secció *Vídeo* es va poder veure una panoràmica antològica de la creació videopoètica catalana.

- *Videopoesia catalana del segle XX*
Selecció de 27 peces de videocreació que tenen com a nexa d'unió el tractament de la poesia, realitzades per videocreadors, per poetes i per videocreadores poetes durant els darrers vint anys. Selecció i coordinació d'Habitual Video Team.
Autors: Julián Álvarez, Benet Rossell, Xavier Sabater, Maite Ninou, Manel Cañete, Xavier Sabater+Jacobó Sucari, Maite Ninou+Enric Casasses, Gustavo Vega, Jordi Teixidó, Noel Tatú, Bartomeu Ferrando, Cristina Casanova, Eugeni Bonet, Toni Serra+Joan Leandre, Carles Hac Mor+Adolf Alcañiz, J.M. Jordana, Accidents Polipoètics+André Cruz+Luis de la Madrid, Pep Blay, Ester Xargay+Dolors Miquel, Ewa Lyberten+Amalia Sanchís, Ester Xargay i Jacobó Sucari.

3. PROPOSTA 2002 – 6 a 9 de novembre – CCCB

En la tercera edició, PROPOSTA va continuar fent èmfasi en les pràctiques poètiques contemporànies i especialment en les relacions entre la poesia i la música.

PROPOSTA, en la tercera edició, va presentar com a novetat una aposta per la connexió entre paraula i noves tecnologies i va continuar, alhora, amb la voluntat d'oferir nous autors estrangers i d'indagar en els territoris fronterers amb la poesia, especialment la relació entre música i poesia.

Malauradament, el 29 de setembre va morir Bob Cobbing a Londres. Tenia 82 anys. Havia acceptat amb plaer la invitació de PROPOSTA 2002, però, en trobar-se en un estat de salut delicat, va preferir fer la actuació amb elements pregravats (so, vídeo) i amb la col·laboració en directe de Hugh Metcalfe, amic i col·laborador artístic d'en Bob en els darrers vint anys. Aquesta actuació, la darrera intervenció que Bob Cobbing va preparar, i tot el festival en general es van convertir en un homenatge a aquesta personalitat poètica irrepètible, imprescindible en la poesia britànica del segle XX.

Bob Cobbing va ser i serà encara un referent per a moltes generacions de poetes que conceben la poesia com a forma de llibertat. No va voler mai entrar en els cercles literaris oficials i va optar per una actitud totalment personal i autogestionada: tenia la seva pròpia editorial, Writers Forum, i editava els llibres des de la seva pròpia casa, amb una fotocopiadora instal·lada enmig del seu estudi. Va ser, doncs, tot un honor que Bob Cobbing acceptés la invitació i la gratitud que va mostrar sempre amb *propost (projectes poètics sense títol)*. En la tercera edició de PROPOSTA li vam tornar la gratitud amb aquest sentit homenatge, el primer des de la seva inesperada mort.

Les seccions de la tercera edició van ser: *Obertura, Intermèdia, Conferències i Escriitures de l'excés*.

En l'*Obertura* van participar Enric Casasses+Pascal Comelade, dues figures destacades dels circuits *underground* de Barcelona, dues veus personalíssimes que fa anys que col·laboren i que la complicitat de l'amistat aconseguix fusionar a la perfecció.

- Enric Casasses (Barcelona, 1951) és una de les veus imprescindibles de la poesia catalana actual i el més reconegut dels poetes que durant els vuitanta i els noranta van alimentar l'escena poètica contracultural de Barcelona, que ha derivat en una veritable cultura de l'oralitat poètica. ell és un dels responsables, doncs, que la poesia s'hagi obert i que haguem tornat a escoltar poesia.
- Pascal Comelade (Vernet, 1955), sense deixar el seu Rosselló natal, ha aconseguit que les seves melodies impossibles de pianos i joguines donin

la volta al món, sovint acompanyat de la Bel Canto Orchestra. la seva música neix d'unes recerques i uns interessos diversos, que van des de l'experimentació a la música tradicional.

En la secció *Intermèdia*:

- Bob Cobbing+Hugh Metcalfe (Regne Unit)
L'actuació va incloure elements enregistrats (Bob Cobbing) i elements en directe a càrrec de Hugh Metcalfe (guitarra, electrònica, màscara de gas...) i va ser la darrera intervenció que Bob Cobbing va preparar, especialment pensada per a l'ocasió. Va ser, doncs, la seva darrera performance i el nostre homenatge a aquesta figura insubstituïble.
- Bob Cobbing (Anglaterra, 1920) inicia, des de la postguerra, un treball poètic en el qual explora les possibilitats de la màquina d'escriure. Arriba així als *non-texts*, obtinguts a partir de la superposició d'un mateix poema escrit diverses vegades en un mateix full movent i desplaçant el full. a partir de 1954 comença a investigar amb la poesia fonètica i les performances, sovint realitzades amb altres músics i lectors. Des del 1967 es dedica només a la poesia. Ha col·laborat amb poetes com Ernst Jandl, Henri Chopin i François Dufrêne. Responsable de l'editorial de mínim pressupost Writers Forum, que fins al 2003 havia publicat més de 1.000 pamflets. Amb el grup Birdyak, sovint amb l'acompanyament del saxo soprano de Lol Coxhill i de la ballarina Jennifer Pike. Ha estat en els darrers cinquanta anys la presència més vocal, visible i inassimilable en la poesia sonora i visual britànica. Ha estat obert a totes les possibilitats de l'actuació en directe i no ha deixat mai d'investigar. Ha treballat amb magnetòfons i ordinadors, però són els seus múltiples i personals recursos expressius el que fa que les seves lectures siguin tan característiques.
- Hug Metcalfe és artista de guitarra i performance, sovint utilitzant els instruments musicals gairebé com a elements decoratius per a les seves performances, per menysprear així la noció de tècnica musical com a finalitat. A resultes d'això, el so que presentava tenia com a finalitat una declaració d'intencions que era creativament única, altament imaginativa i captivadora. Aquestes actuacions les va fer conjuntament amb diversos membres de la orquestra Tony Oxley Ensembles,
- Sten Hanson (Suècia)
Escriptor, compositor i artista de *performance* i de *text/sound*. També va ser organitzador de concerts de música experimental i de *text/sound*.
- Michael Lentz (Alemanya, 1964)
Escriptor, músic i intèrpret de textos experimentals i de poesia sonora. És un dels poetes sonors alemanys més reconeguts actualment i, alhora, un dels millors especialistes en l'estudi de la poesia sonora a la segona meitat del segle xx.

- Christophe Fiat (França, 1966)
Quan realitza les seves lectures, es posa dret davant del públic amb una guitarra elèctrica com si es tractés d'un concert. Els moviments del text estan construïts sistemàticament en forma de *ritornello* i pren així la forma de variació i de fuga. «La música continua la meva feina d'escriptor, de la mateixa manera que una lectura representada és una forma d'abordar la llengua a través d'un mitjà diferent de l'escriptura. Quan llegeixo, el meu suport ja no és l'escriptura sinó la veu. Després, quina altra manera hi ha de continuar aquest moviment en la llengua? La dansa?» A *Art Press*, 282, setembre de 2002, p. 45 (França).
- Biagio Cepollaro (Itàlia, Nàpols, 1959)
Fou un dels promotors del *Gruppo 93*, el grup que en la darrera dècada ha aconseguit generar més debat en el món literari i una certa renovació en la poesia a Itàlia, i fundador de la revista *Baldus* al costat de Mariano Bano i Lello Voce. Entre el 1985 i el 1997 va escriure la trilogia de *De Requie et Natura*, formada pels tres llibres *Scribeide*, *Luna persciente* i *Fabrica*, al voltant de la natura artificial dels paisatges urbans i dels múltiples llenguatges que hi conviuen, des dels literaris fins als de masses, dialectals i tecnològics.
- Jörg Piringer (Àustria, 1974)
Artista de ràdio. Poeta visual i sonor. Músic. Màster d'informàtica. És membre de l'*Institut für Transakustische Forschung* (Institut per a la Recerca Transacústica). Membre de *Das Erste Wiener Gemüseorchester* (orquestra vegetal). Estudiant a la *Schule für Dichtung in Wien*.

Les conferències van anar a càrrec de:

- Víctor Sunyol. *Reescriure i escriure (recorregut personal per les pràctiques de l'Oulipo)*
(Vic, 1955) La seva pràctica, a partir de la impossibilitat del dir i de la desconfiança en el llenguatge, se situa en els límits del llenguatge i en el seu més enllà com a únic lloc possible, i en la frontera de veus, gèneres i mètodes. I una poesia escrita en la subversió, en l'experimentació, des del qüestionament de models, formes i mètodes. les múltiples col·laboracions amb artistes plàstics també han marcat el seu discurs.
- Ferran Cuadras. "*Text-sound art*": *veu, llenguatge i creació sonora. Referents*.
(Tarragona, 1967). Llicenciat en dret i responsable des de 1998 d'Arsonal, centre per a la difusió de les arts sonores, una iniciativa abocada a la promoció i difusió de l'obra d'un ampli ventall d'artistes sonors per mitjà de la distribució i venda d'enregistraments i publicacions. Col·labora habitualment amb diferents col·lectius i entitats compromeses, d'una manera o altra, amb la difusió de noves formes d'experimentació musical i sonora.

I es va obrir la nova secció d'*Esriptures de l'excés (textus vs textus vs textus)*. El projecte que duia aquest nom es va iniciar per treballar al voltant dels extrems de la literatura, al voltant d'aquelles escriptures que treballen als marges de la literatura i que sobrepassen el llibre: escriptures sonores i escriptures ingents, inabastables. unes escriptures que, actualment, immersos en l'era de l'accés, disposen de la xarxa com a mitjà ideal per difondre's.

El projecte tenia diversos fronts, virtuals i físics, encara que la base era el web que des del 2001 havia anat creixent i que encara havia de continuar creixent en els propers mesos. Hipertextos, treballs sonors, un pòster textual i coordenades per conèixer el món de les escriptures extremes són algunes de les coses que acollia el projecte. Hi participaven diversos autors joves: Albert Balasch, Robert Juan-Cantavella, Josep Perelló, Anne-James Chaton, Llorenç Bonet, Pedro Soler, Eugenio Tisselli, Dídac P. Lagarriga i Eduard Escoffet.

El projecte comptava amb el suport de propost (projectes poètics sense títol) i ooze.bâp i el 2001 va rebre una beca a la jove creativitat concedida per krtu. PROPOSTA 2002 va acollir la presentació pública del projecte, que consistia en dues actuacions situades justament en aquests territoris al voltant dels quals treballava el projecte.

- Eugenio Tisselli, Ester Xargay i Carles Hac Mor: *Cent bilions de poemes*, de Raymond Queneau.
 - Eugenio Tisselli (Ciutat de Mèxic, 1972). Màster en arts digitals a la UPF, va crear i desenvolupar el Midipoet, a banda de col·laborar com a programador informàtic en diversos projectes artístics.
 - Ester Xargay (Sant Feliu de Guíxols, 1960) i Carles Hac Mor (Lleida, 1940) representen una expressió molt lliure de la poesia, fan actuacions sols i aparellats i col·laboren habitualment amb artistes plàstics, videoartistes i músics.
- Bernard Baud. L'aproximació formal en el treball de Bernard Baud es definia per la col·laboració constant amb els col·lectius fiftyfifty.org i oozebap.org. escrivint i retallant en un entorn digital, hibridava influències que podien anar des dels experiments textuais, les novel·les mafioses, la ciència ficció, entrevistes, anotacions de l'entorn... tot això redefinit i amotllat per poder-ho projectar. Un text fet de paraules, un text fet de píxels, un text fet d'ones sonores i oscil·lacions.

4. PROPOSTA 2003 – 5 a 8 de novembre – CCCB

PROPOSTA, en la quarta edició, va presentar com era habitual un ventall molt ampli de propostes, sempre centrades en el recital en directe. Tot i la diversitat, la programació va fer força atenció a la vessant més lúdica de la poesia.

Les seccions de la quarta edició van ser: *obertura, intermèdia, poesia alemanya d'avantguarda, auscultat, vídeo i geografies*

A l'*Obertura*, la conferència:

- Mireia Sentís: *Breu recorregut per la literatura afronordamericana* (amb diapositives de la seva sèrie *Black Suite* com a teló de fons). Conferència de Mireia Sentís sobre la literatura afronordamericana, amb la voluntat de fer atenció a pràctiques poètiques orals poc difoses a Europa i a les quals Mireia Sentís ha dedicat molts anys.

A *Intermèdia*. Actuacions en directe.

- Accidents Polipoètics Duo format per Rafael Metlikovez (Canovelles, 1964) i Xavier Theros (Barcelona, 1963) que, després d'uns anys d'absència als escenaris de Barcelona, tornen amb una selecció dels poemes que els han convertit en els polipoetes més coneguts arreu de l'Estat Espanyol.
- Lesego Rampolokeng (Soweto, Sud-Àfrica, 1965) *African urban hip hop poetry*. Amb la seva mescla d'oralitat africana, *Dub poetry* i hip hop, passada pel sedàs urbà, introduirà noves sonoritats poètiques al festival amb la força de la seva veu. És un dels poetes africans actuals més reconeguts i més compromès. Pertany a l'anomenada «Generació dels fills de Soweto», que al costat del *Black Consciousness Movement* van lluitar contra l'apartheid. La seva és una veu compromesa que assota el públic amb un foc verbal, fruit de la seva experiència. Té fortes influències de la *Dub poetry* jamaicana d'autors com Linton Kwesi Johnson i Mutabaraka, del rap dels suburbis dels EUA i d'Anglaterra, de la poesia que va emergir als 70 als carrers de Soweto i d'elements de l'oralitat tradicional africana. A més, cal destacar el fet que està considerat un dels pocs *city poets*, és a dir, poetes profundament influïts per la seva vida a grans ciutats.
- paarcand (Quebec, Canadà) (Pierre-André Arcand) – Poesia sonora i vídeo. Viu i treballa a la ciutat de Quebec. Poeta, artista sonor i investigador en el terreny de la performance i de la veu. El seu treball artístic beu de moltes fonts i s'expandeix en moltes ramificacions. Es tracta de treballs multimèdia en què mescla veu, treball gutural, vídeo, poemes visuals, animació i experimentació sonora.
- Valeri Scherstjanoi + Wolfram DER Spyra (Rússia - Alemanya). Poesia fonètica i electrònica Des de 1990, després de desenvolupar feines ben diverses, es dedica únicament a la poesia, com a poeta sonor i visual, com a intèrpret de textos experimentals i com a artista visual amb les seves

partitures («scribentist» en les seves paraules). El seu treball beu directament dels futuristes russos i, com molts d'ells, parteix dels sons més primigenis i d'un alfabet de creació pròpia. Wolfram DER Spyra, músic i compositor amb qui ja ha col·laborat diverses vegades en actuacions a diversos festivals de poesia sonora. En aquest espectacle conjunt, Spyra processa la veu de Scherstjanoi i la mescla en directe.

- Lello Voce (Itàlia, Nàpols, 1957). Viu a Treviso. Poeta, escriptor i performer. Va ser un dels fundadors del *Gruppo 93* i de la revista «Baldus», al costat de Mariano Baino i Biagio Cepollaro (present a PROPOSTA 2002).
- Onophon (Àustria). Poesia d'acció/Poesia d'ocasió. Onophon és un duo poètic creat a Viena al maig del 2001 per Werner Nowacek i Rainer Deutner. Ells ho anomenen “fàbrica de decoració fonètica de text” i combinen elements de la literatura, el teatre, la música, l'*spoken word* i la performance. Amb una tècnica vocal impecable i sorprenent, sotmeten el llenguatge a les seves verbalitzacions, creen ritmes i nous significats i improvisen amb patrons del llenguatge quotidià. Els seus textos i les seves actuacions es caracteritzen pel sentit de l'humor i pel ritme trepidant i, malgrat que deixin el significat sense alè, els textos resulten digeribles, fins i tot per als qui no entenen l'alemany.
- Natalie Quintane (França, París, 1964) Es dedica a diverses activitats creatives (vídeo, lectures públiques i concerts, sola o acompanyada per Stéphane Bérard i/o Xavier Boussiron), sempre tenint com a nucli l'escriptura d'unes proses estranyament poètiques. La seva és una escriptura senzilla, amb alguns tocs naïfs, però emmarcada en un estil personal i fruit d'una intensa recerca entre gèneres. Encara que formalment la seva escriptura s'apropa més a la prosa narrativa que no pas a la poesia, Nathalie Quintane defensa el terme “poesia” per definir el seu treball, entenent la poesia com a esdeveniment que no només inclou escriptura i en la línia de la idea de poesia de les avantguardes.
- Noel Tatú (Granollers, 1962). Representa la vessant més lúdica i desenfadada de la polipoesia a Catalunya. Combina el seu treball recitatiu amb el treball plàstic, sempre a partir dels elements de la cultura de consum i de la seva visió crítica i àcida de la societat. En els seus recitals, apareix com un home-orquestra, amb els seus objectes de producció pròpia construïts amb elements com creus, *barbies*, paelles i caretes.

Geografies. Una cartografia entre l'experimentació i l'oralitat. Va acollir autors en català de diverses procedències que feien confluïr en els seus recitals l'experimentació, el retrobament amb la tradició oral i les paraules del carrer. Una geografia lingüística i intransferible que va demostrar les particularitats de la creació poètica contemporània que actuava fora de les etiquetes convencionals.

- Dolors Miquel (Lleida, 1960). És una de les recitadores més aplaudides de la poesia catalana actual, amb un to molt particular que sacseja el públic i que beu de la poesia popular, de la necessitat de contar i de la recerca d'una veu pròpia.
- Albert Mestres (Barcelona, 1960). Poeta, autor de peces teatrals i traductor.
- Josep Ramon Roig (Tortosa, 1956). Un dels més destacats poetes orals que a principis dels noranta van estendre una nova manera d'entendre la poesia, molt més a prop del públic. En els seus poemes treballa el ritme, el dialecte tortosí, la cultura televisiva i la popular i una certa acidesa social. Ell en diu "música cantada".
- Josep Sou (Alcoi, 1951). Tot i ser conegut bàsicament per la seva poesia visual, exposada en nombroses exposicions al País Valencià i arreu d'Europa, Sou també ha desenvolupat des dels anys noranta una vessant com a recitador, paral·lela a la seva poesia discursiva i en alguns casos també a la seva pràctica visual.

A la secció *Poesia alemanya d'avantguarda: de Christian Morgenstern a Ernst Jandl*

- Tria de poemes alemanys d'avantguarda llegits per Valeri Scherstjanoi, Christian Atanasiu i Enric Casasses. Lectura en alemany, català i castellà. Valeri Scherstjanoi, poeta fonètic i estudiós de la poesia russa i alemanya de les primeres avantguardes (també present a la secció intermèdia el dissabte 8 de novembre); Enric Casasses, poeta, traductor per afició de Christian Morgenstern durant les seves estades a Alemanya; i Christian Atanasiu, actor i poeta, que amb l'espectacle *QUEmexpliQUÈ?!* va aconseguir difondre alguns dels millors poemes de l'absurd de la literatura alemanya. El recital es va centrar en Christian Morgenstern i Ernst Jandl, ja que són dos autors imprescindibles i inexplicablement desconeguts a l'Estat Espanyol i perquè marquen un lapse temporal en el qual van aparèixer algunes de les millors aportacions de la literatura alemanya a l'avantguarda europea (autors com Kurt Schwitters, Hans Arp i H.C. Artmann).

A la secció de *Vídeo*:

- *Poesia en viu a Barcelona (1991-2002)*. Recull videogràfic d'actuacions de poesia local i internacional fetes a diversos locals de Barcelona durant aquests darrers anys. Les gravacions, extretes dels arxius d'Habitual Video Team i de propost.org, recullen actuacions a diversos locals de Barcelona com el Sidecar, l'Heliogàbal i el CCCB. Aquest recull és un primer pas de cara a la recuperació i posada al dia dels arxius que guarden l'activitat poètica a Barcelona dels anys noranta, tan videogràfics com sonors. Es tracta d'enregistraments realitzats en tota mena de llocs, des de locals improvisats o undergrounds fins a centres culturals oficials. Tots tenen en comú el fet d'unir poesia i públic. La realització de la

selecció va a càrrec d'Habitual Video Team, també responsables de la majoria de gravacions.

A la secció *Ausculta*:

- Un espai per estar, escoltar i veure. I parlar. So: Simón Marino (Dj) a partir de gravacions de poesia sonora i de veu en general. Fotografies: Consuelo Bautista i Xavier Moreno. Un espai de trobada entre poetes i públic i un espai per deixar-se endur per imatges i per sons.

5. PROPOSTA 2004 – 3 a 6 de novembre – CCCB

Les seccions de la darrera edició van ser: *Obertura i cloenda*, *Intermèdia*, *Ausculata*, *Vídeo* i *Exposició*.

A l'*obertura*:

- Tres. *Setè còctel silenciosos*. Tres és un artista interdisciplinari centrat en la investigació i experimentació amb el silenci. Alguns dels projectes més destacats de tres, que entén el silenci com a fets i accions, han estat la direcció de les dues edicions de *muted*, festival dedicat al silenci (CCCB, 1998 i 1999), els *concerts per apagar* (Periferias '00, Osca, Zeppelin '01, Barcelona, Experimentaclub '03, Madrid...) i els *còctels silenciosos*.
- Albert Roig. *Salvatge cor* (acompanyat per Alexis Eupierre i Àngels Margarit, dansa; Krishoo Monthieux, ritmes i bases; Marc Egea, viola de roda; i Dionís Escorsa, vídeo). Albert Roig és un dels poetes més destacats de la poesia catalana actual. tot i que sempre s'ha centrat en el suport del llibre, en els darrers anys ha començat a treballar el recital en públic dels seus poemes acompanyat per ballarins, músics i artistes.

A la secció *Intermèdia*:

- Franz Mon (Alemanya, Frankfurt, 1926). Poeta, escriptor, assagista i editor. És un dels poetes més destacats de la poesia experimental alemanya, capaç de renovar-la amb els seus principis i la seva qualitat. El seu treball abraça la poesia visual, els textos experimentals i la poesia sonora. També ha realitzat poemes sonors, peces radiofòniques i poemes permutacionals. Actiu des de finals dels anys 50, Franz Mon és un investigador incansable que fa servir la llengua com a material, des de les construccions més habituals fins als sons més primigenis. Trenca la relació entre significat i significant, és a dir, la convenció entre el llenguatge i les coses. Insisteix, a més, que antigament, abans de l'estandardització de la impremta, l'escriptura tenia una natura pictòrica que podia tenir significat més enllà del so del llenguatge i que l'articulació espacial del llenguatge ens hauria de permetre expressar el que el llenguatge convencional no pot dir.
- Charles Pennequin (Cambrai, França, 1965). A partir d'uns textos excel·lents, Pennequin proposa una lectura sorprenent i amb una gran capacitat de performance que, tot i que no abandona mai el recital, s'acosta molt a la performance. Ha participat en innumbrables festivals arreu de França.
- Amanda Stewart (Austràlia). Poeta, escriptora i performer. Resident a Sydney, des de finals dels setanta ha creat i presentat diversos treballs poètics, de performance, radiofònics i cinematogràfics a Austràlia, el Japó, els Estats Units i Europa. El 1989 va fundar el grup de text-sound Machine

For Making Sense juntament amb Jim Denley, Chris Mann, Rik Rue i Stevie Wishart, amb els qui continua treballant, i el 1995 el trio Allos amb Anne La Berge i Jim Meneses. Stewart, a més, ha treballat amb diversos músics, ballarins i artistes i és autora també de l'òpera *The Sinking of the Rainbow Warrior* amb el compositor Colin Bright. Llegeix habitualment en solitari.

- Christian Uetz (Egnach, Suïssa, 1963). És conegut sobretot per les seves innombrables actuacions en festivals de poesia sonora i d'*spoken word* arreu del món, com el festival de poesia Berlín i el de Medellín.
- Patience Agbabi (Londres, 1965). Nascuda a Londres de pares nigerians, és una de les veus més importants de la nova poesia britànica. Ha participat en lectures i festivals arreu del regne unit, i ha format part del projecte *modern love*, una gira de poetes propers a l'*spoken word* en què parlen de l'amor i les relacions modernes.

A la cloenda:

- Ajo+Mastretta (Madrid). Ajo Martín és cantant, poeta, agitadora i personatge de referència de la cultura underground de Madrid. Ajo denomina el seu treball poètic com a «micropoesía» i s'autodenomina «micropoetisa» i, com indica la nomenclatura, els seus poemes són breus, punxants i plens d'ironia i de sarcasme. Mastretta, una de les propostes més originals de l'escena musical independent de Madrid, va acompanyar la lectura dels micropoemes d'Ajo amb un to de complicitat i d'irreverència.

Al vídeo:

- Zebra Poetry Film Award (Berlín), l'únic festival dedicat al cinema i la poesia, presenta una selecció de les peces presentades a l'edició del 2004. Presentació a càrrec de Christiane Lange. Zebra Poetry Film Award (Berlín) és l'únic festival dedicat al cinema i la poesia o els films de poesia. El festival està organitzat per la literaturWERKstatt, una de les entitats més dinàmiques en els cercles literaris de Berlín, i forma part de les activitats del Festival de Poesia de Berlin (www.poesiafestival.org). Aquest any s'ha celebrat la segona edició del certamen i ja s'ha consolidat com a plataforma per a un nou gènere de films breus i dinàmics desenvolupats a l'encreuament entre literatura, cinema i nous mitjans tecnològics. El certamen presenta peces d'una cinquantena de països i ha esdevingut un punt d'encontre entre creadors audiovisuals de llocs molt diversos i una manera de fer circular la poesia més enllà dels les fronteres culturals i lingüístiques.

A la secció *Ausculta*:

- Revisió de la poesia sonora. Peces de: Ernst Jandl, Henri Chopin, Kurt Schwitters... Selecció: Matías Rossi. Vídeo: Daniela Cugliandolo. La secció *ausculta* continua enguany amb un recorregut a través de peces destacades de la poesia sonora, des dels seus inicis als anys 50 amb autors com Bernard Heidsieck i Henri Chopin fins a finals dels 70. La selecció, realitzada per Matías Rossi, vol il·lustrar l'evolució de la poesia sonora, amb la introducció dels diversos elements tecnològics i la inserció de la cultura popular en la creació sonora, i rescatar algunes peces cabdals que no estan a l'abast del públic. La audició, a més, anirà acompanyada per les creacions videogràfiques de Daniela Cugliandolo, que ha treballat cada peça per separat amb la intenció de potenciar-les. El resultat és un muntatge sonor i visual que vol ser una audició de peces històriques i una actualització d'alguns dels pioners de l'experimentació poètica sonora, molts d'ells també els primers a fer servir els multipistes i altres innovacions tecnològiques en la creació poètica. Com l'any passat, *ausculta* vol ser un espai en què la gent pugui descobrir, d'una manera actualitzada, fragments de la història més oculta de la poesia en un ambient distès i amb la possibilitat també de trobar-se amb gent i d'establir converses i lligams.

L'exposició *Apocalypse*:

- Serigrafies de Keith Haring amb textos de William Burroughs realitzades el 1988 sobre el futur de la nostra societat. L'exposició presenta el treball que en col·laboració van realitzar el 1988 l'artista plàstic Keith Haring (1958-1990) i l'escriptor William S. Burroughs (1914-1997). La sèrie, denominada «Apocalypse», està formada per deu serigrafies amb collage de gran format, originals de Keith Haring, que mantenen un diàleg amb els textos escrits expressament per William Burroughs. La sèrie utilitza icones de la cultura i el pensament universals per abordar una reflexió sobre el món actual i el seu futur que anticipa els conflictes i les calamitats actuals. L'exposició està acompanyada per dos vídeos realitzats pel Equipo Moral (Chema Alonso i Carlos T. Mori) a partir del material de l'exposició.

William Burroughs, un dels estendards de la Generació Beat al costat de Jack Kerouac i d'Allen Ginsberg, va esdevenir un dels referents de l'escena underground de Nova York de finals dels setanta i principis dels vuitanta, en què un moviment anàrquic d'escriptors, artistes i músics buscaven una alternativa al model capitalista americà. Un d'aquells joves que buscava noves formes d'expressió era Keith Haring. Burroughs i Haring es van conèixer el 1983 i des de llavors van anar teixint una forta amistat i van arribar a realitzar dos projectes conjunts: «Apocalypse» (1988) i «The Valley» (1989), tots dos amb un estret lligam. Es tracta de dos creadors de generacions diferents, però amb preocupacions i concepcions de la vida similars. Els virus que Burroughs imagina que

travessen la societat moderna són els mateixos que dibuixa Haring a les parets i és també el seu propi virus, el de la SIDA, que anys més tard acabaria amb la seva vida i que ja aleshores sabia que tenia. Les imatges, doncs, descriuen amb un *cut-up* visual les premonicions catastrofistes de Burroughs, amb una sensació babilònica i un efecte de confusió i de caos. Va ser una ocasió única per contemplar el diàleg generacional entre dos creadors inimitables i per endinsar-se en el món més personal de tots dos. L'exposició va estar produïda pel Centre d'Art Contemporànea (Granada) i el Centro José Saramago de Castril (Granada) i ja ha estat presentada a diverses ciutats de l'estat espanyol.

Com a complement a l'exposició, es va constituir el grup Apocalypse, format Alejandro Martín, J.A. Salinas (tots dos membres de Maine), Francis Martín i Mario Martín, per posar la banda sonora al projecte a partir dels textos de Burroughs. El grup va actuar el divendres 5 de novembre al vestíbul del CCCB. El disc, que acompanyava el catàleg, va ser produït per Harold Burgon.

Arxiu videogràfic d'Habitual Video Team

www.summa-hvt.org

Vídeos disponibles de poesia a juny 2017

- V0021. Accidents Polipoètics: "Berlín-Barcelona". *Sala 2 Apolo. Barcelona. 14-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*
- V0023. Accidents Polipoètics: "Retrato en verde". *Sala 2 Apolo. Barcelona. 14-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*
- v0024. Accidents Polipoètics: "Cuerdas". *Sala 2 Apolo. Barcelona. 14-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*
- V0034. Albert Roig: "Salvatge cor [fragments]". *CCCB. Barcelona. 03-11-2004. Proposta 2004 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0036. Amanda Stewart: "Postiche". *CCCB. Barcelona. 05-11-2004. Proposta 2004 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0031. Américo Rodrigues + Josep-Maria Balanyà: "Não". *CCCB. Barcelona. 16-12-2000. Proposta 2000 festival internacional de poesies i polipoesies*
- V0019. Ann Cotten + Woh_: "Verschwinden". *Auditori MACBA. Barcelona. 15-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*

- V0028. Ann Cotten + Woh_: "Verschwinden [fragment]". *Auditori MACBA. Barcelona. 15-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*
- V0038. Anne-James Chaton: "Évènement nº 1". *CCCB. Barcelona. 15-12-2001. Proposta 2001 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0002. Anne-James Chaton: "Décade [fragments]". *Sala Conservas. Barcelona. 23-05-2009. ReVox I. Noves experiències en la poesia sonora*
- V0041. Arrigo Lora-Totino: "Poesia líquida [fragments]". *CCCB. Barcelona. 14-12-2001. Proposta 2001 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0029. Bartomeu Ferrando: "Sintaxi". *CCCB. Barcelona. 15-12-2000. Proposta 2000 festival internacional de poesies i polipoesies*
- V0022. Bartomeu Ferrando: "Berlín-Barcelona". *Auditori MACBA. Barcelona. 15-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*
- V0011. Bradien + Eduard Escoffet: "40 graus". *Antic Teatre. Barcelona. 23-02-2010. O'Poesia*
- V0010. Bradien + Eduard Escoffet: "Esbandida". *Antic Teatre. Barcelona. 23-02-2010. O'Poesia*
- V0009. Bradien + Eduard Escoffet: "Text". *Antic Teatre. Barcelona. 23-02-2010. O'Poesia*
- V0008. Bradien + Eduard Escoffet: "Baltan". *Antic Teatre. Barcelona. 23-02-2010. O'Poesia*
- V0007. Bradien + Eduard Escoffet: "Tothom es fa més lleuger". *Antic Teatre. Barcelona. 23-02-2010. O'Poesia*
- V0013. Bradien + Eduard Escoffet: "Casa de campo". *Antic Teatre. Barcelona. 23-02-2010. O'Poesia*
- V0012. Bradien + Eduard Escoffet: "Fills de Déu". *Antic Teatre. Barcelona. 23-02-2010. O'Poesia*

- V0037. Christophe Fiat: "America under attack [fragment]". CCCB. Barcelona. 08-11-2002. *Proposta 2002 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0006. Dirk Hülstrunk: "Schwarze Block". Sala *Conservas*. Barcelona. 03-12-2009. *ReVox II. Noves experiències en la poesia sonora*
- V0033. Dolors Miquel: "El vers del no dir res". *Biblioteca Fort Pienc*. Barcelona. 07-11-2003. *Proposta 2003 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0053. Enric Casasses: "Sextina". *G's Club-Communiqué*. Barcelona. 09-03-1993
- V0095. Enric Casasses: "Do'm". *Sala Beckett*. Barcelona. 11-01-2004. *Cicle L'acció té lloc a Barcelona*
- V0094. Enric Casasses: "Monòleg del perdó [fragments]". *Espai Escènic Joan Brossa*. Barcelona. 12-01-2005
- V0083. Enric Casasses, Pope & Zannah: "G's Club 1994". *G's Club-Communiqué*. Barcelona. 31-05-1994
- V0056. Eugenio Tisselli: "Ambas caras de la moneda hacen el mismo sonido al caer [fragments]". *Sala Conservas*. Barcelona. 13-12-2008. *De la pàgina a la pantalla*
- V0039. Franz Mon: "Elysisch". CCCB. Barcelona. 04-11-2004. *Proposta 2004 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0030. Jaap Blonk: "Labior". CCCB. Barcelona. 15-12-2000. *Proposta 2000 festival internacional de poesies i polipoesies*
- V0061. Joan Brossa: "Fi". CCCB. Barcelona. 15-05-1997. *30 Festival Polyphonix*
- V0048. John Giorno: "Down comes the rain i altres poemes". *Convent de Sant Agustí*. Barcelona. 29-09-2007. *Spoken Word al Claustre*

- V0050. John Giorno: "Thanks for nothing". *Convent de Sant Agustí. Barcelona. 29-09-2007. Spoken Word al Claustre*
- V0060. Jordi Teixidó: "Tot travessant el bosc...". *Sala Conservas. Barcelona. 21-03-1997. Primera Poesía Potaje*
- V0062. Josep Ramon Roig: "Jo". *G's Club-Sidecar. Barcelona. 30-11-1999*
- V0040. Jörg Piringer: "Maybe manifesto [fragments]". *CCCB. Barcelona. 09-11-2002. Proposta 2002 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0003. Jörg Piringer: "Frikativ [fragments]". *Sala Conservas. Barcelona. 23-05-2009. ReVox I. Noves experiències en la poesia sonora*
- V0032. Lesego Rampolokeng: "The Fela Sermon". *CCCB. Barcelona. 05-11-2003. Proposta 2003 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0093. Lydia Lunch & Weasel Walter: "Brutal Measures". *Heliogàbal. Barcelona. 28-08-2013*
- V0092. Lydia Lunch + Cypress Grove + Elise Passavant: "Live in Barcelona". *Fabra i Coats. Barcelona. 29-09-2012*
- V0014. Lydia Lunch + Mark Cunningham: "Blood is Memory without Language". *G's Club-Communiqué. Barcelona. 17-12-1991*
- V0015. Lydia Lunch + Mark Cunningham: "Orwell's Memory Hole". *G's Club-Sidecar. Barcelona. 21-05-1996*
- V0049. Lydia Lunch + Mark Cunningham: "Pass like Night". *Convent de Sant Agustí. Barcelona. 29-09-2007. Spoken Word al Claustre*
- V0051. Lydia Lunch + Mark Cunningham: "Pagan Sunday". *Convent de Sant Agustí. Barcelona. 29-09-2007. Spoken Word al Claustre*
- V0052. Macromassa / Apushasha (Víctor Nubla / Juan Crek): "Sencillamente skep-kep-kep". *G's Club-Communiqué. Barcelona. 05-03-1991*

- V0005. Martín Bakero: "Poesía pneumática [fragments]". *Sala Conservas. Barcelona. 03-12-2009. ReVox II. Noves experiències en la poesia sonora*
- V0045. Michael Lentz: "Wie es früher war". *CCCB. Barcelona. 08-11-2002. Proposta 2002 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0054. Miriam Reyes: "Mi padre enfermo de sueños". *Sala Conservas. Barcelona. 13-12-2008. De la pàgina a la pantalla*
- V0026. Monika Rinck + Ester Xargay: "Zum fernbleiben der umarmung". *Auditori MACBA. Barcelona. 15-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*
- V0018. Monika Rinck + Ester Xargay: "Berlín-Barcelona". *Auditori MACBA. Barcelona. 15-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*
- V0035. Nathalie Quintane: "Première partie: partie européenne". *CCCB. Barcelona. 07-11-2003. Proposta 2003 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0043. Nobuo Kubota: "Mouth kit rhythms". *CCCB. Barcelona. 15-12-2001. Proposta 2001 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0020. Nora Gomringer + Bradien: "Berlín-Barcelona". *Sala 2 Apolo. Barcelona. 14-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*
- V0025. Nora Gomringer + Bradien: "Du baust einen tisch". *Sala 2 Apolo. Barcelona. 14-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*
- V0047. Onophon: "Moos". *CCCB. Barcelona. 07-11-2003. Proposta 2003 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0046. Patience Agbabi: "Look at Lolo!". *CCCB. Barcelona. 06-11-2004. Proposta 2004 festival internacional de poesies + polipoesies*

- V0004. Peru Saizprez: "Robots gigantes de Japón en Nueva York matando gente [fragments]". *Sala Conservas. Barcelona. 23-05-2009. ReVox I. Noves experiències en la poesia sonora*
- V0098. Rafael Metlikovec: "Autobiografía". *G's Club-Sidecar. Barcelona. 30-03-2004*
- V0027. Ricardo Domeneck: "Mula". *Sala 2 Apolo. Barcelona. 14-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*
- V0055. Ricardo Domeneck: "Six songs of causality". *Sala Conservas. Barcelona. 13-12-2008. De la pàgina a la pantalla*
- V0017. Ricardo Domeneck + Dionís Escorsa: "Berlín-Barcelona". *Sala 2 Apolo. Barcelona. 14-12-2007. Berlín-Barcelona: una transferència poètica*
- V0044. Tracy Splinter: "Space is measurable". *CCCB.Barcelona. 14-12-2001. Proposta 2001 festival internacional de poesies + polipoesies*
- V0042. Valeri Scherstjanoi / Christian Atanasiu / Enric Casasses: "Poesia alemanya d'avantguarda". *CCCB.Barcelona. 06-11-2003. Proposta 2003 festival internacional de poesies + polipoesies*
- C0003. "A Part 2006"
- C0005. "G's Club Sampler 1991-1998"
- C0002. "Cabaret poètic: una copa a la poesia!"
- C0001. "G's Club 13"
- C0007. "PEVB. Poesia en viu a Barcelona / Live Poetry in Barcelona (1991-2003)"